

Іван Кушніренко
Володимир Жилінський

Воздвижівські горизонти

63.3(4Укр-4Здп-5Г-Пол)
К96

Обов'язковий
примірник

Іван Кушніренко
Володимир Жилінський

ВОЗДВИЖІВСЬКІ ГОРИЗОНТИ

*Сторінки історії
Воздвижівської сільської ради і
закритого акціонерного товариства "Агронива"
Гуляйпільського району Запорізької області*

961466

Х

Запоріжжя
"Дніпровський металург"
2011

Запорізька обласна
бібліотека
ім. О.М.Горького

ББК 63.3(4Укр-4Зап-5Г-Пол)6

К 96

УДК 94(477.64)(1-22)„19“

Редакційна колегія:

Н. І. Новохатько, Л. І. Ройко, О. А. Стасик, В. М. Хулла,
Н. В. Хохотва, І. П. Козицький, С. В. Хохотва, О. Л. Муха.

Кушніренко І. К., Жилінський В. І.

К 96 Воздвижівські горизонти. — Запоріжжя: Дніпровський металург,
2011. — 218 с.

ISBN 978-617-573-031-7

“Воздвижівські горизонти” — це книга про історію села Воздвижівки та закритого акціонерного товариства “Агронива” Гуляйпільського району Запорізької області. Це розповідь про людей, які творили і творять історію воздвижівської землі, які відстоювали її світлу долю в роки громадянської та Великої Вітчизняної воєн, трудилися у колгоспах, які засівали і продовжують засівати ниви, навчають дітей, лікують земляків. Кожна сторінка книги — це людська доля, це історія славного села Гуляйпільщини.

Книга розрахована на всіх, хто цікавиться історією рідного краю. Може стати в нагоді учням загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів.

ББК 63.3(4Укр-4Зап-5Г-Пол)6

ISBN 978-617-573-031-7

© І.К. Кушніренко, В. І. Жилінський, 2011

© КП “ЗМД “Дніпровський металург”, 2011

І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський

ХВАЛА РУКАМ, ЩО ПАХНУТЬ ХЛІБОМ!

**ХВАЛА ВАШИМ РУКАМ,
ДОРОГІ МОЇ ЗЕМЛЯКИ!**

Люди села... Трударі, невтомні сіячі золотих зерен, які будять сонце, піднімаючи на свої руки і виношуючи у своїх гарячих серцях землю, що є для них справді святою і вічною, рідною, материнською...

Тягнуться Воздвижівкою стежки славних трударів села. Це вони разом із щоденною молитвою: “Хліб наш насущний дай нам сьогодні” плекають сьогоднішнє і майбуттє нашого села. І з року в рік колосяться золотими пшеницями благодатні воздвижівські ниви...

А як пахне хліб? Це і терпкість перших ніжно-зелених паростків, і м'який шелест золотого колосся, і солодко-дзвінка пісня жайвора в бездонному блакитному небі у спекотний день над безмежжям хлібного лану... Це — і золотий потік зерна, що наливає по вінця кузови машин, і широкі натружені долоні, які стомлено падають на коліна після довгого літнього дня. І гарячий жар печі, з якої виймаються духмяні короваї... Це — запах рідної землі і тяжкої праці наших

людей, які разом із рум'яношокою паляницею несуть у світ добро і віру, людяність і працелюбність!

Споконвіку воздвижівці — хлібороби. Пошана до землі, до хліба передається у нас із покоління в покоління. І тільки той, хто сам працює в полі, відчує радість і гіркоту праці, зуміє по-справжньому оцінити працю хлібороба.

Наша благодатна воздвижівська земля має свою неповторну історію. Змінюються часи, змінюється життя. На нашій прекрасній землі народилися і трудилися: механізатор, повний кавалер ордена Трудової Слави **Семен Васильович Хохотва**; комбайнер, кавалер орденів Леніна, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "Знак Пошани" **Микола Іванович Єременко**. Воздвижівська земля виростила і дала путівку в життя академіку Інженерної академії України і Міжнародної академії наук при ООН, лауреату Державної премії України **Миколі Михайловичу Омесю**, колишньому заступнику міністра культури України **Івану Тихоновичу Буланому**, першому голові колгоспу імені Горького **Степану Івановичу Буланому** і цей список славних вихідців із Воздвижівки можна продовжувати ще і ще...

Ми пишаємося своєю землею і людьми, що працюють на ній!

Хай же вічно колоситься золота воздвижівська нива! Хай заколисують її піснею жайвори — на щастя, на світлу долю і на добро тим людям, які присвятили своє життя і серце праці на землі!..

З повагою
голова правління
закритого акціонерного товариства "Агронива"
НОВОХАТЬКО Микола Миколайович

Олена МУХА

НА КАРТІ СЕРЦЯ

*Лежить село на карті серця —
Країна юності й краси.
У думку спогадом плететься...
І тішать рідні голоси.*

*Роки сплітають павутину
стежинок рідних і простих,
В сади вишневі серце лине —
І птахом губиться у них...*

*На карті серця, в снах і мріях,
В душі, бажаннях, почуттях,
У добрих справах, думці, діях
Живе село... Живе мій шлях...*

Моя земля — прекрасна і багата,
В душі плекає з ранніх літ красу.
Моя земля ласкава, наче мати,
Це їй пісні та вірші я несучу...

Наталія Квітка

* * *

Ранок... Тихий ранок у селі... Він прокинувся раніше сонця — і набрав повні груди духмяного, наповненого ароматом різнотрав'я, повітря. Здалеку, ніби з дитинства, донеслися незрівнянні пахощі м'яти і чебрецю. Їх він носив із собою світами, коли доводилося на деякий час покидати село. І їх би ніколи і ні з чим не переплутав, не загубив би десь і не забув! Бо то, мабуть, запах його життя, запах його долі... Душі торкнулося щось трепетно-рідне, незабутнє... Вийшов на вузьку стежину, що вела до ставка. Підійшов до води, присів, торкнувся долонею прохолодної води... А ставок, розлігся посеред самого села і, задавалося, підморгував своїми ясно-блакитними очима. Мовляв, бачиш, який я! Цей ставок — чи не найкрасивіше місце у Воздвижівці! Гарний він і вранці, коли з нього впливає заспане сонце, і вдень, коли ловить боками-хвилями вільні вітри, і ввечері, коли вимиває коси натомленим за день вербам...

Озирнувся — а навколо різнокольоровим вінком зеленіла оксамитова трава, в гущі якої синіли васильки і барвінок. А стрункі тополи, зійшовшись до купи, мов на свято сільські дівчата, боязко зазирали у чисте дзеркало води.

Ставком пливе молочний туман і укутав його ніжно-ніжно, ніби мати своє немовля пухкою вовняною ковдрою під ранок. Десь віддалік перегукувалися жаби. Люди у селі кажуть, що вони віщують дощ, але йому здалося, що вони теж радіють новому дню.

Ішов далі... У захопленому очікуванні, яке притаманне тільки рибалкам, сторожко сидить із вудкою дідусь. Чемно привітався з ним — і щира посмішка осяйнула його обличчя — гарне, не дивлячись на густу павутину зморшок... На мить зупинився... Біленький поплавок перебирали дрібні хвиді: він то потопав, то виринав з води, але старий рибалка ніби й не помічав його — замислено дивився навкруги, милуючись вранішнім краєвидом.

— Нанести б це все на полотно! — тихо, майже пошепки, ніби боячись потривожити ніжно-бентежний ранок, мовив рибалка. — І все життя потім милуватися цією красою... "Ось вони, мої земляки! — подумалося. —

Мрійливі, безмежно залюблені у свій край, у село, що тягнеться в саме їхнє серце... Людяні, відверті, особливі... Словом, воздвижівці..."

Пішов далі, пильно озираючись довкола, щоб запам'ятати кожную деталь, яку, здавалося раніше, знав дуже добре. Ось — самотня хатина обабіч дороги. Як шкода їй! Залишилася одна — господиня давно померла, а вона трималася. Хоч і не побілена — а виглядає якось особливо. Посеред затишного двору розкинула віти велетенська груша, немов охороняючи однуоку подругу. Тонкі гілочки тихо стукають у шибки, ведуть розмову, зрозумілу тільки їм двом. Серце огорнула туга: багато у селі пустує таких ось хатин. Їх заплакані вікна визирають на дорогу, немов запрошуючи до себе перехожих...

Ось із двору долинув дзвінкий спів півня. Прокинувся господар, будить сонце! А воно вже виринали з-за обрію величезним рожевим диском, віщуючи пробудження нового дня. Люди виходили на вулицю, гнали корівок-годувальниць у череду, поралися по господарству. Усі ввічливо віталися, перемовлялися...

Ішов — і милувався рідною землею, уявляв її минуле...

Та ось пролунав дзвінок — пора повертатися до роботи, до справ, до людей... І знову весь день минув у турботах, у вирішенні різноманітних питань...

Непомітно сплинув день — і владно вступав у свої права господар-вечір. Повільно все стихало. Десь здалеку почулися голоси. Спочатку тихі, а потім усе гучніші. Гурт наблизився. Уже ясно чути спів. До серця крильми горнулася щира народна пісня. Які слова!.. І про світле кохання, і про рідну землю, і про ниву заколошену, і про щєбіт солов'я... Задумався: які ж бо чудові в нас люди! І працюють на славу, і відпочивають гарно, а головне — дружно, як і подобає щирим українцям... І пам'ять уміють зберігати, вшановувати...

Непомітно і швидко лягли на землю сутінки — і над воздвижівською землею розквітла ніч. Небо піднялося ще вище, розширилося... З півдня на північ покотився Чумацький шлях, простеливши за собою сріблясту куряву. Усі подвір'я, дороги, сади — білі, потьмарені. З полів іде запашний холодок. Десь у верховітті висвистують-заколисують землю солов'ї... Урочисто... Хороше...

Знову захотілося в поле... Так захотілося, як ніколи!.. Дивуючись своєму бажанню, знову ступив на вузьку стежину, що вела аж за село... Ноги потонули у споришах... Ось вона, земля рідна, де він живе усе своє життя, де протоптали доріжки його діти і внуки...

Перед очима спить, ворущачись уві сні, немов уможуєчись зручніше на м'якій перині землі, пшениця. Мабуть, їй, як і людям, теж сняться сні... Місяць поливає її білим дощем, а цвіркуни заспокоюють, заколисують піснями. Гостро пахне соками трав, відволоженою землею. Звідкись допливає терпкий дух фіалки. Небо тут ще вище, ще ширше, розмальоване зорями, дивує і захоплює своїми розмірами, як і поле...

Глибоко зітхнувши, обійняв жмут ніжного колосся... Втопив очі у нічному полі — і забувся в його місячній красі. І довго так стояв, охоплений теплою хвилею почуттів, навіки еднаючись із хлібною нивою й усвідомлюючи, що він — найбагатша у світі людина: у нього є найпрекрасніша, найрідніша, найближча серцю земля...

Із хати на околиці села чулася мамина коліскова... А мале дівча, почувши мамині слова про луги і поля, все не хотіло спати і розпитувало:

- Мамо, а що там, за лугом?
- За лугом вишикувалися дерева...
- А що ж за тими деревами?
- За деревами розляглося поле...
- А що ж за полем? — не могла заспокоїтися дитина.
- А за полем починається наше село... Починається Воздвижівка...

ТАК ПОЧИНАЛАСЯ ВОЗДВИЖІВКА...

Колись це мальовниче село називалося Гарненьким. Ще пізніше — Шелехівка. А згодом йому дали красиву й поетичну назву — Воздвижівка... Розляглося це село за 24 кілометри на північний захід від Гуляйполя...

У газеті "Выбор" (№ 143 за січень 1993-го року) у статті "І села, і міста", автором якої є М.В.Попков, говориться, що історія заснування села сягає аж у далекий 1798-й рік. За іншими даними — на початку XIX століття (Історія міст і сіл УРСР. Запорізька область. К., 1970, с.295). А ось за свідченнями старожилів села, Воздвижівка "народилася" у 1800-му році...

Тоді над балкою Гарненькою переселенці з Полтавської, Чернігівської та Харківської губерній Заїченки, Браженки, Хохотви, Лисенки збудували кілька землянок, в яких і почали жити. Так і виникло поселення, яке дістало назву Гарненьке. Та й відповідали тутешні краєвиди такій назві! Тут навколо перших хатинок простягалися безмежні океани степів, уквітчані різнотрав'ям і залиті сонцем...

Пізніше це була Шелехівка. А згодом — і до сьогодні це село носить назву Воздвижівка...

Село було назване на честь свята Воздвиження, яке стало храмовим. По обох берегах річки, яка брала початок за залізничним мостом, розкинулися хати, аж до річки Терси. У дореволюційний період Воздвижівка була ошатна, зелена, будували тут хати з цегли "саман" (з глини), покривали їх очеретом, соломкою та черепицею із села Басані Пологівського району. В селі біля Христо-Воздвиженської церкви була велика площа, де кожного великого релігійного свята проходили ярмарки, на які приїздили селяни, міщани з Олександрівська, Оріхова, Токмака та Катеринослава. При церкві працювала церковно-приходська школа. Діяли магазини, корчма, ларьки по продажу товарів, які привозили місцеві купці.

Царська земельна реформа 1861-го року не поліпшила тяжкого життя воздвижівським селянам, яких за десятим народним переписом (14 липня 1858 року) мешкало 316 чоловіків і 305 жінок.

Життя невпинно йшло вперед... Поступово зростала кількість населення, а землі в особистому користуванні зменшувались.

У 1897-му році у селі палічувалося 305 дворів, у яких мешкало 2080 осіб. Вони володіли 3500 десятинами землі. Ще через 10 років у 360 дворах Воздвижівки жило 2623 особи. Землі ж було 3536, 7 десятини (по 1,4 десятини на одного жителя).

У цей час у воздвижівці чітко виділялися 10-12 господарів, які мали 50-100 і більше десятин власної землі. А навколо села розкинулася поміщицька земля... Поміщики здавали свої землі в оренду на кабальних умовах, а самі мешкали у містах.

ЗГАДУЮТЬ ОЧЕВИДЦІ...

7 листопада 1938 року Д.Литвиненко, В.Лісняк і В.Максецький підготували матеріал, який надрукувала районна газета "Сталінським шляхом":

"Ось у цей бік, аж ген-ген до того далекого бугра, тоді лежала цілина, а по ній ходили панські отари, — сказала Гапка Прокопівна, вказуючи крізь вікно на зелений, наче безкрай, широкий масив колгоспної озимини. — Давно це було, щось біля восьми десятків років, а немов сьогодні пам'ятаю: кілька низеньких з солом'яними покрівлями хаток, серед яких була і наша.

Он там, над теперішнім ставом, де зараз паровий млин, стояла корчма. У ній щоденно можна було чути бійки і плач селян, що напивалися з горя, проклинали життя і давали волю сльозам.

Після цих слів, здавалось, ще більше зморщилось старече обличчя бабусі. Її вицвілі маленькі чорні очі дивились у далечінь. У них можна було читати все, що бачила і пережила Гапка Прокопівна за 97 років.

— Важко згадувати старе, — згодом промовила бабуся. Обличчя у неї прояснилось, коли глянула на правнучку, що сиділа поруч, приготувавшись ще раз послухати бабусиною оповідання.

— Радію я, дивлячись на своїх правнуків, — продовжувала стара, — що не знають і ніколи вже не зазнають вони в своєму житті того, що зазнали ми, наші батьки і діди.

Запитуєте, чому саме такої пізньої осені ми переїхали постійно жити у Воздвижівку і під дощі і морози будували собі хатину? А було це так.

Бабуся зручніше всілася на стільці і продовжувала своє оповідання.

— Пан Полішко, в якого ми були кріпаками, дуже не любив, коли хтось на панську роботу спізнювався, або хто не догодив пані або його сином, примхливим паничам. Часто за такі "провини" селян-кріпаків катували, а поскаржитись було нікому, бо власті тоді держали руку за панів. За те, що одного разу я несвоєчасно нагодувала панських собак, мою матір примусили декілька днів зряду випікати хліб для дворових. Отак терпіли довго, аж поки "воля" вийшла. Перестали на панщину ходити, а життя знов не покращало, ще гірше стало.

Пішов якимось батько в пана попросити, щоб дозволив воду з річки брати для господарських потреб. Не пропадати ж нам через те, що річка протікає на панській землі. Повернувся додому батько смутний і сказав, що розсердився пан і звелів негайно виселитись з його землі, бо наша хата стояла на землі, що належала панові. Ось тому й переїхали ми пізньої осені сюди у Воздвижівку...

* * *

"Майже половину життя я пробатракував у куркулів та на економії, — розповідає восьмидесятирічний дідусь Кадикін Федір. — На своїх плечах відчув знущання і гніт багатіїв над бідними.

Ніде було подітись бідним селянам, ішли у найми до куркулів та в економії, а в церкві попи закликали терпіти знущання, коритись багатіям і за це обіцяли "царство небесне на тому світі".

— У невеликих двох початкових школах, що були до революції у селі Воздвижівці, — говорять старики, — навчалось 140 дітей, переважно куркульських. Вивчали в цих школах Закон Божий. Часто примушували дітей учити церковні казки, попи знущалися над дітьми.

— Побив одного разу піп у школі мого сина, — розповідає дідусь Кадикін, — за те, що той "Отче Наш" не визубрив напам'ять, та й зі школи вигнав...

* * *

На початку двадцятого століття у Воздвижівці була школа, церква, хлібний магазин, казенна винна лавка, три торговельно-промислові організації.

Століпінська реформа зруйнувала общинне землеволодіння. Понад п'ятдесят бідняцьких господарників Воздвижівки змушені були продати свої наділи за безцінь — і поїхали шукати кращої долі до Сибіру. Після 1917-го року тільки одиниці повернулися до рідного села...

З радістю зустріли селяни звістку про повалення царя в лютому 1917-го року. У той день, коли ця звістка дісталася Воздвижівки, селянин Роман Ходоренко зайшов до сільського управління і зірвав портрет царя Миколи II, розтоптав його і злісно промовив: "Ти мені землі не дав — так ось тобі! Ось!.."

Але лютнева революція землі селянам теж не дала. У грудні 1917-го року у Воздвижівці було проголошено радянську владу. Першим головою ревкому став Федір Євдокимович Радочин. І ось навесні 1918-го земля нарешті була розділена між селянами, а поміщицьке землеволодіння повністю ліквідували.

ПРИЛУКИ

Поблизу розляглося ще одне — невеличке мальовниче село, розвиток якого теж нерозривно пов'язаний із історією Воздвижівки. Це — село Прилуки, яке, як і село Новий Світ, за рішенням облвиконкому від 25 серпня 1954 року за №882 віднесене до Воздвижівської сільради.

До 1922 року село Прилуки мало назву Полешківка, яке належало поміщикам-дворянам. Перша згадка про нього відноситься до 1803 року (Сповідна книга Хресто-Воздвижівської церкви села Гуляйполя).

Заснував село поміщик Полешко.

У 1812-му році корнет Павло Максимович Полешко жив із дружиною та п'ятьма дітьми. У нього у розпорядженні було дві кріпосні сім'ї.

У 1822-му році у селі проживав губернський секретар Гнат Павлович Полешко, 29-річний холостяк. З ним мешкали і його сестри — сімнадцятирічна Наталія та дванадцятирічна Надія. У поміщика був 21 кріпак (14 дорослих і семеро дітей).

У 1827-му році Гнат Павлович мав 26 кріпаків, у 1832-му році — 29, а в 1835-му володів сорока чотирма кріпаками.

У 1898-му році в селі Полешківка мешкав поміщик Михайло Іванович Полешко. У нього була 541 десятина придатної для обробітку землі і 7,1 десятина — непридатної, а всього — 548,1 десятини. А поміщик Олексій Гнатович Полешко володів 1085,7 десятинами орної землі і 11,3 десятинами непридатної для обробітку землі. Всього 1097 десятин на виселках Ремізна і Біляєво. На виселку Біляєво Лідія Гнатівна Полешко володіла 52,7 десятинами землі.

З 1922-го року хутір одержав назву Прилуки.

У 1930-му році на хуторі організовується артіль імені Червоної Армії, яка була зареєстрована райвиконкомом 27 липня 1930 року. Потім артіль отримала назву імені Будьонного. У 1958-му році цей колгосп приєднаний до колгоспу імені Горького Воздвижівської сільради...

ДО НОВОГО, ВІЛЬНОГО ЖИТТЯ!

Коли стогнала від боїв земля...

Громадянська війна 1918-1920 років — одна із найтрагічніших сторінок в історії України. Не минуло це лихо і Воздвижівки. Громадянське протистояння забрало багато життів селян, які стали крихітними, часом невидимими, але, разом з тим, незамінними деталями у величезному й складному механізмі війни.

Громадянська війна поставила воздвижівців у вкрай складні умови. Адже в ці роки у селі точилися жорстокі бої. Стогнала земля під копитами коней денікінців, лилася невинна кров від шабель махновських повстанців.

Відриміли бої... Та війна ніколи не закінчується перемогою — її наслідком завжди є біль і втрачені життя. Невинно загинувши люди, понівечене село, в людських душах — руїна від жорстокості, "чорнобілий" світогляд — аж до смерті... Наших дідів змусили воювати: перед кожним стояла загроза смерті та руїни.

Однак вони вистояли! Перемогли! І — продовжували жити далі, відновлюючи господарство і вже дітям та онукам розповідати про той страшний час, про свої подвиги на полі бою...

Воздвижівці свято шанують пам'ять червоноармійців, які загинули від рук махновців під час визволення села. Їм в центрі села споруджено пам'ятник. Очевидці розповідали, що три трупи червоноармійців, які були по-звірячому вбиті махновцями, знайшли в колодязі, на краю села, а чотири — за селом, у кар'єрі.

— Жодному бандиту не вдалося уникнути заслуженої кари від радянського правосуддя, — свідчив колишній голова сільської ради Ніканор Сергійович Богуславський.

У роки громадянської війни у рядах Червоної Армії активну участь у боротьбі з денікінцями та військами Антанти брали Степан Мартинович Петров, Олексій Никифорович Козаченко і Дмитро Дмитрович Козаченко.

Мирне населення села надавало активну допомогу Червоній Армії гужовим транспортом, продуктами харчування. Вальцьовий млин, який зберігся у селі аж до 1966-го року, використовувався для потреб армії, а потім і жителів села.

Після відновлення радянської влади

Переборюючи опір внутрішніх та зовнішніх ворогів, радянська влада на селі, як і по всій країні, була відновлена.

Першим головою Воздвижівської сільської ради став Андрій Андрійович Кукушкін, рекомендований Гуляйпільським повітовим комітетом. У 1920-му році в селі організували кооперацію, головою якої обрали Юхима Єремійовича Холода.

У 1921-му році на селі створили Комітет незаможних селян, першим головою якого став Петро Павлович Троян. Активними членами Комітету були Н. С. Богуславський, Ф. Г. Заїченко, К. Я. Радочин, О. Т. Макуха, Т. Ф. Хохотва та ін.

Члени комітету збирали для підшефних частин Червоної Армії продукти харчування. Так, на 22 січня 1923 року вони заготували 16 пудів 4 фунти харчових продуктів.

У 1924-му році у Воздвижівці створюється комсомольський осередок на чолі з Іваном Зінченком. Першими комсомольцями стали

Андрій Донченко, Дмитро Погрібний, Данило Кошельник, Андрій Кучерявий, Івга Овчаренко (Холод), Павло Оксентійович Ганзуленко, Сергій Мірошніченко, Дмитро Лисенко, Яків Холод, які проводили просвітницьку роботу серед населення.

Поступово, але неухильно кращало життя селян, зростав їхній культурний рівень, змінювалися погляди.

У 1924-му році у 450 дворах села проживало 2561 чоловік, в яких було 4804 десятини землі.

Усвідомлюючи небезпеку, яка нависла над молодого республікою з боку капіталістичних країн, що оточували її тісним кільцем, деякі селяни добровільно без будь-якої оплати віддавали хліб у фонд оборони країни. Так, як свідчить обласна газета "Червоне Запоріжжя" від 19 вересня 1924 року, селянин Олександр Стасик пожертвував на будівництво Червоного Повітряного Флоту 14,5 пудів зерна, яке сам, на свій підводі відвіз до громадського магазину. А 29 листопада 1924 року газета "Червоне Запоріжжя" повідомляла, що у селі Воздвижівці засіяли і зібрали жито з восьми десятин для підшефної військової частини.

На 12 грудня 1926 року у 563 індивідуальних воздвижівських господарствах мешкало 2900 жителів. До їх послуг було три торговельних заклади (один приватний, стільки ж державних і один кооперативний), сім приватних вітряків, 2 крупорушки, 4 кузні. Працювали 2 школи, сільбуд і млин, який ще задовго до революції 1917 року збудував біля ставка пан Бондар. Над млином височіла труба. Топили соломою, якої треба було багато. Тому солому возили гарбами з поля і скиртували біля млина.

Коли в 1941 році у Воздвижівку зайшли німці, вони підпалили млин. Тоді збіглося все село — рятувати свого годувальника. Стали ланцюжком від ставка, набирали воду і передавали відрами до вогнища. Та, як не намагалися врятувати млин, а від нього лишилися тільки обгорілі стіни... Після війни млин знову відбудували. Він був удосконалений і продовжував служити людям.

У 1929-му році у селі діяла партійна організація (секретар т. Пилипенко). Першими комуністами були Петро Троян, Настя Паськова, Степан Гріненко, Федір Козаченко, Юхим Холод.

5 липня 1929 року газета "Селянське життя", розповідаючи про "чистку" партії, повідомляла, що "у Воздвижівці 2-х комуністів виключили з партії, третьому винесли догану, одного усунули з роботи. Селяни задоволені".

А в першій половині грудня 1930-го року воздвижівці створили територіальний партійний осередок, членами якого стали комуністи сіл Воздвижівки, Верхньої Терси та Долинки. Ряди членів партії з часом зростали. Тільки за півроку кандидатами в члени партії прийняли 17 воздвижівців, 4 верхньотерсянців і 13 долинців.

НА ОСНОВІ КОЛЕКТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ

У 1929-му році населення Воздвижівки у переважній більшості об'єдналося в товариства спільного обробітку землі — ТСОЗи. Для їх організації були створені ініціативні групи. Найактивнішими їхніми учасниками стали Н. С. Богославський, Ф. Г. Заїченко, К. Я. Радочин, О. Т. Макуха, Т. Ф. Хохотва, Ф. Погоріла, Д. Д. Козаченко, І. К. Сидоренко, М. О. Довгаль.

Наприкінці 1929-го і на початку 1930-го років у Воздвижівці створюються три колгоспи: "Зелений лан" (голова Федір Григорович Заїченко), "Радянський хлібороб" (Григорій Іванович Заїченко) та "Авангард" (Федір Іванович Мірошніченко). В цей же час у селі з'явився перший трактор — "Інтернаціонал". Першими на ньому працювали трактористи Іван Панкратович Омесь та Павло Федотович Хохотва.

У 1930-му році противники колгоспного ладу скористалися статтею Й. В. Сталіна "Запаморочення від успіхів". Так, підкуркульники І. П. Богославський, К. П. Федоренко та М. П. Федоренко організували жінок на розбір усуспільненого майна — коней, плугів, сівалок, борін, букарів, агітували проти хлібоздачі.

16 листопада 1930 року районна газета "Більшовик Гуляйпільщини" повідомляла, що артіль "Зелений лан" виділила 8 найкращих своїх членів, щоб ознайомити одноосібників з наслідками колективного господарювання... І ось у Воздвижівці засновуються ще три артілі: "Тринадцятиріччя Жовтня" (голова З. Г. Колісник, 18 господарств), імені Ворошилова (М. В. Мартиненко, 95 господарств), "Дніпробуд" (Я. З. Пилипенко, 45 господарств).

У 1931-му році артіль "Зелений лан" розділилася на 11 бригад, у яких було по 28-30 чоловік, 30-35 коней, 7-8 букерів і сівалок. У цьому ж році в селі колективізували 91 відсоток одноосібних господарств, усуспільнили всіх коней колгоспників. Трудівники зібрали 887 центнерів посівного матеріалу і 347 центнерів страхфонду. Закінчили підготовку збруї, букерів та сівалок. Зібрали на літак імені В. Я. Чубаря 300 карбованців.

Голодний 1933-й...

Гірка слава про голод 1933-го котиться нашою землею і страшними свідченнями, серцями і свічками пам'яті про безневинно убієнних. А чи був голод 1933-го на території Воздвижівської сільради? Нехай про це скажуть цифри...

У 1931-му році тут померло 43 мешканця, у 1932-му — 59, у 1933-му — 108, у 1934-му — 40.

СУМНА СТОРІНКА ІСТОРІЇ — РЕПРЕСІЇ

В історії нашої держави є багато трагічних подій, які позначилися на долі майже кожного українця. Бідною і горем наповнились українські оселі і від Сталінських репресій.

Хвиля репресій прокотилася і Воздвижівкою. Жертвами ставали люди, які чинили опір владі. Кожному із них випала своя доля. Хтось був найкращим ковалем у селі, мав власну кузню. А хтось працював конюхом у місцевому колгоспі. Був працьовитою людиною і мав власне велике господарство...

І навіть неможливо собі уявити, скільки було насильно вивезених із села тих, хто так і не повернувся до рідних домівок, чії долі були понівечені жорстокою хвилею репресій, яка прокотилася по нашій землі.

Під час політичних репресій багатьох активістів звинувачували у тому, що вони — "вороги народу". Тоді репресували директора школи А. Я. Юрика, колгоспника, члена ВКП (б) Павла Захаровича Мірошніченка, який виїхав у 1939 році до Краснодарського краю із сім'єю, але не з'явився з партійного обліку в Гуляйполі. Він повернувся, щоб знятися з партобліку, а його заарештували і відправили до Дніпропетровська, де й розстріляли. Тоді ж, у 30-х роках минулого століття, забрали Луку Гавриловича Феленка, Максима Лисенка. Першого розстріляли в Дніпропетровську, а другого відправили до ГУЛАГу.

У 30-х роках минулого століття репресій зазнали воздвижівці:

Ганзуленко Никифор Гнатович, 1904 р.н., с. Воздвижівка. Бригадир городньої бригади колгоспу імені Будьонного Хвалибогівської сільради. Заарештований у 1937 році, помер у концтаборі 23 січня 1945 року.

Єна Архин Григорович, с. Воздвижівка, колгоспник артілі імені 17-го Партз'їзду в с. Воздвижівці. Заарештований у 1938 році.

Єна Олександр Степанович, 1900 р.н., с. Воздвижівка. Бригадир колгоспу імені 17-го Партз'їзду. Заарештований 8 квітня 1938 року, звинувачений за статтями 54-8, 54-10 і 54-11 Кримінального Кодексу УРСР. Постановою "трійки" УНКВС по Дніпропетровській області від 20 квітня 1938 року засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1959 році.

Заїченко Іван Матвійович, 1913 р.н., с. Воздвижівка. Колгоспник артілі імені Кірова с. Долинки. Заарештований у 1937 році, після звільнення мобілізований в армію. Загинув 8 грудня 1943 року під Мелітополем. (За книгою "Пам'ять України", т. 4 — помер від ран 7 листопада 1943 року).

Заїченко Яків Павлович, 1883 р.н., с. Воздвижівка. Селянин-одноосібник с. Воздвижівки. Заарештований 23 жовтня 1930 року "за проведення систематичної контрреволюційної агітації проти хлібозаготівель" (стаття 54-10 Кримінального Кодексу УРСР). За постановою Особливої ради при колегії ДПУ УРСР з 25 березня 1931 року висланий на три роки у місце спецпоселення Північного краю.

Костоглод Овксентій Омелянович, 1899 р.н., с. Воздвижівка, колгоспник артілі імені 17-го Партз'їзду. Заарештований у березні 1938 року по звинувачуванню за статтями 54-10 і 54-11 Кримінального Кодексу УРСР. Рішенням "трійки" УНКВС по Дніпропетровській області від 1 квітня 1938 року розстріляний 25 квітня 1938 року. Реабілітований у 1959 році.

Куц Хома Хомич, с. Воздвижівка. Робітник лікнепу в колгоспі імені 17-го Партз'їзду с. Воздвижівки. Заарештований у 1931 році.

Лемешко Андрій Юхимович, 1901 р.н., голова Воздвижівської сільради. Заарештований у 1937 році. Помер 23 грудня 1944 року в концтаборі.

Леонов Сергій, 1900 р.н., с. Воздвижівка, бригадир колгоспу імені 17-го Партз'їзду с. Воздвижівки. Заарештований у 1938 році. Реабілітований у 1959 році.

Лисенко Максим Федорович, 1914 р.н., с. Воздвижівка, конюх колгоспу "Більшовицька боротьба" с. Воздвижівки. Заарештований у 1938 році.

Максимюк Іван Степанович, 1896 р.н., завідуючий шефської майстерні с. Воздвижівки. Заарештований 9 грудня 1937 року. Помер 23 листопада 1942 року в концтаборі. Реабілітований у 1989 році.

Макуха Прохор Тимофійович, 1868 р.н., с. Воздвижівка, селянин-одноосібник. Заарештований 2 лютого 1930 року за антирадянську

агітацію (статті 54-8, 54-10 Кримінального Кодексу УРСР). За постановою Особливої ради при колегії ДПУ УРСР від 16 грудня 1930 року висланий у місія спецпоселення Північного краю на 3 роки.

Мірошниченко Купріян Никифорович, 1897 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі "Більшовицька боротьба" с.Воздвижівки. Заарештований 1 квітня 1938 року. Помер 14 травня 1945 року в концтаборі. Реабілітований у 1959 році.

Мірошниченко Павло Захарович, 1901 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі "Більшовицька боротьба" с.Воздвижівки. Заарештований 1 квітня 1938 року. Реабілітований у 1959 році.

Релетун Михайло Лазарович, 1903 р.н., с.Воздвижівка, педагог. Заарештований у 1937 році.

Сапун Тит Порфирович, 1899 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі "Більшовицька боротьба" с.Воздвижівки. Заарештований у березні 1938 року. Звинувачений за статтями 54-10 і 54-11 Кримінального Кодексу УРСР. Рішенням "трійки" УНКВС по Дніпропетровській області від 1 квітня 1938 року розстріляний 25 квітня 1938 року. Реабілітований у 1959 році.

Свідерський Георгій Микитович, завідуючий млином колгоспу імені 17-го Партз'їзду с.Воздвижівки. Заарештований у 1937 році.

Сивоненко Іван Омелянович, с.Воздвижівка, колгоспник артілі імені Чапаєва у с.Воздвижівці. Заарештований у 1938 році.

Синенко Іван Омелянович, 1898 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі імені Чапаєва. Заарештований у 1938 році.

Синенко Кузьма Тимофійович, 1895 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі імені 17-го Партз'їзду. Заарештований у березні 1938 року. Рішенням "трійки" УНКВС по Дніпропетровській області від 1 квітня 1938 року розстріляний 25 квітня 1938 року. Реабілітований у 1959 році.

Синенко Трохим Андрійович, 1898 р.н., с.Воздвижівка, коваль колгоспу імені 17-го Партз'їзду с.Воздвижівки. Заарештований у березні 1938 року. Помер 19 серпня 1944 року в концтаборах. Реабілітований у 1959 році.

Синенко Микола Григорович, 1897 р.н., с.Воздвижівка. Заарештований у 1938 році. Помер 10 листопада 1943 року в концтаборі. Реабілітований у 1969 році.

Соколовський Митрофан Микитович, 1898 р.н., с.Воздвижівка, селянин-одноосібник. Заарештований 3 лютого 1930 року, "як антирадянський елемент" за статтею 54-10 Кримінального Кодексу

УРСР. За постановою Особливої ради при колегії ДПУ УРСР від 12 лютого 1930 року ув'язнений у концтаборі на 3 роки. Реабілітований у 1969 році.

Соколовський Микита Савич, 1867 р.н., с.Воздвижівка, селянин-одноосібник. Заарештований 2 лютого 1930 року за те, що "проводив антирадянську агітацію" (статті 54-10, 54-8 Кримінального Кодексу УРСР). За постановою Особливої ради при колегії ДПУ УРСР від 16 лютого 1930 року висланий у місія спецпоселення Північного краю на 3 роки. Реабілітований у 1989 році.

Стасик Пилип Семенович, 1899 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі "Більшовицька боротьба" с.Воздвижівки. Заарештований у 1938 році. Помер 12 червня 1946 року в концтаборі. Реабілітований у 1959 році.

Федоренко Омелян Григорович, 1875 р.н., с.Воздвижівка, селянин-одноосібник. Заарештований 4 листопада 1930 року за проведення агітації проти радянської влади і колективізації (стаття 54-10 Кримінального Кодексу УРСР). За рішенням Особливої наради при колегії ДПУ УРСР 19 грудня 1930 року висланий на 3 роки у Північний край.

Федоренко Пелагея Михайлівна, 1875 р.н., с.Воздвижівка, селянка-одноосібниця. Заарештована в 1933 році.

Феленко Лука Гаврилович, 1898 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі "Більшовицька боротьба". Заарештований у березні 1938 року, звинувачений за приналежність до контрреволюційної військово-махновської повстанської організації, яка діяла в Гуляйпільському районі (статті 54-10, 54-11 КК УРСР). Рішенням "трійки" УНКВС по Дніпропетровській області від 1 квітня 1938 року розстріляний 25 квітня 1938 року. Реабілітований у 1959 році.

Феленко Михайло Якович, 1925 р.н., с.Воздвижівка, заступник командира відділу воєнізованої частини в м.Москві. Заарештований 5 жовтня 1950 року. Звинувачений за статтями 72, ч.2, 58-10 та статтею 49 Кримінального Кодексу РРФСР. Військовим трибуналом військ МВС Московського округу від 3 січня 1951 року позбавлений волі на 10 років у ВТТ. Відбував покарання в м.Братську Іркутської області. У вересні 1955 року звільнений і знята судимість. Реабілітований у 1955 році.

Феленко Родіон Кирилович, 1897 р.н., с.Воздвижівка, тракторист Гуляйпільської МТС в колгоспі імені Чапаєва в с. Воздвижівці.

Заарештований 20 квітня 1938 року. Помер 14 жовтня 1941 року в концтаборі. Реабілітований у 1959 році.

Феленко Улан Іванович, 1899 р.н., с.Воздвижівка, ветсанітар у колгоспі імені Чапаєва с.Воздвижівки. Заарештований у 1937 році. Помер 26 листопада 1945 року в концтаборі. Реабілітований у 1959 році.

Хохотва Сергій Максимович, 1896 р.н., с.Воздвижівка, колгоспник артілі імені Постишева с.Воздвижівки. Заарештований у березні 1938 року "за приналежність до контрреволюційної військово-махновської повстанської організації, яка діяла в Гуляйпільському районі" (статті 54-10, 54-11 Кримінального Кодексу УРСР). Рішенням "трійки" УНКВС по Дніпропетровській області від 1 квітня 1938 року розстріляний 23 квітня 1938 року. Реабілітований у 1959 році.

Юрик Яків Андрійович, 1907 р.н., директор середньої школи с.Воздвижівки. Заарештований у 1938 році. Помер 12 березня 1944 року в концтаборі. Реабілітований у 1958 році...

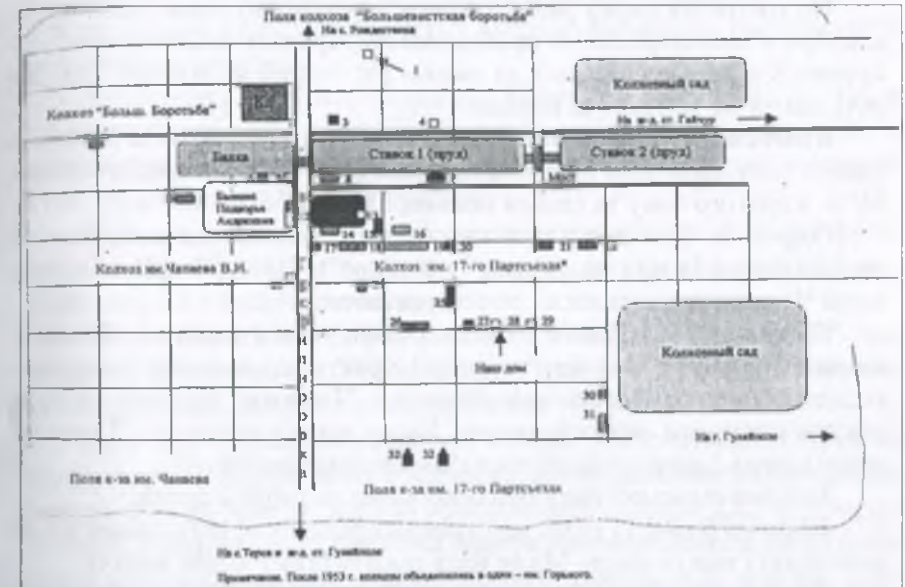
Максим Рильський

*Народе, що дав геніїв великих,
Народе, що несеш із світових глибин
Високий чесний дух серед обмовин диких,
Низький тобі уклін!..
Нас хліб живив один, одні поїли води,
Ділили, як брати, ми радість і печаль.
І нам за землю цю, за цвіт її свободи
Життя віддять не жаль.
Нас не зламать повік, бо ми не поодинці,
А попліч ідемо крізь темряву негод...
Не умирать, а жити, українці!
Нехай живе народ!..*

Мир і злагода — це головне, що потрібно сьогодні воздвижівцям. Пам'ятаючи про трагедію репресій, вони з надією дивляться в майбутнє і вірять у всепереможність правди і добра...

ПЕРШІ ВОЗДВИЖІВСЬКІ КОЛГОСПИ

*Імені 17-го Партз'їзду,
"Більшовицька боротьба" та імені Чапаєва*

Схематичний план с. Воздвижівки у 30-х р. минулого століття

На початку 1934-го року у Воздвижівці було три колгоспи: імені 17-го Партз'їзду, "Більшовицька боротьба" та імені Чапаєва.

Колгосп імені 17-го Партз'їзду мав шість довгих вулиць і обмежувався з одного боку профілірвкою, а з іншого — полями і садом. По боках обрамлявся двома ставками і, знову ж таки — полями.

На площі, яку займав колгосп, було розміщено біля трьохсот дворів. Центр села знаходився на його території. І було тут три приміщення: середньої школи, клубу і ветеринарної служби села, які тягнулися один за одним вздовж одного боку центральної вулиці. Вздовж іншого боку вулиці розміщувався парк, а в ньому — приміщення сільської ради й літня естрада, розташована на місці колишньої церкви.

Який був чудовий парк! Він завжди був чистим, алеї посипані піском, любо і гарно було в ньому всім селянам. Посадкою дерев займався досвідчений садівник Іван Васильович Лисенко.

По інший бік парку стояло приміщення перших класів середньої школи, ділянка якої виходила прямо до ставка. По цей же бік знаходився і млин, який до революції належав єврею Давидці, міліцейська дільниця і пошта.

По третій бік парку розміщувався Червоний куточок і колгоспна контора з господарськими прибудовами (гаражем, майстернями, коморами і зерносховищами), за якими ріс старий яблуневий сад. До річч, такий же сад ріс і за клубом.

Колгосп імені Чапаєва обмежувався профіліровкою та балкою з одного боку, садибами колгоспників колгоспу "Більшовицька боротьба" — з другого боку та своїми полями з інших боків.

Одразу ж біля профіліровки стояли сільський магазин, лавка і ларьки (один із них називався "казенкою"). На території колгоспу імені Чапаєва знаходилася і початкова школа.

По інший бік ставків і балки розміщувався **колгосп "Більшовицька боротьба"**. На його території, практично на стику трьох колгоспів стояло громадське приміщення — "Гамазей". Будівля ця була старим цегляним зерносховищем. Через дорогу навпроти "Гамазея" знаходилось і зараз знаходиться сільське кладовище...

Будівля сільської ради була скромних розмірів з цегли.

Шкільні будівлі і клуб, як і сільська рада, були побудовані ще до революції і теж із цегли. Мали вони досить пристойний вигляд.

Окрім млина, у полі за селом, на колгоспній землі у довоєнний час стояли і працювали на повну потужність два вітряних млина, які називалися вітряками. Один із них діяв аж до Великої Вітчизняної...

5 січня 1936 року в селі Воздвижівці відбувся перший зліт конюхів з питання підготовки коней до весняної сівби. У роботі зльоту взяв участь голова райвиконкому Я. Жуковський.

Третя бригада артілі імені 17-го Партз'їзду в лютому вже була готова до весняної сівби. Бригадир Федір Буланій і ланкові Олесь Мороз, Петро Холод, Павло Ганзуленко та Лисенко перевірили весь реманент, змазали його і заховали у приміщення. Усі 24 коней, 2 пари волів, 8 пар корів були готові до весни. Збруя, ярма пригнані і справні.

На Всесоюзну сільськогосподарську виставку були направлені ланкові з артілі імені 17-го Партз'їзду — Олесь Мороз, який добився врожайності пшениці "Гостіанум" по 36 центнерів з гектара, та Оникій Хохотва, який з 5 гектарів отримав 185 центнерів пшениці (урожайність 37 центнерів).

* * *

Наприкінці 1937 року колгоспники артілі імені 17-го Партз'їзду обрали головою Тимофія Харлампійовича Прихідька. Попереднє керівництво велося абияк, трудова дисципліна була низька, без турбот про людей, культмасова робота слабо налагоджена, тваринництво розвивалось повільно.

Характерна особливість роботи Тимофія Прихідька — чуйне ставлення до людей, створення умов для роботи, своєчасна допомога відстаючим. Він добився високих результатів у всіх галузях господарства. Підвищився й урожай культур.

Раніше колгосп мав лише 5 гектарів городини і 7 гектарів фруктового саду. У цьому ж році уже було 15 гектарів городини, 25 гектарів саду і 5 гектарів винограду.

Зросло громадське тваринництво колгоспу. Було 47 корів, 35 свиноматок, 85 вівцематок. Усі тварини забезпечені світлими й теплими приміщеннями, повністю завезені корми.

На славу трудилися в колгоспі й люди. Прославився трудовими здобутками П. Холод, якого з рядового колгоспника висунули на бригадира. У його бригаді врожай ярої пшениці складав 23,5 центнера з гектара, а ячменю — 28. Ланкова Марфа Лисенко збрала по 25 центнерів кукурудзи, доярка Марія Редька надоїла від корови 3754 літри молока...

А доярки колгоспу імені 17-го Партз'їзду Мотрона Хохотва та Марія Мороз за 10 місяців надоїли від кожної з корів-рекордисток по 4500 літрів молока.

* * *

Цього ж року у Воздвижівці вперше відкрився колгоспний базар. Кожної середи та неділі на ньому колгоспники продавали свої продукти.

* * *

Як жили і працювали тоді колгоспники, свідчать такі факти з історії села Воздвижівки:

"Колгоспниця артіль "Більшовицька боротьба" Ф. Заїченко мала семеро дітей. У 1936-му році вона одержала одноразову допомогу в сумі 2000 карбованців. На них придбала для дітей взуття, одяг.

У 1937-му році сім'я Ф. Заїченко виробила в колгоспі чимало трудоводнів: є хліб, своя городина і худоба, велосипед, патефон. Отримала і допомоги 2000 карбованців.

Телятниця колгоспу імені Чапаєва у вересні добивалися гарного приросту телят, не допускали їх загибелі чи захворювання. Окремі бички щодоби збільшувались у вазі на 760-950 грамів...".

А ось із іншої замітки — "Немає старої Воздвижівки" (газета "Сталінським шляхом"):

"Дві земські школи, шинок, церква та управа — оце й усі "установи" старої Воздвижівки, — говорить голова сільради т. Лисенко.

Не та стала Воздвижівка за роки радянської влади. У колишніх попівських маєтках відкрита неповна середня школа. Є й друга початкова школа, збудовано новий колбуди на 50 місць, ветеринарний і зоотехнічний пункти. Є лікарня, пологовий будинок, поштова філія, ощадна каса, дві крамниці, збудовано нове приміщення сільмагу"

Немає старої, сірої колісь Воздвижівки. Є нове село, яке виросло за роки радянської влади і в ньому — щасливе життя вільних людей.

Не тільки село змінилось — змінилося й поле. Замість вузеньких забур'янених одноосібницьких скибок землі, на яких жалюгідним знаряддям працювала біднота, тепер великими масивами стелиться колгоспна рілля. На полях колгоспних весело, з піснями працюють колгоспники і колгоспниці. Дружна і настирлива праця щороку повертається до них достатком і заможністю. Щедро стали платити за працю колгоспникам ниви.

З'явилися у селі люди нових спеціальностей. Зараз у Воздвижівці є 40 трактористів, 23 комбайнери, 10 шоферів. Про людей з такими спеціальностями у старі часи тут ніхто не мав навіть уявлення.

Нова складна техніка, якою воздвижівці обробляють свої поля, та віддана стахановська праця колгоспників примусили землю давати нечувані врожаї.

Щороку збільшуються прибутки колгоспів, дорожчим стає трудоводень, ще заможнішим і радісним — життя колгоспників".

Газета вмістила фотознімок Якова Савовича Лисенка разом із дружиною Марфою Семенівною та розповідь про заможну сім'ю.

До речі...

Сім'я колгоспника імені 17-го Партз'їзду Якова Савовича Лисенка складалася із семи чоловік. Яків Савович кілька років працював на постійній роботі, його дружина Марфа Семенівна щорічно виробляла понад 200 трудоводнів. Діти працювали і навчалися.

У власному господарстві Лисенка була корова, телиця, свині, птиця. Усе це трималося на міцній основі — на колгоспних трудоводнях, яких сім'я за 9 місяців року мала 1000!

— Будемо в колгоспі працювати — то будемо й мати, — говорив Яків Савович. Так говорив — і так робила вся його дружна сім'я. Адже в цьому був шлях до заможності...

ЗДОБУТКИ 1938-го

У 1938-му році за трьома колгоспами Воздвижівської сільської ради було закріплено 5607 гектарів землі, яка раніше була власністю поміщиків і куркулів. На полях у цьому році працювало три комбайни "Комунар", чотирнадцять "Сталінців", два трактори ЧТЗ, один "Дизель", чотири ХТЗ та п'ять колгоспних машин.

Колгоспники наполегливо боролися за виконання взятих зобов'язань. Стаханівці-ланкові колгоспу імені Чапаєва Іван Хоменко та Трохим Карабут добилися найбільшого врожаю соняшнику, зібравши по 24 центнери з гектара. Стахановець Олесь Мороз з колгоспу імені 17-го Партз'їзду зібрав у 1938-му році по 9 центнерів ріцини з гектара. Свинарка-стахановка цього ж колгоспу Ганна Мірошніченко виконала своє зобов'язання, добившись приплоду від кожної свиноматки по 22 ділових поросят.

Доярки-комсомолки Хохотва, Люта і Марія Мороз зобов'язалися надіти від корів-рекордисток по 4500 літрів молока.

Щасливе, радісне життя завітало до кожного воздвижівського колгоспника. Усе більше зростав попит на такі речі, як книжки, газети й журнали. У селі налічувалося 22 тисячі книжок вартістю в 15 тисяч карбованців! У числі різноманітних витрат зі своїх прибутків чимало грошей колгоспники витрачали на придбання газет та журналів.

До революції у с. Воздвижівці виписували 5-6 примірників газет. Читали їх піп, дяк і сільський староста. Щоденно у колгоспну Воздвижівку пошта привозила 1214 різних газет, 321 чоловік виписували

журнали. Лише в 1938 році трудящі Воздвижівки передплатили газет та журналів на 18621 карбованець.

У побут колгоспників увійшли такі речі, як патефон, велосипед, музичні інструменти тощо. Тут було 35 патефонів, 230 велосипедів. За 2 роки воздвижівські колгоспники купили музичних інструментів на 7 тисяч карбованців.

ВОЗДВИЖІВСЬКИЙ ДУХОВИЙ ОРКЕСТР

Як же не згадати про прославлений Воздвижівський духовий оркестр, про який досі говорять на Гуляйпільщині й далеко за її межами?!

Воздвижівський духовий оркестр. 60-ті роки ХХ століття

Воздвижівський духовий оркестр навіть у шістдесяті роки ще брав активну участь в оглядах художньої самодіяльності і не виходив із числа призерів. А тоді ж іще скільки було живих фундаторів оркестру!

— Хлопці, ще дочекається свого часу, буде і в нашому селі духовий оркестр! — часто тишив мріями нас, молодих, голова колгоспу Никанор Сергійович Богославський, — згадував Василь Семенович. — І домігся таки свого. Одного дня він привіз із Сталіно, теперішнього Донецька, ком-

плект інструментів. На сьомому небі був Никанор Сергійович, а ми — ще вище! "А чим ми гірші городян? Без культури далеко не підемо..." — твердо стояв на своїй позиції Богуславський. А це ж був 1936-й рік!..

Більше п'ятдесяти років тому Василь Семенович Лисенко і Федір Дем'янович Синенко в числі інших стояли біля колиски народження сільського оркестру.

Отоді вперше прилучився до музики 12-річний Василь Лисенко. Гурток відвідували й старші нього, котрим було вже й за тридцять — Михайло Мірошніченко, Феодосій Богуславський, Яків Лисенко, Пантелій Тимошенко...

Для музикантів-початківців Никанор Сергійович підшукав тямущого керівника-капельмейстера Сидора Микитовича Кравця. Вони з великим бажанням пізнавали нотну грамоту, ази гри. Поступово і майстерністю збагачувалися. У 1939-му році про духовий оркестр воздвижівців уже гриміла слава!

Пізньої осені сорок першого, коли ось-ось у Воздвижівку мали ступити німці, Василь Лисенко потай із клубу через вікно забрався туди і за декілька разів переніс додому більше десятка духових інструментів. Юнак (йому ще й шістнадцяти не виповнилося) не міг навіть уявити, що ворог може інструментами користуватися. Надійно переховував два роки, і до кінця окупації про Василеву таємницю ніхто в селі так і не дізнався...

ТРУДОВИЙ 1939-й...

У цьому році учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки стали і воздвижівці:

Лисенко Іван Васильович — завідувач питомником колгоспу "Більшовицька боротьба", що одержав вихід сіянцив 480 тисяч штук з гектара, з площі 2,38 гектара;

Карабут Трохим Федорович — ланковий колгоспу імені Чапаєва, який зібрав урожай соняшнику в 1938 році по 24 центнера з гектара (посівна площа 1 гектар);

Хоменко Іван Миколайович — ланковий колгоспу імені Чапаєва, який зібрав урожай соняшнику в 1938 році по 24 центнера з гектара (посівна площа 1 гектар);

Хохотва Іван Васильович — конюх колгоспу імені Чапаєва, що виростив і зберіг 10 лошат від 10 конематок.

* * *

Дівчата колгоспу імені 17-го Партз'їзду П. Чала, П. Єна, М. Кольчієнко на заклик партії про підготовку 100 тисяч дівчат-трактористок без відриву від виробництва вивчали трактор. За короткий строк, працюючи з трактористами, опанували трактор "Універсал-2" і стали самі водити трактори.

* * *

Свинарка колгоспу імені Чапаєва Іриська Черненко в 1938 році отримала по 17,8 ділових поросят від кожної свиноматки і стала учасником Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

* * *

У 1939-му році на трудодень колгоспники отримали по 5 кілограмів хліба і по 2 карбованці грішми.

ЗА РІК ДО ВІЙНИ...

У 1940-му році у бригаді № 2 колгоспу "Більшовицька боротьба" була збудована нова конюшня й устаткована станками для коней, коритами, помостами.

Конюхи О. Гриненко й І. Артюхов добре доглядали коней. А ті — чисті, вигодувані, підготовлені до весняних польових робіт.

Іван Васильович Хохотва вже 10 років працював конюхом у колгоспі імені Чапаєва. За цей час він виростив 50 лошат. Правління артлі преміювало його 9 разів.

З початку заснування колгоспу конюхами трудилися Олександр Петров та Мина Феленко. У 1939-му році від 7 конематок вони отримали 7 лошат і їх виростили. Цих конюхів теж неодноразово преміювали.

* * *

23 березня 1940 року голова колгоспу В. Медяник розповідав:
"Наш колгосп імені 17-го Партз'їзду зібрав у 1939-му році врожай зернових культур у середньому на кожний гектар по 16,9 центнера

проти 9,7 центнера в 1938-му році. З окремих ділянок ми взяли значно більше. Ярої пшениці з площі 106 га намолочено по 22,5 центнера з га, ячменю з площі 140 га — по 25 центнерів, соняшнику з площі 27 га — по 17 центнерів з гектара. Холод Полікарп зібрав по 27,1 центнера ячменю з 1 га на площі 5 гектарів. Наш колгосп — кандидат на Всесоюзну сільськогосподарську виставку в 1940 році.

На досягнутому ми не зупиняємось, а боремось за ще більші показники врожайності — по 23 центнери зернових з гектара в цьому році. Підготовку до весняної посівкампанії ми розпочали ще з осені 1939 року. Ремонт реманенту по колгоспу провели до 15 січня 1940 року. Для передачі реманенту рілничим бригадам, а їх у нас 4, ми утворили комісію, яка перевірила якість реманенту, після чого бригадири прийняли його по акту в повній справності.

Весь реманент — борони, сівалки, букери, плуги — зберігаються в сухому приміщенні. Підготовлено дрібний реманент.

У лютому ми вже склали план весняної сівби.

У колгоспі організовано 16 єфремовських ланок. До кожної бригади, ланки доведено план посіву. Всі ланки знають свої ділянки та які культури вони будуть сіяти. Реманент, коні, збруя закріплені за їздими.

У кожній ланці 10 чоловік. Ланкові взяли на себе конкретні зобов'язання, за які змагаються між собою, на ділі показують хороші зразки продуктивності праці.

Наприклад, ланкова четвертої бригади Соня Дащенко зобов'язалась з 5 гектарів соняшнику зібрати врожай по 25 центнерів з гектара, з 2 гектарів картоплі — по 250 центнерів і з 4 гектарів рицини — по 15 центнерів з гектара. Тов. Дащенко з членами своєї ланки вже заготовила 10 центнерів попелу, 6 центнерів курячого посліду і вивезла на свою ділянку 24 тонни гною.

Третя бригада на чолі з ланковим Омельком Медяником назбирала 25 центнерів попелу, 6 центнерів курячого посліду. Він зобов'язався з 8 гектарів ячменю добитися врожайності по 35 центнерів з гектара, з 6 гектарів ярої пшениці — по 22 центнери з гектара та з 5 гектарів соняшнику — по 25 центнерів з кожного гектара.

У сівбі у нас всього братиме участь 123 коня, які середньої та вище середньої вгодованості, буде працювати 12 кінних сівалок і 2 трактори, які вже справні і готові хоч зараз вийти в поле. Під час сівби буде організовано громадське харчування для колгоспників. Працюють також дитячі ясла.

Для протруювання та яровизації посівного зерна в колгоспі утворено бригаду з 16 чоловік, яка вже приступила до роботи.

Ми готові хоч сьогодні вийти в поле. Сівбу ранніх зернових культур ми проведемо за три робочі дні. Я певен, що в змаганні з колгоспом "Більшовицька боротьба" ми будемо переможцями і вийдемо в лави передових по Гуляйпільському району...".

* * *

В артілі імені 17-го Партз'їзду косарі Т. Савоста, І. Омесь, П. Холод на жнивях виконували норми на 135%, не відставали і в'язальниці: замість 6 кіп Мороз, Федоренко, Макуха в'язали по 8, а О. Холод та П. Медяник — по 9-10.

Комбайнери П. Омесь та А. Буланій з тракторної бригади № 14 Гуляйпільської МТС в цьому ж господарстві на двох "Сталінцях", зчеплених в один агрегат, скошили 148 гектарів ранніх зернових і намолотили 5033 центнери зерна, а трактористи І. Омесь та Д. Єна не допускають простою комбайнів.

Свинарка колгоспу імені 17-го Партз'їзду В. Козаченко отримала з одного опоросу по 12 ділових поросят від кожної з 9 свиноматок, яких доглядає.

* * *

У 1940-му році учасниками Всесоюзної сільгоспвиставки були:

колгосп імені Чапаєва;

Дяченко Михайло Павлович — голова колгоспу імені Чапаєва;

колгосп імені 17-го Партз'їзду;

Хохотва Дмитро Андрійович — рахівник колгоспу імені Чапаєва;

Прихидько Тимофій Харлампійович — голова колгоспу імені 17-го Партз'їзду;

колгосп "Більшовицька боротьба";

Попіл Влас Корнійович — шовківник колгоспу імені 17-го Партз'їзду;

Черненко Пріська Василівна — свинарка колгоспу імені Чапаєва;

Петров Олександр Іванович — конюх колгоспу імені Чапаєва.

* * *

А в наступному, 1941-му році Головним Виставочним Комітетом Всесоюзної сільгоспвиставки були затверджені учасниками:

колгосп імені Чапаєва;

Дяченко Михайло Павлович — голова колгоспу імені Чапаєва;

Федоренко Яків Петрович — бригадир-лісомеліоратор колгоспу; колгосп "Більшовицька боротьба";

Попіл Влас Корнійович — шовківник колгоспу імені 17-го Партз'їзду;

Черненко Пріська Василівна — свинарка колгоспу імені Чапаєва;

Колісник Олексій Олексійович — конюх колгоспу імені Чапаєва;

Хохотва Максим Максимович — чабан колгоспу імені Чапаєва;

колгосп імені 17-го Партз'їзду;

Мороз Семен Захарович — чабан колгоспу імені 17-го Партз'їзду;

Лисенко Іван Васильович — садівник колгоспу "Більшовицька боротьба";

Кузьменко Кость Тарасович — садівник колгоспу імені Чапаєва.

ВОЗДВИЖІВЦІ У РОКИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ 1941-1945 РОКІВ

*Є дати в кожного народу,
Яких не вкриє цвіль і тлінь.
Якщо тобі дали свободу —
Вклонись героям до землі!..*

В. Кравчук

Непідкорені...

Мирна праця воздвижівців, як і всіх радянських людей, була перервана 22 червня 1941 року. "Війна!" — ніби грім серед ясного неба, прокотилося землею страшне слово і застало воздвижівців за роботою у полі, за випіканням хліба, за навчанням дітей і лікуванням людей... Війна! Знову застогнала земля від артилерійських канонад, запалали хлібні ниви... 5 жовтня 1941 року німецькі загарбники увійшли у Воздвижівку...

Два роки фашистської окупації лишили після себе сумні спогади. У лютому німці розстріляли жителів села:

Карабута Федора Федоровича, 1914 р.н.,
Козаченка Дмитра Дмитровича, 1893 р.н.,
Макуху Олеся Тимофійовича, 1902 р.н.,
Погорілу Феодосію Антонівну, 1880 р.н.,
Шептія Ониська Фомича, 1901 р.н.,
Ковальова Дмитра Григоровича, 1898 р.н.,
Кошельника Феодосія Лаврентійовича, 1891 р.н.,
Пилипенка Якіма Захаровича, 1897 р.н.,
Пилипенка Миколу Харитоновича, 1897 р.н.
Їх імена занесені до книги Пам'яті України...

А Федоренка Андрія Гнатовича, який брав участь у розкуркуленні, німці стягли тяжко хворого з ліжка і за Гуляйполем убили.

Фашистські кати насильно вивезли до Німеччини **із колгоспу імені Чапаєва:**

91 особу, в тому числі 33 хлопці і 58 дівчат. У 1942 році — 61 особу, в 1943-му — 30. З них 1923 р.н. — 11, 1924 р.н. — 16, 1925 р.н. — 13, 1926 р.н. — 6 і 1927 р.н. — 1. 13 осіб — старше 23-х років (одинадцять дівчат і два хлопця);

із артілі 17-го Партз'їзду:

у 1942 році — 44 особи (32 дівчини і 12 хлопців), у 1943-му — 17 (10 дівчат і 7 хлопців);

із колгоспу "Більшовицька боротьба":

у 1942 році — 62 особи (32 дівчини і 30 хлопців), у 1943-му — 32 (п'ятнадцять дівчат і сімнадцять хлопців).

По Воздвижівській сільській раді було відправлено на каторжні роботи в Німеччину 246 осіб, з них 147 дівчат і 99 хлопців.

Більшість юнаків і дівчат, не бажаючи їхати на невідомі роботи, втікали. І. Г. Лисенко, В. С. Лисенко, М. М. Заїченко, І. П. Пилипенко, С. О. Гонтар, В. С. Стасик, І. І. Омесь багато разів утікали від окупантів, щоб не бути вивезеними до Німеччини. Окупантам так і не вдалося погнати на каторжні роботи біля ста чоловік.

На цьому прикладі яскраво проявився опір воздвижівців, який вони чинили насильству ненависного ворога. Про це 7 листопада 1943 року в Гуляйпільській районній газеті писала Галя Хохотва:

— Тяжко жилося молоді на окупованій німцями території. На нас, як на звірів, полювали поліцаї та жандарми. Ешелон за ешелонам

молодь відправляли на каторжні роботи до Німеччини. Щоб уникнути полону, треба було ховатися. Не чути стало на вулицях дзвінких голосів і пісень, що ними славиться український народ. По кілька місяців без світла і сонця сиділи дівчата і хлопці в холодних темних ямах. То були страшні дні..

4 травня 1943 року станція Гуляйполе була не вперше переповнена народом. На колії стояв готовий до відправлення ешелон з нашими земляками. З дверей і вікон виглядали сумні, заплакані обличчя. Оддалік стояли матері, ламаючи з горя руки і не маючи права підійти до своєї рідної дитини. Тих, хто відважувався підійти до вагона, щоб востаннє пригорнути до серця дитини, поліцаї безжально били по голові палицями. І ось паровоз подав свисток. Повітря здригнулося від крику і плачу...

Я востаннє попрощалася зі своєю товаришкою Марисею і непомітно кинула їй записку: "Жди, я скоро повернуся разом зі своїми товаришами, яким допоможу звільнитися від неволі". Але й самій було важко цьому вірити, бо фашистські собаки пильно охороняли свою здобич.

Поїзд набирав ходу. За вагонами бігли матері, простягнувши поперед себе руки, ніби благаючи когось про милосердя. Деякі падали непритомні.

Кожна хвилинка віддаляла нас усе далі і далі від рідної станції, несучи в степи України сльози і горе.

Їдемо без зупинки. Глухо торохтять колеса, немов поспішаючи швидше завезти нас у неволю.

Але за всяку ціну повинна врятувати себе і своїх друзів! Ця думка настирливо свердлить мозок. Та як втекти з-під посиленого дозору? Треба щось вирішити.

Так у думках проходить час.

Поїзд наближався до станції Дніпропетровськ. Охорона не послаблялася. Я твердо вирішую доводити справу до кінця, хоч товариші втратили надію на втечу.

Уночі ешелон зупинився на станції Беглей. У вагоні тихо. Німці заснули. Швидко повідомляємо про це товаришам:

"Люк вагона відкритий, приготуйтеся, зараз будемо тікати. Не хвилюйтеся, німці сплять. Якщо і померемо — то на своїй рідній Україні".

Але в цей час, як ніколи, хотілося жити. Хотілося знову відчувати себе на волі, дожити до днів, коли повернеться щасливе життя, яким до війни жила наша молодь. Віра в це була твердою, вона множила сили, кликала до боротьби. Треба не гаяти часу.

Через мить ми відчули під ногами землю, ту землю, на якій ми зросли, на якій зазнали так багато щастя!

Ніколи не забудуть К. Чеберко, Г. Синенко, С. Омельченко, Д. Хаустова та Я. Плющій тієї жахливої ночі. На все життя запам'ятають вони дні полонення і ніколи не простять катам їх злочинів. Це кличе до святої помсти!

Користуючись темрявою, ми вирушаємо в степ, щоб не бути знову спійманими.

І знову почалися дні ховань. Поліція шукала втікачів. Та настав той день, якого два роки чекали трудящі нашого району. 15 вересня 1943 року Червона Армія звільнила нас із фашистської неволі...

Із холодних ям і підвалів назустріч частинам Червоної Армії з блідими, але щасливими обличчями вийшла молодь.

І немов радіючи разом з усім народом, кидало на землю гарячі промені осіннє сонце...

* * *

— Прочитавши замітку в багатотиражній газеті "За врожай" колгоспу імені Горького Гуляйпільського району, вирішила озватися на замітку "Відгукніться, остарбайтери!", — писала 8 вересня 1990 року Галина Іллівна Артюх. — Прочитала її — і пригадалося тяжке життя, яке довелося пережити в ті воєнні роки. Сьорбнула я і тюрму, і концтабір.

Я з 25 червня 1943 року по 13 вересня 1944 року скрізь проходила під своїм дівочим прізвищем Філенко, а з 15 вересня, коли потрапила в концтабір Равенбрюк, тут уже мене лишили прізвища, ім'я та по батькові, і далі я пішла під номером, але його не пам'ятаю.

Знаю, що якраз у той час в Равенбрюк нагнали поляків з Варшави, коли вони повстали проти німців, а наші війська ще не вступили. І тоді німці поголовно, масово вивозили поляків у концтабір.

Разом зі мною були вивезені до Німеччини Браженко Галя Максимівна, Хохотва Марія Максимівна, Філенко Катя Омелянівна з Воздвижівки, Ермак Міля (по чоловікові Мищенко — Авт.), Рогач Оля (Полтавець — Авт.), Рогач Надя (Жук — Авт.), Мищенко Галя, Бондаренко Клава, Мартиненко Люба (прізвища дівочі — Авт.) з Гуляйполя.

Філенко Галину вивезли з с.Воздвижівки 25 червня 1943 року на станцію Гуляйполе, а 26 червня — зі станції до Німеччини. Працювала

в паровозному депо міста Гойосверда. З першого по тридцяте серпня 1944 року сиділа в місцевій тюрмі, а з 30 серпня по 10 вересня того ж року — в тюрмі міста Берліна на Александрплаці, в концтаборах Равенбрюка та міста Берліна (окраїна Капенін).

Повернулася на батьківщину 5 грудня 1945 року...

У боях за Воздвижівку...

Восени 1943 року радянські війська успішно проводили наступальні операції на території Запорізької області. Передові частини наблизилися до східної частини околиць Воздвижівки. Жителі села чули гучні постріли радянських гармат. Наближалось довгождане визволення від німецько-фашистських окупантів. Але взяти село з ходу перешкоджала залізниця, яку окупанти тримали під суворим контролем своїх військ. Іти ж у лобову атаку на село — означало загубити життя багатьом воїнам. Вдарити по селу з гармат і мінометів — значить, зруйнувати будинки і завдати великих жертв мирним жителям напередодні визволення. Вночі 17 вересня 1943 року частини 127-ї Чистаяківської стрілецької дивізії (командир полковник М. Ч. Кривов) 55-го стрілецького корпусу (командир генерал-майор П. С. Ловягін) 51-ї Армії (командарм генерал-майор Я. Г. Крейзер), зробивши обхідний маневр, прорвали оборону німецько-фашистських окупантів за станцією Гайчур і напали на ворожі війська, що знаходилися в селі, з північного сходу. Не чекаючи удару саме з цього напрямку, німці в паніці втекли із села. І все ж, намагаючись повернути собі Воздвижівку, фашисти тричі бомбардували її з повітря і двічі піддали артилерійському обстрілу.

17 вересня 1943 року Радянське Інформбюро повідомляло: "На Запорізькому і Мелітопольському напрямках наші війська продовжували розвивати наступ і, просунувшись на окремих ділянках від 6 до 12 кілометрів, зайняли шістдесят населених пунктів, у тому числі крупні населені пункти: Григорівку, Рождественське, Воздвижівку".

У боях за визволення Воздвижівки від фашистських окупантів смертю хоробрих загинуло п'ять радянських воїнів. Це — лейтенанти Мішін Іван Дмитрович, Непман Володимир Аврамович, рядові Розкішний Петро Федорович, Сердюк Архип Ілліч та один воїн залишився невідомим.

8 травня 2002 року пригадавав учасник Великої Вітчизняної війни І. П. Мірошніченко:

— Це було 14 вересня сорок третього, коли радянські війська визволяли рідну Гуляйпільщину від німецько-фашистських окупантів. Вранці, десь о четвертій годині, нічну тишу розірвали могутні залпи "катюш". У Воздвижівці ще знаходилися німецькі підрозділи, які разом з калмицькими добровольцями були залишені стримувати наступ наших військ. А вже о шостій ранку зав'язалася перестрілка фашистів із радянськими розвідниками, які в їхали в село на конях. Бій спалахнув у центрі Воздвижівки. У тому бою ворожі кулі не минули трьох наших бійців. Та не випустили з села й ворогів — підійшла допомога і солдати помстилися за загибель своїх побратимів.

Хоронили полеглих у центрі села. Коли їх везли ховати, за повозкою вели коня. Що мене вразило і запам'яталося: кінь гірко плакав за своїм хазяїном. Певно, то був командир розвідників. До нього підвели коня, він низько схилив голову, намагаючись лизнути воїна. А сльози все котилися з очей коня.

Солдат, котрий тримав коня, називав його Гнідком, гладив того по шиї, заспокоюючи, та й сам не втримався — заплакав. Він подав йому грудочку цукру, але кінь відмовився взяти.

— Гнідко, немає твого хазяїна, — озвався солдат і продовжував гладити гриву. І кінь знову заплакав, з очей продовжували котитися великі сльозини. Плакали й усі присутні.

Та треба було й далі виконувати свій солдатський обов'язок — далі гнати ворога...

Минули десятиріччя. Буваючи в рідному селі, я приходжу до меморіалу, де покояться загиблі солдати — вклонитися визволителям. І в пам'яті зринають вересневі дні сорок третього, і поховання розвідників...

"Музичний взвод"

У вересні 1943 року визволення прийшло і на Гуляйпільщину. Воздвижівці були глибоко вдячні воїнам Червоної Армії. І на знак цього командуванню військової частини піднесли комплект духового оркестру, врятованого Василем Лисенком. Ось що писали селяни визволителям:

— Воздвижівська сільська рада разом із представниками колгоспів імені Чапаєва, імені 17-го Партз'їзду і "Більшовицької боротьби" в ознаменування визволення села Воздвижівки Гуляйпільського району частинами 127-ї Чистяківської стрілецької дивізії і на знак вдячності передають у подарунок через представників командування капітана тов. Бабенка і тов. Шабаліна колгоспні духові інструменти...

Ми впевнені, що наш скромний дарунок визволителям — воїнам Червоної Армії ще більше скріпить дружбу фронту і тилу, буде запорукою успішного розгрому фашистських загарбників і вигнання їх із території Радянської України.

Хай живе непереможна Червона Армія!

20 вересня 1943 року".

— А далі як у кіно! — пригадує Василь Лисенко. — З воздвижівців формується "музичний взвод". Мовляв, ваші інструменти — вам і карти в руки. На фронт пішли М. А. Мірошніченко, Ф. П. Богуславський, М. І. Лисенко, І. К. Петров, М. П. Мороз, Я. Д. Лисенко, І. Я. Плясецький та інші.

...Тривалий час оркестром командував Олександр Володимирович Рохгендлер. Він і проводжав музикантів з дому. Не повернулися з війни Михайло Лисенко, Михайло Феленко, Іван Петров (як він гарно на кларнеті грав!). Роз'їхалися однополчани. І тільки через двадцять років воздвижівців розшукав капельмейстер — майор у відставці О. В. Рохгендлер. По війні він довгий час працював у Куйбишеві в Суворовському військовому училищі...

Ось що написав Олександр Володимирович М. А. Мірошніченко: "Велике сердечне спасибі за пам'ять і добрі слова. Передайте привіт сім'ї Якова Лисенка — він був хорошою, доброю людиною. Ніколи не забуду, як Мороз наводив порядок серед німецьких військовополонених... Багато різних людей пройшло через моє життя за довгу службу, але ви мені найрідніші, перші, військові. Багато злигоднів пережили ми разом і забути це не зможемо..."

— По війні ще довго гриміла слава нашого оркестру, — згадував 10 квітня 1990 року В. С. Лисенко. — Капельмейстером у нас після Кравця був Іван Якович Плясецький, наш фронтовик. Це з ним ми виступали в концертному залі імені Глінки і театрі імені Шорса в Запоріжжі. Там ми стали дипломантами обласного огляду-конкурсу...

— У період війни нам довелося пережити великі труднощі, як і всім захисникам нашої Батьківщини, — згадує М. А. Мірошніченко. — Не без підстав народна мудрість говорить, що справжній друг

пізнається в біді. У суворих умовах фронтового життя і народилася наша велика солдатська дружба, сформувався колектив людей, які готові були віддати життя один за одного і за свою Вітчизну-матір. Доли наші різні, але дружба не забудеться ніколи! Говорю про це для того, щоб наше підростаюче покоління вчилася в нас, представників старшого покоління, дружити, любити свою Батьківщину так, як ми її любили і любимо!

* * *

Як ранкового сонця, жадібно чекали свого визволення жителі поневоленої Воздвижівки. Фашисти завдали селу, жителям і господарствам значних збитків.

У воздвижівців забрали 73 корови, 48 телят, 20 свиней, 122 качок і гусей, 1227 курей, вивезли 7119 центнерів зернових, 103 центнери соняшнику, 323 тонни картоплі, 28 тонн фруктів, 20870 літрів молока, різного майна, одягу і взуття на 110 тис. 170 карбованців. Спалили хати у колгоспників Зеленської Векли, Костоглода Григорія, Рося Касяна, Лисенко Ганни, Костоглода Тараса, Акулова Олексія та Марченко Христі. Ці збитки склали 105 тисяч карбованців. А всього особистому майну жителів села завдано шкоди на 2 млн. 699 тис. 759 карбованців.

У колгоспі імені Чапаєва спалено корівник, дві конюшні, вівчарник, комору, вітряк, 8 тисяч центнерів соломи, 6 тисяч центнерів полову, 2 тисячі центнерів сіна.

Вивезено до Німеччини 13 тисяч центнерів хліба, спалено його 20 тисяч 9 центнерів, забрано 56 коней, 47 корів, 82 голови молодняка великої рогатої худоби, 36 нетелей, два воли, два бугаї, дві свині, зарізано 61 курицю. Втрати дорівнювали 3 млн. 713 тис. 150 карбованців.

В артїлі імені 17-го Партз'їзду окупанти забрали 69 коней, 61 голову великої рогатої худоби, 1307 свиней, 1104 голови птиці та інше майно. Всього на 8968,1 тисячі карбованців.

В артїлі "Більшовицька боротьба" було зруйновано і пошкоджено будівель на 186 тисяч 36 карбованців. Розграбовано і знищено худоби і птиці на 726 тисяч 794 карбованця.

Усього ж колгоспам сільради шкоди завдали на 20376,2 тисячі карбованців. Враховуючи збитки господарств, сільради і сільСТО, вони склали 23402 тисячі карбованців.

Ними гордиться Воздвижівка!..

Переважна більшість воздвижівців, які були мобілізовані до лав Червоної Армії, з перших і до останніх днів війни мужньо захищали честь і незалежність рідної Вітчизни. Воздвижівка гордиться іменами своїх земляків: санінструктором, посмертно удостоєного ордена Леніна Кузьмою Павловичем Феленком, Григорієм Пилиповичем Пилипенком, Іваном Архиповичем Єною, Миколою Миновичем Федоренком, Іваном Федоровичем Морозом і багатьма іншими, які були удостоєні високих урядових нагород.

Усього 172 земляків відзначені орденами та медалями СРСР.

Сьогодні у центрі — в самому серці села Воздвижівки височіє Меморіал Пам'яті, на плитах якого — як і в серцях воздвижівців — навічно викарбувані імена односельців — визволителів землі воздвижівської! Ініціатором і організатором його побудови виступив директор ЗАТ "Агронива" Микола Миколайович Новохатько.

ВИЗВОЛИТЕЛІ

Іван ПЛЯСЕЦЬКИЙ: солдат — син солдата

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років загинуло, пропало безвісти і померло від ран 307 воздвижівців згідно зі списком, поданим сільрадою до Книги Пам'яті. На сільський меморіал занесено 287 прізвищ.

Війна залишила незгладимий слід на тілі Івана Севастяновича Плясецького: навіки закрилось око, часто-густо дають знати про себе зарубцьовані рани.

— Що найжорстокіше може бути між людьми, то це — війна, — каже Іван Севастянович і похмура тінь лягає на його чоло.

Колишній солдат, сам син солдата, що поклав свою голову на фронтних полях Першої світової війни, має законне право так сказати. Не раз і не два Івану Севастяновичу довелося брати в руки зброю: у фіньську кампанію, коли визволяли Західну Україну і у Велику Вітчизняну.

З перших днів т. Плясецький на фронті. Тяжкі то були дні, коли радянські воїни в нерівній битві з фашистами відстоювали кожен шмат рідної землі.

Данило Захарович Кошельник народився у с. Воздвижівці

Особливо незабутніми, тяжкими були лишні дні сорок першого. Військова частина, в якій з перших днів мобілізації почав служити командиром відділення Іван Плясецький, стояла в обороні на прикордонній території по річці Прут. За згарищами, димом люди по кілька днів не бачили сонця. Жменька бійців — 120 чоловік — після запеклих боїв протягом місяця втратила вбитими 75 чоловік. Сили були нерівні. З гіркотою на душі солдати з боями почали відступати в напрямі до Одеси. Але віра у правоту своєї справи, віра в перемогу підбадьорювала їх, помножувала їм сили.

Недалеко від станції Карпово радянські поїни знову дали відсіч ворогові. Три доби відбивали вони атаки

озвірілих гітлерівців. У тому бою неабияку хоробрість, організаторські здібності показав політрук Іван Василенко. Це була особливої сміливості людина, душа маленького колективу. Піхотинці лише дивувалися: коли тільки він устигав під таким вогнем скрізь побувати, словом підбадьорити кожного бійця?! "Він був для нас, — пригадує Іван Севастьянович — взірцем справжнього комуніста-ленінця. Багато наших бійців там, під Карпово, вступили до партії..."

Усі стояли на смерті. В одній з атак загинув політрук Василенко, було поранено командира Василя Гавриляка. Поранення в око й голову одержав Іван Плясецький. Непритомного його захопили в полон фашисти.

А потім — концтабір на території Румунії. Після кількох невдалих втеч Плясецького разом з іншими військовополоненими визволили війська Другого Українського фронту. На підступах до Будапешта Івана Севастьяновича знову було поранено. Так і закінчилася для нього війна.

Груди хороброго воїна прикрасили військові урядові нагороди: орден Вітчизняної війни II ступеня і кілька медалей.

У рідну Воздвижівку Іван Плясецький повернувся восени сорок п'ятого. Разом з матір'ю батька зустрів п'ятирічний Миколка.

Після війни Іван Севастьянович спершу працював у рідному колгоспі, а останні п'ятнадцять років трудився в дорожній бригаді.

Довгий час очолював її. Син Микола успішно працював трактористом. І земля, за яку проливав кров його батько, віддячує хліборобові щедрими дарами.

Санінструктор Кузьма ФЕЛЕНКО

Кузьма Павлович Феленко

Кузьма Павлович Феленко народився 1911 року в с. Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області. Працював у колгоспі, був добрим сім'янином. На другий день війни Кузьму Павловича призвали в армію — пішов захищати рідну землю від гітлерівської навали.

Спочатку К. П. Феленка направили до фронтової медичної школи. Так він став санітарним інструктором 1323-го стрілецького полку. Йому не доводилося ходити в атаки або стріляти з кулемета чи автомата. У Кузьми Павловича були інші обов'язки. І він виконував їх дуже старанно й акуратно.

Єфрейтор Феленко був кращим санітарним інструктором у полку. На полі бою він надавав допомогу всім пораненим. Така заповідь медика. Але найбільшу увагу Кузьма Павлович приділяв тяжко пораненим. Вони могли загинути не тільки від ран, але й від втрати крові.

Восени 1942 року стрілецький полк, в якому служив К. П. Феленко, воював у Смоленській області. Там Кузьма Павлович виніс із поля бою 23 тяжкопоранених червоноармійців... Влітку сорок третього важкі бої точилися на території Волховського району Орловської області. При визволенні районного центру санінструктор виніс із поля бою одинадцять поранених. Одних він виносив на спині, інших витягував в укриття на плащпалатці. А всього К. П. Феленко врятував на час представлення до нагороди близько сотні бійців і офіцерів. Та не тільки поранених виносив з поля бою санінструктор Феленко, а і зброю. Якщо не міг винести її разом з пораненим, то неодмінно потім повертався за нею. Так, виніс Кузьма Павлович два станкових і п'ять

ручних кулеметів. За врятування поранених на фронті Указом Президії Верховної Ради СРСР від 23 липня 1944 року ефрейтор Кузьма Павлович Феленко відзначений найвищою нагородою Вітчизни — орденом Леніна. На жаль, нагородження було посмертним. У боях за визволення Прибалтики Кузьма Павлович поліг смертю хоробрих під час надання допомоги пораненому.

Не повернувся в рідну Воздвижівку К. П. Феленко... Але його пам'ятають не тільки сини Олександр і земляки. Пам'ятають і знають про нього й у Литві. В музеї бойової слави Вільнюської середньої школи № 37 Кузьмі Павловичу відведений куточок, матеріали якого розповідають про героїчні вчинки мужнього санітарного інструктора.

Командир відділення кавалерійської розвідки Яків ФЕДОРЕНКО

Яків Петрович Федоренко (родом із Воздвижівки). Воював у 67 кавполку з 1941 р. по жовтень 1942 р.

Коли у серпні 1971 року ветерану війни Якову Петровичу Федоренку повідомили, що його викликають до військкомату, колишній солдат заплакав.

— Душею відчував — знайдуть, — хвалився дружині. — Не я тобі говорив? І відшукали. Не забули...

— А ти мерці в сльози. Радіти б треба. Ну то що, готувати документи? — приховуючи хвилювання, спитала Марія Аврамівна.

... Відгомін війни докотився до Воздвижівки. Яків Федоренко, перечитуючи вісті з фронту, уявляв, як важко червоноармійцям стримувати навальний натиск гітлерівців. А військкомат мовчав... Дні летіли

у тривозі. Як і раніше, механізатор трудився в полі. "Така наша земля чудова! Хліб який росте! І на тобі — війна!.." — думав хлібороб у хвилини перепочинку.

Та скоро Яків Федоренко все ж одягнув військову гімнастерку. І закуріла під ногами довга і важка солдатська дорога...

Бойове хрещення Якова Петровича відбулося під Кривим Рогом...

На передовій не раз доводилося дивитися у вічі смерті, та командир відділення кавалерійської розвідки старший сержант Яків Федоренко почував себе впевнено. Горе, принесене на радянську землю окупантами, смерть бойових побратимів помножували солдатську хоробрість і ненависть до ворога.

Запам'яталися ветерану дні оборони міста Сочі. Це було в жовтні сорок другого. Федоренко тоді служив у розвідці, був командиром відділення.

Якось зв'язківець покликав Якова:

— Федоренко, до командира!

Яків, обсмикнувшись, попрямував до спостережного пункту.

— Є наказ командування взяти "язика" або роздобути документи, — мовив батальйонний комісар. — Треба дізнатися про задумки ворога, його сили й можливості. Сьогодні вирушиш на операцію. Візьмеш із собою двох бійців.

— Єсть! — відказав старший сержант.

Накази командування не обговорюють. Єдиним проханням Якова Федоренка до комісара було дати йому на підмогу надійних, відчайдушних хлопців. Прохання було задоволене.

Яків уважно придивився до своїх помічників. Вони на перший погляд були суворими. Міцно збиті. Надійні.

Вірний своїй розвідницькій звичці, Федоренко ретельно готував бійців до операції. Коротко виклав план дій. Вирушили, як уже вчоріло, використовуючи складки лісистій гірської місцевості. Фашисти засіли на другому боці хребта. Часто доводилося повзти по-пластунськи. Одного із солдатів Яків вислав у дозор. Через декілька годин розвідники, заглибившись на значну відстань, дісталися до ворожої траншеї.

Лежали, майже не рухаючись. Проаналізувавши обстановку, старший сержант вирішив за об'єкт нападу взяти кухню, біля неї були гітлерівці. Невдовзі один із них присів, почав дрімати. Другий щось порпався.

Була вже дванадцята година ночі, коли командир розвідгрупи подав знак діяти. За лічені секунди блискавичним рухом збили і зв'язали обох гітлерівців.

У підрозділ розвідувальна група прибула без пригод. Солдати здали полонених "язиків" командуванню, а самі пішли відпочивати.

Відомості, які дали гітлерівці на допиті, виявилися важливими. Тепло командир тиснув руку старшому сержантові Федоренку. Отак, мовляв, треба воювати.

Яків чув, ніби командування представляло його до нагороди. Але через декілька днів після тієї операції в гарячому бою його було тяжко поранено. Медсанбат. 11 місяців пролежав у Тбіліському госпіталі. Звідти в сорок третьому році, після визволення району від окупантів, Федоренко повернувся до рідної Воздвижівки інвалідом другої групи.

Деякий час працював головою колгоспу, організовував людей на відбудову господарства. Пізніше був завфермою, бригадиром. Останні роки — сторожував. За сумлінну і бездоганну працю Якова Петровича нагороджено медаллю "За трудову доблесть".

Разом із Марією Аврамівною Яків Петрович виховав сина і двох дочок. Усім їм дали освіту.

— Який подвиг я здійснив? — скромно говорить чоловік. — Я лише виконав бойовий наказ. Це був мій солдатський обов'язок. Такий наказ міг виконати будь-хто інший на моєму місці...

...Молодий офіцер військкомату, який в сини годиться Якову Петровичу, не приховуючи радості, прикріпив до піджака ветерана орден Червоного Прапора з номером 551829. Двадцять дев'ять років нагорода чекала солдата. Того ж дня Я. П. Федоренку було вручено також почесний знак "25 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні".

**Іван РОСЬ: учитель із
Воздвижівки — командир
взводу протитанкової і
протиповітряної оборони**

9 травня 1982 року учасник параду Перемоги від 3-го Українського фронту, гвардії старшина з м. Велика Лепетиха Херсонської області В. Цикало надрукував статтю-сіюгад "Гвардійці старшого лейтенанта Рося", в якій написав:

— У серпні 1942 року місто Холм було взято в кільце військами Калі-

нінського фронту. Ворог вдався до запеклих атак, щоб визволити оточене угруповання.

Німецьке командування, враховуючи болотисту місцевість, кинуло проти радянських військ велику кількість літаків. Під прикриттям лісу вони йшли на бриючому польоті й обробляли передній край вогнем гармат, кулеметів і бомбометанням.

Наш дивізіон "катюш" і зенітна гармата перебували на вогневих позиціях у п'ятистах метрах північно-східніше села Машенкіно.

Командир взводу протитанкової і протиповітряної оборони, наш земляк Іван Касянович Рось не відривався від далекоміра на спостережному пункті. Він попередив усіх бійців вогневих обслуг, що німці поставили завдання будь-що прорвати нашу лінію оборони, з'єднатися з оточеним угрупованням і вивести його. Ось чому всім треба бути біля прицілів, стояти на смерть, закрити прорив вогневим валом.

Через те, що місцевість болотиста, наступу і прориву можна було очікувати тільки по дорозі з твердим покриттям, яка вела до міста Холма. Ця дорога прострілювалася "катюшами" нашого дивізіону та протитанковим і протиповітряним взводом.

Безкінечні атаки німців накривались вогневим валом "катюш" і артилерії. Німецьке командування кинуло на цю ділянку понад двісті літаків. Вони часто з'являлися над нашими позиціями з уключеними сиренами, поливаючи вогнем свинцю і бомбами. Кілька днів підряд гітлерівці організовували психічні атаки.

Наша зенітна гармата на протязі п'яти днів влучним вогнем збила вісімнадцять і підбила шість літаків ворога — вони згоріли недалеко від села Машенкіно. За виявлену мужність і стійкість старшого лейтенанта І. К. Рося тоді було нагороджено орденами Червоного Прапора і Червоної Зірки. Високих бойових нагород були удостоєні й усі бійці зенітної обслуги

Один ворожий льотчик, якого взяли в полон, попросив командира показати, хто збив його, німецького аса. Мене, 1-го навідника, привели і показали гітлерівцю. Він не повірив своїм очам. Як, мовляв: молодий юнак — і поклав на бік вісімнадцять асів?!!

28 серпня німецьке командування, не добившись успіху, вирішило направити літак-коректувальник і знищити наші вогневі позиції.

Коли "костиль" долетів до району наших позицій, старший лейтенант Рось подав команду відкрити по ньому вогонь. Після випущених кількох десятків снарядів літак колихнуло, він задимів і повернув у свій бік.

Через кілька хвилин з'явився новий коректувальник — "рама", який буквально завис над нашими головами. Як ми не намагалися його збити, він уміло маневрував і встиг передати координати розташування наших позицій. Артилерія ворога накрила нас.

Загинули старший лейтенант Іван Касянович Рось — учитель із села Воздвижівки, що на Гуляйпільщині, і вся зенітна обслуга. Мене було тяжко поранено і я це знав, де поховані мої бойові побратими.

У минулому (1982 — Авт.) році на свято Перемоги ветерани нашої частини побували на колишніх передових позиціях, зустрілись із жителями села Машенкіно і міста Холма, поклали вінки і квіти на братські могили. Пам'ять про героїв вічна...

Славний бойовий шлях Василя ХОЛОДА

5 квітня 1986 року члени історико-краєзнавчого гуртка, червоні слідопити В. Шкабарня, І. Кайдан, С. Богославська з Воздвижівки повідомляли:

— У сім'ї Михайла Микитовича і Векли Федотівни Холодів росло семеро дітей — донька і шестеро синів. Діти були основним багатством і гордістю сім'ї. Батьки не шкодували зусиль, щоб у ті важкі роки діти здобули освіту, прищеплювали їм усе добре, розумне — те, чому були навчені самі. Вони мріяли про їх довге і щасливе життя. Не думали, що на плечі хлопчиків випадує жорстокі і тяжкі випробування.

У роки Великої Вітчизняної війни п'ятеро із шести синів Михайла Микитовича стали захисниками Вітчизни. Іван і Степан пройшли нелегкими дорогами війни і залишилися живими. А ось Андрію і Микиті не судилося дожити до Перемоги. Андрій загинув у 1944-му році, а Микита, котрий почав свій ратний шлях раніше всіх, поліг на полі бою в 1943 році. Наша розповідь про п'ятого — Василя.

Закінчивши Воздвижівську семирічку, Василь вирішив, що буде слюсарем. Вступив до Пологівського ФЗУ, успішно закінчив його. Але працювати не довелося: у 1939 році призвали в армію. Оскільки потрібні були люди військових спеціальностей, його направляють на шестимісячні курси до школи молодших командирів у Білу Церкву.

Спочатку служив у Миргороді, після — в Кишиневі, а затим — у складі колишнього 69-го артполку 304-ї піхотної дивізії, що розташувалася в Ізмаїлі. Старший сержант В. Холод став командиром відділення. Там, в Ізмаїлі, він і зустрів війну. Були нерівні кровопро-

литні бої, відступи. Незабаром довелося відступати у район Нижньодніпровська. Йшли вночі групами по 2-3 чоловіка, а вдень переховувалися. З неймовірними труднощами Василь і ще двоє його товаришів дісталися до Дніпропетровська. Вийшли з оточення ще 36 бійців. Вони і склали основу сформованого у Дніпропетровську колишнього 1015-го артилерійського гаубичного полку.

Славний бойовий шлях пройшов полк, а у його складі — наш односельчанин В. М. Холод. Першим у полку він отримав нагороду — медаль "За бойові заслуги": в одному з оборонних боїв Василь, не розгубившись, підбив німецький танк. Із усіх інших нагород цю Василь Михайлович найбільше цінує, бо отримав її ще "необстріляним" юнаком, що йшов на ворога по-хлоп'ячому безстрашно, не задумуючись. Пізніше, вже досвідчений та бувалий, він діяв рішуче й обачливо. Про це свідчить такий факт.

Фашистський танк прорвав рубіж у тому місці, де тримали оборону Василь і його товариші — Анатолій Костойжин і Петро Горобець. Моторошно брязкаючи гусеницями, він повз прямо на окоп, у якому залягли бійці. Окоп засипало землею, але ніхто не був ушкоджений. Швидко піднявшись, Василь дав команду розгорнути гармату і дати постріл термітним снарядом по ворожому танку. Успіх! Багатотонна машина зупинилася, мов укопана, і задиміла...

Оборона знову міцно зімкнулася. За цей бій війни отримали нагороди. Василь — орден Вітчизняної війни II ступеня.

Василь Михайлович брав участь у великій битві на Курській дузі — спочатку в обороні, а потім у наступі в Орловському напрямі. За виявлену відвагу при розгромі німців у районі Орла і звільненні міста від фашистських військ його в числі інших було нагороджено орденом Червоної Зірки.

Багато крові, фашистських звірств перебачили учасники війни. А ось цей випадок у Василя Михайловича й досі перед очима.

В одному з курських сіл їхню машину зустріли гірко плачучі жінки. Важко було розібрати через крик і

Іван Тихонович Булаєв, танкіст

сльози, що трапилось. Виявляється, у село трьома мотоциклами в'їхали німці, зібрали усіх дітей і повезли їх в одну з будівель на околиці.

Артилеристи одразу поспішили туди. І саме вчасно. Фашисти — шість чоловік і дві жінки — брали у дітей кров. Тринадцять переляканих дітлахів збилися у кутку, четверо вже майже без свідомості лежали на підлозі. Бійці оточили фашистських медиків-нелюдів, а наш фельдшер взявся негайно рятувати дітей. Як воїни не старались уберегти німців від самосуду жінок, їм це не вдалося.

І в мирний час Василь Михайлович довго не міг виступати перед дитячою аудиторією. Ще більша ненависть закипіла відтоді у серцях артилеристів, ще з більшою відчайдушністю громили вони клятих фашистів. Шлях воїна В. М. Холода проліг до самого ворожого лігва — Берліна. За участь у Берлінській операції, беззавітну відданість Батьківщині, велич духу, доблесть і мужність, уміння громити і перемогати ворога у складних бойових обставинах він отримав вісімнадцяту подяку Верховного Головнокомандування, орден Вітчизняної війни I ступеня і медаль "За відвагу". 2 травня 1945 року В. М. Холод поставив свій підпис на стіні рейхстагу, дещо пізніше його прізвище з'явилося на Брандербурзьких воротах.

Закінчилася війна. Поблизу Берліна у місті Потсдамі, як ми знаємо, відбулася нарада глав трьох держав — СРСР, США й Англії. Для забезпечення спокійної її роботи було створено групу охорони. До неї увійшли бійці, що найбільш відзначилися в битвах з ворогом. Серед них був і В. М. Холод.

Степан Тимофійович Омесь, уродженець села Воздвижівки

Повернувся у рідну Воздвижівку Василь Михайлович у серпні 1947 року. Працював бригадиром, завідував фермою, був обліковцем.

І сьогодні, і завтра, і завжди ми пам'ятатимемо про людей, які захистили наш дім, нашу Вітчизну, завоювали нам щасливе дитинство і мирне небо.

* * *

15 червня 1971 року розповідав колишній командир батареї, гвардії капітан запасу Костянтин Коломієць з м. Харкова:

"Разом з іншими воїнами мені довелося брати участь у визволенні Запорізької області. Минули роки, але ми добре пам'ятаємо тих, кого немає з нами.

У селі Єлисеївці Приморського району є могила, де поховані 53 воїна, серед них — і ваш земляк **Іван ХОЛОД**, уродженець с. Воздвижівки. Батьки його, Петро Харитонович і Фросина Романівна, живуть там же. Обоє пенсіонери. Їм уже за сімдесят..."

СОЛДАТСЬКІ ВДОВИ... ЖУРАВКИ СИВІ...

*Роки, наче хмари, пролітають,
Давнь повертаючи, як сні...
Перед вами голови схиляєм,
Вдови Вітчизняної війни!..*

*Били вас журби і горя шторми,
Та синів малих ви берегли.
І долали всі військові норми,
На роботу — як у бій ішли.*

*"Похоронкам" ви не довіряли,
Все чекали рідних із війни.
Час пройшов — чекать не перестали,
Хоч дідами стали вже й сини.*

*Сива осінь інеем розквітлим
Укриває вас за ниттю нить,
Щоб життям із ваших мук і світла
Нині вдячним правнукам світить...*

Залишившись удовами з дітьми-сиротами, вони зберегли вірність, любов до єдиного коханого, який поклав свою голову на полі бою, захищаючи свою сім'ю, свою землю, свою Батьківщину. Скільки мужності треба було їм мати, щоб, зазнавши невимовних душевних та фізичних болів, залишитися перед своїми дітьми чистими і чесними.

І сьогодні ми знову й знову згадуємо їхні імена — вірних журавок, що так рано посивіли, в очах яких так рано навечно оселилася гірка сльоза, якій не судилося виплутатися із глибоких борозенок зморшок на

милих, але згорьованих жіночих обличчях. Віддамо ж їм данину пам'яті — солдатським удовам, які залишили по собі героїчний слід в історії Воздвижівської землі. Вклонімося їм низенько-низенько — до самої землі...

У 1983 році солдатських удів у селі було шістьдесят сім. Стареньких, посивілих, із зборозненими часом і горем обличчями. На кожному цьому обличчі лежить тінь скорботи. Але десь у глибині очей, як і 40 років тому, світиться той же нескорений долі, всепермагаючий вогонь.

Надія Гаврилівна СКОСАРЕВА

Як важко їй згадувати пережите!

— Коли б не було війни, — говорить, — як би щасливо ми жили! Хорошою, доброю людиною він був...

Її Антон пішов боронити землю від коричневої чуми з першого дня війни, залишивши вдома старих батьків, дружину, яка чекала народження третьої дитини. Тільки дві довгождані вісточки отримала Надійка. А потім, як не чекала — не дочекалася ні повідомлень, ні його самого... Скільки ночей безсонних провела! Скільки сліз виплакала, дожидаючи! А щодня, з ранку й до вечора — робота, робота, робота...

Лише після закінчення війни прийшло повідомлення: пропав безвісти у грудні 1943-го. Куди не писала — марно. Так і прожила всі роки одна. Залишилась вірною на все життя...

Та пайтяжче було попереду. Незабаром замість довгожданих солдатських листів то в одну, то в іншу хату села надходила страшна звістка: "Ваш чоловік у бою за соціалістичну Вітчизну, залишившись вірним воїнській присязі, загинув смертю хоробрих". Здавалось, не витримає й без того зранене серце!.. Тоді волосся посріблила перша сивина, а в куточках губ запали різкі зморшки. Але треба було будь-що жити, працювати, піднімати на ноги дітей...

Після війни, у 1946-му, Батьківщина, у числі інших, нагородила медаллю "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років" і жінок із села Воздвижівки — М. Т. Стасик, У. І. Гуцулю, Г. М. Карабут, П. Л. Гайду, П. Є. Рось, О. М. Федоренко, М. С. Денисенко, П. М. Ведмідь, П. Т. Пилипенко та В. Н. Браженко...

Те, що перенесли вони в роки війни, — подвиг, на який здатні лише наші жінки. Їхні руки звикли до роботи. А серця пронесли через усе життя, через усі важкі роки самотності лебедину вірність!..

Солдатські удови на сільському меморіалі. 9 травня 1984 року

Парасковія Федорівна СТАСИК

Чотири неповних роки подружнього життя відвела їй доля... Покохала простого сільського хлопця Олександра, працюючого, серйозного, який не кидав слів на вітер. То як же з таким не пов'язати життя? Тільки побралися, заходився він зводити власне житло. За три роки, як не важко було, побудували хатину. По подвір'ю вже бігала маленька первісточка — голубоока щebetуха Дуся, а в колісці спав — батькова гордість і надія — крихітний Сашко, який народився за місяць до оголошення війни.

Дві дати запам'яталися Парасці Федорівні на все життя. Перша — 23 червня 1941-го. Її Олександр прийшов удень з колгоспу, де трудився конюхом, і сказав схвильовано: "Збирай, Парасю, мене. На війну. Відправляємось негайно". Заклякла від несподіванки. Знала, що не сьогодні — завтра це мало статися, але ж не так швидко! Із заціпеніння вивів дитячий плач. Підхопила Дусечку, притисла до грудей, гарячі сльози закапали на дитячу голівку... Нашвидкуруч зібрали нехитрі пожитки: таку-сяку одіж, окраєць хліба, тітка принесла яєць, хтось із сусідів сала, пляшку молока.

Міцно обійняв Олександр Пилипович свою дружину, поцілував донечку, пригорнув до грудей маленький згорток із синочком. І пішов назавжди... Навічно...

Жодного листа не отримала Параска Федорівна від чоловіка. І вдень, і вночі чекала-виглядала його: можливо, поранений прийде. На листонішу дивилася, як на Бога, а той ховав від неї очі. Як же боляче було слухати, що комусь прийшов лист, а їй нема й нема! Як важко було самій рости дітей і працювати, працювати... Та в серці ще жевріла надія.

Діждалася переможного 1945-го. Чоловіки верталися в село. Але не було серед них її Олександра. А у кінці травня прийшла й чорна звістка: "Ваш чоловік пропав безвісти". Глухий стогін вирвався із грудей, в очах потемніло від горя, впала ниць на ліжку і невидючим поглядом дивилася на той німий шматочок паперу, який береже і понині і за яким шукали її чоловіка слідопити місцевої школи, але, на жаль, марно. Війна забрала безслідно.

Син Олександр Олександрович не залишив матір. Побудувався поряд батьківської оселі, двір у двір. Допомагав. Донька приїздила із Чернігівської області, онуки шанували бабусю — аж до останньої її хвилини, аж допоки не обірвалася сумна і важка земна дорога жінки...

Акуліна Омелянівна БУТ

Її тримала на цьому світі ота свята пам'ять про чоловіка — Юхима Федоровича. Така ж вірність, пронесена через усе життя, і свята віра в те, що її дорогий хазяїн, батько її дітей не загинув, як говорилося у похоронці, яку отримала у далекому 1944-му році, де чорним по білому було написано "Пропає безвісти"... У це неможливо повірити, і звучить це якось містично, тому Акуліна Омелянівна чекала свого Юхима все своє життя.

Жінку забрала до себе жити дочка Люба, та вдовиця чи не щодня линула до тієї старенької хатини — уже напіврозвалені, де жила з чоловіком і дітьми, звідки проводжала його на війну... Пам'ять міцно тримала її в обіймах, не давала спокою...

... Ішов 40-й рік. 19 липня Юхима забрали в армію, як сказали, на перепідготовку. А другого дня Акуліна народила сина Івана. Любі виповнилося два роки.

"Аби не допомагали брат і мама, — говорила бабуся, — то хтозна, чи й вижила б із такими малими дітками". В окупації пам'ятає, німці, а ще більше — їх посіпаки-поліцаї забирали з хати всі продукти.

Та знаходила сили жити, ростила дітей, оберігала їх зі святою вірою, що скоро скінчиться війна, повернеться її Юхим і вони житимуть усі разом.

"... Щодня ходимо під кулями і снарядами, щодня — немов у пеклі. Дуже страшно тут, на війні, — писав у листі рідним Юхим. — Як хочеться побачити нашого синочка Ваню... Бережи його, Кілю, буде тобі хазяїн"... Невже відчувало його серце, що більше ніколи не побачить ні дружини, ні дітей?..

Ваня справді виріс добрим хазяїном, хорошим, люблячим сином. Але чомусь доля виявилася до нього немилосердною — у 38 років скінчилося його життя... Дві тяжкі, незагойні рани лягли на материнське серце — дві непоправні втрати, дві найдорожчі людини полинули у Вічність...

Колись ті найрідніші люди були її щастям, радістю, надією. Тепер вони — пам'ять, вічна пам'ять для неї, для її дочки, для онуків, правнуків...

І так буде вічно. Скільки існуватиме світ — стільки й житиме у людських серцях пам'ять. Бо вона — нетлінна.

Галина Кирилівна ВІТЕР

Її доньки Любаша і Люся невиразно, але пам'ятають свого тата (хоча і самі вже давно бабусі). Вони майже ровесниці, у рік різниці. Було, посадить їх тато обох на плечі і йде так по селу, радісний, слухає їх милий щebet. Жінки по-доброму заздрили Галині, що у неї такий гарний чоловік — турботливий, уважний, в усьому їй допомагає, а вже з дітьми як бавиться!.. Галина й справді раділа своєму щастю. Її Василь був дійсно ідеальним чоловіком і батьком.

А поєднала їх долі шкільна робота... Галина Кирилівна працювала у Верхньотерсянській школі, вела молодші класи. Сюди ж приїхав після Бердянського вчительського інституту викладати географію Василь Федорович. І з першого погляду, коли зустрілися там, зрозуміли, що потрібні одне одному. Тимчасово жили у сільському гуртожитку, в одній кімнаті, яку разом зробили із любові, тепла і затишку.

Забрали її чорноокого, турботливого Василька у сорок третьому (після броні) — на оборону Кавказу. Порожньо й сумно стало у їхній маленькій оселі. Любочка і Люся щодня запитували, краючи Галинине серце, чи скоро повернеться додому їх тато. А він писав їм листи, такі люблячі і піжні! І в кожному запевняв, що війна ось-ось закінчиться — і він з радістю обійме своїх любих жінок. "... Галю, бережи дочок, захищай Любочку — вона у нас така тиха, не вміє за себе постояти..." По кілька разів перечитувала Галина і сама, і донечкам ті дорогі сердцю трикутнички. А в душу закрадалася тривога. У щоденних клопотах, у роботі забувалася, а ввечері, коли падала зморена на ліжко, жінку знову охоплювали недобрі передчуття.

Уже перед кінцем війни перестали надходити листи. Та в серці ще жила надія...

А одного дня із сільради повідомили, щоб зайшла. Там чекала її звістка на похоронку, за якою треба було йти до Гуляйполя. На все життя запам'ятала той шлях, який видався їй вічністю, і папірець той із чорними друкованими літерами: "Ваш чоловік загинув смертю хоробрих, захищаючи Батьківщину..." Не могла повірити, але мусила. І через невимовний біль і тугу все ж віднайшла в собі сили жити далі, для дітей...

Галина Кирилівна 37 років життя віддала роботі з дітьми у Воздвижівській школі, поставила на ноги доньок. Збудувала будинок, який допомагали зводити вдові багато односельців...

* * *

"9 травня 1945 року вдалося нарочуд теплим, квітли запаши сади, і від цього ще радісніше було на серцях у матерів, дружин, чії сини і чоловіки, яким судилося вижити на тій важкій війні, ось-ось мали повернутися до отчого дому. Наша мама теж чекала-виглядала чоловіка, а ми, діти, — батька. Але замість нього надійшла страшна звістка: "Ваш чоловік Прокіп Никифорович Мірошніченко загинув смертю хоробрих 7 травня 1945 року, визволяючи Чехословакію..." Як зараз пам'ятаю: я прийшов додому із мітингу, який відбувався на центральній площі села Воздвижівки, а мама — вся в сльозах і у тремтячих руках тримає похоронку. Пригорнула нас до себе і гірко-гірко заплакала... Два дні, всього два дні не дожив наш тато до Перемоги, і від того було ще болючіше. Та, певно, не судилося..."

Мені ніколи не забути тих гарячих маминих сліз, що пропікали наскрізь, і того горя, яке звалилося на нас тими сонячними днями переможного Травня. І ось уже 6 літ минуло з тих пір, вже давно мамі немає, а пам'ять про тата жива. Як і про мільйони таких, як він, котрі поклали свої голови за світле майбуття..."

Зі спогадів вихідця із Воздвижівки
Івана Прокоповича Мірошніченка.

* * *

Непомітно спливає час. Ось уже шістдесят шість весен відквітувало в нашому мирному житті відтоді, як прийшов переможний травень 1945-го. Немовлята, що вперше у житті посміхалися тоді щедрому сонцю, вже зрілі люди, встигли стати і батьками, і навіть дідусями, вихохоти дітей і нестятю онучат. А їхні матері — пресиви бабусі... Мало, дуже мало вже залишилося їх, бабусь того покоління, на долю яких випало багато горя і важкої праці. Рано пішла від них молодість, рано пішло здоров'я, рано у когось обірвалося життя...

Воістину святі ті жінки, і їх подвиг такий же безсмертний, як і їхніх чоловіків — полеглих героїв, захисників Вітчизни. Низький і довічний уклін вам, солдатські вдови, героїчні жінки героїчного часу!

ВІДРОДЖУЮЧИ СЕЛО...

Не в силах стримати радості, переповнені почуттями, воздвижівці обнімали, цілували бійців-переможців, сідали до них у машини, дарували квіти. Вручали їм букети за букетами. Радість цвіла в серцях, але сумно було бачити навкруги руїни, понівечені красиві колись вулички, тротуари. Це вертало пам'ять у дні війни, але смуток цей був ненадовго — він змінювався почуттям величчя здобутої народом Перемоги. І радістю від того, що тепер воздвижівці працюватимуть над відродженням села — під мирним небом і на власній, вільній від ворога землі!!!

І розпочалося мирне трудове життя...

З величезними труднощами відбудовували трударі село, зруйноване війною громадське господарство. На всіх ділянках виробництва працювали в основному жінки, старики та діти.

Після визволення в колгоспі імені 17-го Партз'їзду було всього 20 коней, з них 6 — придатних до роботи і 14 лоша́т.

Важкою була весняна сівба 1944-го року.

У березні у колгоспі на сівбі працювало 38 корів із 70.

У колгоспі "Більшовицька боротьба" щодня трудилося 52 корови із 74, засівали по 13 гектарів.

У колгоспі імені Чапаєва було 120 корів, з них працювала половина. Вони орали, культивували, боронували ґрунт. Щодня корів запрягали в сівалки і вони засівали 7,5 гектара.

У трьох господарствах села із 264 корів щодня разом із людьми працювало 150.

Передовиками на сівбі в артiлі імені Чапаєва були: Богуславський Іван Іванович, Федоренко Кирило Кіндратович, Шишка Єлизавета Омелянівна. В артiлі "Більшовицька боротьба" — Марія Кирилівна Каташ, Федір Якович Рябенко, Оксана Федорівна Сумрій сіяли відповідно по 5 і 4,5 гектара при нормі 3,5.

Взагалі ж навесні 1944 року в колгоспі імені Чапаєва проживало 35 чоловіків (з них працездатних — 5), жінок — 320 (в т.ч. працездатних — 127) і 123 підлітка.

В артiлі "Більшовицька боротьба" було 544 особи, з них працездатних — 20 чоловік і 130 жінок.

В артiлі імені 17-го Партз'їзду працездатних чоловіків — 8, жінок — 186, підлітків — 40.

Серед працездатних жінки склали 82,5 відсотка.

На весняній сівбі відзначилися бригадир тракторної бригади, що працювала в колгоспі імені Чапаєва, К. Кишко та трактористка Клавдія Єсіпа. Бригадир забезпечував технічний догляд за машинами, налагодив роботу агрегатів. А трактористка засівала по 23 гектари при нормі 16.

У травні 1944 року колгоспники Воздвижівської сільської ради брали активну участь у передплаті Третьої Державної Воєнної позики. Вони підписалися на 280 тисяч карбованців і внесли готівкою 208 тисяч.

62-річний колгоспник артiлі імені Чапаєва Бондар передплатив позики на 10 тисяч карбованців і вніс готівкою 3 тисячі.

186 тисяч карбованців готівкою внесли колгоспники артiлі імені 17-го Партз'їзду. Інвалід Вітчизняної війни Т. Ю. Погорілий віддав готівкою 3 тисячі карбованців, М. П. Денисенко — 2 тисячі, В. Т. Грищенко — стільки ж. Старий колгоспник Микола Євдокимович Єна, дружина червоноармійця О. Стасик — по 10 тисяч карбованців.

30 травня 1944 року на районну Дошку пошани заносилися імена: Буланої О. — колгоспниці-сівальниці колгоспу імені 17-го Партз'їзду, яка в період весняного сіву щоденно засівала по 5 гектарів при нормі 3; Шишки Я. О. — колгоспниці артiлі імені Чапаєва, котра щоденно на сівбі виконувала норми виробітку на 150-200%.

На 1 червня в артiлі "Більшовицька боротьба" налічувалося 150 дворів, 14 робочих коней і 2 воли; в артiлі імені 17-го Партз'їзду — 252 двори, де проживало 895 осіб. По сільраді нараховувалося 625 дворів, у яких проживало 2347 жителів. Колгоспи мали 492 голови великої рогатої худоби, в тому числі 205 корів, 144 телят, 142 свиней, 31 вівцю.

На жнивях перед у робітi вела бригада № 5 (бригадир Феленко С.) колгоспу імені Чапаєва. За день бригада скосила 12 гектарів. Скидальниця Олена Дементьєва за день скидала по 4 гектари зернових при нормі 3.

Приклад іншим подавала ланка № 2 ланкової Уляни Карабут з бригади № 4. Вона за день нав'язувала снопів по 14 кіп при нормі 8. Ланку було занесено на районну Дошку пошани.

Звернення колгоспників артілі імені 17-го Партз'їзду

10 серпня 1944 року колгоспники артілі імені 17-го Партз'їзду звернулися до всіх колгоспників, робітників МТС і радгоспів Гуляйпільського району:

— Дорогі товариші! — так починалося звернення. — У вересні минулого року Червона Армія звільнила наш район від дворічної фашистської неволи.

З великим піднесенням, з сльозами радості на очах, зустрічали ми бійців і офіцерів армії-визволительниці. На звільненій, політій кров'ю кращик синів нашої Вітчизни землі ми поклялися їм та товаришеві Сталіну віддячити за визволення самовідданою працею. Земля ще пахла кров'ю, як ми дружно взялися за відбудову своїх колгоспів, приступили до осінньої сівби та оранки на зяб.

18 вересня ми будемо відзначати річницю звільнення Гуляйпільщини від фашистського ярма. За рік, що минає після звільнення нашого району, Червона Армія завершила розгром центрального угруповання німецької армії, майже повністю звільнила територію Радянської Білорусії, України, частину Радянської Прибалтики. Наші доблесні війська громлять ворога на території Польської республіки, ведуть бої на підступах до Варшави, на кордоні зі Східною Прусією.

В тяжких умовах воєнного часу провели ми цього року весняний сів. Старанно виростили і вже скошили багатий урожай. Частину хліба вже заскиртували і обмолотили.

Але цього мало.

Ми, колгоспники артілі імені 17-го Партз'їзду, натхненні перемогами героїчної Червоної Армії на всіх фронтах Вітчизняної війни, готуючи гідну зустріч річниці звільнення Гуляйпільського району від фашистської окупації, беремо на себе такі зобов'язання:

1. За 5 робочих днів закінчити скиртування хліба на всій площі.
2. Щодоби обмолочувати урожай з площі 50 га (цілодобовий обмолот комбайном — 35 га, котками — 10 га, ціпами — 5 га) з таким розрахунком, щоб до 20 серпня повністю обмолотити увесь хліб.
3. До цього ж строку розрахуватися з державою по хлібопоставках та з МТС за проведені роботи. Щоденно вивозити живим тяглом 250 центнерів зерна. Вручну — 50 центнерів.
4. До 15 серпня засипати і довести до повної кондиції посівне зерно, потрібне для осіннього посіву 1944 року, в кількості 1000 центнерів.

5. До 20 серпня повністю підготувати ґрунт під посів озимини, для чого щоденно ставити на роботу 10 плугів та 10 культиваторів.

6. До 17 серпня закінчити ремонт усього інвентаря, потрібного для осінньої сівби.

7. На всіх ділянках організувати цілодобову роботу.

8. Посів озимих провести на високому агротехнічному рівні за 7 робочих днів. Засівати вдень по 100 га.

9. До 1 вересня підготувати приміщення для зимівлі колгоспної худоби. Забезпечити її кормами до 20 вересня, а худобу колгоспників — до 1 жовтня.

10. Завезти паливо для школи і медичного пункту, по 3 тонни на кожну піч, до 15 вересня.

11. Між бригадами і ланками розгорнути соціалістичне змагання за краще виконання взятих ними зобов'язань у підготовці до річниці звільнення району від фашистських загарбників.

Слово наше — міцне слово!

Закликаємо вас, дорогі товариші, керуючись постановою РНК СРСР та ВКП (б) "Про збирання врожаю і заготовлю с.-г. продуктів у 1944 р". докласти всіх сил, щоб у найкоротший строк закінчити скиртування і молотьбу і виконати першу заповідь перед державою.

Допоможемо Червоній Армії якнайшвидше розгромити ненависного ворога і вивершити її славний переможний похід!..".

За дорученням зборів звернення підписали: голова А. Федоренко, голова Воздвижівської сільради І. Косенко, секретар організації ЛКСМУ І. Козаченко, бригадири І. Хохотва, Н. Денисенко, І. Лисенко, Т. Погорілий, ланковий М. Редька та 154 колгоспників.

Нарощуючи темпи виробництва...

У день річниці визволення району колгосп імені 17-го Партз'їзду (голова правління тов. Федоренко), який закінчив молотьбу і виконав першу заповідь перед державою, було занесено на районну Дошку пошани.

8 жовтня в колгоспі імені Чапаєва організували майстерню по ремонту взуття. Для цього виділили зручне приміщення. Майстрів забезпечили потрібним інструментом.

З нагоди чергової річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції 7 листопада 1944 року були удостоєні честі бути занесеними на районну Дошку пошани:

колгосп "Більшовицька боротьба" (голова правління Макуха), який виконав план хлібопоставок з перевищенням. Засіяв 340 га озимини. Успішно проводив оранку на зяб;

колгосп імені 17-го Партз'їзду (голова правління Федоренко). Вчасно закінчив збирання врожаю, розраховався з державою. Засіяв 570 га озимини, успішно проводив зяблеву оранку;

Сумрій О. Ф. — колгоспниця артiлі "Більшовицька боротьба". На косовиці косила вручну по 0,6 гектара, нав'язувала по 15 кіп. На сівбі засівала коровами по 4,5 га;

Хохотва М. Я. — доярка колгоспу імені 17-го Партз'їзду. Виробила 380 трудоднів. Від чотирьох корів надоїла по дві тисячі п'ятсот літрів молока. Домоглася стовідсоткового збереження молодняка.

У постанові райвиконкому і бюро райкому партії "Про вручення перехідного Червоного прапора" від 30 квітня 1945 року зазначено, що першість у передтравневому змаганні завоював колектив артiлі імені 17-го Партз'їзду (голова Хохотва). Загальний план весняної сівби виконано стовідсотково. Піднято 30 гектарів чистих парів, провели боронування озимих на всій площі посівів. Посів городини склав 110% — так, як і посадка картоплі. У зв'язку з цим, вирішено колгоспу імені 17-го Партз'їзду, як переможцю, вручити перехідний Червоний прапор райради і райкому КП(б)У.

* * *

Редакція газети "Сталінським шляхом" разом із сільськогосподарським відділом райкому КП(б)У 14 червня 1951 року організували екскурсію колгоспників артiлі імені Чапаєва в передовий колгосп імені Леніна. Екскурсанти оглянули господарство передового колгоспу, побували на фермах, у саду, в майстернях, оглянули посіви, познайомились з організацією праці, перейняли багато цінного досвіду.

Цього ж дня у колгоспі імені Чапаєва відбулися загальні збори колгоспників. Було обговорено питання про хід виконання зобов'язань, даних в листі товаришеві Сталіну. Ті, що побували на

екскурсії, і багато інших колгоспників говорили про те, що треба зробити, щоб і колгосп імені Чапаєва був передовим. Серед виступаючих були: секретар комсомольської організації Єфросинія Хохотва, 75-річний колгоспник Х. Я. Шептій, колгоспник садової бригади Я. О. Феленко, бригадир кормодобувної бригади Марія Доценко.

Ось що говорив 75-річний Х. Я. Шептій:

— З терсянами ми живемо по-сусідському. Землі наші рядом, а як вони живуть, як господарюють, мало хто з нас, стариків, знав, бо ми далі свого колгоспу й носа не висували. Чули тільки, що урожаї артiлі імені Леніна багато вищі збирають, ніж у нашому колгоспі, що хліба і грошей вони одержують більше, ніж ми. А сьогодні я побував у артiлі імені Леніна і побачив, як вони живуть, як господарюють. Кажу вам відверто, що, коли я проїхав їхніми полями і побачив, які там чисті і гарні посіви, і побував на фермах і побачив який у них там порядок, чистота, в якій шанобі і яка гарна худоба, побачив у якому гарному стані їхній сад, город і все, колгоспне господарство, а потім порівняв з нашим колгоспом, з тим, як у нас ведеться колгоспне господарство, то мені так боляче стало, так мене здавило, що ледве не заплакав. Та хіба ж у нас, — думаю, — гірші люди, чи не вміють працювати? Хіба в нас гірша земля, ніж у колгоспі імені Леніна? Ні, люди в нас не гірші і працювати вміють. І земля в нас гарна, родюча. Тоді в чому ж справа? — думаю, та все придивляюсь до їхнього господарства. Все в них робиться добре, по-господарському. Люди біля керівників, як бджоли біля матки, працюють, дбають. Виходить, що вся справа в керівництві, як людьми керують, так вони і працюють.

А в нас як було? За останні п'ять років замінили п'ять голів колгоспів, бо вони більше тиячили, ніж дбали за колгосп. На цю стежку стали і деякі бригадири.

До чого дійшло, як не поставиш півлітра, то не привезеш палива або корму для корови. Хворих розвели повен колгосп. Дивишся — молодиця йде, аж земля під нею гуде, а в неї довідка — "хвора". А дома ж за десятьох робить! Таких старих, як я, вважали кинутими. А який же я кинутий, коли, не дивлячись на свої 75 років і інвалідність, у цьому році вже виробив більше ста трудоднів?! А ось Костоглод Ганна, якій усього 37 років, здорова, виробила лише 26 трудоднів!

Треба, щоб і в нас добре працювали і колгоспники, і керівники. Тільки при цій умові ми доб'ємось того, що наш колгосп буде передовим.

Цікавим був і виступ на зборах Марії Доценко:

— Тваринництво — одна з прибуткових галузей сільського господарства. Але в нашому колгоспі, — говорила бригадир, — тваринництво досі недооцінювали. Тільки цим і можна пояснити те, що худоба в нас доглядається погано, низька її продуктивність.

Сьогодні ми побували в артілі імені Леніна, бачили, як там дбають про громадське тваринництво. Худоба в них як перемита. Цьогорічні телята такі, як у нас годовики. Свині є такі, що я ще зроду не бачила, — як добрі бузівки.

Удій на одну корову в них уже досягає 800 літрів молока. А передові доярки вже надоїли більше як по 1200 літрів молока від кожної корови. Корів пасуть самі доярки, а вночі підгодовують худобу свіжою масою із зеленого конвеєра.

А в нас що? Свині — не свині, їжаки не такі. Удій на одну корову ледве досягає 500 літрів молока. Та й звідки ж те молоко візьметься, коли скотарі бояться відігнати череди від ферми, щоб дощ не намочив, і пасуть худобу на збитій толоці. А ввечері як заженуть корів у загін, так вони й стоять голодні мало не до снідання.

Не дбали керівники нашого колгоспу і про доброякісні корми. Ось чому в нас низька продуктивність худоби.

Ще хочу сказати про мою кормодобувну бригаду. Ця бригада в нас існує на папері, сюди виділили кривих, хворих і старих. Люди в бригаді є, а кормів заготовляти ні з ким.

Так господарювати далі не можна! Ми повинні вчитися працювати...

На тих зборах колгоспник садової бригади Я. О. Феленко констатував, де господарство не добирає сотні тисяч карбованців прибутку, а секретар комсомольської організації Єфросинія Хохотва заявила: "Всі ми повинні працювати чесно, самовіддано".

КОЛГОСП ІМЕНІ ГОРЬКОГО

У 1951-му році колгоспи імені 17-го Партз'їзду й "Більшовицька боротьба" об'єдналися, утворивши колгосп імені Будьонного. А у 1958-му в одне господарство об'єдналися колгоспи імені Будьонного та імені Чапаєва. Господарство взяло ім'я Горького...

Якщо в 1958-му році увесь неподільний фонд колгоспу імені Горького становив 1 млн. 59 тис. карбованців, то в 1965-му — 1 млн. 397 тис. карбованців. Показовими є цифри відрахувань до неподільного фонду. У 1952 році вони дорівнювали тільки 74 тисяч карбованців (у нових грошах), у 1958-му — 248 тисяч, а вже в 1962-му передбачалося 349 тисяч карбованців.

Звичайно, за цей час збільшились також і витрати на капітальні вкладення. Так витрати на нове будівництво зросли за останні чотири роки більше як у два рази і склали 11500 карбованців. Порівняно з 1959 роком у три рази збільшились витрати на придбання нової техніки. Отже, якщо витрати на капітальні вкладення становили 184 тисячі карбованців у 1958 році, то в 1965 році — 331 тисячу карбованців.

— Зростання неподільного фонду забезпечено, насамперед, за рахунок приросту виробництва продукції, підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, тобто за рахунок збільшення доходів, а вони в нас не малі, — ділився головою колгоспу С. І. Буланій. — У 1960 році доходи колгоспу становили 1 млн. 27 тис. карбованців, у 1961 році — 1 млн. 159 тис. карбованців. Нинішній рік приніс нам 1 млн. 253 тис. карбованців доходу або на 50 тисяч карбованців більше, ніж було заплановано. Зростання доходів стане одним з основних резервів дальшого піднесення всіх галузей колгоспного виробництва.

Наша артіль — велике багатогалузеве господарство. Воно має 6672 гектарів сільгоспугідь, у тому числі 5721 гектар орних земель, оснащене хорошою технікою, є у нас вдосталь добротних капітальних споруд. З кожним роком зростає поголів'я худоби й птиці. За останні роки в артілі кількість великої рогатої худоби зросла майже на 100 голів, свиней — на 1200, птиці на — 3000 голів.

Зараз в господарстві є 24 трактори різних марок, 11 зернових комбайнів, 7 силосозбиральних і 5 кукурудзозбиральних. Автопарк артілі складається з 17 автомашин. У всіх галузях виробництва використовується 51 електромотор від державної електролінії, яку збудовано у 1960 році за кошти колгоспу. Тільки в нинішньому році колгосп придбав 3 трактори, 3 комбайни і 8 доїльних апаратів.

На протязі останніх років у колгоспі ведеться велике капітальне будівництво. Тепер господарство має 9 нових добротних корівників, 2 телятники, 7 свинарників, 2 пташарні. Це крім будівель, які мала артіль раніше. У 1960 році споруджено хороший млин, реконструйовано олійницю.

По мірі того, як впроваджується нова техніка, механізуються трудові процеси, впорядковується і нормування та оплата праці колгоспників, вагомим стає і трудовень.

Трудовики артілі глибоко розуміють, що зміцнення економіки господарства є найпершою умовою планомірного і швидкого розвитку всіх галузей виробництва. Ось чому колгоспники головним своїм завданням вважають дальше широке впровадження у виробництво досягнень науки і передового досвіду, підвищення культури землеробства і тваринництва, збільшення виходу продукції з кожного гектара землі при мінімальних затратах праці і коштів.

* * *

Резерви колгоспного виробництва — невичерпні. Уміло їх приводити в дію — значить, із кожним роком підносити рівень господарства, давати країні більше дешевої продукції. Про роботу тракторної бригади розповідав у 1962 році її бригадир І. І. Панченко:

— У колгоспі імені Горького бригаду я очолюю не так вже й давно — саме з того часу, коли вся техніка була передана на вічне користування в колгосп. Відверто скажу, коли прийшов сюди і познайомився з механізаторами, був дуже задоволений. Хлопці дружні, завязі. Та й землі за бригадою закріплені хороші. Гадаю собі, з такими орлами та на таких землях тільки рекорди ставити. Але, проробивши сезон, зрозумів, що перше враження було не дуже вірним. Правда, урожаї наш колгосп одержує непогані, проте у сусідів вони вищі.

— Іване Петровичу, ви кажете врожаї в нас нижчі, ніж у терсянських механізаторів або у тракторної бригади Героя Соціалістичної Праці І. П. Мартиненка, а не домовляєте чому саме, — почув я тоді від своїх підлеглих. — А чому б не взяти на озброєння їх досвід?

Довелося побувати у своїх суперників. Детально заглибитись у їх досвід, критично подивитись на свою роботу. Тут мені, як кажуть, по-таланило. Я помітив, що за впровадження досвіду сусідів охоче взялися не тільки механізатори. Першим помічником у цьому виявився

наш колгоспний агроном Іван Іванович Єна. Він невідступно контролював мене на кожному кроці і суворо ставився до тих механізаторів, хто залишався байдужим до успіхів сусідів.

Поступовим прищепленням смаку в механізаторів до впровадження досвіду передовиків ми змогли значно підвищити продуктивність використання техніки, збільшити врожай зернових культур.

З минулого року бригада широко запровадила боронування посівів кукурудзи до і після появи сходів. Це дуже ефективний засіб боротьби з бур'янами і дає значну прибавку врожаю. Запровадили в себе також удобрення кукурудзи гуміновими добривами, як це роблять механізатори т. Мартиненка.

Характерною рисою є й те, що останнім часом помітно посилилась товариська допомога між всіма бригадами, яких в колгоспі, крім нашої, ще дві.

Хорошою звичкою у бригаді стала традиція: якщо хтось з механізаторів винайшов щось нове, відразу воно стає надбанням всіх. Помітно зріс у людей потяг до знань. До підвищення своєї кваліфікації. Ще не так давно відчували труднощі у регулюванні паливної апаратури дизельних тракторів. Цією справою добре оволоділи механізатори М. Феленко і В. Стасик. Ось вже третій рік вони не знімають паливного насоса. За дев'ять місяців на МТЗ-2 вони виробили близько півтори тисячі гектарів і заощадили дві тонни пального.

Три тонни заощадженого пального на рахунок трактористів В. Хохотви та І. Рося. Їх досвід запозичили всі механізатори тракторної бригади. З початку року бригада виробила понад 10 гектарів умовної оранки і заощадила 15 тисяч кілограмів палива.

Збагачення досвідом змінило все життя колективу бригади. Зробило його ефективнішим. Люди почали більш дбайливо доглядати машини, підвищилась відповідальність за доручену справу.

Не погіршу проти істини, коли скажу, що у нас вже все гаразд з вивченням і запровадженням досвіду передовиків у виробництво. Якщо ми домоглися помітних зрушень у цьому питанні у рільництві, то у тваринництві для механізаторів — роботи непочатий край.

У 1962-му році, вкрай несприятливому році, воздвижівці виростили в цілому по колгоспу 27,7 центнера кукурудзи на гектарі, а ланки Лідії Петюх, Марії Мірошніченко, Лідії Єни, Ганни Петрової, Ганни Феленко — по 240-250 пудів.

Під керівництвом Степана Івановича Буланого

Красиве село Воздвижівка. Чепурні будинки і дерева, влітку, коли розпусяться вони, не видно за ними будівель. Тільки телевізійні антени лісом чорніють на фоні блакитного неба.

Достаток видно не тільки в цьому. Ось височить красень Будинок культури, відкриття якого відбулося 7 листопада 1967 року.

"Споруджено на честь 50-річчя Великого Жовтня, — з гордістю говорять воздвижівці. — За кошти колгоспу..." За селом — добротні тваринницькі ферми. Стани тракторних бригад.

1956 рік...

У колгоспі імені Будьонного — звітно-виборні збори. Відвітувало правління, прочитав доповідь голова ревізійної комісії, виступили колгоспники. Настала черга обирати голову правління.

— Які будуть пропозиції? — запитує головуючий.

— Буланого пропонуємо. Степана Івановича Буланого...

І хоч пропозиція була несподіваною, колгоспники одноставно підтримали її.

Степана Івановича Буланого тут добре знали: ще у 1929-1932 роках він очолював Воздвижівську сільську раду, тут у 1931 році став комуністом. Щоправда, після Воздвижівки працював головою виконкому спочатку в Тарасівці, потім — у Федорівці Пологівського району, завідував земельним відділом у Пологах. Але зв'язку з Воздвижівкою не втрачав: ні-ні, та й приїжджав у рідне село.

Тільки з 1939 до 1945 року не міг він приїздити. Коли Західна Україна возз'єдналася з Радянською Україною, Степана Івановича направили туди на партійну роботу. Спочатку був другим секретарем Чортківського, а з 1940 року — першим секретарем Вишневецького райкому партії. А потім — війна...

Як тільки гітлерівці напали на нашу Вітчизну, Степан Іванович пішов у діючу армію. Разом з усіма військами кілометр за кілометром відступав на схід, ковтаючи пиляку й гіркі сльози безсилої люті. А потім — героїчна Сталінградська епопея, тяжке поранення, госпіталь. І знову — фронт.

Війну закінчив у братній Чехословаччині. За бойові подвиги Батьківщина нагородила його орденом Вітчизняної війни II ступеня, медалями "За оборону Сталінграда", "За звільнення Праги".

У 1945-му році Степан Іванович демобілізувався і комуністи Новомиколаївського району обирають його другим секретарем райкому, а з 1948 року він — перший секретар райкому.

Опісля Степан Іванович працював у апараті обкому партії, заступником голови Пологівського райвиконкому. Звідси й пішов у колгосп...

Дуже до речі був воздвижівцям досвід нового голови колгоспу. Особливо, коли в 1958 році в одному колгоспі об'єдналися три господарства з різним рівнем економіки, з неоднаковими рівнями трудової дисципліни, різним ставленням колгоспників до праці. Новий голова гаряче взявся за справу. І в тому, що 1968 року про колгосп імені Горького говорили як про один з кращих в районі, — велика заслуга С. І. Буланого.

За самовіддану працю на посаді голови колгоспу уряд нагородив Степана Івановича Буланого двома орденами Трудового Червоного Прапора, комуністи району неодноразово обирали його членом райкому партії й бюро райкому, а трудящі-виборці — депутатом місцевих Рад.

10 лютого 1968 року в колгоспі імені Горького відбулися звітно-виборні збори. Вони були останніми, де із звітною доповіддю виступив Степан Іванович Буланый. 63-річний голова артілі вийшов на пенсію — стан здоров'я не дозволяв більше працювати.

У зв'язку з виходом на пенсію С.І.Буланому було вручено Пам'ятні адреси від Запорізького обкому Комуністичної партії України, Гуляйпільського райкому партії, райвиконкому та районного виробничого управління, цінні подарунки.

Головою правління тоді колгоспники обрали Володимира Андрійовича Куриленка...

* * *

Зеленими острівками серед широких ланів розкинулись тракторні стани колгоспу імені Горького. Добротні невеликі будиночки потопають у саду, посадженому кілька років тому самими механізаторами. Розлогі віти дерев валять прохолодою і стиглими фруктами.

У будинку є кімнати відпочинку, червоний куток, їдальня. Влітку останні дві кімнати поварам і механізаторам непотрібні. Надворі набагато краще і готувати страви і обідати. А в інших — чудово можна відпочити.

В обідню пору сюди приходять механізатори, що готують на стані свої агрегати, трактористи й комбайнери, що повернулися з поля. Для

них тут все готове. Куховарки приготували смачний обід, налили свіжої води в рукомийники. В затишку дерев накрили обідні столи.

Після перезміни на тракторний стан прибувають обліковці. Замірявши в полі обсяг виконаних робіт, вони тут заповнюють дошки показників, випуск полівок і листків трудової слави. Разом з бригадами визначають переможців змагання на обробітку посівів чи на косовиці хлібів. А потім на полі вручають їм перехідні червоні вимпели.

Сюди регулярно доставляють газети, журнали.

У години відпочинку хлібороби люблять читати книжки, грати в шахи, доміно. Вони з інтересом слухають бесіди та лекції.

Тракторні стани стали другим домом механізаторів. Вони знаходяться тут в холод і спеку, діляться думками і підбивають підсумки роботи, відпочивають і обідають.

Секрет успіху — у самовідданій праці людей

Перемога у будь-якій справі залежить, насамперед, від людей, перемогу кують вони. От, скажімо, рік, що минув. Усім відомо, який несприятливий за кліматичними умовами був 1963 рік. Але господарство впевнено крокувало вперед, брало нові рубежі. Врожай зернових отримали вищий, ніж у попередньому році, і зерна державі колгосп продав майже у 1,5 рази більше, ніж у 1962-му. Більше продали м'яса та яєць.

Як досягла артіль цього? Основа успіху — у самовідданій праці людей, у їх сумлінному ставленні до виконання своїх обов'язків.

От доярка Марія Лазарівна Шкабарня. 17 років працювала вона на фермі, досвід мала чималий. У змаганні завжди йшла попереду, добивалася високих надойв. За це й нагороду мала — орден Трудового Червоного Прапора. Та з роками погіршало здоров'я, довелося залишити ферму. Марія Шкабарня стала працювати завідуючою дитячими яслами.

Здавалося б, чого треба: затишно, спокійно. Та ось восени минулого року на партійних зборах розглядалося питання про те, що комуністи мають піти на ударну ділянку (їх у колгоспі 55) — у тваринництво. Першою підвелася з проханням послати її на тваринницьку ферму Марія Лазарівна Шкабарня. Вона прийняла одну з найслабших груп корів, але швидко домоглася найвищих по фермі надойв. Щедро передає вона свій досвід молодшим подругам, радить, як

краще вести справу і завідуючому фермою комуністові Олексію Тимофійовичу Андрієвському.

Велику роботу веде доярка Шкабарня і як депутат сільради. Люди йдуть до неї з відкритим серцем, бо знають, що зустрінуть теплу людську увагу...

Поважають і люблять трудівники колгоспу і бригадира четвертої комплексної бригади Василя Васильовича Петрова. Неговіркий, зовні суворий, цей чоловік уміє знайти вірний підхід до кожної людини. Вміє захопити людей, організувати, повести за собою. Василь Васильович вимогливий, але справедливий. До тонкощів знає хліборобську справу, веде роботу на науковій основі. І не дивно, що саме в його бригаді цього року найліпші показники по врожайності кукурудзи — 25,7 центнера зерна з гектара, цукрових буряків — 239 центнерів з гектара, що на фермі цієї бригади найвищий надій молока від корови — 1800 кілограмів, що тут одержано по 107 ягнят від 100 вівцематок.

Микола Іванович Єременко

— Майстер — золоті руки!.. — з пошаною говорять колгоспники про комбайнера тракторної бригади комуніста **Миколу Івановича Єременка**. Він великий знавець сільськогосподарської техніки. Завжди, у випадку якоїсь поломки, допомагає товаришам і порадою слушною, і ділом. Під час збирання врожаю на його степовому кораблі увесь час майорів червоний прапорець — Микола Іванович очолював змагання комбайнерів.

Комбайнер **Михайло Степанович Стасик** — партгрупорг тракторної бригади. У партгрупі 7 комуністів, і вони — могутня сила, що згуртовує увесь колектив.

Члени партгрупи Михайло Степанович Стасик, Григорій Петрович Гнездилов, Леонід Григорович Холод допомагають тваринникам у підвезенні та приготуванні кормів.

Заступником голови артілі, секретарем партійної організації працював **Іван Гнатович Чаусов**. А тепер він працює скотарем. На зборах разом із Марією Лазарівною Шкабарнею він вирішив піти на ударний фронт — у тваринництво. До своїх обов'язків Іван Гнатович ставиться дійсно по-комуністичному. Серед товаришів на фермі веде велику виховну роботу.

Завжди на передовій і бригадир 3-ї комплексної бригади колгоспу імені Горького **Григорій Пилипович Пилипенко**.

... Перші роки колективізації. В 1929 році воздвижівські селяни, як і по всій країні, також почали об'єднуватися в колгоспи. На колективні лани прийшли машини. А от людей, які б вміли керувати ними, не було.

І Григорій Пилипович виявив бажання вивчитися на механізатора. А тоді до самої Великої Вітчизняної війни водив у рідному колгоспі "сталевого коня". І не як-небудь, а так, що неодноразово одержував подяки, премії.

А як на рідну країну напали фашистські круки, т. Пилипенко пересів з трактора на танк. Спершу його направили на Харківський тракторний завод, який перейшов на випуск бойової техніки.

У травні 1942 року в складі новосформованої танкової бригади Григорій Пилипович потрапляє на Волховський фронт, б'ється з ворогом під стінами славного міста-героя Ленінграда, бере участь у прориві ворожої блокади, за що його було нагороджено орденом Вітчизняної війни II ступеня. А в серпні 1943 року в його житті сталася ще більш знаменна подія: Григорія Пилиповича прийняли в члени партії. Вже комуністом він бере участь в звільненні Прибалтики. І коли в 1945 році, демобілізувавшись, колишній танкіст повернувся додому, груди його вже прикрашали три ордени і п'ять бойових медалей.

... Не довго відпочивав Григорій Пилипович. Не минуло й місяця, як його вже бачили на різних роботах.

— Хіба зараз до відпочинку? — знизував він плечима. — Господарство ж треба відроджувати, ставити на ноги.

Наступного року Григорій Пилипович очолив третю тваринницьку ферму, яка швидко стала однією з кращих в артілі. А згодом йому доручили керувати комплексною бригадою.

І на цій посаді виявив себе як розумний, ощадливий господар, здібний організатор, авторитетний керівник, слово якого завжди вагоме, цінне. Очолюваний ним колектив хліборобів рік у рік вирощує високі врожаї. Навіть торік при важких умовах бригада збрала на

круг по 14 центнерів озимої пшениці, а на 169 гектарах — по 28,3 центнера "королеви полів" — кукурудзи...

* * *

У 1964 році колгоспники артілі зобов'язалися виростити в середньому по 23 центнери пшениці з гектара і по 36 центнерів кукурудзи, одержати на 100 гектарів угідь по 275 центнерів молока, 46,7 центнера м'яса і по 13500 штук яєць на 100 гектарів зернових.

Прикладом того, як слід дотримувати дане слово, служили у першій тракторній бригаді **Іван Васильович Куц, Микола Сергійович Леонов, Олександр Іванович Богуславський, Іван Васильович Буланій** та ряд інших. Доглядаючи посіви, вони щодня виконували норми на 105-120 відсотків при високій якості робіт.

Це на полях тривали другі жнива — збирання кукурудзи, а агроном колгоспу І. І. Єна повідомляв: "З кожного гектара збираємо по 23 центнери сухого зерна, є площі, що дають і по 30. Досить зауважити, що з кожного гектара зібраної площі артіль відправляє на державні заготівельні пункти по 18-20 центнерів зерна. Не менший урожай зберемо і з решти площ...

Чим же пояснити цей успіх? Насамперед тим, що люди не чекали, склавши руки, дощу, милосердя від природи, а виборювали урожай.

Хлібороби й особливо — механізатори добре усвідомили, для одержання високих і стійких врожаїв найголовніше: культура землеробства, правильна система обробітку полів, їх удобрення, сівба тільки сортовим, висококондиційним насінням кращих сортів і гібридів.

Чудові майстри справи — ланкові-кукурудзозводи **Марія Мірошніченко, Марія Синенко, Марія Єна, Ганна Петрова** та ін. Це їм віддячує качаниста за звитяжну працю.

Віддячує вона і механізаторам **Івану Денисенку, Івану Буланому, Василю Скосареву, Якову Росю, Миколі Феленку**. Адже це вони й такі, як вони, довели, що навіть у посушливих умовах, як цього року, можна отримати високі врожаї".

На 27 жовтня 1964 року колгосп продав державі 43 тис. 600 центнерів зерна, 1436 центнерів м'яса.

Найвищих результатів по врожайності сільгоспкультур досягла комплексна бригада № 3, яку очолює досвідчений бригадир, комуніст т. Пилипенко — 27,3 центнера жита, 27,8 центнера озимої пшениці, 23,4 центнера ячменю, 60 центнерів кукурудзи з кожного гектара.

Особливо приваблює красою Воздвижівка в пору свого пробудження. Милує зір розкіш її садів. Чепурні будинки ховаються у білосніжному завітчанні вишень, яблунь, груш. Хто, приміром, не бував тут кілька років, неодмінно відмітить різкі зміни в обличчі села. Саманні хатини нині відходять у минувшину. Все більше з'являється добротних, сучасного типу будинків, вкритих шифером. А скільки ще воздвижівців зводять підмурки під нові садиби. Інші вже гордовито заклопотані готуються нинішньої осені милостиво, чинно запросити родичів і сусідів на входини.

Це значить, що достаток входить у кожную родину, бо міцніє, твердо стає на ноги колгосп імені Горького. І все це — результати праці земляків.

У Воздвижівці в 1965 році всі добре знали *родину Ганзуленків*. Глава сімейства Тихін Оксентійович — ветеран колгоспу, один з тих, хто організував тут перший колгосп. Сімдесятилітній колгоспник зовсім недавно пішов на заслужений відпочинок.

У Т. О. Ганзуленка вилицювате обличчя, зоране зморшками. Голова його немов сріблом вкрита. З-під брів дивляться жваві виразні очі. Говорить спокійно, трохи розтягуючи слова. І ще одна характерна звичка старого: кожне слово, висловлену думку обов'язково, мабуть, для більшої достовірності, підкреслює жестом.

Старий у глибокій задумі вслухається у степову пісню. Переспів ведуть степові сталеві коні. І в цій пісні він, мабуть, почув відгомін тих далеких років. Десь у глибині його серця ворухнулось щось давно минуле.

— Що значить нинішня механізація, — порушив мовчанку старий. — Основна надія була тоді на коней і волів. Пригадується мені один день, коли я на політці кукурудзи встановив рекорд, — вів далі розмову Тихін Оксентійович. — Коня в політці водив син Вася. Швидко за роботою сплив день.

— Давай, давай, синку, натискуй на всі педалі, — рішуче підбадьорував я Васю. — Треба ще встигнуть кілька разів пройти до темряви, бо вже — вечір.

Коли це де не візьмись — бригадир Степан Омелянович Стасик.

— Чи не задумали ви тут ночувати? Пожальй хоч сина, — накинувся на мене бригадир. І майже силоміць прогнав нас із поля. Три з лишком гектари впорали ми тоді.

Тихін Оксентійович Ганзуленко пройшов солдатом піхотного підрозділу всю війну. А потім — трудовий фронт. З головою поринув у відбудову колгоспу.

І всюди, де б не працював старий Ганзуленко, до роботи він був ревний. Почував, що цінують його за це і підтримають. І робота була йому до смаку, і люди милі.

До пари старому його дружина — Меланія Тимофіївна. В сім'ю Ганзуленків вона прийшла після смерті першої дружини Тихона Оксентійовича, незадовго перед початком Великої Вітчизняної війни. Не злякалась труднощів — адже не кожна погодиться піти на шестеро дітей. Одного до школи споряджає, інших — на роботу. Та й самій треба поспішати до колгоспу. До того ж, грудним без матері залишився найменший — Гриша. А це ж вимагало стільки сил, енергії. І Меланія Тимофіївна мужньо переборювала труднощі, з нетерпінням чекаючи повернення з війни чоловіка.

Утішаються батьки своїми дітьми. І зрозуміло, що вони — їх гордість. Не поїхали легкого хліба і довгого карбованця шукати. До рідних місць прив'язались. Василь, Микола і Гриша трудяться скотарями на фермі. Михайло вищу сільськогосподарську освіту здобув і тепер працює плановиком у колгоспі. Лише найстаршого немає вдома — поліг на полі бою, визволяючи Донеччину...

Усе своє трудове життя подружжя Ганзуленків високо тримало честь хліборобів.

Людно буває в діда і баби у святкові дні, коли докупи збирається велика родина — три покоління Ганзуленків. І перший тост діти виголошують, славлячи невтомні батьківські руки, які вивели їх на пряму дорогу життя.

І далі на славу трудилися воздвижівці...

У 1968-му році доярка молочнотоварної ферми № 2 Лідія Федорівна Плясецька надоїла від кожної корови своєї групи по 3023 кілограми молока.

Птахарі колгоспу Яків Петрович Феленко, Трохим Полікарпович Богуславський і Микола Хтодійович Синенко від кожної курки-несучки зібрали по 220 яєць. Завдяки самовідданій праці цих птахарів колгосп продав державі за останні три роки 1 мільйон 700 тисяч штук яєць — на 60 тисяч більше, ніж зазначалося п'ятирічним завдан-

ням. Птахарні заявили, що в 1969 році зберуть від кожної несучки не менше як по 250 яєць.

У 1968 році механізована ланка Володимира Кузнецова, яка вирощувала кукурудзу молочно-воскової стиглості без застосування ручної праці, збрала на кожному з 90 гектарів по 200 центнерів зеленої маси і добилась різкого зниження собівартості врожаю. На кожен центнер його затрачено тільки 0,16 людино-дня, а собівартість центнера зеленої маси склала всього 40 копійок.

За досвідом роботи ланки Володимира Кузнецова у господарстві в 1969 році створили вісім ланок, які вирощували просапні культури без застосування ручної праці на 661 гектарі.

Колгоспниці

Під час лютневих пилових бур 1969 року вітер буквально валив усіх з ніг, та робота на тваринницьких фермах не припинялася. Закутавшись хустками по самі очі, жінки мішками й сапетками носили січку (ні у візки, ні у причепи накладати її не дозволяв вітер) та силос, щоб нагодувати худобу. І хоч тоді на ферми прийшли також майже всі чоловіки, все ж основні труднощі боротьби з стихією винесли жінки.

Втомлювалися трудівниці до знемоги. Та в короткі хвилини перепочинку лунали жарти, сміх.

Немає у Воздвижівці такої виробничої дільниці, де б не трудилися жінки та дівчата. Вони доглядали худобу й зводили будинки та виробничі приміщення, навчали дітей і лікували людей, керували ланками й вирішували державні справи як депутати сільської і районної рад.

І всюди відмінно справлялися зі своїми обов'язками.

У рільництві багато років одну з ланок третього відділку очолювала **Поліна Власівна Стасик**. Ланка з року в рік добивалася відмінних результатів. За це ланкову було відзначено орденом "Знак Пошани", обрано депутатом районної ради.

Надія Яківна Кольчійко та Оксана Михайлівна Хохотва — рядові колгоспниці рільничих бригад. Але й вони користувалися в селі загальною повагою. Самовідданою працею, постійною турботою про зростання громадського господарства завоювали жінки авторитет.

Тільки хорошим словом згадували воздвижівці також свинарку **Мотрону Омелянівну Синенко**, телятницю **Марію Іванівну Сидоренко**.

Ми назвали тільки тих, хто трудився в 1969 році. Але й раніше воздвижанки славилися працьовитістю. У селі жили **Марія Климівна Мороз та Ганна Семенівна Мірошниченко**, у село Варварівку переїхала **Мотрона Якимівна Хохотва**. У передвоєнні роки імена цих трудівниць гриміли на весь район: у 1938 році Мотрона Якимівна та Марія Климівна, працюючи доярками, надоїли від корови більше як по 4500 кілограмів молока кожна, а Ганна Семенівна отримала по 22 поросят від свинوماتки.

Можна згадати й те, що однією з перших комуністок у районі була воздвижанка **Настасія Паськова**. Ще до революції 1917 року велику громадську роботу серед селян вела вчителька місцевої початкової школи **Валентина Тихонівна Задорожна**.

Успіхи воздвижівців у 1970-му

Воздвижівці поставили собі за мету виконати п'ятирічні плани: продажу зерна державі — до 25 жовтня 1970 року, молока — до 7 листопада, м'яса — до 2 лютого того ж року, яєць — до 1 лютого, вовни — до 20 червня 1970 року, на честь 100-річчя з дня народження В. І. Леніна спорудити приміщення середньої школи на 480 учнів, дитячого комбінату на 140 місць, аптеки, ряд виробничих приміщень, здійснити великі роботи по благоустрою населених пунктів.

У 1969 році найвищий урожай зернових — по 40 центнерів з гектара — отримали у третьому відділку, де керуючим був Михайло Онуфрійович Єременко. Кожен гектар колосових дав на 3 центнери більше, ніж у середньому по колгоспу.

Третій відділок першим рапортував про завершення збирання кукурудзи. Вагомий внесок тваринників в дострокове виконання річного плану продажу молока державі.

На відділку прикладом для наслідування механізаторам був Григорій Петрович Феленко. Він на всіх роботах попереду. Орючи на зяб, він давав по півтори норми, на збиранні кукурудзи довів виробіток до 8 гектарів. Золотих рук майстром зарекомендував себе С. Г. Погрібний. Не треба перевіряти роботу, яку виконали М. І. Єременко, В. Ф. Мірошниченко, І. К. Буланій. Першість на збиранні кукурудзи найчастіше виборював механізатор М. С. Стасик.

Завдячуючи сумлінності цих та інших трудівників, колгосп досяг значних успіхів у виконанні високих зобов'язань на честь ювілею В. І.

Леніна. Так, 12 жовтня — в день працівників сільського господарства — артіль відіравила останні тонни молока в рахунок плану четвертого року п'ятирічки, завершені плани продажу м'яса та яєць.

* * *

На березень 1970-го року колгосп імені Горького мав зернове на- правлення з розвинутим тваринництвом. Тут було 5788 гектарів ор- ної землі, 3 відділки, 34 трактори, 26 комбайнів, 17 автомашин.

У колгоспі налічувалося 68 комуністів, 33 комсомольці (секрета- рем парторганізації в колгоспі був Василь Лазарович Столяренко), 108 механізаторів, із них — 59 трактористів, 25 шоферів, 19 слюсарів, і 5 електриків.

Працювало десять спеціалістів сільського господарства з вищою освітою і двадцять два спеціаліста — із середньою освітою.

В інститутах і технікумах заочно навчалося дев'ятнадцять кол- госпників. У сільській бібліотеці було 1250 читачів. Колгоспних пенсіонерів було 680.

Питання, які потребували вирішення, — це комплексна механі- зація тваринницьких ферм, ліквідація контрастів по урожайності, будівництво доріг і тротуарів з твердим покриттям.

У 1969 році у господарстві надоїли по 2462 кілограми молока від корови, а передова доярка Лідія Федорівна Плясецька — 3210 кіло- грамів. Зібрали по 29 центнерів з гектара зернових. А кукурудзи — по 37,4 центнера на кожному із 1586 гектарів. Державі відправлено 4138 тонни хліба — більше, ніж замовлення.

Секрет успіху хліборобів — у турботливому відношенні до землі- годувальниці. Головний технолог виробництва Іван Іванович Єна тут спирався на механізаторів та членів трьох відділків, які очолювали спеціалісти: Володимир Іванович Лаврик, Іван Пантелеймонович Хо- хотва і Михайло Онуфрійович Єременко. А це дозволяло грамотно й оперативно вирішувати питання, пов'язані з ходом сільгоспробіт, ба- чити завтрашній день, повніше використовувати резерви.

* * *

У 1970 році жителі села Воздвижівки мали понад 300 телевізорів, сотні радіоприймачів, 187 мотоциклів, сім автомобілів у особистому користуванні. У побут колгоспників міцно увійшли холодильники, пральні машини, електроприлади, газові плити.

До 1917-го року воздвижівці отримували всього лише 5-6 газет. А в 1970-му році передплачували вже 2650 газет і журналів. Книжковий фонд сільської бібліотеки нараховував 14 тисяч екземплярів.

Працівники бібліотеки Ніна Пилипівна Булана та Марія Се- менівна Богославська називали своїми активними читачами: доярку Стефу Качур, тракториста Івана Куща, свинарку Ольгу Стасик, до- ярок Галину Стародуб, Галину Карабут, механізаторів Володимира Кузнєцова та багато інших.

Характерною прикметою того часу було прагнення до навчання. У вечірній заочній школі вчилася 15 чоловік. Тут — механізатор Ми- хайло Буланий, електрозварник Віктор Приходько, шофер Олексій Богуславський, рядовий колгоспник Микола Черненко...

19 чоловік поглиблювали знання у вузах і технікумах. Стефа Ка- чур навчалася у Дніпропетровському сільгоспінституті, Петро Гайда та доярка Люда Ковальова — у Василівському технікумі, механізатор Іван Рось — Ногайському технікумі. Тракторист Іван Холод — сту- дент-заочник Мелітопольського інституту, а його дружина Тая — Оріхівського сільгосптехнікуму.

Секретар партійної організації Василь Лазарович Столяренко був слухачем заочної Вищої партійної школи, головний зоотехнік Анатолій Іларіонович Карпенко — студент Одеського сільгоспінсти- туту, секретар комітету комсомолу Віктор Ковальов — Василівського технікуму. Директор школи Михайло Григорович Сердюк заочно закінчував аспірантуру.

У господарстві серйозно займалися навчанням механізаторів інженери Валерій Головань і Григорій Скосарєв, а також бухгалтери Людмила Власенко, Ніна Хохотва, Валентина Хохотва, економіст Лідія Донченко, агроном Тетяна Сапун.

* * *

30 червня 1970 року обласна газета "Индустриальное Запорожье" писала: "Коллектив господарства впевнено іде вперед, завойовуючи одну позицію за іншою. Якщо продуктивність праці колгоспників господарства у першому році п'ятирічки прийняти за 100 відсотків, то у 1967 році вона підвищилась на 13, в 1968 — на 15, а в минулому — на 27 відсотків.

Дякуючи поліпшенню племінної роботи, тут із року в рік зростають надої. В 1963 році від корови надоїли по 1228 кілограмів молока, а в минулому — 2462.

У попередній п'ятирічці середня врожайність зернових за чотири роки була 19 центнерів, у нинішній — 23,2 центнера. Достроково виконано п'ятирічне завдання з продажу державі молока, м'яса, яєць. Тільки в останні роки тут побудували зерносклад на 2000 тонн, ремонтні майстерні, вівчарню, літній табір на 540 корів, проклали півтора кілометри водопроводу, споруджено п'ять житлових будинків.

У Будинку культури сільські ентузіасти на чолі з вчителькою К. Т. Крат створили один із кращих в районі історико-краєзнавчий музей. Тут зібрані документи про видатних людей села. Ось — портрети комуністів Сергія Івановича Стасика, Григорія Пилиповича Пилипенка та інших орденоносців. Поряд листівка сорокових років з Дніпробуду: "Перемогла бригада Хохотви" — це теж звістка про односельчанина. Мудрим поглядом дивиться з фотографії доярка-комуністка Марія Лазарівна Шкабарня. В 1967 році вона надоїла по 4000 кілограмів молока від кожної корови своєї групи. Батьківщина відзначила її орденом Трудового Червоного Прапора, медалями...".

Деякі воздвижівські трударі — у 1971-му році

Комсомолець **Віктор Хохотва** у 1971 році працював другим рік електриком у колгоспі.

За його плечима ще невеликий життєвий досвід: школа, профтехучилище, служба в лавах Радянської Армії — і знову рідне село. Але про цього хлопця трудівники мовлять тільки хороше — товариський, добре знає свою справу. Читає багато технічної літератури і досить часто розповідає про новинки науки і техніки працівникам ремонтної майстерні.

Ланкова комсомольсько-молодіжної ланки свинарка **Ольга Стасик** за свою сумлінну працю нагороджена грамотою обкому комсомолу, а також орденом "Знак Пошани". Прикладом є також ланковий комсомольсько-молодіжної ланки шоферів **Володимир Холод**, шофер — член комітету комсомолу **Григорій Редька**. На більш важку ділянку роботи перейшов нещодавно працювати **Михайло Хмара**. Зараз він трудиться тваринником на фермі № 3, очолює тут штаб "Комсомольського прожектора".

Юнакам і дівчатам створюються відповідні умови для праці. На фермі, де трудиться колектив свинарок, встановлено нещодавно гностр�анспортер і водонагрівач (придбані при активній допомозі рай-

кому комсомолу). Забезпечені всім необхідним і шофери. Це зобов'язує ще краще працювати. Так, члени комсомольсько-молодіжного колективу давали слово заощадити в цьому році 10 тонн пального. За одинадцять місяців вони вже зекономили 9,5 тонн його.

Для активізації соціалістичного змагання комітет комсомолу прагне поєднувати найрізноманітніші форми морального й матеріального заохочення переможців. Підсумки його підводяться щоквартально. Переможцям вручаються перехідні вимпели, червоні прапорці, грошові премії.

Дбаючи про підвищення загальноосвітнього рівня, комсомольці **Григорій Редька**, **Володимир Кольчійенко**, **Ніна Сергієнко**, **Алла Буракова**, **Григорій Богославський** вивчали основи соціалістичної економіки.

Відмінно працювали на жнивях **Володимир Кольчійенко**, **Григорій Редька**, **Василь Гребенюк** і **Віктор Єременко**.

Комітет комсомолу організував зустрічі юнаків і дівчат з комсомольцями 20-30-40-х років, односельчанами **Є. Т. Жуковським**, **Н. С. Богославським**, **С. І. Стасиком**, **Н. П. Булаюю**.

Велику роботу проводив і штаб "Комсомольського прожектора", який очолював **Володимир Холод**. Його члени або спільно з групою народного контролю, або самі досить часто організовували рейди-перевірки. "Вікно прожектора" ніколи не пустувало.

Економічний підйом семидесятих

Економічно колгосп імені Горького сильний. На початку 1973-го року на банківських рахунках у нього лежало близько півмільйона карбованців власних грошей. Головне правило тут — будуй і купуй лише на власний кошт і лише те, що необхідне.

Тут збудували школу на 480 місць, дитячий комбінат на 140 дітей, відгодівельник свиней на дві тисячі тварин, корівник на двісті місць, проклали три кілометри асфальтованого шляху.

30 березня 1973 року голова колгоспу В. Куриленко, головний агроном І. Єна, секретар парткому А. Жук, ланкові механізованих ланок Т. Феленко, І. Хохотва та І. Буланій ділилися досвідом вирощування високих врожаїв кукурудзи на зерно:

— Перш за все, ланки реорганізували. Практика показала, що краще доручити вирощування кукурудзи великим механізованим колекти-

вам. Створили 3 такі ланки і за кожною закріпили по 200-300 гектарів кукурудзи та необхідний набір техніки — гусеничні трактори з ґрунтообробним знаряддям, по 2-3 колісних трактора з сівалками і культиваторами, збиральні машини. У складі ланки — по 8-10 чоловік...

Голова колгоспу В. А. Куриленко взяв на себе безпосередню відповідальність за роботу ланок, за їх матеріально-технічне забезпечення.

Агроном І. І. Єна розробив науково обґрунтовану технологію вирощування кукурудзи, відповідає за її дотримання і щоденний контроль.

Ланки оптимальних розмірів, забезпечені необхідними засобами, стали осередками професійної майстерності механізаторів. У них створена обстановка ділового товариського співробітництва, взаємного довіря, вимогливості. А головне — кожен глибоко розуміється на технології виробництва, досконало знає техніку. Ланки очолили досвідчені кукурудзіводи, майстри своєї справи — комуністи Григорій

Феленко та Іван Хохотва, а також Іван Буланій. Керівники ланок у своїх трудових колективах зуміли створити здоровий психологічний клімат, дух творчості і активного соціалістичного змагання, де панував принцип: "Один за всіх, всі за одного".

Щоб забезпечити ефективну роботу ланок, керівники і спеціалісти колгоспу встановили їм планові завдання щодо площ, урожайності, валових зборів, розміру витрат і собівартості продукції, додаткової оплати за надплановий урожай. Ланки також розробили за участю спеціалістів технологічні та операційні карти, у яких зазначені технологія вирощування кукурудзи та режим використання машин і агрегатів.

Григорій Родіонович Феленко — бригадир тракторної бригади № 2

На сівбі кукурудзи кожен агрегат обслуговуватимуть два механізатори. Один із них до обіду працюватиме на тракторі, другий — на сівалці, а після обіду — навпаки. Кожною сівалкою засіватимуть по 15 гектарів за світловий день і впораються з роботою за 4-5 днів. Під час догляду посівів тривалість роботи агрегату становитиме 14-15 годин. Один з механізаторів працюватиме з ранку до обіду (з 6-ї до 13-ї години), а другий — з обіду

до вечора (з 14-ї до 21-ї години). При двозмінній роботі механізатор менше втомлюється, а тому краще працює, не підрізає і не загортає рослин.

* * *

У 1973 році працівники полів господарства виростили на кожному гектарі посівів зернових по 36,2 центнера хліба, в тому числі намолодили по 38,2 центнера озимої пшениці та 40,4 центнера кукурудзи (а ланка І. П. Буланого одержала по 45 центнерів). Такий урожай забезпечив виконання народногосподарського плану хлібозаготівель на 110%. Урожайність соняшнику склала 21,4 центнера. План продажу його також було виконано.

Високорезультативно працювали і тваринники. Так, молока на кожні 100 гектарів угідь було вироблено по 385 центнерів, що склало 86% до річного завдання, м'яса — по 48,8 центнера (116% до річного завдання). Значно перевиконали доведені плани і працівники птахівництва та вівчарства. Успіхи тваринників сприяли тому, що господарство успішно здійснювало плани заготівель тваринницької продукції.

Значних успіхів колгосп імені Горького досяг у 1973 році під керівництвом В. А. Куриленка. Завдячуючи його мудрості, ініціативності, відданості роботі досягнуті такі результати! Тоді за успішну зимівлю громадського тваринництва колгосп було нагороджено Пам'ятним Червоним прапором Міністерства сільського господарства СРСР і ЦК профспілки працівників і службовців сільського господарства і заготівель. У тому ж році трактористи І. А. Буланій і С. І. Стасик нагороджені орденами Жовтневої Революції, шістьох працівників

Механізатор тракторної бригади № 1 Іван Андрійович Буланій

ферм відзначено урядовими нагородами, тринадцятеро — нагрудними знаками "Переможець соцзмагання 1973 року".

* * *

— Якось ми підраховали, — писав 8 травня 1974 року головний агроном колгоспу Іван Іванович Єна, — і виявилось, що основні засоби виробництва оновилися за чотири роки майже на 70 відсотків. Це й не дивина. Науково-технічна революція надає дедалі більше в наше розпорядження нові потужні трактори, вдосконалені знаряддя, тваринницьку техніку, засоби хімізації, нові сорти сільгоспкультур.

Водночас переозброєння сільгоспвиробництва викликало серед колгоспників потяг до знань. І тепер серед тих, кому до сорока років, середню і вищу освіту одержали 38 чоловік. Ще 13 чоловік навчаються заочно у вузах і технікумах, 19-у вечірній середній школі.

І це не тільки молодь. Іван Андрійович Буланій — член парткому, нагороджений орденом Жовтневої Революції. Йому вже 44 роки — навчається у дев'ятому класі. Десятий клас закінчує працівниця дитсадка Надія Кирилівна Лаврик.

Комбайнер Олексій Федорович Хохотва був призначений завідуючим гаражем. Відчув, що тепер йому знань комбайнера і шофера першого класу мало. Вступив на заочне відділення Дніпропетровського автошляхового технікуму і незабаром закінчив його. Майже так прийшов до технікуму і Віктор Сергійович Прихидько — колись тракторист, а сьогодні — завідуючий механічною майстернею.

А ось молодий механізатор, комсомолец Василь Стасик за направленням колгоспу закінчив технікум і тепер — він помічник механіка відділку.

Характерно, що прагнення до навчання у кожного має цілком визначену, конкретну мету. Не просто мати диплом — а набути певних знань для того, щоб застосувати їх на виробництві. Я б назвав, писав І. І. Єна, ці роки роками технічного переозброєння, масового навчання і масової творчості. Немає такої галузі, де б не було творчих знахідок. Колгоспні умільці пристосували техніку для збирання роздільно гібридної кукурудзи — батьківської і материнської форм, довели, що картоплю можна садити за допомогою садового культиватора КСШ-5Б. Колгоспний електрик Андрій Васильович Стасик цікаво переобладнав очисний транспортер на фермі, кормороздавач.

З підвищенням освітнього рівня зростає і рівень загальної культури, змінюються потреби і смаки.

Духовне зростання людини не завжди вимірюємо якимись одиницями. Чим виміряти, скажімо, діяльність рядового тракториста Семена Васильовича Хохотви? Він працював на тракторах усіх марок, раз — на К-700. Ранні морози минулої осені могли перешкодити оранці зябу. Семен Васильович розумів, що його трактор — головний орач. І він сам, без жодної вказівки чи прохання вставав о третій годині ночі і сідав за кермо. Бо знав, що саме потужним трактором він може врятувати становище.

Ми підраховали, скільки ж зробив за цей час рядовий тракторист і виявилось, що до цього річного свята Великого Жовтня Семен Васильович закінчив виконання своєї п'ятирічки. І, непевне, орден Трудового Червоного Прапора за 1973 рік — це не остання його нагорода.

— Ось так на вимогу життя мої земляки живуть. Працюють і вчаться. А від цього і продуктивність вища, і відповідальність кожно-го за свою ділянку роботи і за все господарство, — резюмував І. І. Єна.

* * *

58-му річницю Великого Жовтня трудівники колгоспу імені Горького зустріли вагомими трудовими здобутками. Достроково завершено державні замовлення на нинішню п'ятирічку по заготівлі м'яса, яєць, доставляються останні тонни молока. Здійснено п'ятирічний народногосподарський план по продажу зерна, насіння соняшнику.

Про успіхи тваринників та механізаторів, про їх найближчі та перспективні завдання говорив у доповіді на урочистих зборах секретар парткому колгоспу А. Т. Жук.

На урочистих зборах було вшановано механізаторів другого відділку — переможців змагання. Начальник механізованого загону, комуніст Г. Р. Феленко і секретар партбюро відділку І. І. Єна, прийнявши перехідний Червоний прапор, від імені колективу пообіцяли примножити зусилля в боротьбі за високий врожай нової п'ятирічки.

Святковий мітинг наступного дня відкрив голова правління колгоспу В. А. Куриленко.

Тепло вітали учасників мітингу доярка комуніст О. М. Попіл, керуючий відділком М. О. Єременко, директор школи І. П. Крат, комсомольці, піонери.

У 1975 році колгосп за успіхи в розвитку землеробства відзначено Дипломом 1-го ступеня ВДНГ СРСР. Головний агроном

І. І. Єна був учасником виставки, нагороджений бронзовими і срібними медалями, а в 1975 році удостоївся ордена Леніна.

У 1976 році М.І.Єременко своїм "Колосом" намолотив 15 тисяч центнерів зерна вдома і 3 тисячі центнерів на Орловщині, у 1977 році — 17024 центнери вдома і 3010 центнерів на ланах Вінницької області.

За два роки його "Колос" виробив моторесурсів стільки, скільки потрібно для капітального ремонту. Проте комбайнер обмежився поточним ремонтом, який коштував колгоспі лише 72 карбованці. Чому? Бо увесь час він дбайливо доглядав машину. У її конструкцію він вніс одинадцять раціоналізаторських змін, економічний ефект котрих перевищив 4 тисячі карбованців. Скажімо, Микола Іванович вніс певні зміни у коробці швидкостей "Колоса", недосконалість яких знають механізатори. Він переробив і зерновий шнек. Зменшив втрати зерна в соломотрясі.

У 1976-му році найвища нагорода Батьківщини заяснила на святковому піджаку комбайнера М. І. Єременка. Тоді він став кавалером трьох орденів, серед яких — орден Леніна, був автором багатьох раціоналізаторських пропозицій, неодноразовим переможцем обласного соціалістичного змагання на приз земляка — Героя Соціалістичної Праці І. П. Мартиненка.

* * *

У 1975 році агрономом по захисту рослин у колгоспі імені Горького трудився молодий спеціаліст Олександр Григорович Чуб. Тоді він працював разом з агрономом-насінником Миколою Миколайовичем Новохатьком, якого в червні 1975 року перевели головним агрономом у колгосп імені Свердлова. А Олександра Григоровича Чуба з посади головного агронома 10 лютого 1979 року направили головою колгоспу "Мир".

Воздвижівські комбайнери — у Зоряному містечку

29 вересня 1977 року комбайнер колгоспу імені Горького, кавалер орденів Леніна, Трудового Червоного Прапора та "Знак Пошани" М.І.Єременко розповідав:

— Нелегкими, гарячими були цьогорічні жнива. Колосився на полях дорідний урожай, а погодні умови ніби навмисне заважали його

збиранню. Та ніщо не змогло стримати прагнення хліборобів вчасно та якісно закінчити жнива, засипати в засіки Батьківщини якомога більше зерна. Адже кожен із нас розумів, що хліб — наше перше багатство, могутність Вітчизни. А ще нам давало сили, окрилювало в широкому хліборобському наступі змагання комбайнерів області за право відвідати дім космонавтів — Зоряне містечко...

І ось жнива завершено. Держава отримала від запорізьких хліборобів більше півтора мільйона тонн добірного зерна. Згідно з умовами обласного соцзмагання комбайнерів мене включили до складу делегації 23-х передових комбайнерів області, що їхала в Зоряне містечко.

Далі М. І. Єременко ділився враженнями від зустрічі з Москвою, Красною площею, Мавзолеєм Леніна, Кремлівським палацом з'їздів.

— 20 вересня о 15-й годині ми прибули до Зоряного містечка, — продовжує розповідь Микола Іванович. — Ось він — дім космічних орлів. Тут усе навкруги дихає підкоренням космосу, величчю людського генія. Першим зустрів нас космонавт-2 Герман Степанович Титов — людина, яка другою в світі, вслід за Юрієм Гагаріним, неслася космічними далями, підносячи до небувалих висот радянську науку, велич першої на планеті Країни Рад.

Назустріч нам вийшли також космонавти Борис Валентинович Волинов, Георгій Степанович Шонін, Анатолій Васильович Філіпченко, Лев Степанович Дьомін, Валерій Ілліч Рощевський. На жаль, того дня не було у Зоряному містечку побратима запорізьких хліборобів П. І. Климука — він перебував у терміновому відрядженні.

... У супроводі космонавтів ідемо головною алеєю містечка до пам'ятника Ю. О. Гагаріну — улюбленому герою всієї нашої планети, який першим проклав людям шлях у Всесвіт. Кожен із нас поклав букет квітів до підніжжя пам'ятника.

Тут відбулася офіційна частина зустрічі зоряних братів із запорізькими хліборобами. Теплою промовою відкрив її начальник Центру підготовки космонавтів імені Ю. О. Гагаріна, двічі Герой Радянського Союзу, генерал-лейтенант Г. Т. Береговий.

Тепло зустріли герої-космонавти розповідь керівника нашої делегації, заступника голови облвиконкому І. І. Марусенка про здобутки запорізьких хліборобів.

Потім ми подивились фільм "Наш Юрій", що розповідав про славні справи, коротке, але чудове життя Ю. О. Гагаріна, оглянули зал з тренажерами космонавтів. Багато цікавого побачили ми в музеї Зоряного містечка. Мене особливо схвилювали тут шинель і шарф

Ю.О.Гагаріна, які він зняв перед останнім у житті польотом, годинник, що зупинився о 10-й годині 31-й хвилині, — саме в цей час перестало битися полум'яне серце першовідкривача космосу...

Представники нашої делегації вручили космонавтам хліб з нового врожаю, сіль, сніп із дорідних запорізьких нив, сувенір — кварцові колоски. Приймаючи їх, Г. Т. Береговий тепло подякував нам за хліб-сіль, схвильовано сказав, що хліб — усьому голова, без нього не було б і космічних польотів.

Ми домовилися з космонавтами, що вони візьмуть у космічний рейс вимпел запорізьких хліборобів.

Простою, невимушеною була розмова за дружньою вечерею.

Теплим, щирим було наше прощання.

За високі показники роботи у 1977-му році

У лютому 1978 року воздвиживці вшановували своїх односельців — звитяжців праці.

... У Воздвиживці — Свято трудової слави.

Односельчани вшановують своїх трударів. Тих, у кого слово не розходиться з ділом. Тих, хто за підсумками роботи у другому році ювілейної п'ятирічки вийшов переможцем у соціалістичному змаганні.

— Ну як там люди — сходяться? — з нотками стурбованості запитав голова колгоспу Анатолій Тимофійович Жук у організаторів вчора. — Чи привезли людей з Прилук, Нового Світу і Жовтневого? — цікавиться у секретаря парткому.

Характерна деталь: про щоб не говорив Анатолій Тимофійович, турбота про людину — на першому плані.

— Адже творці усіх багатств — наші люди. Тож і треба про них піклуватись, — пояснює голова.

А.Т.Жук жваво розповідає про чудову колгоспну гвардію, про надійних своїх помічників, від яких залежить і врожай, і прибутки, і рентабельність.

... У залі стихнув гамір. Лише урочиста музика. На сцені — трішки зніяковілі, схвильовано-урочисті ведучі...

Вносяться прапори колгоспу. Їх несуть орденосці: кращий комбайнер Микола Іванович Єременко і тракторист Семен Васильович Хохотва.

За орденосцями на доріжку слави запрошуються маяки колгоспу, кращі люди села, котрі за рішенням місцевих органів удостоєні почесним звань — "Передовик виробництва", "Кращий за професією", "Ветеран праці".

Щиро вітають односельчани тракториста першої тракторної бригади, ударника комуністичної праці Миколу Мефодійовича Феленка, доярку Валентину Миколаївну Бережну, шофера Анатолія Павловича Мірошніченка, комуніста-електрика Григорія Марковича Хохотву, свинарку Галину Степанівну Гонтар, комуніста, завідуючого фермою №3 Григорія Пилиповича Пилипенка, телятницю Катерину Василівну Кольчійенко, старшого чабана Івана Михайловича Яценка, вчительку середньої школи Клавдію Тимофіївну Крат, фельдшера Ольгу Іванівну Максимюк, продавця Ніну Омелянівну Шкабарню та інших.

Слово бере секретар парткому колгоспу Іван Павлович Коцицький. Він дякує трудівникам за їхній внесок у загальну справу на трудовій вахті п'ятирічки. Іван Павлович закликав присутніх наслідувати приклад маяків, множити їхні творчі здобутки, щоб нинішній рік був позначений ще кращими результатами у праці.

Сторінку за сторінкою гортають ведучі літопис трудової слави односельців. Що не сторінка — то нове ім'я, захоплююча розповідь про те, як кувалась перемога, чим заслужила таку шану людина, про її плани на майбутнє.

— Ми вшановуємо вас за хорошу працю, — проникливо говорить ведуча, — за вірність професії, за радість, котру ви даруєте людям.

Хліб — це справді душа і руки землероба! Ці слова можна повною мірою віднести до комуніста **М. І. Єременка**.

Його трудова біографія почалася у рідному колгоспі у вікопомний рік Перемоги. Тоді Микола Іванович прийняв естафету від тих, хто вистояв у двобої з фашизмом. Щоб рясними врожаями славилася земля. Щоб над планетою було чисте небо.

— Митець хліборобської справи. Майстер урожаїв, — линуть далі у зал слова. — Минулого року було що возити в засіки — намолотив 20037 центнерів зерна з 521 гектара хлібного поля. Держава заслужено вручила йому ордени Леніна, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", медалі — урядові і ВДНГ СРСР. Багато свіжих думок привіз Микола Іванович із поїздки до Москви, до Зоряного містечка...

М. І. Єременко від імені членів свого невтомного екіпажу В. П. Холода, В. С. Стасика, О. І. Личмана запевнив односельчан, що і в новому році порадує їх ударною працею.

А тепер, комбайнере, одержуй цілком заслужені нагороди! Голова колгоспу вручає Миколі Івановичу Грамоту Міністерства сільського господарства УРСР і республіканського галузевого комітету профспілки, бронзову медаль ВДНГ СРСР, знак "Переможець соцзмагання-1977", транзисторний приймач "Океан". Один за одним на сцену шани піднімаються і члени його екіпажу. Вінець їх творчих зусиль на жнивному фронті — і знаки переможцям соцзмагання, і нагородні годинники.

Досвідченими орачами у колгоспі називають *Миколу Мефодійовича Феленка* і *Семена Васильовича Хохотву*, які вже чверть століття не розлучаються із сталевими кіньми. Це вони множать трудову славу перших на селі трактористів І. П. Омесья і П. Ф. Хохотви, котрі майже 50 років тому привели у Воздвижівку трактор "Інтернаціонал".

С. В. Хохотва не скаржиться на свою долю. Він вельми шанована у селі людина. Груди степового гвардійця виблискують багатьма нагородами. Тут — орден Трудового Червоного Прапора, Трудової слави III ступеня, медалі. А скільки у нього громадських титулів: депутат сільської ради, член виконкому сільради, член профкому, член групи народного контролю! 4195 гектарів умовної оранки виробив механізатор за сезон!

І хіба це не щастя, коли тебе, простого механізатора, привселюдно вшановують, коли тобі довіряють трактор потужністю 220 кінських сил!

— Подумати тільки, — в захопленні хвалиться Хохотва, — відразу 4 трактори ДТ-54! Уявляєте, як ця махина тягне 8-корпусний плуг зі швидкістю 15 кілометрів на годину. За день — до 40 гектарів зябу!

А хто із воздвижівців не знає доярку *Валентину Миколаївну Бережну*?! При зобов'язанні 2900 кілограмів молока на корову вона надоїла 3487.

— Вітаю вас, Валентино Миколаївно, — каже голова правління, вручаючи їй нагороди і цінний подарунок. — Сподіваємося, ви з таким же завзяттям працюватимете і надалі.

У словах Анатолія Тимофійовича велика повага і замишування енергією цієї жінки.

Пливуть і пливуть роки. З ними приходять до людини зрілість, визнання. Все це прийшло і до комбайнера *С. П. Омесья*. Зал гаряче вітав трудівника, коли А. Т. Жук вручав йому високу нагороду — Грамоту Президії Верховної Ради УРСР, нагрудний знак "За доблесну

працю" і подарунок за успішне виконання соцзобов'язань в ювілейному році...

В наші дні багатодітні сім'ї стають рідкістю навіть у селах. Материнство — це, перш за все, великий труд. Телятниця *Ганна Панасівна Погрібна* завжди відчувала піклування рідної держави про матір-трудівницю. Ось і сьогоднішня відзнака — медаль "Материнська слава" II ступеня, яку їй вручили привселюдно, — хіба не свідчення пошани Вітчизни до неї — матері, яка ростить і виховує Толю, Свету, Олега, Льонку і Володю.

Виховувати їх ой як не легко! Але в сім'ї Погрібних — дружба і любов.

Разом з урядовою нагородою Ганна Панасівна радо прийняла й дар односельців — гарний сервіз. "Хай ваш дім повниться щастям і злагодою..." — слухає розчулена жінка проникливе вітання людей.

У сфері обслуговування працює *Н. О. Шкабарня*. Ніну Омелянівну на святі увінчали стрічкою "Кращий за професією". Вона депутат сільради. З доведеними завданнями справляється успішно. І за кожним процентом — теж невтомна праця. За що у селі поважають Ніну Омелянівну? За сонячну усмішку, кажуть. Усмішка продавця — складова і невід'ємна частина його нелегкої праці.

Більше трьох десятків років на ниві охорони здоров'я односельчан трудиться ветеран праці фельдшер *О. І. Максимюк*. Коли ведучі назвали її ім'я, зал буквально завирував. Овації тривали декілька хвилин. Так воздвижівці висловлювали до цієї жінки свою палку любов і повагу за її добре серце. А вона стоїть на сцені, така безпорадна. Слова не може вимовити у відповідь на вітання, і непрохані сльози застиляють очі...

Незаперечним авторитетом у селі користується й учителька середньої школи *К. Т. Крат*. Майже 30 років віддала школі, дітям крім основ знань, Клавдія Тимофіївна навчає вихованців бажанню працювати, любові до людей, самостійному мисленню. Знають її тут і як лектора, і завідувачу сільським музеєм на громадських засадах. Вона прокладає живу стежку від серця до серця. І їй за це низький уклін від односельців.

Довго тривало свято трудової слави. І на протязі кількох годин сценою володіли учасники місцевого вокально-інструментального ансамблю "Мелодія" під керівництвом Миколи Ольховатського, радуючи гостей яскравим народним мистецтвом...

Завідуючий фермою № 4
Олександр Федорович Гошка

У 1979-му році в господарстві мали 3360 голів великої рогатої худоби, серед яких 1530 — корів. Причому, половина їх — на другій молочно-товарній фермі. Розміщені тут тварини у добротних механізованих корівниках.

Добре працювали у першому році одинадцятій п'ятирічці тваринники колгоспу імені Горького. Дякуючи добросовісній праці свинарок **М. П. Пилипенко, Г. П. Омелькової, В. В. Хохотви, К. М. Колодки, Л. Д. Феленко, К. І. Колісник, М. Г. Феленко**, господарство отримало по 20 поросят від свиноматки при плані 14, що в цілому склало 4,5 тисячі голів молодняка.

На 175 відсотків виконано план року по продажу державі яєць. На курку-несучку отримано по 207 штук яєць при плані 170. Відмінно тут трудилися І. С. Лисенко і М. О. Гонтар.

Доярки В. М. Бережна, А. П. Ларочкіна і М. І. Бережна переступили тритисячний рубіж по надою молока...

22 червня 1989 року в числі інших передовиків виробництва Центральний Комітет ЛКСМ України присудив республіканську премію імені Миколи Островського комбайнерові колгоспу імені Горького, членові КПРС **Сергієві Омесю** — за визначні успіхи у нарощуванні виробництва сільськогосподарської продукції, активну громадську діяльність.

Абсолютним переможцем змагання на жнивях-89 став колектив збирального екіпажу комбайна "Дон-1500", який очолював Сергій Сергійович Омесь, у складі комбайнера, а також П. Омесь, А. Кольчійенка, Ю. Кушніра та О. Буланого. Обмолотивши хліба на 387 гектарах, він одержав по 41,6 центнера зерна із кожного гектара.

НЕПРОСТІ ДЕВ'ЯНОСТІ...

У 1990-му році найвищої продуктивності корів добилася Катерина Іларіонівна Мороз з першої ферми колгоспу імені Горького. Від 50 корів вона отримала 166,1 тонни молока. Високі показники трудівниця має не перший рік, тому за багаторічну сумлінну працю її прізвисьце занесено на колгоспну Дошку пошани.

Великі валові надої (150 тонн) отримували також К. О. Хмара та О. О. Єна.

Ланкова, член правління Мотря
Никифорівна Тимошенко

Переможцем районного соціалістичного змагання за підсумками 1990-го року було визнано колектив вівцеферми (завідуюча Л. Л. Власенко) колгоспу імені Горького. На 100 вівцематок одержано по 132 ягнят, настриг вовни на вівцю склав 4,9 кілограма.

Виробництво продуктів тваринництва колгоспом імені Горького

Роки	Молоко		М'ясо	Яйця		Вовна	
	на 100 га угідь (цнт)	на корову (кг)	на 100 га угідь (цнт)	на 100 га зернових (тис. шт.)	на курку- несучку (шт.)	на 100 га угідь (цнт)	на одну вівцю (кг)
1957	209,3	2691	36,4	9,117	115,9		
1958	221,5	2725	33,8	19,349	184,0		
1959	237,5	2407	45,6	15,872	111,0		
1960	289,0	2240	49,0	19,149	157,5		

1961	296,2	2040	53,8	23,315	139,5	79,0	
1962	225,1		49,7	4,269			
1963				15,500	124,0		
1964	196,0	1646	235	18,600	154,0	80,0	
1965	363,4	2109	57,35	23,6740	174,5	105,7	
1966	298,0	1930	59,48	21,232	151,9		
1967	308,0	1935	63,12	26,942	191,2		
1968	366,7	2362	54,57	27,600	228,9	135,6	4,5
1969	409,9	2471	54,54	35,465	193,6	114,4	3,7
1970	392,2	2475	50,48	24,196	211,8	102,7	3,3
1971	382,7	2204	60,33	25,524	164,2	115,4	3,5
1972	396,1	2192	57,24	25,920	166,4		
1973	495,5	2663	68,40	27,016	176,9		
1974	501,1	2584	65,09	21,600	181,9		
1975	514,0	2601	80,92	20,800	179,0	129,9	3,4
1976	469,5	2332	71,67	23,600	213,1	146,4	3,8
1977	496,6	2416	73,22	22,900	209,4	203,3	5,1
1978	476,9	2304	77,89	18,700	155,1		
1979	447,0	2119	69,35	22,810	206,3		
1980	448,5	2107	63,12	18,740	175,9		
1981	452,0	2123	73,2	17,800	206,9		
1982	434,5	1999	76,8	13,000	237,4		
1983	501,1	2301	71,93	10,500	245,8		
1984	520,1	2366	61,14	9,800	210,9		
1985	467,8	2103	70,81	9,300			
1986	538,9	2434	70,49	7,700	248,2	173,0	3,9
1987	459,5	2065	65,95	4,000	207,4	152,0	3,4
1988	429,7	1907	67,06	1,700	202,3	133,0	3,2
1989	575,8	2584	63,78			150,0	4,4
1990	575,0	2566	70,14	3,800	228,0	176,0	4,9

* * *

2 січня 1991 року повідомляв головний агроном колгоспу О. О. Релушко: "У колгоспі імені Горького є 90 гектарів саду. У ці дні під керівництвом М. О. Єременка колгоспники обрізують дерева, формують крони. Ще з осені там здійснили зяблевий обробіток, прокультивували, а на пристовбурних кругах пообрубували молоді пагони. Тепер сад в ідеальній чистоті.

А доглядати його є рація: торік у колгоспу казну від реалізації фруктів поступило 400 тисяч карбованців. Загалом реалізували 951 тону цінних плодів, у т.ч. 918 тонн яблук при плані на рік 180 тонн".

* * *

З нагоди 1 Травня на районну Дошку пошани в 1991-му році заносилося прізвище телятниці колгоспу імені Горького Надії Миколаївни Кольчійко.

* * *

На місяць раніше впоралися із піврічною виробничою програмою по реалізації м'яса державі працівники тваринницьких ферм колгоспу імені Горького. На переробні підприємства поставлено 197 тонн продукції. Дві третини її — свинина. Відвантажували її виключно із групи інтенсивної відгодівлі, біля котрої поралась молода виробницниця комсомолка Олена Зубова.

Лише з листопада минулого року трудиться вона на СТФ, а вже на початок червня з її групи відправлено 600 свиней. Середня вага тварини — 149 кілограмів.

На заміну реалізованих в групу Олени ввели молодняк вагою 40-60 кілограмів. І тепер (дані на 15 червня 1991 року — Авт.) вона доглядає 900 тварин.

* * *

На жниввах-91 відмінно працювали збиральні екіпажі переможця мундорічних жнив Петра Сергійовича Омеся, його брата Сергія Сергійовича Омеся і вчителя місцевої середньої школи Володимира Петровича Холода. В останнього помічником був теж вчитель Володимир Іванович Бортник, солону відвозив на шкільному тракторі вчитель Микола Івано-

вич Мірошник. Відмінних результатів на обмолоті хлібів добився екіпаж Петра Сергійовича Омесь. Комбайном "Дон-1500" він зібрав 315 гектарів і видав 14357 центнерів зерна. Екіпаж Сергія Сергійовича Омесь таким же комбайном скошив 324 гектари і намолотив 13777 центнерів зерна.

Того року вище середньорайонного (32,8 центнера) одержали урожай зернових у колгоспі імені Горького. А сорт пшениці "Обрій" на площі 140 гектарів дав по 51 центнеру.

* * *

З нагоди 74-річниці Великого Жовтня на районну Дошку пошани було занесено трудовий колектив колгоспу імені Горького (голова правління М. М. Новохатько, голова профкому М. С. Богославська, головний зоотехнік О. О. Стасик) за високі показники по виробництву і продажу державі м'яса.

7 листопада на мітингу, що відбувся у Воздвижівці, голова правління М. М. Новохатько, зокрема, сказав, що з кожного гектара зібрано по 39,9 центнера зернових при плані 35,6 центнера. Це дозволило хліборобам виконати державне замовлення по зерну на 97 відсотків — продано його 4556 тонн. Порадував урожаєм і соняшниковий лап — кожен гектар дав по 26 центнерів насіння.

Доярка молочнотоварної ферми № 1
Параска Михайлівна Омесь

Воздвижівські овочівники успішно справилися з державним замовленням — виростили і продали — 300 тонн городини. У цьому здобутку — праця ланки пенсіонерів, у якій налічувалося 20 жінок.

Добре працювали і тваринники. Понад плану 10-ти місяців державі продано 129 тонн молока і 12 тонн м'яса. І, як результат, колектив господарства занесено на районну Дошку пошани.

В переджовтневому змаганні найкращих результатів у праці добилися доярки П. М. Омесь, Р. М. Рябенко, К. В. Кушнір, свинарки Р. М. Феленко, Є. М. Колодка, механізатори брати П. С. Омесь і С. С. Омесь, В. М. Заїченко, С. В. Хохотва, Ю. М. Кушнір та інші.

* * *

Керівництво колгоспу разом із профспілковою організацією не забувають про своїх трудівників. 29 грудня 1992 року розповідала голова профкому М. С. Богославська:

— Між правлінням і профкомом укладено угоду, в якій визначено додаткові трудові й соціально-побутові пільги для колгоспників. Зокрема, жінці, яка має одну дитину віком до 8 років додаються до відпустки ще три робочих дні із збереженням середньої заробітної плати, двох дітей — шість днів, трьох і більше — дев'ять робочих днів.

Особлива увага в господарстві до старих та немічних жителів села. Зі своїми турботами вони завжди ідуть до нас, а ми, у свою чергу, все робимо, аби їм допомогти: завезти дрова, паливо, зорати город, надати транспорт, допомогти у придбанні товарів. Не забуваємо про ветеранів і тоді, коли організуємо торгівлю продуктами за пільговими цінами. Вдовам, окрім цього, щомісяця господарство виплачує грошову допомогу.

Одноразові виплати отримують у нас і ті члени господарства, які досягли пенсійного віку (у розмірі в залежності, звичайно, від стажу роботи) від одного до трьох місячних зарплат, які беруться при нарахуванні пенсії. Урочисті проводи відбуваються в присутності всіх членів трудового колективу, рідних, друзів. Тільки за IV квартал нинішнього року провели на заслужений відпочинок 25 чоловік.

Профспілкова організація та її комітет постійно турбуються також про забезпечення трудівників санаторно-курортними путівками. Тільки цього року поправили своє здоров'я 5 колгоспників.

Розуміючи, що майбутнє господарства за молодими, всі ми зацікавлені, аби юнаки, що відслужили строкову, поверталися у рідні краї. Вчорашнім солдатам виплачується матеріальна допомога.

Господарство бере на себе також більшість затрат на дитсадок. Якщо обоє батьків працюють у колгоспі, їх діти утримуються в дитсадку безкоштовно, якщо працює один з батьків — платять за це досить незначну суму.

Крім матеріальних турбот, профком не забуває постійно цікавитись умовами праці трудівників господарства.

Частенько навідуємося і на ферми. Щомісяця проводимо тут підбиття підсумків змагання, про яке у багатьох господарствах забули. Ми віримо у його дієвість і користь, впевнені, що суперництво тільки примножує сили, дає поштовх інтенсифікації виробництва.

Ось так і живемо у постійних турботах про людину-трудівника. Віримо, що наша праця немарна і повсякчас дає свої плоди. А заради цього варто трудитись на совість.

"АРХІТЕКТОР" ВОЗДВИЖІВКИ

Кілька хвилин тому закінчився нарад із спеціалістами в колгоспі імені Горького. Одні з них вже роз'їхалися по своїх робочих місцях, інші — зібралися у круг і продовжували обговорювати наболілі питання. У кабінеті голови правління М. М. Новохатько разом з головним економістом В. Д. Хохотвою зосереджено розглядали якісь розрахунки.

Привітавшись, цікавлюся: над чим вони міркують. Як виявилось, неспроста була у них справа: думали-гадали, де взяти кошти, щоб додати колгоспникам заробітну плату.

— Уряд прийняв Постанову про підвищення заробітної плати, а як її виконати, коли ціни ростуть, як гриби після дощу, — говорили співрозмовники.

Коли розрахунки було погоджено, запитую:

— Які ще турботи хвилюють голову? Дощі? — ставлю питання.

— Та дощі дощами, а як сьогодні вижити селянинові? — підключається до розмови Микола Миколайович. — Ось основна наша турбота. Та люди наші не здаються труднощам. Сівбу провели вчасно, тепер розгортаємо роботи по догляду за просащеними. До речі, із восьми закріплених розпорядженням представника Президента України в районі організацій до прополки приступили лише працівники комбінату громадського харчування та комбікормового заводу.

Життя пішло таке, що з коштами дуже і не розженешся, але в колгоспі за останні п'ять років головування М. М. Новохатька і в найскрутіші часи не припинялося будівництво як виробничих, так і житлово-соціальних об'єктів. Так, на свинотоварній фермі працює не дуже давно споруджений свинарник, будується другий. В поточному році планується увести в дію і новий телятник. На молочнотоварних фермах №№ 1 і 2 діють прекрасні будинки тваринників, де є магазини, кімнати для відпочинку.

Не нахваляться своїм будинком і члени другого мехзагону, де працює відмінна їдальня.

Дбають голова правління і сільська Рада, щоб добре було людям і в домашніх умовах. Перш за все маю на увазі будівництво житла для колгоспників.

— Вільних будинків немає. У нас черга на них, — говорить ще один учасник нашої розмови заступник голови І. П. Козицький. — Крім колгоспників виділяємо житлові будинки вчителям та працівникам дільничної лікарні.

І справді, йдучи вулицями села, бачив прекрасний двоповерховий вчительський будинок, новий будинок головного лікаря дільничної лікарні Д. Д. Кеки і ряд інших.

Немало коштів колгосп уклав і в ремонт приміщення дошкільного закладу, регулярно надає допомогу місцевій середній школі. Тільки торік було закуплено комп'ютерний клас.

У Воздвижівці піклуються і про соціальний захист жителів села. Господарство виділяє, в тому числі і пенсіонерам, на пільгових умовах цукор, різні крупи, м'ясо.

Впродовж скількох років тут працюють млин і олійниця. Цьогогорік планується провести капітальний ремонт їх приміщень.

Після розмови в кабінеті пройшлися ми з М. М. Новохатьком по селу. Ніде правди діти — гарна Воздвижівка. Потопає в зелені дерев, милують око квіти. Непоганий парк з асфальтованими алеями розкинувся позаду Будинку культури.

— Парк нашої юності, — говорить Микола Миколайович. — Садилки давно ще тоді, коли я тут спершу працював агрономом. А тепер поряд з цим посадили ще дерев. Зробили й гірку, а ось ліхтарі поставили, — показує голова і в голосі чуються нотки вдовolenня.

Та як не бути задоволеним, коли стільки зроблено для людей! Не може не милувати зір і новий колгоспний стадіон, що розташований недалеко від ставка, на тому місці, де завжди були бур'яни і не впорядкована територія. Йдемо зеленим парком до меморіалу. І тут у "головного архітектора" села, як влучно назвав голову колгоспу І. П. Козицький, своя задумка: реконструювати меморіал, бо старий давно потребує ремонту. Для здійснення наміченого залишилося небагато: проєкт на реконструкцію є, матеріал завезено, але немає, як кажуть, у селі, путящого виконавця.

У самому центрі Воздвижівки стоїть новобудова — це торговий центр. Сюди перейдуть магазини, які туляться в старих пристосованих приміщеннях. В одному крилі цієї новобудови діятиме сільський готель, будинок побуту, в іншому — їдальня, пекарня.

По завершенню будівництва торгового центру буде благоустроєно територію центру села. Вже зараз тут розширюються тротуарні доріжки. Взагалі ж за останні роки по території господарства прокладено доріг і алей з твердим покриттям 15 кілометрів, у тому числі власними силами (у колгоспі працює свій асфальтовий завод) — одинадцять кілометрів.

У селі практично завершується асфальтування вулиць.

Твердо переконані у Воздвижівці в тому, що сьогоднішні труднощі і негаразди пройдуть, а зроблене для людей залишиться.

12.06. 1993 р.

І. Кушніренко.

* * *

На жнивях-97 у районному змаганні третє місце виборів колектив збирального екіпажу колгоспу імені Горького на чолі з Олександром Івановичем Буланом, який комбайном СК-6 "Колос" зібрав зернові на площі 246 гектарів і намолотив 6650 центнерів зерна. Цей колектив нагороджено грошовою премією в сумі 300 гривень.

Серед механізаторів, які працювали на звалі зернових, переможцем визнано Івана Костянтиновича Буланого, який за період жнив поклав у валки 547 гектарів колосових. Він нагороджений грошовою премією у сумі 150 гривень.

Відзначено добру роботу на жнивях екіпажу Сергія Сергійовича Омесь.

* * *

Узимку 1998 року стихійне лихо настигло Воздвижівку: піднялися ґрунтові води і затопили 100 підвалів, підтопили 15 будинків.

Для його усунення на протязі наступних двох років колгосп імені Горького за рахунок власних коштів проклав відкриту дренажну систему, щоб понизити рівень ґрунтових вод в селі Воздвижівці.

Передовий комбайнер
Сергій Сергійович Омесь

* * *

У 1998-му році на районну Дошку пошани заносився колектив магазину № 64 села Воздвижівки районного споживчого товариства (завідуюча Бортник Н. В.) та доярка колгоспу імені Горького Омесь Парасковія Михайлівна.

* * *

Третє місце на звалі раних зернових у районному змаганні в 1998 році виборів Іван Костянтинович Буланій з колгоспу імені Горького, який комбайном СК-5 "Нива" скосив зернові на 500 гектарах. Йому вручено премію 100 гривень. Відзначено також високопродуктивну роботу комбайнових агрегатів із названого господарства.

За підсумками роботи за 1998 рік найкращих результатів добила оператор машинного доїння Л. В. Редька, яка наділа від корови по 2215 кілограмів молока. А за підсумками роботи за перший квартал 1999 року першою була Н. М. Кольчійенко (718 кілограмів молока від корови), непогані успіхи мали і П. М. Омесь (546 кілограмів), В. А. Хохотва (528), Л. В. Редька (520).

У 1999 році на районну Дошку пошани заносилося ім'я механізатора Семена Васильовича Хохотви.

Переможцем на звалі зернових у 1999-му році визнано Івана Костянтиновича Буланого, який комбайном СК-5 "Нива" скосив 349 гектарів раних колосових. Йому присуджено премію в сумі 130 гривень. Тоді ж відмічено високопродуктивну працю комбайнового екіпажу С. С. Омесь з КСП імені Горького, який намолотив за період збирання зернових культур (без кукурудзи) комбайном "Дон-1500" більше 1000 тонн зерна. На жнивях-99 високопродуктивно працював і екіпаж Г. П. Феленка (комбайн СК-5 "Нива").

У 1999 році у районному змаганні на кращий сільський населений пункт переможцем було визнано село Воздвижівку (виконком сільради нагороджено кольоровим телевізором).

Розпорядженням голови райдержадміністрації за умілу організацію сільськогосподарського виробництва, сумлінне виконання обов'язків та з нагоди Дня працівників сільського господарства відзначено роботу: колективу колгоспу імені Горького (голова правління М. М. Новохатько, головний зоотехнік Л. Л. Власенко), де у 1999 році виробництво молока збільшилося на 9 відсотків, м'яса — на 6. Тут також зросло поголів'я ВРХ на 2 відсотки, свиней — на 19 відсотків.

За вагомий внесок у піднесення сільськогосподарського виробництва розпорядженням голови райдержадміністрації удостоєний Почесної грамоти голова правління колгоспу імені Горького М. М. Новохатько.

У 1999-му році найбільше молока від корови надоїли оператори машинного доїння Н. М. Кольчійенко (2570 кілограмів) і Л. В. Редька (2459).

ЗАТ "АГРОНИВА"

25 лютого 2000 року після президентського указу відбулися установчі збори у Воздвижівці. Проходили вони бурхливо. Адже йшлося про подальшу долю сільчан. Спочатку учасники зібрання зупинилися на варіанті сільськогосподарського кооперативу, а товариство з обмеженою відповідальністю з самого початку відхилили, тому що йшли по шляху підтримки повноправного членства кожного трудівника у справах господарства.

Але після більш глибокого вивчення цього питання зупинилися воздвижівці на закритому акціонерному товаристві, як більш прогресивній формі господарювання. Установчі збори відбулися 15 березня 2000 року, де було прийняте рішення про заснування закритого акціонерного товариства "Агронива" і 661 власник майнових паїв стали засновниками товариства та повноправними акціонерами.

І жоден працівник не вийшов з товариства з власним земельним та майновим паєм. Тут збережені всі права і обов'язки кожного члена товариства. Подібних прикладів не було не тільки в районі, а навіть в області. І люди, повіривши М. М. Новохатьку, не прогадали. Навіть у найтяжчі часи в господарстві не знали, що таке багаторічна заборгованість із зарплати. Коли було зовсім важко, то щомісяця виплачували по 50%, але у кінці року обов'язково розраховувались з трудівниками. Багатьом селянам інших товариств про це доводилось лише мріяти.

У нелегкі часи перебудови сільського господарства багато товариств збанкрутіли, розпались, віддали свої землі більш вдалим та успішним підприємцям. А "Агронива" не просто виживала, а жила і з кожним роком міцніла і стабілізувалась. Так за підсумком рейтингу за 2000 рік товариство в цілому посіло п'яте місце в районі, а за результатами фінансової діяльності — четверте. Рентабельність господарства склала 32,2 %.

* * *

Трудові здобутки приходять до наполегливих і небадюжих.

— Адже будь-які справи вирішують, насамперед, люди, — твердив у 2003 році М. М. Новохатько. — Кращими у господарстві є головні спеціалісти: інженер Олександр Сторчун, зоотехнік Людмила Власенко, керівники виробничих підрозділів: бригадири тракторних бригад Іван Холод та Олександр Буланій, завідувачі фермами Олена Кулик та Віктор Федоренко, інженер з механізації Григорій Яценко, хлібороби-професіонали своєї справи Сергій Омесь, Василь Трофимюк, Володимир Тимошенко, Юрій та Вадим Кушніри, доярки Надія Кольчійенко, Лілія Івахненко, Людмила Холод, Любов Редько, свинарки Сусанна Гліджан, Ірина Шолохова, слюсар Анатолій Стасик, водії Іван та Анатолій Кольчійенки, пекарі Ірина Хохотва, Ніна Стасик та інші. Спасибі їм за працю!

До цих слів додамо, що кращим збиральним екіпажем на жнивях 2001 року у ЗАТ "Агронива" був колектив Сергія Сергійовича Омесь. Комбайном "Дон-1500" він зібрав 389 гектарів і намолотив 1653 тонни зерна.

Першим збиральний екіпаж С. С. Омесь був у господарстві і у 2002 році (другим у районі). Його показник — 462 гектари і 1861 тонна збіжжя. У 2003 році третє місце в районі присуджено екіпажу В. М. Трофимюка, який комбайном "Дон-1500" обмолотив хліба на 570 гектарах.

20 березня 2003 року Президент України своїм Указом присвоїв почесне звання "Заслужений працівник сільського господарства України" голові правління акціонерного товариства Миколі Миколайовичу Новохатьку. А механізатора Сергія Сергійовича Омесь нагороджено медаллю "За працю і звитягу" за вагомі досягнення у професійній діяльності, багаторічну сумлінну працю.

В цьому ж році голову правління ЗАТ "Агронива" Миколу Миколайовича Новохатьку було нагороджено регіональною медаллю "За заслуги перед Гуляйпільським краєм". Таку ж нагороду отримали ветеран праці, голова Воздвижівської сільської Ради (1994-1998) Іван Павлович Козицький, завідувачий молочнотоварною фермою Віктор Петрович Федоренко.

У святковій доповіді "Гуляйпільський край: 80 звитяжних літ", присвяченій 80-річчю утворення району були названі кавалери ордену Леніна: механізатор колгоспу імені Горького Микола Іванович Єременко, у номінаціях дбайливий господар — голова правління ЗАТ

"Агронива" М. М. Новохатько, справжній скарб господарства — механізатор С. С. Омесь.

Тоді ж грамотою обласної ради було нагороджено бригадира тракторної бригади ЗАТ "Агронива" Івана Олексійовича Холода.

Колектив механізаторів тракторної бригади № 1

* * *

25 лютого 2004 року в культурно-спортивному комплексі "Сучасник" міста Гуляйполя відбулася офіційна церемонія вручення регіональних нагород переможцям та лауреатам районного конкурсу "Людина року — 2003". У номінації "Гордість Гуляйпільського краю" став лауреатом ветеран праці, який мав 55 років трудового стажу, повний кавалер ордена Трудової слави із Воздвижівки Семен Васильович Хохотва.

У номінації "Сільськогосподарське підприємство року" лауреатом визнано ЗАТ "Агронива" (голова правління М. М. Новохатько), яке стабільно працювало у всіх галузях народного господарства, і, перш за все, у тваринництві.

У 2004 році у зв'язку з відзначенням 59-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні, з метою вшанування трудівників за їх ваго-

мий внесок у соціально-економічний розвиток району і високі показники в роботі розпорядженням голови районної державної адміністрації на районну Дошку пошани занесено ім'я голови правління ЗАТ "Агронива" Миколи Миколайовича Новохатька.

* * *

За підсумками жнив-2004, кращими були екіпажі комбайнерів ЗАТ "Агронива" В. М. Трофимюка (комбайном "Дон-1500" впорав 410 гектарів і намолотив 1508 тонн зерна), В.М.Стасика ("Дон-1500", 365 гектарів і 1236 тонн), С. С. Омесь ("Дон-1500", 320 гектарів і 1175 тонн).

* * *

За сумлінну працю, значні трудові здобутки та з нагоди відзначення професійного свята Дня підприємця 3 вересня 2004 року грамотою Запорізької обласної державної адміністрації було нагороджено директора ЗАТ "Агронива" М. М. Новохатька.

* * *

З нагоди 61-ї річниці визволення району від німецько-фашистських загарбників у конкурсі-огляді на звання "Кращий самодіяльний колектив" третє місце завоював Воздвижівський сільський будинок культури.

* * *

Зараз товариство займається виробництвом зерна, соняшника, кормових та технічних культур.

У 2008 році валовий збір зерна склав 13 тисяч тонн — подібний урожай збирали в господарстві 18 років тому. В цьому ж році отримали рекордний урожай соняшнику — по 33,2 центнера на площі 1300 гектарів, урожайність зернових — по 40 центнерів з гектара.

У 2008 році за рахунок прибутку, отриманого в результаті господарської діяльності, придбали 10 одиниць нової імпоротної сільгосптехніки, у тому числі трьохсотсильний трактор NEW HOLLAND, який добре зарекомендував себе, з набором обладнання до нього: сівалкою, 11-метровим культиватором, розпушувачем.

Як же в умовах нестабільного законодавства і відсутності будь-якої чіткої перспективи розвитку галузі вдається не просто керувати сільгоспідприємством, але і підтримувати його репутацію, як одного з передових в районі, М. М. Новохатько відповідає коротко і по суті:

— Стараюсь чітко тримати руку на пульсі керування. А висока урожайність — дякуючи новим технологіям. Наприклад, поверхнева технологія обробітку землі, яка дозволяє скоротити витрати в розрахунках на гектар землі, яка обробляється, і зберегти вологу в ґрунті, що багато значить для таких господарств як наше, які перебувають у зоні ризикованого землеробства. Ті господарства, які вже використовують цю технологію, отримують урожай децю нижчий, але сумарний дохід більше, тому що собівартість продукції набагато нижча. Нульова технологія отримала широке розповсюдження у всьому світі.

Наприклад, у Бразилії 80% сільгоспугідь обробляється таким способом, в Америці — біля 60 %, а в Україні — менше 1 %. При цьому в США річна кількість опадів приблизно 800 мм, а в Україні у два рази менше. Ми вже два роки не оремо плугом, впроваджуємо так званий поверхневий обробіток ґрунту. Я вважаю, що нульова технологія — це майбутнє, і ми постійно будемо до неї йти.

На відміну від багатьох господарств, які давно вирізали своє поголів'я, у ЗАТ "Агронива" зберегли тваринництво. У 2008-му році тут тримали 2000 голів свиней і 900 голів великої рогатої худоби молочно-м'ясного напрямку. Але галузь приносить господарству лише збитки.

— Тваринництво у нас виходить планово-збитковою галуззю, — констатує Микола Миколайович, — дотуємо його за рахунок рослинництва. По великому рахунку, тваринництво ми залишили тільки заради тих працівників, які в ньому зайняті, щоб надати людям роботу, забезпечити зарплату, а не викидати за борт 60-70 чоловік.

Що ж треба зробити, щоб тваринництво не було планово-збитковим?

— Перш за все, — переконаний Микола Миколайович, — необхідно виробити правильну цінову політику, а саме: щоб ціна на м'ясо не була нижче, ніж на мінеральну воду. Те ж саме стосується закупівельних цін на м'ясо, зерно, соняшник і т.д.

Не дивлячись на проблеми, ЗАТ "Агронива" постійно підтримує і розвиває соціальну сферу Воздвижівки. І це при тому, що з 2000 року вона офіційно перебуває на балансі місцевої сільської ради, в якій

хронічно не вистачає коштів. Тому частину фінансових і матеріальних проблем Будинку культури, дитячого садка, стадіону, школи вирішує правління ЗАТ "Агронива".

Крім того, як і в багатьох селах Запорізької області, у Воздвижівці гостро стояли питання газифікації і водопостачання.

До Воздвижівки природний газ прийшов у середині грудня 2009 року. Його селяни чекали вісім років.

Будівництво об'єкта було розпочато в 2008 році генпідрядною організацією ТОВ "ВО Будгаз".

Загальна кошторисна вартість проекту склала 4 млн. 337,28 тисячі гривень.

Введення газопроводу в експлуатацію дає можливість забезпечити газом 637 будинків, де проживає загалом 1269 мешканців.

Привітати селян із "блакитним вогником" та урочисто запалити газовий факел до Воздвижівки приїхали голова обласної державної адміністрації Олександр Старух, голова обласної ради Олександр Нефьодов, народний депутат України Валерій Крайній, заступник голови обласної державної адміністрації Геннадій Фукс, голова районної державної адміністрації, депутат обласної ради Олександр Дудка, голова районної ради Євген Коровка, начальник управління капітального будівництва обласної державної адміністрації Володимир Герасим'юк, директор ЗАТ "Агронива", депутат районної ради, заслужений працівник сільського господарства України Микола Новохатько, голова правління ВАТ "Запоріжгаз" Богдан Попюк, воздвижівський сільський голова Михайло Єременко, головний лікар обласного онкологічного диспансеру, депутат обласної ради Анатолій Горбенко, головний інженер ТОВ "Виробниче об'єднання "Будгаз" (м. Оріхів) Андрій Третяк, начальник Оріхівського управління газового господарства Олександр Значковський, начальник районного відділу УМВС України в Запорізькій області Вадим Боровик.

Завдяки спільним зусиллям обласної та районної державних адміністрацій, обласної ради, ЗАТ "Агронива" та будівельникам, які безпосередньо займалися будівництвом газопроводу високого тиску, до Воздвижівки прийшло довгоочікуване блакитне паливо. А разом з ним — і сподівання на краще майбутнє.

— Автором проекту, перш за все, є всі ви, і це — ваш здобуток, — звернувся до воздвижівців Олександр Старух і зазначив, що за вісімнадцять років незалежності рівень газифікації сільських населених пунктів області збільшився в 11,5 рази. І якщо на 1991 рік було

газифіковано трохи більше тридцяти населених пунктів, то на сьогодні їх число сягнуло більше трьохсот. Якщо ж темпи робіт будуть збережені, до кінця поточного року рівень газифікації населених пунктів регіону становитиме 35 %.

Привітав воздвижівців із тим, що до їхнього села прийшов газ, і Олександр Нефьодов. Користуючись нагодою, голова обласної ради відповідно до свого розпорядження вручив нагороди людям, які взяли активну участь у вирішенні питання будівництва воздвижівської газової магістралі: орден "За заслуги перед Запорізьким краєм" другого ступеня — Миколі Новохатьку, Почесну грамоту — директору ТОВ "Виробниче об'єднання "Будгаз" В'ячеславу Баранову, подяку — майстру цього товариства Сергію Владиці і грамоту — Андрію Третяку.

Розділив із воздвижівцями їхню радість і Олександр Дудка.

— Для нас із вами введення у дію газопроводу — це справді знакова подія, — говорив до селян Олександр Іванович. — І будучи свідком і учасником будівництва цього соціально й економічно важливого об'єкта з перших до останніх виконаних на ньому робіт, хочу виразити щире вдячність обласній державній адміністрації і, зокрема, Геннадію Фуксу та Володимиру Герасим'юку, обласній раді, Миколі Новохатьку, В'ячеславу Баранову та всім, хто долучився до звершення цієї доброї справи. Під час газифікації Воздвижівки нам вдалося знайти механізм солідарної відповідальності й участі спільноти села, місцевого господарства "Агронива", району й області. Тому те, що сьогодні ми врешті запалюємо цей символічний факел, — це результат консолідованої і відповідальної співпраці названих та ще багатьох людей та організацій...

— Нарешті наші плани і надії втілилися в життя! — звернувся до земляків Микола Новохатько, адресуючи слова подяки обласній державній адміністрації, обласній раді і всім людям, які взяли участь у вирішенні воздвижівського "газового" питання. — До того, аби до села прийшов газ, був досить довгий і непростий шлях. Ще у 1992-му році ми виготували першу проектно-кошторисну документацію на об'єкт газопостачання. Усі ці роки через безліч причин справа не доходила до свого логічного завершення. І коли від обласної державної адміністрації надійшла пропозиція, щоб "Агронива" надала кредит будівельній організації, ми разом із головою районної державної адміністрації Олександром Дудкою, який постійно тримав питання на особистому контролі, обговорили цей момент і нарешті дійшли до остаточного результату. Господарство тільки півроку тому виділило півтора мільйони

гривень на будівництво газопроводу, а вже сьогодні перші відблиски і тепло від "блакитного полум'я" тішить воздвижівців!

І ось — найочікуваніша мить! Право відкрити газопровід надається Олександр Дудці та Миколі Новохатьку. Керівники підносять знаковий вогонь до факела, що обіцяє тепло і злагоду в оселях селян.

А щоб на власні очі переконатися, що мешканці села справді отримали газ, учасники урочистої події відвідали будинок родини Лисенків. Разом із гостинними господарями всі засвідчили, що ця сім'я, як і кілька сотень її односельців, більше не матиме проблем з опаленням.

* * *

21 квітня 2010 року у Воздвижівці відбулися загальні збори акціонерів закритого акціонерного товариства "Агронива", на яких мали обрати новий склад керівних органів на наступний п'ятирічний строк. Головував на зборах директор господарства М. М. Новохатько. Взяв участь у них і виступив перед трудівниками голова Гуляйпільської районної державної адміністрації О. І. Дудка.

Учасники зібрання прослухали досить змістовний звіт голови правління ЗАТ "Агронива" М. М. Новохатька про результати діяльності товариства у минулому році та визначення основних напрямків роботи на нинішній.

"Агронива" — одне з найміцніших господарств у районі. Уміле керівництво, грамотне ведення сільськогосподарського виробництва тут щороку дають позитивні результати. Як наголошував доповідач, чільна увага приділяється озимим зерновим культурам. Під урожай минулого року було посіяно 1950 гектарів пшениці, 10 — жита і 150 — ячменю. Завдяки вчасно проведеним агротехнічним заходам, належній організації збиральних робіт ужинок пшениці склав 36,5 центнера з гектара, а на окремих полях — 51-62 центнери. При цьому якість зерна — задовільна, зважаючи на несприятливі погодні умови весни для ярових культур, непогану віддачу дала зернова кукурудза. До речі, їй відведене у господарстві важливе місце.

Отриманий вал зерна дав можливість забезпечити господарство насіннєвими фондами, закласти необхідну кількість його на фуражні цілі, провести розрахунок за орендною платою, видати механізаторам за коефіцієнтом трудової участі, а решту пустити під реалізацію.

З року в рік товариство значну увагу надає посівам соняшнику. І це цілком зрозуміло, продумано й необхідно, бо на цій культурі тримається

економічне і фінансове становище господарства. Торік тут збільшили площі під її посівами до 1525 гектарів. Насіння використовується загалом гібридів зарубіжної селекції, окремих крупноплідних сортів. Плюс грамотна технологія обробітки і в підсумку отримали на круг ужинку по 29,2 центнера з гектара (середній показник по району — 19,6).

Техніка, якою ведеться і обробіток землі, і збір урожаю, потребує оновлення і поповнення. Господарство щороку здійснює її закупівлю у розумних межах. Торік придбали (причому, без отримання кредитів) новенький комбайн "Тукано" і жниварку до нього, дискову борону, механічну сівалку. Треба сказати, що М. М. Новохатько — один із небагатьох керівників, який вважає, що йти шляхом швидкої заміни старої техніки на сучасну недоцільно. "Вважаю, — як він сказав, — що не настав той час, аби закупляти надпотужні машини. На старій, але справній техніці хай працюють наші ще чисельні колективи механізаторів, які мають від цього і роботу, і зарплату. Скорочувати їх немає ні сенсу, ні необхідності". Ось такий виважений підхід керівника до цього важливого питання і, здається, цілком виправданий.

Щороку господарство займається і вирощуванням кормових культур. Мають від того непогану кормову базу і тваринництво, а це — 786 голів великої рогатої худоби і понад 2500 — свиней — повністю забезпечене кормами.

За звітний період рентабельність тваринництва зросла, але відбулося це за рахунок нарощення поголів'я свиней. Працівники ферми мають майже стопроцентний приплід телят і таку ж їх збереженість. Гірше із приростами живої ваги тварин, на що керівник господарства звернув увагу і головного зоотехніка, і завфермою. Як і на завдання, що намітили на цей рік по виробництву молока, — отримати надій від корови 3100 кілограмів і довести його виробництво до 800 тонн при 90-відсотковій товарності.

М. М. Новохатько у своєму звіті не обминув жодну сферу діяльності господарства, торкнувся роботи кожної виробничої ділянки, назвав кращих трудівників. Немало було сказано і про недоліки по кожній галузі виробництва, над якими треба старанно працювати, щоб добитися більш успішних показників, а значить, і добротнішого життя селян. Для соціальних потреб людей у господарстві працюють олійниця, хлібопекарня. Ідальня забезпечує харчуванням механізаторів, учнів Воздвижівського НВК, послугами її користуються і жителі села. На території товариства функціонує і магазин "Торговий дім".

Вирішуючи соціальні проблеми села, торік товариство виготовило проектно-кошторисну документацію (за Програмою ООН "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду") на будівництво свердловини та водогону в центрі села. І, найголовніше, у звітному році завершилося будівництво магістрального газопроводу Верхня Терса — Воздвижівка. Газ прийшов у село, на часі — роботи по газифікації домівок сільчан та окремих об'єктів. Чималі кошти вкладені товариством на ремонт асфальтової дороги за селом, на озеленення і благоустрій Воздвижівки.

Завершуючи звіт, М. М. Новохатько наголосив, що 2009-й рік відзначився стабільністю в роботі колективу і позитивним розвитком господарства. І в цьому він вбачає передусім незаперечну заслугу всіх його працівників, спеціалістів і керівників усіх ланок, висловив упевненість і надію, що колектив і надалі в змозі вирішувати поставлені завдання.

Про діяльність спостережної ради і ревізійної комісії протягом звітного періоду розповіли акціонерам їх голови В. Д. Хохотва та О. В. Булана.

Роботу правління товариства одностайно було визнано задовільною, як і спостережної ради і ревізійної комісії. Про це ж заявили у своїх виступах спеціалісти М. В. Кузекін і М. П. Левченко, сільський голова М. О. Єременко та інші.

До учасників зборів звернувся О. І. Дудка. Так співпало, що воздвижівці виявились в числі перших, хто дізнався і привітав Олександра Івановича з новим призначенням на посаду голови районної державної адміністрації. У свою чергу, він, подякувавши, щиро привітав усіх присутніх з наступаючими Першотравневими святами і особливо — із 65-річчям Великої Перемоги. "Ми повинні зробити все можливе, — наголосив Олександр Іванович, — аби наші ветерани відчували й надалі відчували турботу про них, а могили і пам'ятники полеглим героям війни були чисті та впорядковані і дихали дійсно священною пам'яттю їхніх нащадків".

О. І. Дудка охарактеризував соціально-економічний стан району, навів конкретні цифри і факти, докладно зупинився на сільськогосподарському виробництві, особливо на тваринницькій галузі, яка, на жаль, все більш занепадає.

— Та є надія, — сказав керівник району, — що нова влада і новий Уряд докладуть зусиль до її відродження. Перебуваючи у Кабінеті Міністрів і в Адміністрації Президента, спілкуючись з ним особисто, я і мої колеги з інших областей говорили з Віктором Януковичем про

важливість вирішення проблем тваринництва, і він поставив це питання на контроль.

Олександр Іванович розповів також, як вирішуються у нас в районі головні проблеми — ремонту доріг та газифікації населених пунктів, відповів на запитання селян.

Акціонери ЗАТ "Агронива" знову виявили довіру нинішньому голові правління товариства Миколі Миколайовичу Новохатьку і одностайно обрали його на новий п'ятирічний строк.

ЙОГО ДОЛЯ — ТО ЗАКОЛОШЕНА НИВА... ЙОГО ДУША — ЗАВЖДИ ВІДДАНА ЛЮДЯМ...

Воздвижівка завжди славилася своїми людьми і високими результатами їх роботи. А ще — керівником закритого акціонерного товариства "Агронива" Миколою Миколайовичем НОВОХАТЬКОМ, який вже більше тридцяти років займає керівну посаду і працює в цьому селі. Можна впевнено сказати, що всі сфери життєдіяльності Воздвижівки залежать від мудрого керівництва Миколи Миколайовича, який носить високе звання заслуженого працівника сільського господарства України, нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, орденом II ступеня "За заслуги перед Запорізьким краєм", медаллю "За заслуги перед Гуляйпільським краєм", неодноразово відзначений почесними грамотами Запорізької обласної і Гуляйпільської районної державних адміністрацій, Запорізької обласної і Гуляйпільської районної рад. Його ім'я фігурує на сторінках нового солідного кийського видання — енциклопедії "Кращі люди України"...

Голова правління ЗАТ "Агронива" вважає, що обрав свою спеціальність абсолютно випадково: "подаючи документи до технікуму, я керувався, перш за все, близькістю до дому. Працюючи агрономом у колгоспі, закінчив Полтавський сільськогосподарський інститут за спеціальністю "вчений агроном". Але тільки з часом переконався, що сільське господарство — це моє, і ніколи не шкодував, що обрав саме цей шлях, цю спеціальність..."

Важко собі уявити, що в такій особливій і вибагливій галузі, як сільське господарство, де успіх напряму залежить від погодних умов, змогла б працювати випадкова людина. І жодна книга, жоден учений не навчить відчувати рідну матінку-годувальницю землю, як це вміє робити справжній землероб Микола Миколайович.

Микола Миколайович Новохатько народився в селі Марфополі Гуляйпільського району в серпні 1941 року в сім'ї колгоспників. Після закінчення сільськогосподарського технікуму працював за направленням чотири роки агрономом в Зінківському районі Полтавської області. А після демобілізації із армії вирішив залишитися в рідному Гуляйпільлі.

Працював агрономом-насієником у колгоспі імені Горького (1967-1975 р.р.), головним агрономом у колгоспі імені Свердлова (1975-1977 р.р.), головою колгоспу імені Кірова (1977 — 1988 р.р.).

Після тривалої перерви доля знову повернула його до Воздвижівки. В липні 1988 року воздвижівці обрали Миколу Миколайовича головою колгоспу імені Горького.

"Коли в 1977-му році починав працювати головою колгоспу, багато чого, як колишньому агроному, було не знайоме, і довелося вчитися, — згадує Микола Новохатько. — Через те, що керівнику необхідно займатися не тільки рослинництвом, але й багатьма іншими проблемами, серед яких — і проектування, і будівництво, і тваринництво, і кадрові питання, і механізація, і ще багато чого..."

Колгосп імені Горького проіснував на Гуляйпільщині до 2000-го року. Пізніше — це КСП, а після його реорганізації — ЗАТ "Агронива". Варто відзначити, що це господарство є одним із найкращих і найміцніших не тільки в районі, але й в області: не дивлячись на зміну форми власності, члени КСП настільки вірили в талант і досвід керівника, що жоден з них не відокремився зі своїм паєм при реформуванні, і стали співзасновниками акціонерного товариства. Час довів правильність такого рішення.

Нині "Агронива" — міцне і перспективне господарство. Тут вирощують високі врожаї зернових, соняшника, кормових культур; нормально функціонує тваринницька галузь, завдяки якій збережені робочі місця. За рахунок прибутків, отриманих у результаті господарської діяльності, оновлюється парк сільгосптехніки, впроваджуються нові технології виробництва.

Значні кошти вкладуються у розвиток соціальної сфери села. Не випадково Миколу Новохатьку називають "архітектором" Воздвижівки. З його ініціативи і при підтримці очолюваного ним колективу ЗАТ "Агронива" в селі споруджено торговий центр, меморіал, спортивний комплекс, житлові будинки, заасфальтовані вулиці села, висаджений парк, проводяться ремонти школи, дитячого садка, Будинку культури.

Завдяки ініціативі та фінансовій допомозі ЗАТ "Агронива", вирішені багаторічні проблеми села: у 2010 році у Воздвижівці з'явився газ...

Працює керівник у селі, віддаючи йому усі свої сили, мудрість і серце, створюючи його добробут, примножуючи славу і дбаючи про сільських трударів. І всі ці роки знову й знову перекопується і перекопує людей у тому, що його доля — то заколошена нива, а його душа — то мальовнича і вічно прекрасна Воздвижівка, її люди...

ВІДКРИВАЮТЬСЯ НОВІ ГОРИЗОНТИ

Як же живе і працює сьогодні колектив закритого акціонерного товариства "Агронива" на чолі з директором Миколою Миколайовичем Новохатьком? Щоб відповісти на запитання, довелося побувати на кожній виробничій ділянці.

Рухаючись на схід від села Воздвижівки по асфальтівці, ми зупинилися біля польового стану тракторної бригади № 1, який зі всіх сторін оточують поля товариства. Тут, в степу, в затінку вишень, черешень, абрикос і горіхів сховався будиночок механізаторів. А на заасфальтованому подвір'ї чіткими рядами вишикувалась новітня сільськогосподарська техніка. Серед неї як імпорتنі, так і вітчизняного виробництва трактори і зернозбиральні та кормозбиральні комбайни ("Нью-Холанд", "Мега", МТЗ-1221, МТЗ-1025, "Джон Дір", "ДОН-1500", СК-5).

Керує колективом бригади Олександр Іванович Буланій. Чоловік роботящий і відповідальний. Він народився і виріс у Воздвижівці. Після служби в армії повернувся в рідні місця. Працював у тодішньому колгоспі імені Горького водієм, помічником комбайнера, комбайнером, навчався в Оріхівському сільськогосподарському технікумі. І ось уже десять років бригадиром.

На 30 червня 2011 року в бригаді було 16 механізаторів, помічник бригадира, обліковець, газоелектрозварник і три охоронника. Обслуговують вони 3 тисячі гектарів землі, а ще ферму № 1 по вирощуванню великої рогатої худоби. Тваринникам постійно допомагають Ігор Васильович Андрусак, Василь Васильович Рогожкін, Сергій Петрович Віннічук. В їхні обов'язки входить забезпечення тварин кормами.

Максим Євгенович Васильченко імпортує трактором "Нью-Холанд" — розповідав бригадир — закриває культивування всього господарства. А ще в 2011 році купили потужний культиватор "Кейс".

Вадим Миколайович Кушнір — передовий комбайнер (комбайн "Мега"), під час сівби соняшнику значно перевищує змінні норми

Голова правління ЗАТ "Агронива" Микола Миколайович Новохатько

Робоча нарада із спеціалістами. 2010 р.

Головний бухгалтер ЗАТ "Агронива" Тетяна Олександрівна Заїченко

Передовики колгоспного виробництва. 80-ті роки минулого століття

Приміщення контори ЗАТ "Агронива"

Колектив тракторної бригади № 1. 2010 р.

Колектив тракторної бригади № 2. 2010 р.

Працівники автогаража. 2010 р.

Колектив свинотоварної ферми № 3. 2010 р.

Колектив молочнотоварної ферми № 1. 2010 р.

Пекарі зі своєю продукцією. 2010 р.

Колектив працівників дитсадка. 2010 р.

Працівники сільської амбулаторії. 2010 р.

Старша група дитячого садка. 2010 р.

Дружний колектив їдальні

Колектив працівників сільської ради. Осінь 2010 р.

Педагогічний колектив Воздвижівської ЗОШ. Осінь 2010 р.

Вулиця Шевченка. 2010 р.

Сільський меморіал - священне місце
у Воздвижівці. 2010 р.

Осінь у сільському парку. 2010 р.

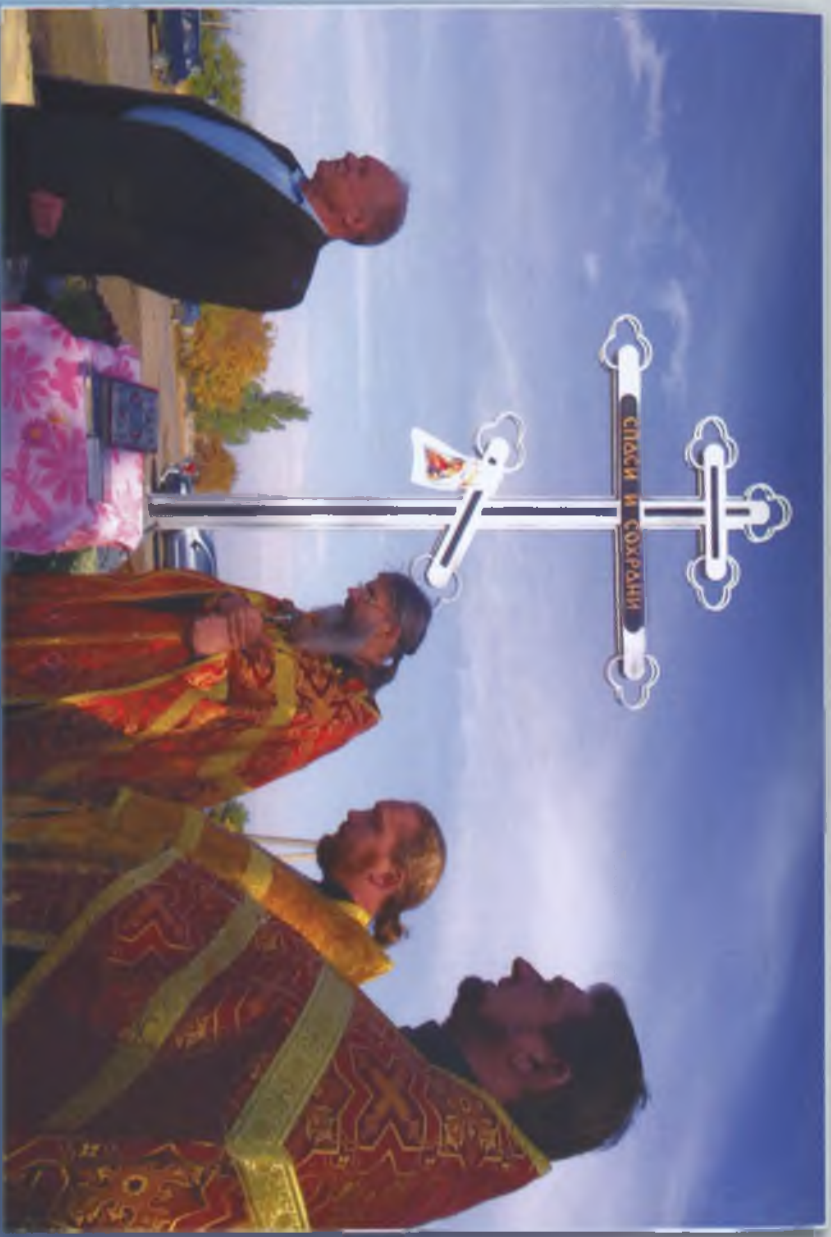
Сільський Торговий дім. 2010 р.

Осінь у Воздвижівці

Автобусна зупинка

Освячення хрестів, ЗАТ "Агронива", 2011 р.

Зеленіє воздвижівська нива

(трактор МТЗ-1221). Його брат Юрій Миколайович у 2011 році отримав красень "Джон Дір", який готовий вийти на жнивне поле.

Роботою з гербіцидами зайнятий тракторист Василь Володимирович Костоглод. Він же неперевершено влітку тюкує сіно.

Спеціалістом по сівбі соняшнику і кукурудзи є Олексій Вікторович Лисенко, а під час жнив він — помічник комбайнера на "ДОН-1500".

Цілий рік добре трудиться на навантаженні та розвантаженні всього, що вирощено, Віктор Михайлович Пилипенко, на "ДОН-1500" і "Херсонць-200" Віталій Михайлович Стасик.

У період жнив на звалі зернових старанно працюють Іван Олексійович Шанін та Сергій Миколайович Яланський.

На всіх видах сільськогосподарських робіт відзначаються механізатори Сергій Олександрович Гоцуля, Роман Павлович Яковенко, Едуард Васильович Марченко.

Сумлінно працює в бригаді і молодий газоелектрозварник Олег Олександрович Омесь. А помічником у бригадира недавній випускник Таврійської державної агротехнічної академії, який закінчив магістратуру з червоним дипломом Андрій Вікторович Лисенко.

У бригаді № 1 колектив підібрався дружний, молодий (середній вік механізаторів 30-35 років). Тут прекрасні умови для праці, відмінна техніка. Завдяки цьому у механізаторів є вихідні дні. З роками змінюється техніка, змінюються й умови праці. З кожним роком зростає і заробітна плата. На початок липня 2011 року в середньому вона складала 1800-2400 гривень.

Молодий колектив бригади пам'ятає і шанує тих, хто стояв біля витоків трудової механізаторської слави, хто багато років працював у полі. Це Іван Пилипович Буланій, Іван Костянтинович Буланій, Сергій Сергійович Омесь, Іван Якович Рось, Іван Іванович Хохотва, Петро Прокопович Чорнобук, Іван Андрійович Буланій, Григорій Петрович Феленко, обліковець Олександр Олександрович Стасик та інші. Це у них нинішні механізатори перейняли завзятість, відданість обраній справі.

Змінилися часи, але не міняється у цих людей любов до степу, до вирощеного своїми руками врожаю.

Під стріхою будинку механізаторів пишуть ластів'ята, шугають навколо них дорослі ластівки, а механізатори виконують свою звичну роботу: готуються до виходу в поле на збирання врожаю 2011 року.

На захід від Воздвижівки за лісосмугами розташувалася тракторна бригада № 2. Її теж оточують поля дозріваючих хлібів. Тут, як і в першій бригаді, на лінійці готовності стоїть техніка, в тому числі, зернозбиральна. Ще не так давно бригаду очолював Іван Олексійович Холод, потомственный хлібороб, вмільний та вдумливий керівник. Воздвижівська земля для нього рідна, бо на ній народився, виріс, змужнів, заочно закінчив Дніпропетровський сільськогосподарський інститут. Працював трактористом, завідувачим механічною майстернею, а з 1984 року і до 2009-го року — бригадиром тракторної бригади № 2. Під його керівництвом працювали такі досвідчені механізатори, як орденоносці Семен Васильович Хохотва, Микола Іванович Єременко, а також Володимир Григорович Кузнецов, Володимир Андрійович Холод, Іван Васильович Ройко, обліковець Михайло Денисович Єна та інші.

Сьогодні бригаду очолює молодий випускник Таврійської державної агротехнічної академії Вадим Володимирович Буланій. У колективі 18 чоловік, які обробляють три тисячі гектарів орної землі. Помічником бригадира працює молодий спеціаліст, який закінчив Запорізьку інженерну академію, Олександр Сергійович Наумчук.

У бригаді стоять готові до роботи зернозбиральні комбайни "Тукано", "Вектор", "ДОН-1500", є і кормозбиральний КСК-100.

До послуг механізаторів чудовий будинок, де можна провести хвилини дозвілля, асфальтований двір, фруктові та декоративні дерева створюють затишок і комфорт і від цього виникає бажання трудитися ще краще.

* * *

На подвір'ї автогаража біля автомашини молодого водія Івана Кольчійенка зібрався гурт водіїв. — Що тут у вас? — підійшов до них завідувачий Сергій Володимирович Васильєв.

— Та ось шукаємо причину виходу із ладу двигуна.

— Знайшли?

— Аякже.

Сергій Володимирович задоволено посміхається. Колектив автогаража невеликий, але дружний, завзятий до роботи. Народного господарські вантажі, вирощений на полях урожай завжди вчасно і акуратно перевезено і в цьому заслуга його хлопців.

Сам завідувачий з дитинства у Воздвижівці. Так склалося, що виховувався тут у дідуся і бабусі, закінчив місцеву середню школу, кур-

си водіїв у Гуляйполі. Відслужив строкову службу в армії в обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані, з вересня 1990 року водій у господарстві, а з березня 2002 року — завгар, заочно закінчив Оріхівський сільськогосподарський технікум.

Найпершими помічниками у нього Григорій Трохимович Богославський. Ветеран праці 40 років працює водієм у гаражі. За ним закріплені ГАЗ-53 і молоковоз і завжди вони на ходу, бо чоловік не лінується зайвий раз обдивитися кожену деталь.

Йому не треба повторювати наряд, — каже завгар. — Зробить все якнайкраще.

В доброму технічному стані і автобус Віктора Михайловича Петрова. Транспортному засобу хоч і 20 років, але він, мабуть, один з кращих в районі — з гордістю хвалиться Сергій Володимирович.

Старанністю в роботі відзначається і водій Анатолій Михайлович Кольчійенко.

Свого часу добра слава йшла про колектив гаража, який очолював Олексій Федосійович Богославський. Добросовісно, відповідально трудилися водії Олександр Іванович Личман, Олександр Федотович Карабут, Павло Петрович Коваленко, Анатолій Павлович Мірошніченко, диспетчер Григорій Федотович Мірошніченко та слюсар Іван Олександрович Петров.

* * *

Одним із важливих структурних підрозділів ЗАТ "Агронива" є тваринницька ферма № 1, де займаються виробництвом молока і відгодівлею молодняка великої рогатої худоби, 28 чоловік доглядають 1000 тварин.

Завідує фермою Віктор Петрович Федоренко, який народився і виріс у Воздвижівці. Працював у тодішньому колгоспі, господарство направило на навчання у Василівський сільськогосподарський технікум. Після його закінчення декілька років працював техніком штучного запліднення тварин, з 1985 року і до цього часу завідує фермою № 1.

Віктор Петрович досвідчений, вимогливий керівник, але завжди піклується про своїх людей, тому користується авторитетом і повагою в колективі. За багаторічну сумлінну роботу нагороджений регіональною медаллю "За заслуги перед Гуляйпільським краєм" та численними грамотами.

Разом з Віктором Петровичем сьогодні відмінно трудяться доярки Катерина Василівна Погоріла, Ганна Іванівна Кольчійенко, Надія Миколаївна Кольчійенко, Галина Анатоліївна Гонтар, Любов Василівна Редька, Лілія Вікторівна Івахненко (торік кожна надоїла від закріпленої корови більше трьох тисяч кілограмів молока), телятниця Віра Михайлівна Колодка, скотар Іван Володимирович Погорілий.

Теперішнім працівникам ферми є з кого брати приклад, а саме: з доярок ветеранів праці Катерини Олександрівни Хмари, Параски Михайлівни Омесь, Лариси Іванівни Костоглод, Наталії Іванівни Білоцерковської, Катерини Іларіонівни Мороз, Ганни Андріївни Олевич, Катерини Василівни Кушнір, Валентини Миколаївни Бережної.

Більше 20 років керував колективом ферми Михайло Платонович Пилипенко, умілим організатором виробництва на фермі в селі Жовтневому була Віра Миколаївна Гаценко.

Сьогодні тваринники виконують поставлені перед ними завдання, своїми трудовими здобутками економічно збагачуючи товариство.

* * *

На свинотоварній фермі, яку майже двадцять років очолював Петро Іванович Гайда (з 1977 по 1995), поряд з ним працювали Єфросинія Миколаївна Колодка, Раїса Миколаївна Феленко, Ганна Панасівна Погрібна, Ганна Костянтинівна Пилипенко.

В даний час завідує фермою Сергій Олександрович Наумчук. 15 тваринників доглядають 2500 голів свиней. Тварини знаходяться у чотирьох добротних корпусах. Тут повністю закритий цикл (поросят отримують, вирощують, відгодовують і відправляють на м'ясокомбінати, приносячи у касу товариства кошти).

Біля поросних свиноматок добре працюють свинарки Валентина Михайлівна Чокнадій, Ольга Михайлівна Феленко, на дорощуванні поросят — Ірина Олександрівна Шолохова, на відгодівлі — Євген Григорович Бугайчук.

* * *

Важливим господарським об'єктом є у товаристві тік. Він завжди готовий прийняти і переробити зерно, яке надходить сюди з поля від комбайнів, а потім — у склади. Завідує цим об'єктом вже більше тридцяти років Микола Костянтинівич Черненко. Поряд з ним пра-

цюють комірник Ніна Григорівна Стасик, слюсар Анатолій Васильович Стасик, електромонтер Андрій Васильович Стасик, відповідає за роботу механізмів недавній випускник Таврійської державної агротехнічної академії Михайло Анатолійович Кольчійенко.

* * *

Неподалік від току знаходиться механічна майстерня. Невеликий колектив ремонтників очолює Микола Миколайович Колодка. Довгий час перед ним був завідувачим майстернею господарства Григорій Іванович Яценко. Хлопці займаються водопостачанням, ремонтом сільгосптехніки, виконують газозварювальні роботи.

* * *

Увесь виробничий процес у товаристві проходить під керівництвом директора Миколи Миколайовича Новохатька, а активними помічниками в роботі є головні спеціалісти: агроном Максим Вікторович Кузекін, Олександр Анатолійович Сторчун, ветлікар-зоотехнік Микола Петрович Левченко, бухгалтер Тетяна Олександрівна Заїченко, енергетик Віктор Михайлович Заїченко, старший економіст Любов Іванівна Ройко, заступник директора з господарської частини Сергій Іванович Кулик, інспектор відділу кадрів Ніна Іванівна Новохатько, заступник головного бухгалтера Віра Миколаївна Хулла, ветфельдшері ферм Олена Вячеславівна Довгаль і Тетяна Геннадіївна Рось.

А ще не так давно на їх місці працювали висококваліфіковані спеціалісти: головний агроном Олександр Олександрович Релушко, зоотехніками і головними зоотехніками Людмила Леонідівна Власенко, Ольга Семенівна Стасик, Анатолій Іларіонович Карпенко, бригадир рілничої бригади Володимир Іванович Лаврик.

Дехто з них на заслуженому відпочинку, а декого вже немає серед живих. Вічна їм пам'ять і царство небесне!

* * *

Одним із підрозділів, що постійно діє, де накопичуються всі дані про економічний та фінансовий стан, є бухгалтерія, живе серце товариства. Багато років заступником головного бухгалтера працювала Валентина Іванівна Плясецька.

Сьогодні тут трудяться бухгалтери Світлана Олексіївна Булана, Світлана Петрівна Сіра, Олександр Сергійович Хохотва, касир Валентина Василівна Богославська, секретар правління Надія Іванівна Браженко.

* * *

Розповідаючи про трудові будні та людей товариства, згадаємо і голову профспілкової організації Михайла Анатолійовича Кольчиєнка, який разом із правлінням і його головою Миколою Миколайовичем Новохатсько дбають про умови праці людей, щорічно відправляють дітей працівників у оздоровчі табори. А колективний договір, укладений між профспілковою організацією і дирекцією ЗАТ "Агронива", в останні три роки визнається кращим в області.

Воздвижівці можуть похвалитися і своїми футбольними та волейбольними командами, які неодноразово ставали призерами різного рівня змагань у районі.

У 2011 році працьовитий колектив ЗАТ "Агронива" за досягнення кращих показників у районі за минулий рік занесено на районну Дошку пошани.

Воздвижівським трудівникам є з кого брати приклад, є чим гордитися, бо вся історія села і господарства — це цікава книга, написана роботящими руками хліборобів, тваринників — всіх причетних до сільського господарства. І перед нинішніми членами колективу відкриваються нові, прекрасні горизонти.

Можна ще багато розповідати про Воздвижівку і про господарювання Миколи Миколайовича на чолі одного з найсильніших не те що в районі, а в області й Україні господарства — ЗАТ "Агронива". Прекрасні-таки горизонти відкриваються перед працьовитими кращими. Залишається щиро побажати керівнику та його колективу міцного здоров'я і наснаги на вирішення питань — на благо соціально-економічному розвитку Воздвижівки та її жителів.

УКЛІН ВАМ ДОЗЕМНИЙ, СІЛЬСЬКІ ТРУДАРИ!..

*Перед вами схилиємось в поклони,
Живі легенди нашого села!
Руки натруджені берем в долоні —
І відчуваєм вплив магічного тепла.
Оцим рукам, цій Богом даній силі
Вклоняємось низесенько, доземно.*

Все міняється у цьому світі: уряди приходять — і йдуть, політичні зірки сходять — і гаснуть на небосхилі життя, укрупнюються і ростуть міста. А сільська праця — вічна, як і раніше, необхідна всім і кожному. Плодами праці сільських жителів користується кожна людина в нашій країні — будь він жителем величезного мегаполісу чи невеликого провінційного містечка. Але не завжди ми пам'ятаємо про те, як і де здобуваються всі ті багатства, які ми щодня бачимо на своєму столі. А творить же їх селянин — людина, праця якої обчислюється не гектарами й тоннами — її не вмістити навіть у Вічність!

Нелегко працювати на землі, але воздвижівцям це завжди вдавалося — завдяки досвіду, професіоналізму, мудрості і знанням. Вони вміють працювати, передбачати, мобілізувати сили для досягнення поставленої мети, і за це їм — честь і хвала!

Назвемо лише деяких — кращих із кращих — трударів Воздвижівки. Це люди від землі, сільські трудолюбці, які своїми руками збагатили воздвижівську ниву, зробили її справді золотою!

За високі показники у праці урядових нагород були удостоєні трудівники колгоспу імені Горького:

Ордена Леніна:

Єна Іван Іванович — головний агроном. Грудень 1973 року;
Єременко Микола Іванович — комбайнер. Грудень 1976 року.

Ордена Жовтневої Революції:

Буланий Іван Андрійович — тракторист. Грудень 1973 року;
Стасик Сергій Іванович — бригадир тракторної бригади. Грудень 1973 року.

Ордена Трудового Червоного Прапора:

- Буланий Степан Іванович — голова колгоспу імені Будьонного. Лютий 1958 року;
Єна Іван Іванович — агроном колгоспу імені Будьонного. Лютий 1958 року;
Буланий Степан Іванович — голова колгоспу імені Горького. Березень 1966 року;
Єременко Микола Іванович — комбайнер. Травень 1971 року;
Куриленко Володимир Андрійович — голова колгоспу. Грудень 1973 року;
Мірошніченко Василь Федорович — комбайнер. Грудень 1973 року;
Панченко Іван Іванович — механік. Грудень 1973 року;
Хохотва Семен Васильович — тракторист. Грудень 1973 року;
Феленко Григорій Родіонович — бригадир тракторної бригади. Лютий 1975 року;
Омель Сергій Петрович — комбайнер. Лютий 1975 року;
Шкабарня Марія Лазарівна — доярка колгоспу імені Будьонного. Лютий 1958 року;
Бережна Валентина Миколаївна — доярка. Грудень 1980 року.

Ордена "Знак Пошани":

- Редька Марія Степанівна — ланкова колгоспу імені Будьонного. Лютий 1958 року;
Синенко Іван Якимович — бригадир рілничої бригади колгоспу імені Будьонного. Лютий 1958 року;
Сапун Векла Степанівна — пташниця колгоспу імені Чапаєва. Лютий 1958 року;
Петров Василь Васильович — завідуючий тваринницькою фермою. Березень 1966 року;
Прихідько Григорій Тимофійович — агроном. Квітень 1966 року;
Пилипенко Григорій Пилипович — бригадир комплексної бригади. Травень 1966 року;
Стасик Поліна Василівна — ланкова. Травень 1966 року;
Сидоренко Марія Іванівна — телятниця. 1966 року;
Бережна Валентина Миколаївна — доярка. Вересень 1973 року;
Бережна Марія Іванівна — доярка. Вересень 1973 року;
Буланий Іван Андрійович — тракторист. Травень 1971 року;
Стасик Ольга Семенівна — свинарка. Травень 1971 року;
Буланий Іван Пилипович — тракторист. Грудень 1973 року;
Єременко Микола Іванович — комбайнер. Лютий 1973 року;

- Лаврик Володимир Іванович — бригадир комплексної бригади. Лютий 1975 року;
Лисенко Іван Сергійович — пташник. Березень 1966 року;
Лисенко Любов Іванівна — доярка. Вересень 1973 року;
Личман Олександр Іванович — водій автомашини. Грудень 1977 року;
Мул Федір Васильович — технік-наладчик. Грудень 1977 року;
Романенко Ганна Романівна — доярка. Вересень 1973 року;
Хохотва Іван Сергійович — комбайнер. Лютий 1975 року;
Шевель Василь Карпович — водій автомашини. Грудень 1973 року.

Ордена Трудової слави III ступеня:

- Дерев'янка Віра Федорівна — доярка. Лютий 1975 року;
Ларочкіна Ганна Петрівна — доярка. Лютий 1975 року;
Хохотва Семен Васильович — тракторист. Грудень 1976 року;
Омель Сергій Сергійович — комбайнер. 1987 рік.

Ордена Трудової слави II ступеня:

- Хохотва Семен Васильович — тракторист. Червень 1984 року.

Ордена Трудової слави I ступеня:

- Хохотва Семен Васильович — тракторист. Серпень 1991 року.

Ордена Дружби народів:

- Єременко Микола Іванович — комбайнер. Серпень 1986 року.

Звання "Заслужений працівник сільського господарства":

- Новохатько Микола Миколайович — голова правління ЗАТ "Агронива". Березень 2003 року.

Медалі "За трудову доблесть":

- Великий Григорій Іванович — токар. Грудень 1978 року;
Гопка Ганна Іванівна — доярка. Квітень 1976 року;
Гопка Олександр Федорович — завідуючий МТФ. Травень 1971 року;
Єна Іван Іванович — головний агроном колгоспу. Травень 1966 року;
Єременко Микола Іванович — комбайнер. Червень 1966 року;
Заїченко Іван Михайлович — заступник голови колгоспу. Травень 1966 року;
Карпенко Анатолій Іларіонович — головний зоотехнік колгоспу. Травень 1971 року;

Кольчійенко Надія Яківна — колгоспниця. Грудень 1973 року;
Мірошніченко Марія Карпівна — ланкова. Березень 1960 року;
Олевич Ганна Андріївна — доярка. Березень 1986 року;
Омель Параска Михайлівна — доярка. Вересень 1973 року;
Петрова Ганна Григорівна — ланкова. Травень 1971 року;
Редько Іван Захарович — тракторист. Грудень 1978 року;
Тимошенко Мотрона Никифорівна — колгоспниця. Грудень 1973 року;
Редька Любов Василівна — доярка. 1981 рік.
Федоренко Неоніла Леонтіївна — доярка. Серпень 1986 року.

Медалі "За трудову відзнаку":

Єна Тетяна Іванівна — доярка. Вересень 1973 року;
Омель Сергій Сергійович — комбайнер. Березень 1982 року;
Петренко Ганна Захарівна — колгоспниця. Грудень 1973 року;
Петрова Ганна Григорівна — ланкова колгоспу імені Чапаєва. Лютий 1958 року;
Попіл Анатолій Іванович — електромонтер. Грудень 1977 року;
Попіл Ганна Олександрівна — ланкова. Червень 1966 року;
Синенко Катерина Михайлівна — секретар виконкому сільради;
Скосарів Григорій Тимофійович — механік. Лютий 1975 року;
Феленко Григорій Родіонович — комбайнер. Червень 1966 року;
Хохотва Семен Васильович — тракторист. Травень 1971 року;
Чорнобук Юхим Федотович — слюсар. Грудень 1977 року;
Яценко Ганна Василівна — доярка. Грудень 1966 року.

Медалі "За працю і звитягу":

Омель Сергій Сергійович — комбайнер. Березень 2003 року.

Значна частина успіху колгоспів і трудящих людей залежала від мудрості й професійного підходу до господарювання голів колгоспу.

А очолювали колгосп імені Горького:

у 1956-1968 роках — Буланій Степан Іванович;
у 1968-1975 роках — Куриленко Володимир Андрійович;
у 1976-1982 роках — Жук Анатолій Тимофійович;
у 1982-1988 роках — Шевченко Григорій Васильович.

З 1988-го року колгосп імені Горького очолив Новохатько Микола Миколайович.

НЕ ХЛІБОМ ЄДИНИМ...

Багатотиражка "За врожай"

Друкована багатотиражна газета "За врожай" — орган партійної організації і правління колгоспу імені Горького — стала виходити 7 листопада 1963 року. Її першим редактором був секретар парторганізації Іван Михайлович Заїченко.

— Різні питання висвітлюються на її сторінках, — писав у 1964 році заступник секретаря партбюро колгоспу М. Г. Сердюк, — але найбільше уваги приділяється пропаганді досвіду передових виробників — людей, на яких потрібно рівнятися всім колгоспникам нашої артілі...

Так, у газеті, що вийшла з друку 24 червня, керівник бригади комуністичної праці Панченко Іван Іванович вмістив замітку "Передовик сінокосіння", в якій розповідалося, що перед на сінокосінні веде ударник комуністичної праці Рось Яків Касянович. Він щоденно скошує по 24-26 гектарів люцерни. Це значно більше норми. Закінчується стаття такими словами: "Тепер перед нами стоїть відповідальне завдання — якнайшвидше просушити сіно і завезти до ферм та заскиртувати. Скиртування слід проводити вночі і вранці, щоб не обсипалися листочки..."

Про самовіддану працю на міжрядному обробітку кукурудзи, трактористів цієї ж бригади Олексія Гріненка та Івана Колупая пише обліковець Михайло Єна. Змінні норми ці механізатори виконують на 130-140 відсотків при добрій якості. Ці цифри переконливо говорять про те, як люди виконують свої соціалістичні зобов'язання по догляду за посівами. Про наполегливу боротьбу механізаторів за врожай кукурудзи пише В.Стасик (тракторна бригада № 1, обліковець). Микола Омель та Василь Харитоненко проводять підживлення посівів цієї цінної зернофуражної культури рідкими добривами. Їхній показник — 16-18 гектарів.

Як морська хвиля, все ширше розгортається соціалістичне змагання наших тваринників, щоб за прикладом богодухівців збільшити виробництво продуктів тваринництва. Цій темі присвячена замітка обліковця другої тваринницької ферми Івана Сапуна під заголовком "Комсомолка попереду". Мова йде про молодих доярок Колупай Ніну та Пилипенко Катерину, які в червні надоїли по 110-120 кілограмів молока від корови.

У газеті вміщено і кілька критичних заміток, як-от: "Слова і діла медпрацівників", "Не за моральним кодексом", "Вступили в колгосп і... запили".

— Дієвість колгоспної газети, її авторитетність, на мою думку, — писав М. Г. Сердюк, — буде тим вищою, коли окремі, найбільш важливі надруковані замітки будуть обговорюватися у виробничих колективах, на засіданні комітету комсомолу, партбюро, правління колгоспу, виконкомі сільської ради тощо. А це у нас поки що практикується рідко. Від керівників тваринницьких ферм, бригад слід вимагати повідомлень про те, що в очолюваних ними виробничих колективах зроблено з того чи іншого критичного сигналу. У наступних номерах газети доцільно друкувати і стислі повідомлення про наслідок опублікованих критичних заміток.

З 1976 по 1991 рік редактором колгоспної друкованої багатотиражної газети "За врожай" був секретар парткому Іван Павлович Козицький. У 1991-му році газета припинила своє існування.

... і радіогазета "Трудівник"

У виконанні поставлених перед колгоспом імені Горького завдань активну допомогу подавало місцеве радіомовлення, зокрема, радіогазета.

— Починаємо передачу чергового номера радіогазети "Трудівник", — із цих слів, які лунають з гучномовців щосуботи о 7 годині 10 хвилин ранку, починалися місцеві радіопередачі в селі Воздвижівці, які тривали 15 хвилин. За ці хвилини жителі села мали можливість дізнатися про місцеві новини, про те, як пройшов трудовий день, які найголовніші завдання стоять перед колгоспниками колгоспу імені Горького.

Радіогазета "Трудівник" здобула популярність, її охоче слухали у кожній хаті. До редакції радіогазети надходило багато заміток.

Редагувала радіогазету редколегія, яка працювала на громадських засадах. До її складу входили вчителі, спеціалісти сільськогосподарства, відповідальні працівники колгоспу. Всього — 21 чоловік. Читали радіогазету І. Ф. Мороз і Є. П. Хохотва.

— Налагодженням роботи місцевого радіомовлення партійна організація колгоспу імені Горького робить велику і корисну справу, — писав 22 червня 1968 року кореспондент-організатор редакції районного радіомовлення Д. А. Литвиненко...

СВЯТЕ, ЯК ХЛІБ, МОЄ СЕЛО...

Воздвижівська сільська рада

*На сивих буграх зацвіла материнка,
Де юність далека піснями гула...
Чого зажурилася, мила глибинка,
Моя Батьківщина мала?
І хлібом, і цвітом, і прадідом-дідом
Гріє душу село, моє рідне село...
Моя отча земля, моя батьківська хата,
Де із давніх-давен гріло серце Добро...*

— Що нового? Які соціальні зміни сталися у селі від часу останніх виборів до верховного органу влади республіки?

На ці запитання 14 червня 1975 року відповідав голова виконкому Воздвижівської сільської ради Олексій Тимофійович Андрієвський.

Олексій Тимофійович тривалий час очолював виконком сільської ради. Добре знав село, його людей. Їхні здобутки, запити і турботи.

— Нині воздвижівці живуть у добротних будинках, — говорив О.Т. Андрієвський, — добре обставлених меблями. У багатьох є газові плити, холодильники, пральні машини тощо.

Тільки за останні чотири роки близько десяти колгоспних сімей справили новосілля. Серед них — Степан Васильович Заїченко, Марія Олександрівна Федоренко, Тимофій Степанович Черненко, Олексій Кузьмич Холод та інші.

Нині одинадцять сімей мають легковіки. У селі є 138 мотоциклів. Автомашини "Жигулі" придбали шофер Іван Якович Рось, механік Іларіон Омелянович Стасик, помічник бухгалтера Лідія Григорівна Донченко.

Село прикрасили нові будівлі. Гарний подарунок одержали наші малюки — дитячий комбінат на 140 місць. Маємо прекрасне приміщення аптеки (такі накази давали наші виборці кандидатам у депутати на попередніх виборах). А на території тваринницької ферми став до ладу широкорядний корівник на 220 голів.

За чотири роки державі продано 17227 тонн зерна, 10606 тонн молока, 1217 тонн м'яса, 2 мільйони 84 тисячі штук яєць, 2278 тонн овочів, 687 тонн фруктів.

Воздвижівка, Жовтневе, Прилуки, Новий Світ — це села Воздвижівської сільради. Колись, як розповідають старожили, це були

забуті богом і людьми куточки степового краю. А зараз у селі Воздвижівці — центральна садиба колгоспу імені Горького — є школа-десятирічка на 400 учнів, Будинок культури, п'ять крамниць, дитсадок на 140 дітей, лікарня, амбулаторія, аптека, побутокмбінат, млин, олійниця, дві бібліотеки, два профілакторії на фермах, автоматична телефонна станція.

Невпізнанно змінилося село, а особливо люди. Ось, наприклад, сім'я Єлизавети Архипівни Стародуб. Холод, голод, бідність і непосильна праця супроводжували цю сім'ю аж до Жовтня. Лише після Жовтневої революції прийшли щастя і добробут. Діти Єлизавети Архипівни здобули освіту. Її син Михайло — ветеринарний лікар, дочка Лідія — дитяча лікарка.

Воздвижівці гордяться своїми славними земляками. Колишній випускник сільської школи Михайло Степанович Мірошниченко працював у Міністерстві оборони СРСР, а його брат Олексій Степанович — кандидат технічних наук. В. М. Колісник — також кандидат технічних наук, а Іван Тихонович Буланій — заступник міністра культури республіки.

* * *

Рік у рік змінюється характер сільської праці, вона дедалі набуває індустріальних рис. А це спонукає трудівників села до навчання, набуття відповідних знань.

На 1977-й рік 142 жителі Воздвижівки мали середню освіту, 57 — середню спеціальну і 32 — вищу.

У селі жили і працювали спеціалісти кількох десятків професій. Серед них — інженери, механіки, електрики, економісти, оператори, наладчики, близько 60 механізаторів широкого профілю і близько 50 шоферів.

Характерна і така риса: ще недавно звідси люди виїжджали, а тепер залишаються жити й працювати. Наприклад, 13 звільнених з Радянської Армії в запас хлопців залишились у колгоспі, зрозуміти цей процес неважко: перед людьми відкрилися нові перспективи. Заробітки добрі, можна вибрати професію до душі. Створено багато міських зручностей.

В районному огляді наш сільський Будинок культури виборів перше місце. Вже стало звичним, що після трудового дня люди йдуть до колгоспного Будинку культури, займаються в гуртках художньої самодіяльності.

До ферми прокладені шляхи з твердим покриттям, є три кілометри тротуарів, збудований тваринницький комплекс, запроваджене машинне доіння.

Всі ці економічні і соціальні зміни, які стали у Воздвижівці, є результатом нашої сумлінної праці. Тому чим краще попрацюємо, тим замогніше і культурніше житимемо.

16 березня 1985 року було звичайним суботнім днем. Та тільки не для воздвижівців: того дня там відзначали день колгоспу під девізом "Святе, як хліб, село моє..." Вибір саме цього дня був не випадковим: 16 березня 1868 року народився великий пролетарський письменник Максим Горький, ім'ям якого було названо укрупнений воздвижівський колгосп...

Економічно міцне, багате це господарство. Його володіння — 7,2 тисячі гектарів угідь, у тому числі близько 6,2 тисячі гектарів оранки. На фермах колгоспу утримується більше 3 тисяч голів великої рогатої худоби, серед яких — 1550 корів, понад 3,5 тисячі свиней.

Машинний парк колгоспу — це десятки тракторів, у тому числі чотири "Кіровця" і шість Т-150, багато автомашин, електродвигунів, різного призначення комбайнів. Високі грошові прибутки дозволяють вести широке соціально-культурне і виробниче будівництво.

І все це надбано працею людей.

* * *

Учасники мітингу на сільському меморіалі. 9 травня 1984 р.

У 1986 році в селі відремонтували хлібний та книжковий магазини, три занедбаних колодязі, водопровід до дільничної лікарні. Ремонт їх узяли під контроль депутати. Багато сил і терпіння для виконання цього рішення доклали депутати С. С. Омесь, С. В. Хохотва та аналітик сільської аптеки Р. В. Дяченко.

* * *

У 1988-му році воздвиживці активно боролися за здоровий побут і продуктивну працю, громадою виступали за порядок і дисципліну. Характерним серед інших заходів був сход жителів 20 квітня, на якому колективно обговорювали звіт виконкому сільської ради про роботу в боротьбі з пияцтвом і самогонуварінням, з котрим виступила голова виконкому М. С. Богославська.

На сході йшла заінтересована розмова про наведення санітарного порядку на селі. Чомусь у жителів населених пунктів не знайшов належної підтримки рух за звання "Село високої культури і зразкового порядку".

— Мабуть, не буде новиною ні для кого, говорить М. С. Богославська, — що для депутата головне — особистий приклад і відчуття відповідальності за доручену справу. Добре знають у селі головного лікаря дільничної лікарні Дмитра Дмитровича Кеку. І в лікарні в нього порядок, і лікувальний процес на рівні. А дається це нелегко.

* * *

Змінюється на краще центральна садиба колгоспу імені Горького — село Воздвиживка. І справді, село набуває нових обрисів. Чимало нових будинків з'явилося тут, а це значить, що й молоді сім'ї обирають село місцем постійного проживання, будують оселі добротні, гарно, з розрахунком, що колись і їх діти залишаться в рідному селі. А ті, хто свого часу виїхав, повернуться назад.

Будинок культури, дитячий садок, середня школа, торговий центр, нові виробничі об'єкти, якими може гордитися будь-яке село — все це разом взяте гарно вписується в центр села. Та й хіба тільки це?

За останні роки в селі за рахунок колгоспу побудовано тринадцять жилих будинків котеджного типу і один 4-квартирний — для вчителів середньої школи. Капітально відремонтовані і реконструйовані продовольчі магазини. І хто бував у наших продмагах, той не міг не помітити затишок і доброякісну роботу працівників.

Охоче залишається працювати молодь в господарстві. Адже і виробничі умови тут хороші, і відпочити є де. Не так давно введено в експлуатацію в другому мехзагоні будинок механізаторів з усіма зручностями (їдальня, лазня, магазин). Побудовано також два будинки тваринників з сауною, кімнатами психологічного розвантаження, магазином і це дуже практично, бо трудівники на робочих місцях мають змогу придбати предмети першої необхідності.

Хто відвідував наш Будинок культури, не міг не помітити і гарно обладнане там кафе "Молодіжне" — чудове місце відпочинку молоді.

* * *

Воздвиживська сільська рада вживає немало заходів для поліпшення санітарного стану села і навколишньої території. Кожен житель бере участь у наведенні і підтриманні зразкового порядку в рідному селі. Хіба ж не приємно пройтися чистими, рівними вулицями чи алеями молодого парку, що в центрі села.

Звичайно, не все легко досягається. Багато ще проблем у воздвиживців.

У 1991 році у Воздвиживці було внорядкувано центр села — посадили молодий парк, зробили там доріжки, освітлення. Побудували 2,5 кілометри доріг із твердим покриттям. Все за рахунок коштів господарства.

— Сподіваємось, — говорив голова сільвиконкому І. К. Помилуйко, — тепер у нас не виникатимуть проблеми із благоустроєм вулиць — колгосп імені Горького побудував власний асфальтовий завод. Ведемо будівництво торгового центру. Він має стати до ладу до кінця року.

Активістами села є депутати: голова комісії по сприянню сім'ї і школі Н. І. Богославська, член виконкому, голова адмінкомісії Д. Д. Кека, голова комісії по соціально-культурному розвитку села В. Д. Хохотва, депутати Г. В. Власенко, С. В. Хохотва, С. Г. Погрібний, І. О. Холод.

* * *

У 1992 році однією з найбільш активних депутатів Воздвиживської сільської ради була **Надія Іванівна Богославська**. Так вважав голова сільради Іван Кузьмич Помилуймо.

— Крім того, вона ще очолює комісію сприяння сім'ї та школі, працює вихователем у сільському дошкільному закладі, — додав голо-

ва виконкому. — Знаю, цінують і шанують її люди, називають нашим депутатом. Надія Іванівна часто відвідує багатодітні, неблагополучні сім'ї. При її активному сприянні колгосп надає матеріальну допомогу таким сім'ям.

Спортивний комплекс

10 липня 1993 року у Воздвижівці відбулося прекрасне спортивне свято — відкриття одного з найкращих у районі спортивних комплексів.

Цей красень огорожений фігурним металевим парканом, є на ньому бігові доріжки й баскетбольний майданчик, футбольне поле.

Прямо біля входу на стадіон знаходиться будинок для спортсменів, в якому є кімнати-роздягальні з душовими, ігрові кімнати.

Відкриваючи новобудову, голова правління колгоспу імені Горького

Микола Миколайович Новохатько, за ініціативою й фінансовою та організаційною підтримкою якого було побудовано у селі цей об'єкт, перерізає червону стрічку і говорить:

— У наш час усе менше і менше залишається ось таких, як сьогодні, свят. Останнім часом люди надають перевагу релігійним, але наше — особливе. Бо засвідчує, що і в тяжких умовах можна приносити людям радість, дбати про соціальний розвиток села. За кілька років змінилася і покращала Воздвижівка, вилізла із грязюки, бо практично всі вулиці заасфальтовано, своїми силами побудовано біля тридцяти жилих будинків для людей. За рахунок колгоспних коштів у селі

Микола Миколайович Новохатько біля спортивних трофеїв

Спортивний комплекс ЗАТ "Агронива"

будується торговий центр. Як не важко, а Воздвижівка живе, працює. За перше півріччя колгосп виконав договірні зобов'язання по молоку, м'ясу. На полях маємо добрі посіви сільгоспкультур. Завтра розпочинаються жнива. Тому наші люди заслуговують на краще, заможніше життя...

* * *

У 1994-му році у Воздвижівській сільській раді змінився керівник. Ним став **Іван Павлович Козицький**.

Головні питання першої сесії та сходу громадян стосувалися досить злободенного: боротьби з правопорушеннями на території сільради та покращення торгового обслуговування сільчан. Вирішили, щоб продовольчий та промтоварний магазини працювали без вихідних, депутати заборонили своїм рішенням торгівлю на розлив горілчаними виробами. Люди переконалися у дієвості рішень, у тому, що думка громади — то велика сила.

27 вересня 1995 року Іван Павлович висловлював вдячність головам комісії К. С. Федоренку, Д. Д. Кеці, М. С. Богославській, депутату І. В. Кольчійенку — за їхнє сумлінне ставлення до виконання громадських доручень.

Разом з тим, він вважає, що не було б зроблено і частини того, що є, без дійової допомоги правління колгоспу імені Горького, з яким завжди знаходять спільну мову. Голова правління господарства М. М. Новохатько є членом виконкому сільської ради. А І. П. Козицький — членом правління колгоспу. І це підтверджує спільність інтересів.

У Воздвижівці, як і по всій країні, невтішна демографічна ситуація. Так, у 1995 році в останню дорогу проведено 30 жителів села. Це в той час, коли народилося лише 7 дітей. Зіграли 5 весіль.

Щоб у село йшла молодь, для неї треба створити добрі умови. Приємно констатувати, що у цьому відношенні останнім часом робиться багато. Споруджено прекрасний стадіон, торговий центр, введено в дію власну пекарню, функціонує олійниця, постійно поліпшується благоустрій села...

Довгий час місцева середня школа була недоукомплектована кадрами. Завдяки сприянню сільради зараз і цю проблему вирішено.

Багато роботи належить виконати і по благоустрою території сільради, і по спорудженню меморіалу Слави. В перспективі думаємо газифікувати село, провести водопровід, розповідав І. П. Козицький.

У 2002 році головою Воздвижівської сільської ради обрали **Володимира Миколайча Федоренка**.

Головним його питанням було піклування про підростаюче покоління: створення їм умов для навчання. І завдяки наполегливості і відповідальності голови сільради було вирішено питання електричного опалення школи.

Власна пекарня

— Уже кілька місяців, як у колгоспі імені Горького діє власна пекарня, — інформувала читачів 1 листопада 1995 року районна газета "Голос Гуляйпілья". — Ініціатором її створення виступив голова правління господарства М. М. Новохатько.

Обладнання для сільської пекарні поставив Київський експериментальний завод сільгоспмашин. Першими пекарями у Воздвижівці стали Н. Стасик та В. Феленко. Вони спочатку напрактикувалися на подібному устаткуванні у сусідньому Пологівському районі, а згодом передали уміння молодшим за стажем колегам — Н. Хохотві та І. Хохотві.

Хліб у селі печуть із власного зерна, а також селяни здають зерно, а взамін одержують талони, які отоварюють паляницями. Завдяки цьому хліб для сільчан обходиться дешево.

— Треба сказати, хліб беруть із задоволенням, — розповідав голова Воздвижівської сільської ради І. П. Козицький, — у магазинах сіл Прилуки, Воздвижівки та Жовтневого. Щодня зі своєї пекарні надходить у ці крамниці по 800-900 хлібин, а напередодні свят — ще більше...

Сільський меморіал — священне місце воздвижівців

У серці села — меморіал...

Немає на нашій славній Україні міста, містечка чи села, в центрі якого не стояв би обеліск чи меморіал воїнам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни. Ці величні пам'ятні знаки свідки того, що покоління, які зросли у повоєнні часи, не забувають про тих, хто не повернувся з поля бою у рідне місто, містечко чи село, хто ціною свого життя завойовував прийдешнім поколінням мир і спокій.

Не є винятком і село Воздвижівка, на території якого розташувався колгосп імені Горького. Хлібороби, тваринники, водії, представники сільської інтелігенції, ветерани війни, солдатські вдови,

школярі, гості з обласного і районного центрів, представники засобів масової інформації 17 вересня 1996 року о 14 годині зібралися в центрі села на урочисте відкриття реконструйованого Меморіалу загиблим воїнам-землякам у 1941-1945 роках.

Святу сприяла навіть погода. Темні дощові хмари, що клубочилися над селом, розступилися і на Воздвижівку полилися життєдайні сонячні промені, над головами заголубіли небесні озера.

До Меморіалу сходяться старі і малі воздвижівці, в переважній більшості з букетами осінніх квітів, які кладуть до підніжжя Меморіалу, що у всій красі притягує до себе зір присутніх. Велична сте-

ла, зметнувшись у вись, прикрита білим полотном. Старенькі люди, пригадавши рідних і близьких, які не повернулися до своїх сімей, змахають з очей сльози.

Та ось настає давно очікувана мить. До мікрофона підходить голова правління місцевого колгоспу **М. М. Новохатько...**

— *Шановні ветерани Великої Вітчизняної війни, солдатські вдови, колгоспники, жителі села. Наші шановні гості! — говорить Микола Миколайович. — Кожен рік віддаляє нас від трагічних років Великої Вітчизняної війни, від тієї незабутньої і великої Перемоги радянського народу в 1945 році. Більш як півстоліття минуло з того часу, як день Перемоги був, є і залишається найвеличнішим, найзнаменнішим і найдорожчим святом для нас.*

Неможливо забути, викреслити з пам'яті трагедію воєнних років і тих, хто вистояв, хто ціною свого життя уберіг нас від фашистського рабства. За ці роки наш народ не втратив святої відданості тим, хто здобув перемогу — живим і полеглим героям Великої Вітчизняної, їх подвиг назавжди залишиться у віках у пам'яті усіх людей доброї волі.

Ми в неоплатному боргу перед ними, особливо перед тими, котрі віддали своє життя за Батьківщину, свій народ, врятували нас і все людство від коричневої чуми двадцятого століття. Ми повинні це свято пам'ятати і не маємо права загубити жодного імені, жодної долі, маємо віддати належне всім, хто допоміг у боротьбі з ворогом. Ті, хто не повернулися з війни, ніколи нічого не скажуть на свій захист, на свою похвалу. Ми, живі, — їх ровесники та нащадки повинні зробити це для того, щоб увіковічнити їх безсмертний Подвиг!..

І на підтвердження цього ми зібралися тут. Сьогодні ми відзначаємо не тільки 53-ю річницю визволення села Воздвижівки від німецьких загарбників, а і відкриття меморіального комплексу, побудованого на честь 50-річчя перемоги в Великій Вітчизняній війні. Ініціатором спорудження комплексу виступив колгосп імені Горького, на його ж кошти і побудовано меморіал...

Меморіальний комплекс було споруджено за проектом головно-го архітектора Запорізької області Ю. В. Бірюкова. Виконавцем робіт на спорудженні комплексу виступило Запорізьке мале підприємство "Коло" (директор В. В. Скрипник, головний інженер В. Я. Сміюха).

Частину робіт на комплексі виконала колгоспна бригада О. С. Теслі, благоустрій забезпечила МШ ПМК-159 (начальник С. І. Малюка).

Усіляку допомогу воздвижівцям надавали директор об'єднання "Запоріжміськсвітло" В. О. Романовський, директор алюмінієвого

комбінату І. М. Бастрига, керівники корпорації "Запоріжелектротчермет" і Запорізького будівельного управління 103.

Меморіальний комплекс, споруджений у Воздвижівці, не має рівних собі в області. Це — вічна і священна пам'ять воздвижівців і повага до воїнів-односельчан. Тут на гранітних плитах викарбовано прізвища й імена 287-ми воздвижівців — тих, хто не повернувся в рідне село з поля бою...

Це місце — священне! Сюди приходять рідні і близькі — пом'янути батька, брата, чоловіка. Сюди приходять діти, що йдуть у перший клас чи закінчують школу, щоб уклонитися пам'яті загиблих, покласти на плити квіти...

Голови сільради

Із року в рік іде Воздвижівка шляхами свого розвитку. І до цього доклали розуму і сил голови сільської ради...

Першим головою сільради був Андрій Андрійович Кукушкін.

У 1928 році — Ільїн;

у 1930-му — Омелько Шевель;

з 1935 по 1937 роки — Андрій Юхимович Лемешко;

у 1938-му — Макуха;

з 1938 по 1941 роки — Лисенко;

1945-1946 роки — Яким Іванович Білий;

з 1946 по 1949 роки — Іван Федорович Косенко;

з 1949 по 1961 роки — Никанор Сергійович Богославський;

з 1961 по 1966 роки — Петро Пилипович Федоренко;

з 1966 по 1977 роки — Олексій Тимофійович Андрієвський;

з 1977 по 1980 роки — Іван Пантелеймонович Хохотва;

з 1980 по 1985 роки — Михайло Онуфрійович Єременко;

з 1985 по 1987 роки — Іван Кузьмич Помилуйко;

з 1987 по 1990 роки — Марія Семенівна Богославська;

з 1990 по 1994 роки — Іван Кузьмич Помилуйко;

з 1994 по 1998 роки — Іван Павлович Козицький;

з 1998 по 2002 роки — Михайло Онуфрійович Єременко;

з 2002 по 2006 роки — Володимир Миколайович Федоренко;

з 2006 по 2010 роки — Михайло Онуфрійович Єременко.

А у жовтні 2010 року сільським головою Воздвижівки обрали Ольгу Олексіївну Тверденко.

* * *

Більше десяти років — "три каденції" працював сільським головою Воздвижівки Михайло Онуфрійович Єременко. З чим же ішли люди до сільради? Про це Михайло Онуфрійович розповідав 31 жовтня 2001 року:

— Різні питання хвилюють наших сільчан.

У сільській раді на обліку перебувають 235 учасників Великої Вітчизняної війни. Вони мають певні пільги на придбання палива. На сьогодні інвалідам війни завезли безплатно по тонні пільгового вугілля. А учасникам бойових дій зі 75-відсотковою знижкою.

Відчутною підтримкою для багатьох нині є одержання субсидій. У Воздвижівці такою допомогою користується дванадцять чоловік.

Не менш значущим питанням, що хвилює нині сільчан, є земля. Люди бажають збільшити земельні наділи для випасу худоби та під сінокоси.

Із земель резервного фонду та земель запасу сільрада виділяє землю усім, хто звертається до неї.

У 2001-му році сільрада наділила по 1,8 гектара 110 працівників соціальної сфери, ЗАТ "Агронива" надало їм допомогу в обробці землі і виділило по 400 кілограмів зерна. Окрім цього, "Агронива", як завжди, розраховувалася із селянами за паї.

Працівники місцевої влади постійно тримають у полі зору людей похилого віку, одиноких, малозабезпечених громадян, проводять обстеження умов життя, за потреби — надають матеріальну допомогу.

На території сільради працюють два соціальні працівники, які обслуговують двадцять чоловік похилого віку.

* * *

До Воздвижівської сільської ради відносяться села: Воздвижівка, Жовтневе та Прилуки.

У 1987 році в селах сільради нараховувалось 624 двори. У яких проживало 1269 чоловік. З них — 67 дошкільнят, 99 учнів середньої школи, молоді 16-28 років — 109 чоловік, працюючих у ЗАТ "Агронива" та установах — 298, пенсіонерів — 582.

До комунальної власності сільської ради належать Воздвижівський навчально-виховний комплекс, якому підпорядкований дитячий садок, амбулаторія загальної практики сімейної медицини села (31 липня 2008 року дільнична лікарня реорганізована в амбулаторію), Будинок культури.

Базовим господарством на території сільської ради є ЗАТ "Агронива", яке орендує 883 земельні паї загальною площею 5970 гектарів.

Крім того, на території сільради розташовані аптека, поштове відділення, філіал Ощадбанку, бібліотека, АТС на 200 номерів, два фермерські господарства, сільгоспкооператив "Нива", ТОВ "Февраль", ПП Бортник Н. В., ПП Федоренко В. І., торговельний дім ЗАТ "Агронива", ПП Хмара.

Усі вулиці в селі заасфальтовані.

Для газифікації села та буріння свердловини для забезпечення жителів питною водою на території сільради утворено громадську організацію "Ранок" та ДОГ "Промінь", головою яких є Василь Іванович Бортник.

ВІЧНА ДОРОГА ДО ШКОЛИ...

*Стежки, стежки мереживом сплутяться,
Нема їм ні початку, ні кінця...*

*Оту стежину, що вела до школи —
Від рідного порогу — в майбуття!..*

*Куди б не занесла життя дорога,
Та пам'ять не розвіється, як дим:*

*Та перша стежка — мила, босонога
Вкарбується у серце назавжди...*

Віктор Герашенко

Приміщення старої Воздвижівської СШ. 1.03.1964 р.

Воздвижівська школа з року в рік гостинно гукає першокласників на свій перший дзвінок, бентежно-турботливо проводить випускників зі шкільного порогу у самостійне життя. За багато років свого існування ця школа стала рідною домівкою, дала путівку в життя тисячам випускників. Серед її вихованців — учителі, лікарі, юристи, управлінці, лауреати, доктори наук... Тут разом із дітьми стверджувались і набували мудрості багато гарних учителів, які вели своїх вихованців у доросле життя.

Наступний розділ книги присвячуємо їй — красивій, вічно молодій і вічно мудрій — школі Воздвижівки...

* * *

Щоб уявити тяжку дореволюційну долю селян Воздвижівки, варто звернутися до деяких документальних даних, що знайдені в архівах. Так, у 1871-1872 навчальному році у Воздвижівській початковій школі навчалось лише 50 учнів. В 1876-му році школу відвідували сорок п'ять хлопчиків і дві дівчинки, працювало два вчителі, в тому числі один — на півставки. Діти вчилися тільки одну-дві зими. Про це свідчить той факт, що в 1887-1888 році у школі було п'ятдесят учнів, з яких у третій групі (3-й рік) навчалось всього чотири учні. Близько 500 дітей шкільного віку не могли ходити до школи.

До 1882-го року учні навчалися в пристосованій хатині. В цьому ж 1882 році відкрилась у Воздвижівці земська школа. Вчителем у школі працював Д.С.Любченко.

У 1887-1888 навчальному році на школу витратили від громади: 120 карбованців на вчителя, 60 — на заоновчителя, на письмові приладдя — 75, а всього 255 карбованців; від земства — на письмові приладдя 272 карбованців 30 копійок. Всього на школу витратили 527,30 карбованці.

У 1890-му році побудовано першу земську чотирикласну школу. Першим вчителем був **Василь Якович Калініченко**.

У 1890-1891 навчальному році у школі навчалась 71 дитина, закінчило її — 8. 354 дітей віком від 8 до 15 років взагалі в школу не ходило. За рік на школу витратили 579,55 карбованця.

У селі у 230 дворах проживало 1590 осіб (815 чоловіків і 775 жінок).

Наступного навчального року школу відвідувало 59 учнів (56 хлопчиків і 3 дівчинки). Закінчило школу три хлопчики і одна дівчинка.

Через неймовірні злидні і в результаті політики царизму, який волів бачити трудящих неписьменними, більшість воздвижівців не закінчила навіть початкової школи.

Старі та й середніх літ воздвижівці пам'ятають, як колишній багатій села Лисенко Кіндрат надумав був віддати свого сина Михайла у гімназію. Мав цей Лисенко до 100 десятин власної землі, щось біля двох десятків коней, молотарку, багато дрібної худоби, а й то не вистачило духу на це. Продав він тоді майже все, а сина так і не зміг довчити.

Коли таким багатіям не під силу в старі часи вчити своїх дітей, то що вже говорити про бідноту. Вона була приречена на вічну темряву.

Велика Жовтнева соціалістична революція поклала край віковій темряві, неучтву народних мас.

Зі спогадів Захара Єфремовича ЧОРНОБУКА:

"Народився я в 1901-му році у великій селянській сім'ї. У нас було дев'ять душ дітей, батько й мати. Наша сім'я жила дуже бідно. Крім поганого харчування ми мали великі труднощі з одягом і взуттям. Батьки не мали можливості взути і одягти всіх нас, тому і ходили ми в одному одязі по черзі. Батьки дуже хотіли дати нам освіту і тому всі діти нашої великої сім'ї ходили до школи і навчалися читати і писати. Я ходив у школу до революції в 1907-1908 рр., у першому класі нас було чоловік 30, а в другому — 20. Класи були комбіновані. В одному класі зі мною навчалися семирічні діти і старші за нас на 2-3 роки і більше. Наша школа була церковно-приходською і містилася там, де зараз знаходяться хлібний і господарський магазини. Тоді це була поганенька хатина вкрита солом'яною. Навчання було безплатним. Нашим вчителем був В. Я. Калініченко. Хоч Василь Якович і був сам малограмотним, але вмів передати свої знання дітям і до своїх обов'язків відносився досить добросовісно. Тому діти нашої школи знали програваний матеріал значно краще, ніж діти земської школи. Ходив я до школи зовсім мало. Із-за бідності не вдалося закінчити другий клас, потрібно було допомагати батькам, працювати..."

* * *

Важкою була доля дореволюційного вчителя. Обмеженість прав, вузькі рамки педагогічної роботи не давали йому змоги виявити свої здібності й особисту ініціативу. Та, незважаючи на це, прогресивно настроєні вчителі Валентина Тихонівна Задорожня і Максим

Савович Терещенко, які працювали тоді в селі, віддавали для народу все те, що було в них краще. Максим Савович першим з учителів виступив проти викладання в школі Закону Божого.

У 1912-1913 роках у селі побудували другу земську школу, в якій і працювали вчителі В. Т. Задорожня і М. С. Терещенко.

Як свідчили деякі селяни, Максим Савович став членом РСДРП.

Спогади Марії Василівни ХОХОТВИ:

"Навчатися в церковно-приходській школі я почала в 1913-му році і закінчила 4 класи цієї школи. Умови навчання були тяжкі. Класи були комбінованими, разом навчалися учні 1, 2, 3 і 4 класів. У класах було багато переростків. Це були діти, яким виповнилося 8-12 років, коли вони починали навчатися в 1 класі. Дуже часто діти не закінчували навчальний рік, кидали навчання через погані умови життя. Батьки вимушені були віддати своїх дітей на "службу". Дівчатка няньчили чужих дітей, хлопці пасли худобу.

Нашими вчителями були: Терещенко Максим Савович, Рибальська Любов Корнійвна, Рибальська Лідія Корнійвна, Мирошиченко Михайло. Ми вивчали такі предмети: математику, українську мову, російську мову, Закон Божий. Закон Божий вів учитель, а знання предмету перевіряв батюшка. Приїжджав він до школи два рази на тиждень (п'ятниця і середа — пісні дні). Батюшка перевіряв, як ми знаємо молитви, життя святих і заповіді. Батюшку цікавили і наші сумки, чи не брали ми чогось скоромного (м'яса, сала), а у кого була жирна торбинка, того тягав за волосся, примушував бити поклони, каятися, читати молитви.

Таких предметів як спів, фізкультура, малювання у школі не було. Для дівчаток були уроки праці, де вчили шити, в'язати і вишивати. Уроки праці вела Рибальська Любов Корнійвна.

* * *

У 1924-му році у двох воздвижівських початкових школах навчалось 450 дітей. У 1930 році у Воздвижівці відкрито семирічну школу, яка тоді називалася школою колгоспної молоді (ШКМ). Першим директором цієї школи був Харін — секретар партійної організації села, досить грамотний і культурний, але, на жаль, дуже зайнятий громадською роботою (колективізацією села, хлібозаготівлями тощо) і

тому уроки часто пропускав. Географію й історію учням часто доводилось вчити самостійно.

Школа розширювалася, збільшувалася кількість учнів. Класних кімнат не вистачало, хоча школа працювала у дві зміни. Тому для школи було передано приміщення сільської ради (побудоване в 1912-му році для сільської управи, де зараз розташована шкільна майстерня), і будинок попа (де тепер збудований новий торговий комплекс), і колишню церковну сторожку (знесена при будівництві нової школи).

Після Харіна директорами школи були Чумаченко, Юрик, Куш.

13 березня 1937 року піонери Воздвижівської неповної середньої школи Ваня Стасик, Петя Лисенко і Коля Заїченко, ідучи до школи, знайшли гаманець з цінними документами і хлібною неотовареною квитанцією на 39 карбованців.

Гаманець належав колгоспникові артїлі імені Постишева Федорові Хохотві. Він, одержавши від хлопців гаманець, сказав:

— Виправдовуєте ви, хлопці, звання піонерів, чесні ви.

Того року учні обробляли пришкільну ділянку, на якій виводили різносортні квіти. При школі був акваріум, де під наглядом піонерів М. Великого і М. Макухи розводили різні види риб.

Вчилися юні натуралісти не тільки відмінно, а й поведінка їх в школі і поза нею була зразкова...

* * *

У 1938-му році 158 дітей колгоспників навчалися в початкових школах Воздвижівки. Тут же в неповній середній школі було 329 учнів. Вчилась не тільки молодь, а й старше покоління.

У селі працювала школа для дорослих, в якій навчалися двадцятьє колгоспників і колгоспниць. 22 чоловіки відвідували школу радянського активу. Регулярно працювали тут політшколи, які охопили понад 100 колгоспників.

78 учителів, 12 агрономів, 3 лікарі, 8 льотчиків, 34 командири Червоної Армії дала Воздвижівка своїй країні за 21 рік. 85 чоловік з с. Воздвижівки вчились у 1938 році у вищих учбових закладах.

У селі було 53 інтелігенти, більша половина яких — вихідці із свого ж села.

Колішній бідняк тов. Кошельник — директор неповної середньої школи, Ганна Іванівна Плясецька — молода вчителька, мала у своєму класі високу успішність учнів.

Пилип Захарович Хохотва — завідувачий поштової філії, активний громадський працівник. Він — голова шляхової секції при сільраді.

У селі є 3 лікарі, завклубом, три ветфельдшери. Всі вони тісно пов'язані з життям села, з його культурним ростом.

Зараз багато стариків, які закінчували лікнеп, є активними читачами сільської бібліотеки. А молодь, так та вся має найменше семирічну, а то середню освіту.

У цьому році 24 випускники середньої школи пішли працювати в колгоспи села і трудяться там самовіддано. Григорій Козаченко, наприклад, працює в першій рілльничій бригаді рядовим. У дні хвороби бригадира він приходив до контори на наряди і забезпечував їх виконання. Самовіддано трудиться в цій бригаді і Михайло Стасик. Володимир Богуславський недавно закінчив бухгалтерські курси і тепер трудиться рахівником у колгоспі. Сестри Раїса і Валентина Холод працюють доярками.

У 1940 році в школі відкрито 8 клас. З того часу школа стала середньою.

У 1941 році почалася Велика Вітчизняна війна, а там і окупація нашої території. Знову занепад науки і культури. В селі працювали лише початкові школи. Та й в школах дітей було дуже мало. Більшість дітей не мали можливості вчитися. А частина просто не хотіла вчитись по фашистських програмах і при фашистських порядках.

Але наступив довгожданий час. Радянська Армія гнала ненависного ворога на захід, звільняючи радянську землю від окупантів. Німецькі фашисти, відступаючи, знищували все на своєму шляху, зривали, палили, грабували, убивали радянських людей.

У школі села Воздвижівки теж було все знищено. Попалено парти, класні дошки, знищено бібліотеки, підручники, карти, глобуси, фізичні, хімічні та інші кабінети. Поталанило лише в тому, що самі приміщення обох шкіл залишились цілими.

Зразу ж після звільнення в тяжких умовах, але почалося заняття в школах.

Спогади Яценка Івана АВРАМОВИЧА:

"Після демобілізації з рядів Радянської Армії, в листопаді 1945 року я прибув у Воздвижівську середню школу. Це було 20 листопада. На дворі мороз, чималий східний вітер гнав по дорозі невеликий, колючий сніжок, жбурляв у обличчя.

Віхавши в село, побачив групи учнів молодших класів, що поверталися зі школи. Глянувши на них, заболіло серце, а на очі навернулися сльози. Перед цим ми були в Східній Пруссії, в Литві, Латвії. Бачили там дітей, які йшли до школи чисті, акуратно одягнені, з ранцями з книгами за плечима. А тут назустріч мені йшли худі, виснажені й одягнені в дрантя! Більшість були в материнських кофтах, порваних фуфайках, а на ногах рідко в кого були старі ботинки або бурки. В більшості ноги були обмотані ганчір'ям і всунуті в чуні (саморобні калоші). У більшості з них батьки загинули на фронті. А ми ж на їх могилах клялися ні їм, ні їхніх дітей не забути.

Завучем школи працювала моя однокласниця, знайома ще з дитячих років Міщенко Галина Овсіївна. Зустріли мене добре. Директором був тоді Бут Дмитро Федорович. Переді мною був майже дід, неохайно одягнений, в кожусі, сивій шапці, в кирзових чоботях. Я навіть не подумав, що це директор школи. Представився, познайомився. Дав йому своє призначення. Почав працювати вчителем.

Вчитися учням було дуже важко. Учні дорослі. Деякі з них (Єна Михайло, Попіл Михайло, Кравець) уже були на фронтах Великої Вітчизняної війни. Деякі з дівчат були на каторзі у фашистській Німеччині. Були дуже важкі матеріальні умови. Учні погано одягнені і взуті, напівголодні. Топили солом'яно. Починали з 3-ї години ночі, до ранку трохи натоплять. А з 2-ї години дня, коли починаються навчатися в другу зміну учні старших класів, стає холодно. Мерзнуть руки, ноги, замерзає чорнило в чорнильницях. Світили газовими лампами, які в більшості були без склянок (пляшечок) і більше чадили, ніж світили.

Але потяг до навчання в учнів був дуже великим. Учні старших класів училися добре, мали гарну поведінку.

Особливо старанно вчився секретар комсомольської організації школи Стародуб Михайло (після закінчення Дніпропетровський гірничий інститут, мав учену ступінь кандидата наук, помер). Добре вчилася Кравець Ніна, Хохотва Марія, Феленко Галина, Стародуб Микола. Про це свідчить і той факт, що після закінчення в 1946-му році школи, майже всі учні першого випуску поступили навчатися у ВУЗи і одержали вищу освіту.

Починаючи з 1946-го року, понад 900 юнаків і дівчат закінчили Воздвижівську середню школу (дані на 22 липня 1975 року — Авт.). 200 з них віддали себе благородній справі на землі — навчають дітей, 20 присвятили себе медицині, 30 стали агрономами, 40 — офіцерами Радянської Армії. 200 колишніх випускників працює у сільському господарстві і стільки ж — у промисловості.

Вісім вихованців цієї школи — науковці, мають вчені ступені. Борис Шаровський — викладач Київської сільськогосподарської академії, Володимир Хмара працює в Дніпропетровському сільськогосподарському інституті, Микола Стародуб викладає в Донецькому медінституті, Лариса Колісник трудиться в Запорізькому машинобудівному інституті, а Віктор Колісник — науковий співробітник Київського науково-дослідницького інституту харчової промисловості. Михайло Стародуб очолює один з вугільних трестів країни. Віктор Синенко викладає в науково-дослідному інституті трансформаторобудування. Іван Буланій — заступник міністра культури УРСР.

Десять юнаків закінчили військові академії, понад 100 випускників трудяться в рідному колгоспі імені Горького. Серед них — спеціалісти В. І. Богославський, В. Д. Хохотва, Г. І. Яценко, В. С. Стасик, О. Ф. Хохотва, В. П. Коваленко, знатна доярка, орденоносець О. С. Стасик та багато інших.

З 1 січня 1946 року директором школи став гвардії старшина, захисник Ленінграда, член КПРС, знайомий мені ще по інституту Федоренко Михайло Пантелеймонович (помер, будучи директором Гуляйпільської СШ № 1). Вчителів не вистачало, та й ті в більшості не мали вищої освіти.

Після трьох випусків, у 1948-му році, школу було реорганізовано у семирічну в зв'язку з тим, що в школі було мало учнів. Учні 9 і 10 класів пішли навчатися в Гуляйпільську та Різдвянську школи. Але ми з Морозом І. Ф. доклали зусиль. Набрали у 8 клас 43 учні. Було відкрито 8 клас і школа знову стала середньою.

Директором школи був призначений Заїченко Іван Андрійович, непоганий організатор, але мало дисциплінований як вчитель і керівник школи. В цей час прибували в школу нові вчителі, випускники педагогічних ВУЗів: математики — Коваленко, хімії — Груба М. С., російської мови та літератури — Колосовська Євгенія Яківна та інші. Про них вчителі і учні дуже гарної думки. Гарним, кваліфікованим вчителем української мови та літератури був Ісаєнко (помер, працюючи в нашій школі у 1950-му році).

— У 1951-му році директором школи був призначений Коломієць Григорій Пилипович, кваліфікований вчитель математики, працелюбний, вимогливий керівник.

У 1953-му році директором школи став Петрекей Василь Максимович. У цей час до школи прибули нові вчителі Підоріни Дмитро Маркович з Галиною Іванівною, Крат Іван Павлович і Крат Клавдія Тимофіївна та інші.

Учні 2-го-А класу із своєю вчителькою. 1956-1957 навчальний рік

У 1956-му році директором школи був призначений Підорін Д. М. — вмілий організатор, добрий учитель математики, працелюбний, вимогливий до себе, вчителів і учнів. У цей час дуже добре була організована учнівська та вчительська художня самодіяльність. У школі працював учнівський і учительський хор, драмгурток. Сам він прекрасно грав і акомпанував на баяні. Хор часто виступав у будинку культури, на тваринницьких фермах. Робили виїзди в інші села, виступали в районному центрі. Навіть брали участь в обласному огляді художньої самодіяльності, присвяченому 50-річчю Жовтня.

У цей час добре було поставлено трудове виховання учнів. На полях колгоспу імені Горького працювала учнівська бригада. В школі була кролеферма, де кролів доглядали учні під керівництвом вчителів (вчителька біології Хохотва Є. П.). Працювала будівельна бригада (під керівництвом вчителя праці Хохотви Г. В.). У школі побудовано спортивний зал, з'єднавши два корпуси між собою, побудовано майстерню, де пізніше були класні кімнати (де тепер автогараж), а пізніше — і сучасну майстерню.

Широкого розмаху набула екскурсійно-туристична робота в школі. Учні робили екскурсії і походи по рідному краю, по місцях трудової і бойової слави. Щороку учні молодших класів їздили на екскурсію в Дібрівський ліс, до моря в м. Бердянськ, в м. Запоріжжя. А учні старших класів їздили в місто Київ, не раз були в Москві, Ленінграді та інших містах.

Непогано була поставлена спортивно-масова робота і фізичне виховання (вчителі фізвиховання Ібришев Я. І. та Хохотва Г. В.)

З 1960-го року директором школи працював Сердюк М. Г., викладав історію і суспільствознавство в 9-10 класах. Він багато працював по написанню історії села Воздвижівки, брав активну участь в громадсько-політичному житті, був головою товариства "Знання", керівником теоретичного семінару і завідуючим методичним кабінетом політичної освіти. Працюючи у школі, Сердюк займався науковою роботою, заочно навчався в аспірантурі Запорізького педагогічного інституту, захистив дисертацію на звання кандидата філологічних наук і в 1971 році перейшов працювати викладачем Бердянського педагогічного інституту. При ньому розпочалося і в основному закінчилося будівництво нового приміщення, за типовим проектом, школи.

* * *

За останні п'ятдесят років багато вчителів працювало у селі Воздвижівці. Час зітер з пам'яті воздвижівців імена багатьох учителів. Але не владний час над тими колегами, які залишили про себе незабутні слогани. Дуже добре пам'ятають і згадують теплим словом старожили Воздвижівки, наприклад, вчителя Василя Яковича Калініченка, який працював тут у школі в дореволюційні часи. Саме Василь Якович разом з учнями 1 і 4 класів першими посадили пришкольній сад. Під керівництвом свого вчителя учні самі доглядали за деревами, вирощували квіти. Василь Якович був для селян і вчителем, і порадником.

Добру також про себе згадку лишив у Воздвижівці і вчитель дореволюційної доби Максим Савович Терещенко. Він першим з учителів нашого села виступив проти викладання в школі Закону Божого.

— Максим Савович, — згадує зараз його колишній учень, помічник бухгалтера колгоспу імені Горького Д. А. Хохотва, — радив нам не ходити до церкви, не слухати попів.

Атеїстичну пропаганду Максим Савович вів не тільки серед учнів, а серед їхніх батьків. Він першим у селі дав селянам зрозуміти, чому є бідні і багаті.

Багато жителів Воздвижівки часто згадують велику і благородну роботу по ліквідації неписьменності, що її провела у перші роки Радянської влади вчителька Ганна Іллівна Лисенко. З її ініціативи в селі було утворено лікнеп, в якому вона навчала грамоти неписьменних дорослих селян. Галина Іллівна прищепила багатьом любов до

книги, а щоб наблизити книгу до селян, у вільні від роботи в школі години працювала в сільській бібліотеці без будь-якої за це плати.

Років три тому завітав до нас у село Олесь Михайлович Чуйко, який був у нас першим директором школи колгоспної молоді. Це він разом із своїм колегою Опанасом Тимофійовичем Дігтяренком у перші роки колективізації надавав велику і безкоштовну допомогу у веденні колгоспної бухгалтерії, в налагодженні обліку в сільській кооперації. Це вони першими організували у Воздвижівці сільський хор.

Згадують селяни багато хорошого про вчителів, активних громадських діячів перших років Радянської влади — таких, як О. Д. Шевель, П. С. Шабала, А. А. Терновський, В. К. Іжевський та інших.

Країні традиції вчителів — громадських діячів продовжували розвиватися у практиці багатьох наших колег у післявоєнні роки. Зокрема, хороші відгуки від жителів села можна зараз почути за роботу таких учителів, як М. П. Федоренко, Д. М. Підоріна, Л. Я. Білецька та інші.

Хороший приклад активної участі в громадсько-політичному житті села подає вчитель математики І. П. Крат. Він є одним з активних лекторів, з лекціями виступав не тільки в сільському клубі, а й перед працівниками тваринницьких ферм колгоспу і в майстернях, перед молоддю.

Гарним лектором і активним організатором художньої самодіяльності є вчителька Н. С. Карпова. Багато громадсько корисної роботи виконує вчитель Є. Л. Хмара та інші.

Колектив учителів Воздвижівської школи. Березень 1959 р.

У 1966-му році краєзнавчу роботу на уроках проводили вчителі Є. Л. Хмара та Н. В. Браженко.

...Затамувавши подих, слухали восьмикласники розповідь вчительки російської мови та літератури Є. Л. Хмари про життєвий і творчий шляхи Миколи Олександровича Островського. Але найбільшу зацікавленість учні виявили тоді, коли Євдокія Леонтіївна розповіла їм про участь майбутнього письменника у відбудові водоканалу вокзалу рідного Гуляйполя, які були зруйновані в роки громадянської війни. Ось цей короткий, але дуже яскравий епізод з біографії Островського, певно, запам'ятається учням на все життя.

На початку грудня 1967-го року в учнів Воздвижівської середньої школи побував Панас Анатолійович Приліпко, колишній матрос легендарного броненосця "Потьомкін".

З великим зацікавленням слухала дівчора розповідь сивого дев'яностолітнього дідуся, який доніс до них живі сторінки історії. Панас Анатолійович розповів про роки першої російської революції, про повстання на "Потьомкіні" та дальшу долю героїв-матросів.

Великий ефект в ідейно-політичному вихованні школярів дають уроки мужності, зустрічі з кращими людьми села.

Учителі школи пам'ятають, що кожен урок повинен бути виховним. Саме так працюють вчителі російської мови і літератури Н. С. Карпова, Є. Л. Хмара, вчителька української мови і літератури Н. В. Браженко. Вони ґрунтовно готуються до своїх уроків, ретельно добирають речення, які б виховували любов до Батьківщини, природи.

Широко використовує місцевий матеріал вчителька математики Н. К. Ганзуленко, постійно підтримує зв'язок із спеціалістами колгоспу вчителька біології Є. П. Хохотва. Вчительський колектив прагне, щоб для наших вихованців не була чужою справа, якою займаються їхні батьки — боротьба за високі показники на хліборобській ниві і в тваринництві.

Із пожовклих довоєнних фотографій дивляться безтурботні зовсім ще хлопчики. А ось ті ж хлопці вже в гімнастюрках з солдатськими петлицями, суворість застигла в їхніх очах...

Сиві скроні, а обличчя ще зовсім молоде. На плечах — лейтенантські погони, груди прикрашають бойові нагороди. Зрозуміло, за

його плечима — довгі шляхи війни, пройдені поряд зі смертю. Щось знайоме бачиться в обличчі. Ну звичайно, це Г. І. Булаший, ветеран прославленої Кантемирівської дивізії!

Омель, Стасик, Хохотва... — характерні воздвижівські прізвища. З якою любов'ю, повагою, вдячністю через 30 років їхні онуки в альбомі розповіли про їхні подвиги, присяглися бути їх гідними.

Цей альбом оформили члени історико-краєзнавчого гуртка Воздвижівської середньої школи на чолі з вчителькою історії Галиною Григорівною Хохотвою. Декілька років гуртківці вели копітку роботу — збирали відомості, записували розповіді рідних про односельчан-фронтовиків, шукали їхніх однополчан, фронтові листи, фотографії. І ось в альбомі, дорогому сердцю кожного гуртківця, ціла героїчна історія села, його людей.

До 30-річчя Перемоги юні історики передали свою працю історичному кабінету школи для використання цінних місцевих матеріалів при вивченні теми "Велика Вітчизняна війна".

З 1971-го року директором школи і викладачем математики працював Крат Іван Павлович. За цей час створено міцну матеріально-технічну базу школи. Значно покращала успішність, більше стало навчатися на "4" і "5".

Кращими, ініціативними, добрими організаторами були старші піонервожаті школи. В післявоєнний період такою вожатою була Ганзуленко Г. Т. Довго і гарно працювали Булана Н. П., Білецька Л. Є. Була добрим організатором художньої самодіяльності і громадсько корисної роботи учнів Богославська Г. О. та інші вожаті.

За час свого існування школа пережила чимало змін і вдосконалень. З роками оновлювався її колектив. Безперервно тривав пошук педагогів різних поколінь.

— У кожної людини є своя власна біографія, так і в нашій школі, — стверджував І. А. Яценко. — Різна, наповнена хвилинами радощів і печалі, перемоги і невдач, розчарувань і натхнення. Йшли роки, жовтіли сторінки книг, змінювались люди. Змінювалась історія. Жити без минулого — це значить жити без свого роду. У школі існувала комсомольська та піонерська організація. Її очільниками були Вітков Сергій, Личман Олександр, Попіл Оксана.

Степове безмежжя тече буйною зеленавістю хлібів, мерехтить нагрітим від сонця повітрям... Степовий океан манить і кличе. Роки йдуть, часи минають, а дивом-казкою серед цього простору красується село Воздвижівка. Багато змінилося за останні десятиліття. Відбудувалося, виросло село. На заасфальтованих вулицях височіють сучасні будинки. Новим і невпізнаним став центр села з його чарівним, молодим парком та алеями. Однак душею села завжди була і залишається школа. Будь-якої пори видніється ця двоповерхова будівля серед зелені ялинок, буйного цвіту каштанів та тендітних берізок.

Приміщення Воздвижівського НВК. Осінь 2010 р.

З 15 вересня 1983 року директором школи починає працювати **Хохотва Григорій Іванович**, який пробув на цій посаді майже 18 років (до 2006 року). Випускники та педагоги пам'ятають Григорія Івановича як суворого, відповідального, дисциплінованого, справедливого, вимогливого до себе та інших керівника. За роки його перебування на посаді школа досягла значних успіхів у вихованні і навчанні підростаючого покоління. Випускники школи неодноразово ставали переможцями районних предметних олімпіад, учасниками обласних олімпіад, а також досягли великих успіхів у спорті. Великою заслугою Хохотви Г. І. було придбання школою нової системи опалення, яка й до цього часу дає змогу підтримувати належний температурний режим у за-

кладі. Як учитель фізики, Григорій Іванович віддавав всі сили і знання, щоб виховати в учнів любов до природи знання її законів та законів Всесвіту. До цього часу учні з вдячністю згадують його науку.

Крокуємо затишними коридорами. На першому поверсі в облаштованих кабінетах навчаються учні 1-4 класів, мудрими наставниками яких є досвідчені педагоги Петрова Т. І., Стасик К. М., Омелькова Н. В., Постернак Е. О.

На другому поверсі учнів чекають затишні кабінети. Не загубитися у вирі освітніх технологій учням допомагає комп'ютерний клас, який облаштовано завдяки спонсорській допомозі нашого базового підприємства "Агронива". У 2007-му році школа отримала новий сучасний комп'ютерний клас. Завідує цим кабінетом учитель математики та інформатики з 40-річним стажем **Богославська Ніна Олексіївна**, яка бере активну участь у житті школи, району та виховує молоде покоління на засадах добра, справедливості, мудрості та милосердя.

Справжньою світлицею, окрасою школи є кабінет української мови та літератури, довгий час яким завідувала вчитель вищої категорії **Холод Тамара Іванівна** — "золота" випускниця школи, яка все своє серце, всю чисту душу без залишку віддала дітям, виховуючи в них любов до рідного слова, народу, Батьківщини.

У процесі більш як столітньої історії склалися і свої традиції. Серед них хочеться відзначити наставництво. Кожен молодий педагог, який переступає поріг школи зустрічає розуміння і підтримку старшого покоління.

Традиційно проходять свято першого та останнього дзвоника. За традицією, перший дзвоник надається першокласниками, а покинути лінійку першими — випускникам. Незмінна традиція, яка існує з початку існування школи — це покладання найкращими учнями школи квітів до підніжжя обеліску загиблим воїнам.

Також незмінно щороку у травні у школі проводиться традиційний туристичний зліт, який своє коріння взяв від проведення піонерського вогнища. В цей день діти нашої школи та шкіл сіл Верхньої Терси та Долинки змагаються у туристській вправності на переправах, складанні рюкзака, приготуванні їжі. І незмінним залишилось запалювання вогнища.

З самого початку існування нашого навчального закладу головним завданням школи було, є і буде — виховання духовно багатого особистості, здатної до саморозвитку, самоосвіти, творчого виконання завдань...

* * *

Улітку 1982 року на жнивах, на полях колгоспу імені Горького працював збиральний екіпаж учителя праці Воздвижівської середньої школи Віктора Миколайовича Єременка, сина кавалера орденів Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани" Миколи Івановича Єременка. Віктор і в минулі роки нерідко під час жнив працював у батька помічником комбайнера.

У 1982-му році у Віктора Миколайовича помічником був його колега — Володимир Петрович Холод, секретар шкільної партійної організації. У складі екіпажу — водієм автомашини — директор сільського Будинку культури М. Л. Ольховатський.

Молоді хлібороби трудилися на шкільній техніці — комбайні СК-6, тракторі й автомашині.

* * *

25 серпня 1988 року, напередодні початку нового навчального року, говорив директор Воздвижівської середньої школи Г. І. Хохотва:

— У багатьох наших вихованців літо, певен, полишить приємний спомин. Не один з них побував на морі, а хто на гостинах в інших місцях, а кому і вдома було залюбки поєднувати працю і відпочинок.

Ось, скажімо, нашим юним доярочкам Оксані Попіл, Лілі Богославській і Валі Хохотві та іншим до душі було росяними ранками поспішати на другу ферму. Припала до серця дівчатам та праця. Колгоспним дояркам вони подали велику допомогу. І ветерани мали змогу піти у відпустку з легким серцем. Бо бачили завзятих юнок у праці.

Правління колгоспу справедливо оцінило їхню старанність: Оксана Попіл одержала 50 карбованців премії, Ліля Богославська — 30.

Та й хлопці не сиділи, склавши руки. Багатьох їх можна було зустріти у мехзагонах, де юні механізатори лагодили техніку, а потім сміливіше і за кермо сідали. Так вони зміцнювали теоретичні знання, набували практичних навичок.

Доброї подяки від колгоспу заслужив Вася Сапун, тепер уже десятикласник. Він жнивував — був помічником у комбайнера — нашого вчителя трудового навчання Володимира Петровича Холода.

А як справи з підготовкою школи до нового навчального року?

— Ремонтні роботи ми розпочали із завершенням навчання учнів, — вів далі Григорій Іванович. — Необхідні матеріали (фарби, цемент, вапно тощо) школі відпустило правління колгоспу імені Горького —

наше базове господарство. Активно, найдружніше працювали батьки учнів початкових класів. Лагодили, фарбували, прибирали. Це — Михайло Редько, Варвара Голубовська, Оксана Попіл та інші. Так, були опоряджені десять класних кімнат, решту кімнат і кабінетів "освіжили" силами учнів та техпрацівників. Добросовісно віднесли до цієї справи восьмикласниці Марина Кека і Оксана Попіл, десятикласники Лілія Богославська і Василь Сапун.

Коли 16 серпня 1995 року з директором Воздвижівської середньої школи Сергієм Олексійовичем Медведєвим мова зайшла про підготовку їхнього закладу до нового навчального року, він з оптимізмом заявив: "Уже можна твердо сказати — школа готова до свята знань. Сьогодні наводяться останні штрихи у приміщеннях. Учителі прасують і вішають штори, завершують естетично оформляти класи. І кабінети. Через день-два можна стрічати тут вихованців. А їх 1 вересня за парти сяде понад сто дев'яносто. Школа особливо приваблює своєю барвистістю. Надто радує зір розарій — замилуєшся трояндами!"

Воздвижівський педколектив серйозно турбувала кадрова проблема. У минулому навчальному році не вистачало фахівців, і вимушені були користуватися послугами вчителів з окремих предметів зі сторони. Цьогорік вирішили будь-що розв'язати це питання. І свого домоглися. Дякуючи наполегливості і турботливості голови сільської ради Івана Павловича Козицького. Це він і директор школи Сергій Олексійович Медведєв знайшли кадри, успішно провели переговори з вирішенням житлової проблеми. І люди зголосилися прибути у Воздвижівку й пов'язати свою долю з нею. З Приазов'я приїхало подружжя Клітніїв. Геннадій Анатолійович — історик, Валентина Михайлівна — математик. Колишня вихованка школи Оксана Анатоліївна Попіл закінчила факультет іноземних мов Запорізького університету і тепер читатиме в рідній школі англійську мову. А ось Олександр Павлович Бондаренко з Верхньої Терси викладатиме фізику.

У селі ясно усвідомили, що без школи, без уваги до неї не буде ні колгоспу, ні села. Школа стала мов кадровий цех колгоспу.

Ось і нинішнього літа у господарстві успішно пройшли виробничу практику майбутні механізатори. А четверо цьогорічних випускників продовжуватимуть навчання в Чубарівському СПТУ. Став колгоспним стипендіатом Андрій Чорнобук — буде навчатися в Дніпропетровському сільськогосподарському інституті на ветеринарному факультеті.

А поки що, під час канікул, у колгоспі працюють молодші вихованці школи і їх наставники-вчителі — кожен мав плантацію просапних — буряки й кукурудзу. Таке взаєморозуміння заохочується правлінням. Недавно колгосп забезпечив освітан зерном пшениці (по 1,5 центнера), випикує й інші продукти.

* * *

На початку квітня 2002-го року у Воздвижівці відбулася знаменна подія.

— Сьогодні у нас свято, — говорив директор Воздвижівської ЗОШ I-III ступенів Г. І. Хохотва, — відкриття комп'ютерного класу. Цього ми чекали з листопада минулого року, коли почалася благодійна акція "Комп'ютерний клас — кожній школі", започаткована з ініціативи голови Запорізької обласної адміністрації.

В українського народу є гарна традиція — добрі справи робити гуртом або толокою. Так і з комп'ютеризацією шкіл. Ми широ вдячні за допомогу голові правління ЗАТ "Агронива" М. М. Новохатьку, сільському голові М. О. Єременку, підприємцям В. І. Бортнику та Є. Г. Мірошніченку. Тепер наші учні зможуть опанувати сучасні машини. А з нового навчального року вивчення інформатики почнемо з 8 класу.

Воздвижівська ЗОШ стала п'ятою школою в районі, якій вручено сучасний комп'ютерний клас.

У затишному класі, обставленому сучасними комп'ютерами та меблями, перед гостями і учнями виступала вчителька Н. О. Богославська, яка подякувала всім, хто причетний до організації свята, а учням побажала успіхів у віці комп'ютеризації.

І ось загорілися екрани комп'ютерів... Одинадцятикласники починають гратися "мишками". Поряд сидять Костянтин Ольховатський і Юрій Капустян — їхні руки з "мишкою" ще не зовсім вправні, але в очах горить вогник завзяття: "Обов'язково опануємо комп'ютерну науку!"...

* * *

Завдяки сільраді, яка виділила кошти у сумі 4600 грн., закуплено фарби, фотошпалери та інші необхідні матеріали, капітально відремонтовано спортивний зал, харчоблок і їдальню, стеля і стіни якої були пошкоджені, коли ще кілька років тому протікав дах; зробили побілку з

бірюзовим відтінком. А на кошти, надані ЗАТ "Агронива", закуплено нові штори і підгардинники.

Також "Агронива" турбується про здоров'я підростаючого покоління, забезпечуючи харчуванням школярів (обіди їм обходяться практично безкоштовно). Крім того, товариство взяло на себе фінансування оплати праці шкільного кухаря.

М. М. Новохатько пообіцяв придбати 70 стільців у кабінети хімії, англійської мови та фізики; приготував премії відмінникам, які вручить на свято першого дзвоника, а також запровадив нові колективні премії кращому класу за успішність, високі спортивні досягнення та активну участь у громадському житті.

* * *

У школі за роки існування накопичено серйозний педагогічний, професійний досвід. Створено працездатний колектив з достатнім професійним і творчим потенціалом. Зараз у колективі працює дев'ятнадцять педагогічних працівників, один з яких має кваліфікаційну категорію "спеціаліст вищої категорії" (учитель початкових класів Стасик К. М.), дванадцять спеціалістів першої категорії та шість — другої. У школі у 2009-2010 навчальному році опанували знання дев'яносто дев'ять дітей, але в перспективі їх кількість має збільшитися до ста двадцяти у 2011-2012 роках.

Вчитель Іван Федорович Омесь із своїми вихованцями

Із 1947-го по 2011-й роки Воздвижівська загальноосвітня школа випустила 1483 учні. З них шістнадцятьох нагороджено золотими медалями, а десятьох — срібними:

1. Хмара Надія Василівна
2. Синенко Віктор Іванович
3. Яценко Маїна Іванівна
4. Костяєва Тамара Іванівна
5. Яценко Віктор Іванович
6. Крат Василь Іванович
7. Єна Анатолій Іванович
8. Карпенко Лілія Анатоліївна
9. Єна Ніла Іванівна
10. Карпенко Юлія Анатоліївна
11. Шкабарня Євген Миколайович
12. Шкабарня Вікторія Миколаївна
13. Холод Інна Володимирівна
14. Личман Олександр Олександрович
15. Синчило Сергій Сергійович
16. Богославська Тетяна Григорівна
17. Кека Марина Дмитрівна
18. Попіл Оксана Анатоліївна
19. Кольчійенко Михайло Анатолійович
20. Гоцуля Анна Сергіївна
21. Сторчун Тетяна Олександрівна
22. Новохатько Андрій Миколайович
23. Сторчун Ірина Олександрівна
24. Омесь Євген Олександрович
25. Лисенко Євген Олексійович
26. Клітній Олександр Геннадійович.

Серед випускників школи є багато відомих людей, які стали світилami у різних галузях науки та у своїй професійній діяльності. Це — академік Академії Наук України Омесь М. М., полковник військової служби, який зараз проживає у Росії, Мірошніченко М. С., колишній заступник міністра культури УРСР Буланій В. Т. та багато інших. Серед випускників школи є також воїни-інтернаціоналісти — Васильєв Сергій і Буланій Володимир.

Школа залишається у серці кожного назавжди. Нині Воздвижівський навчально-виховний комплекс — це потужний осередок освіти. Що має високий фаховий рівень, культивує інноваційні методики навчання, творчий підхід у розв'язанні освітніх проблем.

КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ВОЗДВИЖІВКИ

Село пройшло великий шлях культурного розвитку. З найдавніших часів тутешні жителі спеціалізувалися на певних ремісничих справах. Були такі, що славилися будівельною справою, інші — ковальським ремеслом. Ковалі виготовляли знаряддя праці, зброю та інші предмети господарського призначення. Ремісничі справи передавалися з покоління у покоління.

Батьки дбали про виховання в дітей навиків до праці. Юнак повинен навчитися косити, молотити, орати, рубати дрова, ходити за домашніми тваринами, володіти зброєю для самозахисту, їздити верхом на коні. Дівчину з ранніх років навчали шити, прати, ткати, прясти, вишивати, володіти навиками хатньої роботи. Вміти замісити хліб, спекти його. Знати, як жати пшеницю, жито, вибирати та обробляти льон, коноплі, виготовляти волокно, ткати полотно. Дівчат привчали в'язати з ниток одяг (светри, панчохи) та інше.

Дбали жителі села і про духовний розвиток молоді. Навчали молитов, церковного співу, колядок, щедрівок, змалку знайомили з обрядами та традиціями. З покоління в покоління передавалися шана і повага до батьків, дідусів, бабусь. Батьки навчали дітей ввічливо ставитися до старших, звертаючись на "Ви".

Приміщення сучасного Будинку культури. 2010 р.

Велику роль у моральному та духовному розвитку відігравала церква. Церковнослужителі вплинули на втілення в людські душі християнства, яке відіграло важливу роль в розвитку духовності, поширенню письма, навчків хорового співу, морально-етичного та естетичного виховання.

А як співала завжди і співає Воздвижівка! Ніби тими піснями тримає на руках небо!..

* * *

У 1926-му році в селі працював сільбуд. Поступово зростав освітній та культурний рівень воздвижівців. У 1932-му році лікнепівці навчали грамоти 24-х жінок. Найкращими культармійцями були Р. Донченко та Антон Пилипенко.

У травні 1935-го у Воздвижівці до міжколгоспної олімпіади самодіяльного мистецтва готувався музичний гурток, що складався з гармоніста, двох скрипалів, двох балалаечників, сімох мандоліністів, двох гітаристів, вісьмох трензельщиків та бубоніста. Троє колгоспників добре виконували танець під гармонь, а скільки ж дівчат гарно співали!

У 1936-му році при Будинку колективіста артілі імені 17-го Партз'яду були організовані гуртки: драматичний, музичний, хоровий, військовий, яким керував Яким Буланій. М. Хохотва проводив заняття з малописьменними, а культармієць Шенкевич — з неписьменними.

Колгосп придбав нових струнних інструментів на 340 карбованців, а всього на купівлю музичних інструментів витрачено 500 карбованців.

Популярністю користувалася бібліотека.

І в центральному колбуді і при червоних кутках колгоспів працювали драматичний, хоровий, музичний гуртки, читалися лекції, проходилися бесіди, діяли бібліотеки.

* * *

При Будинку колективіста села організовано драмгурток з десяти чоловік, яким керував Шевельов. Гуртківці поставили п'єсу Т. Г. Шевченка "Назар Стодоля" для своїх сільчан.

При будинку працював і хоровий гурток з одинадцяти осіб, яким керував, Ф. П. Богославський. Вистави завжди проводилися з виступами хорового гуртка і духового оркестру. Була підготовлена і п'єса І. П. Котляревського "Наталка Полтавка".

Гарно виконували театральні ролі П. Богославська, О. Біла, П. Грачова та інші. Співакам акомпанував духовий оркестр клубу.

* * *

Як ми уже писали, у Воздвижівці в 1937-му році було організовано духовий оркестр. Без відриву від роботи колгоспники І. Феленко, М. Лисенко, С. Мірошніченко, Ф. Богославський опанували технікою гри на інструментах.

Оркестр добре виконував класичні твори композиторів Шуберта, Бетховена, Чайковського, Лисенка, пісні та марші радянських композиторів.

29 вересня Воздвижівський духовий оркестр і джаз-оркестр (керівник С. Кравець) дав концерт для колгоспників сільради. Успіхом користувався соліст М. Лисенко (труба), кларнетист І. Феленко, баритон М. А. Мірошніченко. Всього на концерті було 250 чоловік.

* * *

12 жовтня зі студії Гуляйпільського радіоузла транслювали концерт Воздвижівського колгоспного будинку. В концерті взяв участь і оркестр під керівництвом С. Кравця.

Оркестр виконав попури пісень в обробці Лисенка, польку "Колгоспниця" та марші радянських композиторів.

Декілька українських народних пісень проспівали колгоспники артілі "Більшовицька боротьба" С. Мірошніченко, Ф. Богославський та М. Мірошніченко.

Усього в концерті взяло участь п'ятнадцять чоловік.

У 1938-му році в Будинку колективіста села (завідуючий Медяник) драмгурток щотижня давав вистави.

* * *

На колишній церковній забур'яненій площі ріс молодий і буйний, як колгоспне життя, парк. У ньому — естрадна сцена. Зразу ж біля парку — колгоспний клуб. З протилежного боку, з північної сторони — великий став.

До ставу, до клубу, в парк у вільну годину йшла колгоспна молодь. Із труб духового оркестру лунав "Чардаш" Брамса та інші класичні твори. Весело і запально кружляла колгоспна молодь, коли оркестр грав польку.

Найенергійнішим заспівувачем розваг, найвеселішим хлопцем у Воздвижівці був секретар комсомольського комітету колгоспу імені 17-го Партз'яду тов. Скігін.

Колгоспний парк став улюбленим місцем відпочинку молоді після ударної роботи. Місцем культурних розваг і культурного зростання.

* * *

Уже 15 років колгоспник артілі Роман Черненко брав участь у самодіяльному драматичному гуртку. Колгоспними акторами були: вчителі Васецький і Марченко та колгоспна молодь.

До жовтневих свят драмгурток підготував постановку "Патріоти нашої батьківщини". За літо 1938-го року драмгурток поставив ряд п'єс з української класичної драматургії.

Тихими вечорами сходилися драмгуртківці в клуб і проводили свою роботу до пізньої ночі. Кожен схвильовано чекав зустрічі із глядачем, чекав того, як він оцінить його улюблену працю.

Співочий гурток під керівництвом Федосія Богославського підготував "Пісню про Сталіна", "Страна выбирает", "Закувала та сива зозуля" та інші народні й революційні пісні.

У теплий, тихий осінній сонячний день далеко на вулицю було чути розрізнену гру труб духового оркестру. Кожен музикант вивчав свою партію. Гурток поповнив репертуар...

* * *

Воздвижівці вміли цікаво та змістовно відпочивати. Кожного вихідного дня до Воздвижівського сільського клубу, що розташований у центрі села, збиралося багато молодих і літніх колгоспників. Тут вони слухали лекції, дивилися кінокартини, брали участь у роботі гуртків художньої самодіяльності.

15 жовтня 1954 року розповідав завідуючий Воздвижівським сільським клубом І. Лисенко: "Як і в усіх селах району, в нашому селі Воздвижівці є теж хороший клуб. Майже вся масово-виховна робота серед населення концентрується в ньому. При клубі є хороша бібліотека з читальним залом, зал для глядачів, розрахований на 300 місць, стаціонарна кіноустановка. З більш ініціативної і обдарованої молоді села, а також літніх колгоспників створені в нас гуртки художньої самодіяльності: драматичний, музичний, танцювальний, співочий. Всього в гуртках бере участь понад 70 колгоспників села.

Наша молодь любить не тільки сумлінно потрудитись, а й добре, культурно відпочити. Багато з них самовіддано трудиться на всіх

ділянках колгоспного виробництва — і разом з цим бере активну участь в організації і проведенні свого дозвілля.

Молода доярка колгоспу імені Будьонного Катерина Погрібна за рік надоїла по 1650 літрів молока від кожної корови своєї групи. Вона добре трудиться на фермі, але вміє і добре відпочити. Погрібна — активний учасник художньої самодіяльності, член драматичного та хорового гуртків.

Активну участь у самодіяльності беруть доярки Кольчійенко Раїса, Радочина Тетяна, члени будівельної і садової бригад Олександра Булана, Поліна Стасик та багато інших юнаків і дівчат села.

Однак рада клубу не обмежувалась тим, що виховну роботу проводила тільки в клубі. У гарячу пору польових робіт ми організовували переважно з молоді агіткультбригаду, якою керував тов. І. Я. Плясецький. Агіткультбригада за літо дала вісім великих концертів для колгоспників безпосередньо в польових станах.

До кінця року ми намітили ще підготувати і дати для трудящих села три концерти, поставити чотири вистави. Крім цього, передбачено організувати ще декілька тематичних молодіжних вечорів!

У Воздвижівці діє фізкультурний гурток, яким керує Яків Іванович Ібришев:

— Юнаки і дівчата з великим захопленням грають у волейбол, баскетбол, шахи, шашки. Кожного вихідного дня можна бачити на спортивному майданчику молодь, що грає у волейбол. Любителів його у нас близько 20 осіб. Часто ми організовуємо змагання між волейболістами артілі імені Будьонного і спортсменами середньої школи. У цих змаганнях особливо відзначились волейболісти колгоспної команди Чаусов Іван, Холод Кім і Личман Павло.

Вечорами багато юнаків змагаються за шаховими дошками. Цим спортом у нас захоплюється тринадцять чоловік...

* * *

21 червня 1966 року завідуючий Воздвижівським сільським клубом В. В. Хохотва повідомляв:

— Багато турбот нині у сільських культурмійців. Перш за все, у всіх гуртках йде наполеглива робота по підготовці до фестивалю самодіяльного мистецтва другого року трирічної естафети культури. Одночасно колективи художньої самодіяльності сільського клубу часто виступають перед колгоспниками колгоспу імені Горького з концертами.

Зараз аматори сцени готуються виступати перед односельчанами та в сусідніх селах з новою програмою.

З успіхом виступають перед трудівниками села колгоспник Андрій Радченко, доярка Раїса Холод, колгоспний водій Олексій Аксиютін, продавці сільських магазинів Олександра Ковальова та Надія Личман, мешканки села Любов Огієнко, старшокласники Воздвижівської середньої школи Тамара Костяєва, Діна Ібришева та багато інших. Відрадно те, що учасників художньої самодіяльності на селі стає все більше.

22 листопада 1966 року про передфестивальну Воздвижівку розповідала районна газета "Зоря комунізму":

— У минулому році Воздвижівський художній колектив добився небяжких успіхів у всіх жанрах сценічного мистецтва. Обласний оргкомітет відмітив аматорів сцени Дипломом I ступеня. А членів агіткультбригади нагороджено грамотою обкому комсомолу. І нарешті, це велика перемога культармійців села і, зокрема, завідуючого клубом В. В. Хохотви: заклад завоював право називатися клубом відмінної роботи.

До фестивалю народних талантів драматичний гурток клубу підготував одноактну п'єсу Л. Солошина "Особливий подарунок", головні ролі в якій виконують причіплювач Віктор Нікуленко, доярка Раїса Холод, тракторист Володимир Хохотва та інші.

Найактивнішу допомогу в організації художньої самодіяльності подає інтелігенція села — вчителі, медичні працівники, бібліотекар. Наприклад, Ніна Пилипівна Булана, завідувача сільською бібліотекою, керує танцювальним гуртком. До фестивалю вона поставила з дівчатами-старшокласницями український танець "Козачок". А колгоспний водій Олексій Аксиютін готує ритмічні танці.

Не шкодує часу для заняття з хористами і вокалістами аптекар Раїса Василівна Дяченко. Вона має досвід хормейстерської роботи: воздвижівський хор під її керівництвом неодноразово завойовував право виступати на обласних оглядах художньої самодіяльності. В його репертуарі народні пісні, твори радянських композиторів.

Оркестром духових інструментів теж керує не професійний музикант, а сільський перукар — Іван Григорович Лисенко.

7 жовтня 1985 року ділився директор Воздвижівського Будинку культури М. Л. Ольховатський:

— За останній час різко зріс життєвий, духовний і культурний рівень колгоспників. І це зобов'язує нас, культармійців, сьогодні працювати краще, ніж учора, робити все можливе для того, щоб кожен

трудівник після робочого дня спішив до Будинку культури і міг там по-справжньому відпочити, знайти для себе любиме заняття.

Зараз колгоспники самі прагнуть брати участь в самодіяльних колективах, бути активними провідниками мистецтва, робити свій відпочинок духовно багатшим і змістовнішим. Давно вже прижились у нашому селі такі свята, як проводи на весняну сівбу, на жнива, вечори вшанування передовиків сільськогосподарського виробництва, посвячення молоді у різні професії. Крім цих традиційних заходів і обрядів у нинішньому році проведені вечір-зустріч з ветеранами Великої Вітчизняної війни "Спасибі вам за подвиг ратний", тематичний вечір "Тил, що кував перемогу", вогник "Герої наших днів".

Пам'ятним залишиться для нас і день господарства "Святе, як хліб, село моє". Та хіба перелічиш всі зустрічі, коли ми збиралися разом відзначити якесь торжество чи просто у дружньому колі провести години дозвілля. Поспілкуватись з мистецтвом.

У нашому Будинку культури діють два вокально-інструментальних ансамблі (дитячий і дорослий), танцювальні та вокальні групи.

Є чим зайнятись тим, хто любить естрадну музику, і має хист до танцю чи співу. Всіх ми обов'язково запрошуємо спробувати себе. І такий підхід до справи виправданий. Він допомагає нам шукати таланти, прищеплювати любов до прекрасного і розвивати активне творче починання.

Хотілося б сказати про аматорів, котрі знайшли себе в художній самодіяльності. Більше десяти років віддають свій вільний час улюбленому заняттю музикою помічник бригадира механізованого загону № 1 Анатолій Іванович Попіл, водій Анатолій Михайлович Кольчійенко, агроном Віктор Іванович Хмара, подружжя слюсар Іван Володимирович та няня дитячого садка Віра Михайлівна Колодка зі своєю донькою Наталкою, вихователька дитсадка Надія Іванівна Богославська та механік-токарь Анатолій Васильович Стасик.

Поруч із дорослими прилучаються до мистецтва і юні учасники художньої самодіяльності — учні середньої школи — Наташа Кисіль, Олена Богославська, Вікторія Колодка, Олена Голубовська, Анжела Богославська та інші.

Широку підтримку з організації дозвілля подають правління, партійна і профспілкова організації господарства. Разом з ними складаємо комплексні і тематичні плани культурно-освітньої роботи, обговорюємо кожен захід, шукаємо такі форми організації дозвілля, щоб якнайповніше задовольнити естетичні смаки, сприяти подальшому розвитку культури на селі...

* * *

Наприкінці вересня 1989-го року у Воздвижівці вшанували учасників художньої самодіяльності села.

— Ви даруєте односельчанам добрий настрій, гарну пісню, проникливу музику, дотепний жарт, — говорив голова правління колгоспу імені Горького Микола Миколайович Новохатько.

— Ви заслужили такої уваги. В цьому ми твердо переконані, — приєднався до розмови секретар парткому Іван Павлович Козицький. — І робота зараз у полі кипить: збирання пізніх, оранка, але ми все ж знайшли час запросити на вогник аматорів. І не самих, а подружжя-ми. Отож хай у сімейному колі почують добре слово про дружину чи чоловіка. Разом хай відпочинуть.

— Без культури, без духовного багатства немислимі наші успіхи в повсякденному житті, — сказав, вітаючи присутніх М. М. Новохатько. — Велику і благородну справу ви робите ... Бажаємо вам нових творчих успіхів...

Багатьом аматорам за активну участь у художній самодіяльності та пропаганді народної творчості голова вручив почесні грамоти і пам'ятні подарунки. Серед нагороджених — ветерани війни і праці В. С. Лисенко, Ф. Д. Синенко, М. М. Мірошніченко (духовий оркестр), В. С. Дубина, М. І. Лисенко, М. М. Феленко, Г. І. Козіна (фольклорна група), Р. В. Дяченко, Т. А. Колодка, К. М. Стасик, Н. О. Шкабарня, М. І. Холод (жіноча вокальна група), подружжя В. В. і М. І. Проскуріни, І. В. Колодка, В. П. Хохотва, В. І. Хмара (ВІА). Люди найрізноманітніших професій пропагують мистецтво зі сцени — аптекар, учитель, доярка, слюсар, страховий агент, медпрацівник, різноробочий, продавець...

* * *

Одного січневого вечора 1995-го року у Воздвижівці проходив вечір-портрет, вечір-вітання господарів Воздвижівського Будинку культури — подружжя Ольховатських Ларису Олексіївну та Миколу Леонідовича з двадцятиріччям творчого шляху.

... До Лариси Олексіївни та Миколи Леонідовича творча зрілість прийшла не на сцені великого театру, а на сцені сільського Будинку культури, де їх знання і вміння виявилися потрібними людям, де вони обжилися, звиклися... А починалося все ніби жартома, несерйозно, і думалось, що Воздвижівка — так собі — ненадовго.

Аж ось уже нібито і непомітно збігло двадцять років!

Лариса Олексіївна пригадує: "Почалося все просто. Нас, молоде подружжя, випускників Мелітопольського культосвітнього училища "посватав" тодішній голова колгоспу імені Горького Анатолій Тимофійович Жук. Чим він нас заманив сюди? Та всім. І селом, і чотирма ставками (чоловік — завзятий рибак), а ще — перспективою бути господарями у сільському Будинку культури.

Приїхали ми у Воздвижівку такого ж зимового дня, а воно сльота, незатишно в селі, в клубі тривав ремонт — підлогу настиляли. Але зустріли нас по-доброму, колгосп дав хату. І почали ми приживатися...

За спеціальністю я диригент-хормейстер, то почала займатися хором, а чоловік — баяніст і грає на духовому інструменті — очолив вокально-інструментальний ансамбль.

І думається: там, де є такі ентузіасти культурного життя та селі, як подружжя Ольховатських, і такі керівники села і господарства, там вируватиме і не пересихатиме світле джерело духовного відродження нашого народу!..

* * *

У селі Воздвижівці новорічних і різдвяних свят з нетерпінням чекають не лише діти, а й дорослі. Бо щороку проходять вони тут змістовно, весело. А, головне — з дотриманням національних обрядів.

І ось тихою впевненою ходою надійшов нововечір Нового тисячоліття, 2001 року. Веселі голоси дітлахів — учасників фольклорного колективу (керівник Л. О. Ольховатська) сільського Будинку культури Марії Арендаш, Каті Вінничук, Віри Холод, Каті Феленко, Оленки Чокнадій, Яни Буланої, Ані Фадеєвої і Віки Польської припрошували усіх до новорічної ялинки на "золоте світло калити". Давно забутий звичай ожив перед глядачами. "Гори вогонь народний ясно! Спечи нам калиту красну, щоб ми її вкушали і горя не знали", — лунала обрядова пісня. Срібні дзвіночки дзвеніли під вікнами, сповіщаючи людям, що до них йдуть свята в гості — стрічайте їх!

Світле Різдво Христове фольклористи розпочали з відвідин Воздвижівського приходського храму, отримавши там благословення від отця Костянтина, спершу попрошували до сільської дільничної лікарні. Зворушливою була там зустріч колядників. Адже ніщо так не гріє душу, як дзвінки дитячі голоси, котрі оповістили присутнім "нову радість, яка не бувала, над вертепом зірдала ясна світлом засіяла".

Стільки слів подяки було від розчулених хворих, від медперсоналу!.. Ніби й справді там засвітилася зірочка тепла і надії...

За звіддарем далі прошкував вулицями села вертеп. Гостинні господарі привітно стрічали дітей, одягнених в українське яскраве вбрання. Багато хто з них задалегідь готувався до цієї зустрічі. Гостинно відчиняли двері своїх осель, від душі підносили дітям гостинці — солодощі жителі села. Вони широко дякували вертепівцям, прохали, щоб не лишали їхніх осель і наступного року, бажали всім добра, злагоди і любові...

* * *

А ось така подія відбулася у ЗАТ "Агронива" 4 липня 2005 року...

Сюди погожої днини завітали гості з Києва. Працівники телеканалу "1+1".

Зустрічав їх господар — директор ЗАТ "Агронива" М. М. Новохатько, запросивши на хліб-сіль, на смачний обід. Потім усі вирушили до ставу, де воздвиживці, в тому числі й учасники художньої самодіяльності Будинку культури, святкували проводи на жнива.

До мікрофону підходять персонажі — Урожай, Сонце і Земля.

"Оце тобі, господарю-батьку, хліб святий. Благослови ним дітей своїх на плідну працю. Хай не обходять їх щастя та доля", — мовить Аня Гоцуля, що була в ролі Землі, вручаючи коровай М. М. Новохатьку. У відповідь на це Микола Миколайович пообіцяв, що відповідні служби докладуть усіх зусиль, аби врожай був зібраний вчасно і без втрат.

Продовжили свято учасники дитячого фольклорного колективу. У їх виконанні присутні подивились (а представники телеканалу "1+1" зняли для своєї передачі) інсценізацію пісні "Вийшли в поле косяри". У національних костюмах, з косами за плечима хлопчики були схожі на справжніх хліборобів. А поруч з ними виступали сільські аматори з піснями, запальними танцями, веселили присутніх гумором.

Та яке свято біля ставка без рибалок? Вони завітали на масове гуляння прямо з човнів. Розповіли про свої рибальські справи і запросили скуштувати юшки. Та й смачною ж вона була. А бажаним запропонували виловити зі ставка не рибу, а справжні подарунки.

Тим часом гості спілкувалися з дітьми, робили зйомки разом з ними. А ще знімали виставку робіт народних умільців В. М. Холод, П. Ф. Стасик, Л. В. Кучерявої, Л. Ф. Плясецької, К. Т. Мороз, розгорнуту прямо на березі ставка.

А "Урожай" зі снопом стиглої пшениці та ячменю обсипав усіх присутніх зерном нового врожаю зі словами: "Сію-засіваю зерном нового врожаю на добробут, на здоров'я, на любов і повагу до рідної землі..."

* * *

Працівники сільського Будинку культури увели в практику своєї роботи вивчати і підтримувати народні звичаї та обряди. Проводи на жнива, "обжинки", проводи на заслужений відпочинок, які проходили урочисто, по-святковому, бо на них приходили родинами. І завжди директор ЗАТ "Агронива" М. М. Новохатько для кожного знаходив теплі слова, дякував за роботу і бажав здоров'я на багато літ.

І сьогодні, незважаючи на труднощі, у Воздвиживці художня самодіяльність живе і розвивається...

У СВІТІ КНИГ — БІБЛІОТЕЦІ...

Одним із культурних центрів на селі була і є бібліотека. У 1939-му році у клубній бібліотеці було понад 150 читачів.

У колгоспі імені 17-го Партз'їзду в 1939-му році працював бібліотекарем Ф. Заїченко. Колгоспники Петро Стародуб, Петро Холод, Тарас Сидоренко були постійними читачами. Тоді популярністю серед читачів користувалися книги "Мати" М. Горького, "Овод" Войнич, "Піднята цілина" М. Шолохова.

У 1946-му році в колгоспі імені Чапаєва була гарно налагоджена робота хати-читальні. Щовечора культмасовик демобілізований І. С. Плясецький проводив читки газет, проробляв Конституцію СРСР, Положення про вибори до Верховної Ради СРСР серед молоді та літніх колгоспників.

В жовтні 1954 року завідувача Воздвиживською сільською бібліотекою Т. Раділова говорила: "Сільська бібліотека нашого села користується широкою популярністю серед колгоспників. У ній зараз налічується 2500 книг. Є багато брошур і журналів. Бібліотека має понад 200 постійних читачів. Найактивнішими читачами є молодь села..."

У читальному залі ми систематично організуємо бесіди, голосні читки книг і газет. Багато проведено бесід на науково-атеїстичні теми..."

У 1956-му році сільська бібліотека знаходилась у приміщенні старого клубу, яке було непристосоване, холодне, з цегляною підлогою. Книжковий фонд не відзначався багатством. Працювала у бібліотеці Ніна Пилипівна Булана. Колгосп імені Горького приділяв велику увагу бібліотеці, допомагав, передплачував багато журналів і газет.

— У бібліотекаря Ніни Пилипівни Буланої є чому повчитися, — констатувала 16 серпня 1957 року завідувача районною дитячою бібліотекою М. Куц. — Перше, що кидається в очі, коли заходиш у Воздвижівську сільську бібліотеку, — це її красиве художнє оформлення. Всюди на стінах зі смаком розвішені заклики на актуальні, злободенні теми, а також яскраві, привабливі бібліотечні плакати.

Увагу читачів привертають гарно оформлені книжкові виставки на різноманітні теми.

Усе це зроблено умілими руками Ніни Пилипівни Буланої. Видно, що свою справу вона любить, віддається їй усім серцем, усією душею.

Біля цих книжкових виставок і бібліотечних плакатів проводяться бесіди з читачами. Та й не тільки тут. Ніна Пилипівна щоденно уважно переглядає одержані бібліотекою газети, журнали, а потім іде в польові стани рілничих і тракторних бригад, на ферми і проводить там бесіди на політичні теми, з внутрішнього життя нашої Батьківщини і міжнародного життя.

Наслідком повсякденної невтомної роботи Ніни Пилипівни серед трудящих села є те, що сьогодні бібліотека має на абоненті 385 активних читачів та охоплює пересувними бібліотечками 110 читачів.

Бібліотекар Н. П. Булана бере активну участь у роботі агіткульбригади, а також керує драматичним гуртком при Воздвижівському сільському клубі.

* * *

У 1967-му році поруч з Ніною Пилипівною стала трудитися 17-річна Марія Семенівна Богославська, яка заочно навчалася в Мелітопольському культурно-освітньому училищі, обслуговували вони жителів сіл Воздвижівки, Новий Світ, Прилуки, ходили із хати в хату і розносили книги, щоб люди читали.

В листопаді 1967 року був відкритий новий двоповерховий Будинок культури. На другому поверсі його розмістили бібліотеку, яка працює і по цей час. Бібліотекарі раділи, що у новому приміщенні кількість читачів зросла до 1100.

Бібліотека мала тісні зв'язки зі школою. Особливо — з учителями Клавдією Тимофіївною Крат, Нелею Семенівною Карповою, Раїсою Василівною Дяченко та іншими.

Після Ніни Пилипівни з Марією Семенівною Богославською працювала Тамара Федорівна Попик. У той час секретарем парторганізації колгоспу був Василь Лазарович Столяренко, який бібліотеці приділяв велику увагу.

Особлива увага у Воздвижівці приділяється і пенсіонерам. Тут бібліотекарів виручають школярі-книгоноші. Це учениці 7-9 класів Галина Личман, Ольга Федоренко, Валентина Довгай, Ольга Стасик та Лариса Булана. Дівчатка після уроків приходять до бібліотеки, беруть книжки і розносять їх пенсіонерам. Запитують у них, про що б вони ще хотіли прочитати.

* * *

У бібліотеці часто влаштовувалися цікаві читацькі конференції, усні журнали, літературні вечори.

Велика увага приділялася й роботі з дітьми. Для молодших школярів проводилися дитячі ранки, для старших — літературні вечори.

— Наша сільська бібліотека налічує 14483 екземпляри книг, а її послугами користувалося в 1973-му році 1230 жителів Воздвижівки. В названому році вони прочитали близько 14 тисяч книг, у тому числі понад 2000 — на суспільно-політичні теми.

— Працівники бібліотеки, — повідомляла 23 серпня завідувача Т. Попик, — спільно з активістами в цьому році провели 90 масових заходів. Вони включилися у виконання умов республіканського огляду на кращу постановку роботи по інтернаціональному і патріотичному вихованню трудящих.

* * *

Через два роки завідувачою призначили М. С. Богославську.

У різний час у бібліотеці працювали Ліда Дмитрівна Холод, Любов Семенівна Єременко, Олександра Андріївна Жук, Ірина Василівна Мірошниченко, а зараз у ній господарюють Зінаїда Леонідівна Стасик та Тетяна Олександрівна Омесь.

* * *

У 1978-му році Воздвижівська сільська бібліотека стала філіалом Гуляйпільської централізованої бібліотечної системи і надає читачам різноманітні послуги.

Переможцем районного соціалістичного змагання у 1983 році стала Воздвижівська сільська бібліотека-філіал, а у трудовому суперництві за звання "Крацій по професії" перемогу здобула Марія Семенівна Богославська, яку нагородили грошовою премією і її ім'я занесли у книгу Трудової слави райкому профспілки працівників культури.

* * *

Одним із важливих завдань з підготовки до 40-річчя Великої Перемоги було влаштування працівниками бібліотеки й музею зустрічей учнів з ветеранами війни. Так відбулася зустріч із ветераном війни і праці Степаном Тимофійовичем Омесем, про якого зібраний багатий матеріал у сільському музеї. Степан Тимофійович був першим шофером на селі. Усю війну водив автомашину. І після повернення з фронту продовжував працювати шофером в рідному колгоспі імені Горького аж до виходу на пенсію.

На честь 40-річчя Великої Перемоги у бібліотеці було розгорнуто книжкові виставки "Книга, обпалена війною" і "Подвиг партії — подвиг народу". Цій знаменній даті присвятили і огляд літератури "Заради життя на землі".

У кінці жовтня 1984-го року у Воздвижівській сільській бібліотеці (завідуюча З. Стасик) відбувся усний журнал "Ніхто не забутий, ніщо не забуте". У його проведенні взяли участь ветеран війни Валентина Георгіївна Мороз та учні старших класів місцевої середньої школи.

У 1986 році у бібліотеку прийшла заочниця Харківського інституту культури Тетяна Олександрівна Омесь...

* * *

Сьогодні колектив бібліотеки прагне донести книгу до кожного читача, задовольнити його запити на книгу. Велику увагу приділяє бібліотека індивідуальній роботі з читачами, веде масові форми пропаганди літератури.

Бібліотекарі ведуть і краєзнавчу роботу, пропагують літературу з історії рідного краю, розповідають про минуле та про життя і діяльність знатних земляків.

У бібліотеці є література на допомогу шкільній програмі. Бібліотекарі тримають тісний зв'язок із шкільною бібліотекою і вчителями...

ХРЕСТО-ВОЗДВИЖЕНСЬКА ЦЕРКВА

Хресто-Воздвиженська церква

Коли збудовано першу дерев'яну церкву в селі Воздвижівці, не вдалося встановити. Але точно відомо, що в 1893-му році зведена кам'яна — на честь Воздвиження чесного і животворного Христа Господнього.

У 1890-му році священиком був В. Корецький, а в 1913-му році — О. І. Верецький.

Хресто-Воздвиженська церква у 1913-му році налічувала 2909 (1430 мужчин і 1479 жінок) прихожан, мала 33 десятини землі. За рік тут провели 199 хрещень дітей, 40 вінчань молодих та 51 поховання померлих.

У середині тридцятих років минулого століття церкви у селі не стало.

У 2001 році у книзі "Воспоминания" уродженець Воздвижівки Михайло Степанович Мірошніченко зазначав:

— В Воздвиженке іспокон веков и до революции существовала православная церковь (с. 39). Еще мой дедушка Артем пел в хоре Хресто-Воздвиженской церкви. Позднее, до самого закрытия ее, в церковном хоре пели дядя Михаил, папа и тетя Паша, соответственно партии первого, второго теноров и сопрано. Пели по нотам, которым

их обучал церковный регент Афанасий Гаврилович, имевший церковное музыкальное образование.

Церковь нашу разобрали. А была она построена по-настоящему, по правилам христианского церковного зодчества. Это был настоящий храм. Паствы было много. Ее составляли не только жители Воздвиженки, а и люди окружающих селений, которые не имели своих церквей. Хор был одним из лучших в уезде!

При мне церкви уже не было. Только фундамент остался. В его разборке принимал участие и папа. Помню я, как носил ему на завтрак пирожки с картошкой. И вот, оставшись без церкви, люди, как бы осиротели.

При немцах опять стала действовать церковь. Под нее приспособили магазин, который построили перед самой войной. Переделке подверглась только внутренняя часть магазина. Снаружи здание магазина на церковь не походило. Папа опять с дядей Михаилом, тетей Пашей и другими бывшими церковными хористами стал петь в церковном хоре.

Дедушка Артем (Артем Иванович Мірошніченко (1880-1920. — Авт.) был красивым, добрым и интеллигентным человеком. Он являлся хористом церковного хора, пел тенором. Был старостой хора и в отсутствие регента руководил хором.

* * *

У 1996-му році до Владики Запорізького разом із сільським головою поїхала жителька села Воздвижівки Тетяна Сапун, яка загорілася благородною ідеєю — відродити у Воздвижівці церковні традиції і започаткувати храм.

Прохання воздвижівців про відкриття церкви було задоволене. Тетяна Іванівна повернулася додому з документами, де зазначалося, що у селі Воздвижівці буде відкрито церкву!

Радості селян не було меж — у них буде власна церква! І невдовзі у приміщенні колишньої старої школи пролунав молитовний спів!

Тетяна Сапун з перших днів діяльності нової церкви прагнула облаштувати, прикрасити своє дітище: зносила туди ікони — і з дому, і ті, які дарували воздвижівці, їздила до художників із проханням створити іконостас, намалювати хрест. І вже зовсім скоро церква була гарно оздоблена новими іконками, новими кодринками...

Вже перестало битися гаряче і небайдуже серце ентузіаста Тетя-

ни Сапун, однак у воздвижівській церкві продовжують литися у серця і душі людей щирі молитви. Служби ж проводить отець Володимир, який приїхав і оселився у Воздвижівці...

ДІЛЬНИЧНА ЛІКАРНЯ

*Халати білі —
В темних плямах йоду,
Годинник лічить пульс
безсонних днів,
Тут камфора потрібніша
за воду
І строфантин
Потрібніший за хліб.*

В. Коротич.

Рятувати людей — це завжди прекрасно. І не лише в прямому, медичному аспекті. Нам відомі імена лікарів, що під час війни, окупації, переховували поранених бійців, або навіть визволяли полонених...

Робота лікаря — більше, ніж робота. Це — високе покликання, це — особливе життя. І лікарня — то більше, ніж будівля. То — остання надія, той заклад, куди людина несе свої болі і тривоги — в надії на порятунок!..

Приміщення сільської амбулаторії

У 1876-му році у Шелехівці (Воздвижівці — Авт.) працював один фельдшер і віспоприщеплювач.

У 1931-му році у селі організовується медичний пункт, де першим лікарем був Корній Іванович Дергаль.

На 1 січня 1945 року діяла дільниця, яка обслуговувала села Воздвижівку, Верхню Терсу і Долинку. Були амбулаторія та фельдшерський і фельдшерсько-акушерський пункти.

У них працювало 10 чоловік, в т.ч. один лікар, шість фахівців середнього медичного персоналу (одна посада була вакантна), тобто два акушери, три фельдшери і три особи молодшого персоналу.

У 1953-му році у Воздвижівці почала працювати стаціонарно-дільнична лікарня (головний лікар Захар Захарович Гірко). Потім головним лікарем була до 1961-го року Валентина Андріївна Прихідько, 1963-1964 роках — Анатолій Іванович Долгополов, у 1964-1966 роках — Іван Іванович Ананченко, у 1967 — 1975 роках — Балак Володимир Іллч, а з 1976-го по 2001-й рік — Дмитро Дмитрович Кека. Після його смерті лікарню очолила його дружина Віолета Олексіївна Кека.

— Свій перший обов'язок ми, медпрацівники Воздвижівської дільничної лікарні, — заявляв головний лікар Д. Д. Кека, — вбачаємо в чіткій профілактичній роботі. На диспансерний облік взято, насамперед, тваринників, механізаторів, інвалідів війни і праці.

Диспансерним хворим призначається амбулаторне або стаціонарне лікування, що запобігає поглибленню процесу.

Стаціонарний хворий відчуває в лікарні і увагу медпрацівників, і домашній затишок. Тут можна подивитися телепередачі, послухати радіо, почитати свіжу пошту, щоп'ятниці прослухати лекцію. Лікувальний режим, доброзичливість молодших медичних працівників Н. Л. Єни, Л. Л. Феленко, Г. Я. Заїченко та Р. К. Лазаревої швидко повертають хворим здоров'я і хороший настрій.

Дільнична лікарня обслуговує трудівників колгоспу імені Горького, імені Леніна, імені Кірова.

Оцінка якості роботи на будь-якій лікарняній дільниці визначається за доступністю лікарської допомоги. Для цього тут є амбулаторія, стаціонарне відділення, 2 ФАПи (у Верхній Терсі й Долинці), пункт "швидкої допомоги". Там працюють знаючі і люблячі справу медики.

Кваліфікованість медичної допомоги — другий показник охорони здоров'я. У нас вона здійснюється терапевтом, педіатром, зубним лікарем, клінічною лабораторією. З минулого року працюють кабінет

фізіотерапевтичної допомоги і електрокардіографії. Добре організована й консультативна допомога з боку райлікарні і обласної клінічної лікарні. На сучасному рівні організаційно-методична форма профілактичної роботи: профогляди населення, відбір і ведення диспансеризації, профілактичних щеплень, пропаганда санітарно-гігієнічних знань.

Що ж він за чоловік такий головний лікар дільничної лікарні Дмитро Дмитрович Кека?

Дмитро Дмитрович 15 років незмінно очолює медичний заклад. Люди його хвалять і кажуть про підвищене почуття власної гідності. Головний лікар Гуляйпільської райлікарні В. П. Бут підтвердив, що Д. Д. Кека часто вносить дискомфорт неприкритою правдою, однак ніхто не вважає його сварливим чи прискіпливим. Є таки серед нас люди принципу! Правда, нелегко їм живеться. Ось і Дмитра Дмитровича підстеріг інфаркт...

Тільки через непоступливість Дмитро Дмитрович залишав обжиті квартири і вирушав на чергове місце роботи. Не з доброго дива армійський хірург перекваліфікувався на гінеколога, завідував у міській лікарні і несподівано для себе опинився у Воздвижівці, куди навіть хлопчак з дипломом не заманиш. І його колись "купили", направивши в село на місяць, а вийшло на все життя.

— Воздвижівська дільнична славиться в Гуляйпільському районі, — писала 14 травня 1991 року газета "Запорізька правда", — хоч стаціонар і амбулаторія збудовані давненько. Коли Д. Д. Кека приймав лікарню, навіть під'їзного насипу не було і тяжко хворих несли, по коліна тонучи в багнюці. Зрозумівши, що під лежачий камінь вода не тече, головний лікар почав турбувати районне керівництво і таки "вмолотив" шляховиків.

З тих пір Дмитро Дмитрович у кожному новому скликанні обирається депутатом, а на додачу — ще й членом виконкому сільради, від чого людям є певна користь. Хороший двір у лікарні — заасфальтований, з доріжками, клумбами, і розарієм, яблуневим садом та чепуренькими підсобними приміщеннями. Торік до амбулаторії будували фізіотерапевтичний кабінет, вмеблювали його й установили обладнання. Палати в стаціонарі — на трьох пацієнтів, застелені килимовими доріжками. Про що свідчить і те, що вже третій рік ін'єкції та щеплення дітям роблять тільки одноразовими шприцами.

Господарства не шкодують коштів для лікарні, допомагають чим багаті. Колгосп імені Кірова придбав велику пральну машину, центри-

фугу і паровий прес, а раніше — телевізор. Кольоровий телевізор нового покоління передав колгосп імені Леніна, а заодно — дефіцитні простирадла та ковдри. Повноцінне харчування хворих забезпечує колгосп імені Горького. Тому в дільничній багато дечого, про що мріють колеги-медики в інших селах. І все ж основний вимірник — робота.

— Коли мені довелося лікуватися самому, в обласну лікарню не подався, — без тіні хизування каже Дмитро Дмитрович, — бо хворіти все ж довелося серйозно.

У дільничній лікарні працювали стоматолог Л. Ю. Сімченко, педіатром — Віолета Олексіївна Кека, інші медичні працівники, які добросовісно виконували свої професійні обов'язки.

* * *

Цікавим є і такий факт з історії дільничної лікарні: ще до Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років тут працював пологовий будинок, який "протримався" до 1971-го року. Завідуючою була акушерка Ольга Іванівна Максим'юк.

Колектив медпрацівників Воздвижівської дільничної лікарні. 1966 рік

У лікарні фельдшером трудилася у післявоєнний період і до 70-х років минулого століття, до виходу на пенсію, Ганна Костянтинівна Хулла.

Свого часу медсестрами, санітарками та технічними робітниками працювали Ганна Омелянівна Богославська, Мотрона Володимирівна Калініченко, Луїза Леонтіївна Фальковська (Феленко), Лідія Дмитрівна Лисенко, Катерина Григорівна Савоста — Заїченко, Варвара Пилипівна Кашина, Галина Лаврівна Пилипенко, Володимир Петрович Кондратенко, Ніна Гнатівна Лисенко, Ніна Олексіївна Тарабріна, Ніна Федорівна Марюшкіна, Наталія Олексіївна Личман, Любов Василівна Заїченко, Людмила Іванівна Шепель, Світлана Петрівна Микула, Олена Вікторівна Плясецька, Валентина Дмитрівна Бойко, Людмила Володимирівна Федоренко, Галина Яківна Заїченко, Галина Омелянівна Стародуб та інші.

Активними донорами були: Г. Ф. Стародуб, Г. О. Стародуб, Н. Г. Стасик, Р. К. Лазарева, Н. Л. Єна, П. С. Трофимюк, Г. Я. Заїченко, К. Г. Заїченко та інші.

* * *

Перед новим 2003-м роком колектив Воздвижівської дільничної лікарні очолив лікар Володимир Петрович Бут.

Воздвижівській дільничній лікарні завжди щастило на головних лікарів, які вдало поєднували лікарські і господарсько-організаторські здібності. Жителі Воздвижівської, Верхньотерсянської і Долинської сільських рад свого часу чимало добрих слів говорили про тепер уже покійного головлікара дільничної Дмитра Дмитровича Кеку.

Сьогодні з повагою і шанюю вони відгукуються про теперішнього головного лікаря Володимира Петровича Бута. Чим же він заслужив повагу і шаню? Щоб відповісти на це запитання, довелося побувати у Воздвижівці...

* * *

Зимовий день видався по-осінньому туманний і сирий. Асфальтівка, обабіч якої місцями око радувала своєю соковитою зеленню озимки, неквапливо вела в село. Аж ось і пункт нашої мети. Під їжджаємо до охайного приміщення сільської амбулаторії, в одному з кабінетів якої трудилася бригада столярів з ТОВ "Агро-Континент". Поговоривши з ними, разом з В. П. Бутом прямуємо до лікувального корпусу, біля вікон якого чаклувала бригада жінок-штукатурів.

— Це "дівчата" з будівельно-монтажного бюро "Промінь", — пояснює Володимир Петрович. — Дякуючи допомозі їхнього керівника Володимира Федоровича Білецького, ми зробили євроремонт вікон, а тепер завершуємо штукатурні роботи.

— Ніби і небагато зроблено — поміняно вікна, — розповідають соціальні пацієнти лікарні подружжя Смаль Петро Никифорович і Євгенія Миколаївна, — а зразу в корпусі потеплішало.

Мої співрозмовники — пенсіонери-інваліди. Охоче гортають сторінки свого життя-буття. Тут вони четвертий рік. І всім задоволені. У тому, що в лікарні потеплішало і непогано харчують, вбачають заслугу, в першу чергу, головного лікаря.

— У лікарні я з 1992 року, — говорить медична сестра С. І. Лисенко. — Колектив у нас дружний, працьовитий. Кожен прагне допомогти хворим переборювати недугу. Пощастило нам і на головного лікаря, який хоч і вимогливий, принциповий, але справедливий. Ніколи не сидить без діла. І, як результат, — амбулаторія відремонтована, здійснено євроремонт вікон лікувального корпусу. А скільки сил і енергії забрала підготовка до акредитації лікарні!

— З Володимиром Петровичем працювати легко і важко, — долучає до сказаного директор ЗАТ "Агронива" М. М. Новохатько. — Легко, бо це — людина слова. Пообіцяв — зробив. А важко, бо у нього ду-

Медіраціоністки дільничної лікарні. 1989 р.

же багато ідей і всі вони — на покращення матеріального і фінансового становища дільничної лікарні. А ідеї, які б вони не були геніальні, нічого не варті без матеріальної підтримки. Тому товариство завжди іде на допомогу і співпрацю з лікарнею.

— Дільнична лікарня передана на баланс Воздвижівської сільської ради 1 січня 2002 року, — розповідає сільський голова В. М. Федоренко. — За цей період пройшло багато змін. Головний лікар Дмитро Дмитрович Кека помер, потім виконувала обов'язки Віолета Олексіївна — його дружина. Тоді постало питання головного лікаря і після довгих дебатів Володимир Петрович погодився. З його призначенням у нас проблем з лікарнею поменшало разів у п'ять. Тому що Володимир Петрович багато питань вирішує самотужки. Із такими людьми просто приємно працювати. У них ніколи не вичерпується запас енергії. І ініціатива проявляється не тільки в бажанні, а і в умінні щось зробити.

Окрема тема — дружний, працьовитий колектив лікарні. Як не було важко, ніхто не пішов. Володимир Петрович зумів згуртувати його і результати самі говорять про себе.

У цьому році відбулася чергова акредитація лікарні і комісія надала їй першу категорію!

Приємно усвідомлювати і те, що тут не пропадає даремно жодна копійка. В поточному році ми з бюджету виділили більше 9 тисяч гривень на капітальний ремонт, та Володимир Петрович випросив 10 тисяч гривень у районі. От за ці гроші і розпочали ремонт лікарні.

Володимир Петрович Бут розповідає:

— Наша дільнична лікарня обслуговує жителів трьох сільських рад. Керівники сільгосптовариств, розташованих на їх територіях, допомагають лікарні постійно і безвідмовно — директори ЗАТ "Агронива" Микола Миколайович Новохатько та ТОВ "Агро-Континент" Володимир Борисович Щербина. Вони багато допомогли коштами та будматеріалами при підготовці до акредитації лікарні. Ремонтні ж роботи лягли на плечі колективу, який з честю справився з ними. Велике спасибі йому за це.

Та не тільки про матеріальну базу дбає головлікар — не менш важливе значення для хворих має і наповнення харчового раціону. І тут, як дбайливий господар, В. П. Бут використовує можливості присадибної ділянки, що оточує лікарню.

— Весною ми садимо на ній, — продовжує розповідь Володимир

Володимир Петрович Бут (у центрі) із медпрацівниками. 2006 р.

Петрович, — картоплю, цибулю, капусту, моркву, які скорочують витрати на харчування хворих, урізноманітнюють їх меню...

21 листопада 2004 року В. П. Бута за сумлінну роботу по охороні здоров'я населення нагороджено регіональною медаллю "За заслуги перед Гуляйпільським краєм".

У липні 2008-го року дільничну лікарню реорганізували в амбулаторію загальної практики сімейної медицини села Воздвижівки.

ЇМ КРИЛА ДАЛА ВОЗДВИЖІВСЬКА ЗЕМЛЯ!..

Певно, що у всі часи існування села, головним його потенціалом, основною рушійною силою були його люди, які, власне, і давали та дають йому життя, творили і творять його історію.

Поєднуючою рисою всіх цих людей є те, що всі вони мають одне ім'я — воздвижівці, яке носять з гордістю.

Воздвижівка пишається своїми людьми. І не тільки тими, хто в тривалім часі життя жив і живе, трудився і трудиться в ньому, а й тим великим загалом, які, виїхавши поза його межі, трудилися, творили і продовжують це робити у багатьох куточ-

ках як нашої України, так і в різних місцях далеких і близьких держав, славлячи своєю працею, своїми здобутками не лише свої імена, а й ім'я рідного їм села. Так, воздвижівська земля справді багата і щедра не тільки на земні дари, а й на людські таланти...

КРАЩІ ЛЮДИ — ТРУДЯЦІ

Хліборобська династія

Якось, розмовляючи із секретарем парткому колгоспу імені Горького В. Л. Столяренком про справи в господарстві, я попросила назвати прізвище одного із кращих хліборобів. Василь Лазарович на хвилину замислився, потім сказав: "Запишіть: Сергій Петрович Омесь, комбайнер першої тракторної бригади. Про нього не соромно розповісти людям".

Незабаром ми прибули в бригаду. Біля входу на подвір'я тракторного стану я побачила Дошку показників. На ній — результати роботи механізаторів за попередній день. Першим у списку стояло прізвище С. П. Омесь. Процент виконання норми — 110.

Була саме обідня перерва. Частина механізаторів зібралась на подвір'ї, серед них і т. Омесь. Середніх років, засмаглий на степовому повітрі, він щось весело розповідав товаришам.

Але на мої запитання відповідав лаконічно, уривчасто. Секретар парткому тут же втрутився в розмову: "Мало говорить, зате багато робить, скупий на слова, зате щедрий на працю".

Останнє підтверджують факти. Під час жнив комбайнер намолотив 2825 центнерів зерна із 150-гектарної площі. Не було дня, щоб червоний прапорець за першість у соціалістичному змаганні не майорів на його комбайні.

Взагалі С. П. Омесь любить свою справу і до будь-якої роботи ставиться з усією серйозністю, якщо вже візьметься ремонтувати машину, то можна бути впевненим, що вона працюватиме справно. Цього року трудівник полагодив два комбайни.

— У Петровича все до ладу виходить тільки тому, що він має інтерес до своєї справи. Адже без цього не можна жити на повну силу. А він по-справжньому захоплений своєю професією, — сказав у розмові помічник бригадира М. К. Буланій.

Трудовий шлях у кожного складається по-різному. С. П. Омесь ще в школі обрав собі почесну і цікаву професію хлібороба. Адже, що

може бути кращим, ніж вирощувати дорогоцінні зерна життя. Вирішив піти стежкою своїх батьків.

Після закінчення семи класів працював у тракторній бригаді причіплювачем. Уважно приглядався, як механізатор водить трактор. Швидко оволодів секретами його роботи, побував на курсах підвищення кваліфікації. Довгий час водив гусеничного трактора полями колгоспу.

Комуніст Омесь працював і одночасно підвищував свою майстерність. Багато допомогли курси підвищення кваліфікації, що організувалися для механізаторів у колгоспі. Три роки тому він став механізатором першого класу. Коли виникла проблема, навчився водити і комбайна. І ось уже другий рік трудиться на ньому під час жнив.

Як і основну роботу, С. П. Омесь сумлінно виконує партійні доручення. Він — профгрупорг бригади, агітатор.

Так трудиться справжній комуніст. Він завжди там, де важче, найскладніше.

За багаторічну самовіддану роботу С. П. Омесь нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. Він є добрим наставником, чесним, сумлінним працівником, користується заслуженим авторитетом і повагою серед товаришів.

— Все було б добре, — не раз говорив С. П. Омесь, — аби здоров'я.

На жаль, воно стало підводити останнім часом старого ветерана. Поки батько перебуває в лікарні, його трудову естафету несе син Сергій.

1972 рік

В. Ніколенко

Син хлібороба

... Степ красивий у будь-яку пору року, а особливо весною, коли, заколисаний піснею жайворона, рокотом тракторів, щедро наливається соком першої зелені.

Ось один із них, верткий ЮМЗ-6, зупинився край поля. З його кабіни вистрибнув тракторист. Стрункий, вище середнього зросту, смаглявий, з темними виразними очима, він приязно посміхається сонцю. З усього видно, що в нього піднесений настрій. Та й не може бути інакше, коли навкруги бує весна, а в пухкий ґрунт покладено добре зерно. Закінчено весняну сівбу. У проведенні її взяв активну участь і механізатор першої тракторної бригади Сергій Омесь.

— Мені, як і кожному механізатору господарства, — каже юнак, — доводиться робити все: і сіяти, й орати, і хліб збирати. І скрізь прагну працювати так, щоб не було соромно перед товаришами, полем, яке годує нас хлібом, а найбільше — перед батьком.

З ким би не доводилося говорити про Сергія, всі, як один, — і бригадир тракторної бригади І. Я. Рось, і секретар парторганізації колгоспу І. П. Козицький, і перший секретар райкому комсомолу О. О. Кірієнко — стверджували, що знають його як сумлінного, вдумливого хлібороба.

Звідки ж у С. Омесь висока відповідальність за доручену справу, закоханість, у рідний степ, хліборобську працю? Про це він каже:

— До степу, хліборобської праці мене перш за все привчив батько — Сергій Петрович. Від нього переймав секрети хліборобської майстерності. Під його наглядом починав трудову діяльність, потяг до землі відчув тоді, як уперше побував на жнивному полі. Ще хлопчиком прибігав до нього подивитися на роботу жінок. А насамперед — батька. Подобалося мені, як він красиво, з гордо піднятою головою сидів за штурвалом степового корабля і творив диво з див: косив і молотив пшеницю, яка тугими струмками збігала в кузов автомашини.

Звідси, від рідних воздвижівських полів, і почалася хлоп'яча некриклива любов до праці хлібороба, до землі.

— Вірте чи ні, — ділиться найпотаємнішим юнак, — але мені досі вчувається запах жнивного поля, рокіт працюючих двигунів комбайнів, оте відчуття повноти щастя, коли батько вперше взяв мене на комбайн.

Пройшов певний відрізок часу, Сергій закінчив десятирічку, а потім — і Чубарівське сільське професійно-технічне училище. У рідний колгосп повернувся механізатором широкого профілю.

Від рідного поля, від батьківської хати, обцілований степовими гарячими вітрами, коли настав час, молодий хлібороб, комсомолець, пішов на службу в ряди Збройних Сил СРСР.

— Наш Сергійко, — говорить С. П. Омесь, — не з плаксунів. Але в його солдатських листах постійно відчувається туга за домівкою. Одного разу послали в конверті пшеничний колосок і листок м'яти, щоб вони нагадували йому про рідний край. За такий несподіваний сюрприз син гаряче нам дякував.

— Було таке? — запитую Сергія.

— Було, — ніяково посміхається юнак.

Простота, скромність — риси, притаманні Сергію Омесю. Та, коли йдеться про виробничу чи громадську діяльність, він може бути і принциповим, твердим у своїх вчинках і рішеннях. За це і поважають у колгоспі молодого комуніста, члена райкому комсомолу і кандидата в члени обкому комсомолу.

А працювати абияк він не вміє. Наприклад, на минулорічних жнивах Сергій Омесь очолював збиральний комсомольсько-молодіжний екіпаж. Скосивши і обмолотивши 305 гектарів хлібів, він видав з бункера комбайна СК-5 "Нива" 6210 центнерів зерна і виборів серед однорідних екіпажів перше місце в районі. В першому році поточної п'ятирічки С. Омесь нагородили медаллю "За трудову відзнаку", нагрудним знаком ЦК ВЛКСМ "Молодий гвардієць п'ятирічки".

Найрадіснішою подією в житті молодого хлібороба — після одруження і народження сина Сергія — було те, що на XXII обласній комсомольській конференції його обрали делегатом XIX з'їзду ВЛКСМ.

— Коли почув своє прізвище, — розповідає Сергій, — вірилося і не вірилося. Відчуття було таке, ніби в мене виростають крила. Як виправдати високе довір'я, виявлене мені, рядовому хліборобу?

... Зараз юнак на з'їзді. Та Сергієве поле бринить зеленими сходами, що течуть до обрію і губляться у синій прозорості. Поле живе.

1982 рік

І. Кушніренко

Ланковий ХОХОТВА І. П. та його досягнення

Гарна у червні гуляйпільська земля. Особливо після дощу. Барвиста веселка перекинулася за край поля, яке аж видзвонює дощовими краплями, що важко срібляться на зеленому листі кукурудзи. Це — поле ланкового Івана Пантелеймоновича Хохотви. Адреса: колгосп імені Горького Гуляйпільського району.

Все, як і завжди. І дощ, і веселки, і посухи, і невсипущі бур'яни. Але в цьому році земля дихає особливо, і настрої у механізаторів особливий. А головне — натхнення, з яким кукурудзівники взялися вирощувати урожай. Три ланки: комуністів Івана Хохотви, Григорія Феленка та Івана Буланого на 700 гектарах зобов'язалися зібрати по 50 центнерів зерна кукурудзи з гектара.

... Іван Хохотва щойно привів свого трактора на польовий табір, почистив культиватора.

— Тридцятип'ятирічний хлібороб розповідає про свою роботу на рівні вищого фахівця своєї справи.

— Сприятлива весна дала змогу нашій ланці переглянути плани. Ми посіяли 350 гектарів кукурудзи — на 50 гектарів більше запланованого. Та й зобов'язання піднялися. Тепер боремося не за 50, а за 52 центнери з кожного гектара.

— Ми запрограмували урожайність на умовах розрахунків. А це значить, що в цьому році ми даємо рослинам ту дозу добрив, яка необхідна для запланованої урожайності. Крім того — комплекс агротехнічних і організаційних заходів.

І в усякій справі для ланки характерний творчий підхід.

На допомогу ланці завжди приходять голова колгоспу В. А. Куриленко, агроном І. І. Єна. разом вони визначають методи обробітку ґрунту, організації праці, технічного обслуговування. Але найкраще своє поле, свою роботу знає сам ланковий. Агроном не побачить кожного рядка, не вслідить за кожним підгортачем. Все залежить, зрештою, від безпосереднього виконавця, від кваліфікації і ерудиції ланкового.

У Івана Хохотви — покликання, талант, виробничий досвід? Так, все це в нього є. Але він — біля керма колективу, відповідальний за землю, посіви, на його совісті врожай. І тут без навчання не обійдеться. Робота така, така вимога часу.

— Просто добре водити трактора, орати, сіяти, сумлінно виконувати розпорядження агронома чи бригадира, — говорить Хохотва, — зараз цього замало. Треба самому знати те, що знають спеціалісти, ширше мислити, рахувати, передбачати.

Іван Хохотва безпомилково визначить і норму висіву, і дозу добрив, знає, яке саме поле відчуває більшу потребу в тому чи іншому підживленні.

Саме на цьому наголошував Іван Хохотва, коли обговорювали з механізаторами умови змагання на приз імені знатного земляка Івана Полікарповича Мартиненка. Він поділився досвідом і запропонував включитися в змагання механізаторів. Івана Хохотву-комуніста бентежать спільні справи, успіх усього колективу.

1973 рік

В. Артюх

Доля Никанора БОГОСЛАВСЬКОГО

Усе своє життя Богославський, як і його батько, гнув спину на воздвижівських багатіїв.

П'ятнадцятирічний Никанор почав самостійно заробляти на хліб — пішов батрачити. І повторив би безрадісну, безправну долю батька, діда, якби не революція...

Звістка про Велику Жовтневу соціалістичну революцію застала Никанора Богославського на фронті, де тисячі солдатів проливали кров за незрозумілі, чужі їм інтереси імперіалістів, котрі ніяк не могли поділити вже давно поділений світ. Закипіла, завирувала армія. Важко було розібратися дев'ятнадцятирічному сільському хлопцеві, який ніколи не цікавився політикою, в суті платформ більшовиків, меншовиків, есерів. Але симпатії цілком були на боці більшовиків, котрі, як писала ленінська газета "Правда", що після лютневої революції закликала довести революцію до переможного кінця, вирішити питання про землю, хліб, мир.

Не скоро, однак, відбулася зустріч солдата з рідною домівкою. По дорозі з фронту захворів тифом. Слабий після армії, хвороби, голодування з'явився у Воздвижівці. Сподівався, що тут вже почалося інше життя. Але нове життя, як і всюди, народжувалося в гострій, непримиренній класовій боротьбі. Питання стало так: якщо ти не з Радянською владою, значить поти неї. Середини бути не могло.

Невдовзі Никанор Богославський став першим депутатом сільради. А через два роки — і її головою. Він займався хлібозаготівлею, організував споживчу кооперацію, брав участь у ліквідації неписьменності, організував семирічну школу в селі, медичний і ветеринарний пункти тощо. Ніщо не зупинило діяльності активіста — ні погрози куркулів, ні тяжке сімейне горе: померла дружина, на руках залишилося трійко дітей...

— Не забути мені роки колективізації: скільки здоров'я, сил віддав справі, — говорить тепер фундатор першого Воздвижівського колгоспу Никанор Сергійович Богославський.

Як член комісії по створенню колгоспу, він розвінчував підризву роботу куркулів, переконував середняків у доцільності ведення колективного господарства, пробуджував у колишніх бідняків почуття господаря життя.

Колгосп назвали іменем 17-го Партз'їзду. А Богословського, людину непідкупної чесності, колгоспники обрали головою ревізійної комісії. Пізніше він був бригадиром, заступником голови колгоспу, а з 1935 року — головою колгоспу...

З перших днів Великої Вітчизняної війни хлібороб із зброєю в руках став на захист Радянської Батьківщини. Під час тяжких боїв за Кавказ, в 1942-му році, вступив до лав ленінської Комуністичної партії.

Усю війну пройшов у складі діючої армії, громив ворога на рідній землі і визволяв народи Європи. Закінчив війну в Будапешті...

— Вважайте, що все довелося починати з нуля, — згадує Никанор Сергійович перші післявоєнні роки. — Мене викликали на бюро райкому і запропонували їхати піднімати з руїн колгосп у Долищі.

А через два роки воздвижівці попросили Богославського стати головою рідного колгоспу. Так і працював на цій посаді до 1949-го року — поки не обрали головою виконкому сільради.

Тринадцять років був незмінним головою сільради. Та й після того, як пішов на пенсію, односельчани не раз називали його своїм представником у місцевому органі влади. Бо глибоко поважали, любили, вірили в нього, довіряли йому.

Неспокійне, але прекрасне життя прожив Никанор Сергійович — у постійному горінні, боротьбі за створення нового світлого життя. Зараз йому 77 років. Дві дочки його вчителюють у нашому районі, син — механізатор, живе на Кавказі, ще одна дочка трудиться у рідному колгоспі.

Сьогодні від старої Воздвижівки, мабуть, тільки і залишилася, що назва. На її землі зміцніло багатогалузеве господарство, озброєне передовою технікою. Завдяки підвищенню культури землеробства в колгоспі імені Горького більш родючою стала земля. В селі прекрасні середня школа, Будинок культури, бібліотека, працює дитяча музична школа, є магазини, лікарня, аптека. Культурно і заможнo живуть колгоспники на рідній землі, де кожен тепер сам собі коваль свого щастя. І Никанор Сергійович Богославський — один із тих, хто створив для нас щасливе сьогодні. Земний уклін йому за це...

1974 рік

А. Пузанова

Засвіти свою зірку

22 травня 1995 року після тяжкої довготривалої хвороби на 68 році життя перестало битись серце знатного хлібороба колгоспу імені Горького Єременка Миколи Івановича.

З раннього віку він пізнав тяжку селянську працю і присвятив їй все своє свідоме життя. Більше чотирьох десятиків років трудився механізатором, з 1958 року — незмінним комбайнером, добиваючись високих результатів праці. В конструкцію комбайнів вніс понад двадцять раціоналізаторських пропозицій, від впровадження яких одержано великий економічний ефект.

За добросовісну і високопродуктивну працю Микола Іванович був нагороджений численними урядовими нагородами: орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", Дружби Народів, медалями "За трудову доблесть", "За доблесну працю", "Ветеран праці", грамотами Президії Верховної Ради України; за успіхи в народному господарстві — медалями ВДНГ.

... Сонце немилосердно пече. В кабіні бувало в бувальцях "Колоса" піби в печі. А відчиниш двері — пилюка. Та комбайн, ніби ткацький човник, снує і снує. Закінчує одну загінку, переходить на іншу. І так з раннього ранку до глибокої ночі, а точніше — до світанку.

Збиральна машина не залишає ниву по 20-22 години на добу. Сплять комбайнер з помічником по черзі.

— Найвагомішого ужинку, — розповідає Микола Іванович Єременко, середнього зросту, з посрібленими скронями чоловік, — наш збиральний екіпаж добився 21 липня. Тоді ми зібрали 22 гектари пшениці й набили 1465 центнерів хліба. Чи випадковий наш успіх? Звісна річ, ні.

У тому, що найвищі намологи — результат самовідданої праці екіпажу, переконує така хроніка: 14 липня 1984 р. жнивварі обмолотили 31 гектар колосових і видали з бункера 112,4 тонни зерна, через день — відповідно 28 і 120, 17 липня — 28 і 142, 18 липня — 30 і 144,4 тонни.

— Дивлячись на хлопців, — каже секретар парткому колгоспу І. П. Козицький, — не міг не проїнятися гордістю за них. Валячись із ніг від втоми і безсоння, вони на очах творили чудо. Коли напруження досягло кульмінації і, здавалося, що не витримають ні люди, ні комбайн, за кермо сідав сам Микола Іванович. І діяв так, як повинен чинити тільки комуніст. Ми чекали ще кращих результатів, та випадощ. Правда, він дав перепочити і людям, і машинам, тому найвищо-

го намолоту екіпаж досягнув 21 липня — скошив 22 гектари і намолотив 146,5 тонни зерна.

На нинішніх жнивах поряд з екіпажем Єременка працювали й жнивварі, яких очолював член КПРС Сергій Сергійович Омесь. В одній ланці. Це дало бажаний результат.

— Про роботу в одній ланці з Сергієм, — розповідає Микола Іванович, — я говорив із секретарем парткому ще напередодні жнив. Хотілося з енергійним, завзятим молодим товаришем показати клас. І от наша мрія здійснилася. За підсумками четвертої жнивної п'ятиденки ланка зібрала 225 гектарів колосових і намолотила 1191,1 тонну зерна.

Як виявилось — це найкращий результат в області. Воздвижівські жнивварі стали володарями перехідного призу імені Героя Соціалістичної Праці І. П. Мартиненка.

Хто ж вони ті, що працювали на спільну перемогу? Миколу Івановича я вже називав. Його помічник — сержант міліції Іван Григорович Феленко, тракторист — Михайло Іванович Браженко, Олексій Трохимович Карпенко, водій Олександр Іванович Личман.

У нелегкій битві за хліб багато важить не тільки урожайність колосових, мудрість комбайнера, надійність техніки. Потрібні згуртованість колективу, надійність кожного його члена.

— У нас немає байдужих до хліба, до справи товаришів, — продовжує розповідати Микола Іванович. — Якщо трапилася якась поломка в тракторі чи автомашині, всі гуртом лагодимо.

— Отака взаємовиручка імпонує нам, молодим хліборобам, — каже Сергій Сергійович Омесь. — Працювати біля Миколи Івановича — це значить проходити справжню школу хліборобської майстерності. За ним не поспіти, та ми прагнемо від нього не відставати. Досвідчений комбайнер не тільки прискіпливий екзаменатор, а й надійний товариш. Коли на моєму "Колосі" вийшли з ладу паливні фільтри, Микола Іванович, не вагаючись, віддав свій запас.

В екіпажі Сергія Сергійовича трудяться комсомольці: помічником — рідний брат Петро, трактористами — Віктор Пилипенко та Богдан Войцицький, водієм — Володимир Чаусов. Усі вони прагнуть засвітити свою зірку удачі, яка приходить до невтомних, самовідданих.

Комбайни знову в загінках, нестримним потоком тече золотаве зерно в бункери.

Гордість Воздвижівської землі

Семен Васильович Хохотва

Напевне, і в області нелегко знайти тракториста, котрий би стільки зорав землі за своє життя. Кілька років тому головний агроном їхнього колгоспу підрахував, що якби скласти все зоране С. В. Хохотвою докупи, то вийшло б, що він вже тричі перевернув землі господарства. Майже по дві норми за день виконує він на піднятті зябу, а щорічний виробіток на його "Кіровоць" складає близько п'яти тисяч умовних гектарів. Це при тому, що середньорайонний показник на К-700 за минулий рік становив 2800 гектарів.

Все життя працює Семен Васильович Хохотва у рідному колгоспі імені Горького. Зажив серед людей слави кращого орача. І на грудях механізатора два ордени Трудової слави другого і третього ступенів та орден Трудового Червоного Прапора.

На цей раз з Семеном Васильовичем ми зустрілися в полі. Трактор зупинився край поля, відчинилися дверці. І на східцях з'явився господар. За рік, що минув з часу нашої першої зустрічі, він зовсім змінився. Собою русявий, брови, як колоски пшениці, на ходу легкий, жвавий. Є в нього щось таке, відразу вгадаєш, що чоловік коло землі ходить. А ще посмішка, відкрита й привітна. Правда, на цей раз він зробив серйозний вираз обличчя, мовляв, відволікаєте від роботи. Про це й хотів сказати. Та я випередив його:

— Семене Васильовичу, минулого разу ви обіцяли показати трактора в роботі...

— Сідай, — враз змінився вираз на його обличчі. І за мить ми вже в просторій кабіні. Ніби виправдовуючись, він продовжує: — Недавно приїздив бригадир. Затримав. Тепер ви. А я й так уже відстаю від Володимира Григоровича Кузнєцова.

Справа в тому, що Семен Васильович у колгоспі завжди був першим на оранці і завжди прагнув до цього. А це кілька днів пішло на ремонт, і товариш по бригаді вирвався вперед. Щоправда, в нього і трактор сильніший, К-701, і майже новий. Але Хохотва не з тих, хто легко поступається. "Кіровоць" рівномірно, метр за метром долав широке поле з вибалком. З-під лемешів плуга витікали чорні борозни.

Невимушено йшла і наша розмова. Семен Васильович розповідав, що син уже пішов до сьомого класу, а від дочки має внука. Сказав, що зробив, нарешті, капітальний ремонт трактору. Вперше за дванадцять років. А строк його служби взагалі 10 років. Скільки ж коштів зекономлено господарству, подумалося. Виявилось, про це не раз думав і сам механізатор, свідомо йшов до цього.

— Для колгоспу "Кіровоць" обходиться майже в 12 тисяч карбованців, — говорить він. — Тепер рахуй: три роки понад встановлений строк уже відпрацював. А ще, вважай, 5 років до пенсії працюватиму. Це факт. А там може і більше. От і виходить, що збережу господарству гроші ще на один трактор чи на якісь інші важливіші речі.

По-господарському мислить тракторист, державно мислить. У цьому ще й ще раз переконувався, спілкуючись із ним. Взяти хоча б такий випадок. Півтора роки тому в колгосп прийшов новий трактор К-701. Його запропонували Хохотві, але він відмовився. Мотивував тим, що на новому будь-хто працюватиме, а на його старому навряд, щоб хтось довго протримався. Він же знає його, як свої п'ять пальців. І гарантує безперебійну роботу на кілька років. Таким чином, буде в бригаді два потужних трактори.

Відтоді, як сів він за трактора, минуло 38 років. Невпізнанно змінилася техніка, але такою ж невгамовною лишилася вдача механізатора, незмінною зосталася любов до праці, до землі. Земля навіть пахне для нього по-різному: після стерні зеленню, а на світанку, коли ще парує після оранки, то сирістю і свіжістю. В цю пору йому пайбільше подобається працювати, коли все пробуджується. Нерідко він і зорю, і світанок зустрічає в полі за роботою. Тут же в кабіні передірає і знову до роботи. Оранка для нього — що другі жнива. Гаяти часу не можна, бо там, дивись, задощить, а згодом сніг випаде. І чекай тоді до весни. Тому він і не любить, коли його в такий час відволікають.

Але Хохотва не лише плугатар, який оре землю, він перевозить багато вантажів, проводить лущіння, культивуацію ґрунту, сіє. Чотири роки тому зайняв друге місце в області, посіявши 750 гектарів. Тоді ж народився і своєрідний рекорд — 112 гектарів за добу, або чотири змінних норми. Але рекорд був не заради рекорду. Ще вранці приїхав бригадир і сказав, що барометр показує на дощ. І слід поспішати. Семен Васильович зрозумів. Увесь час сів і поглядав на небо. А коли впала ніч, все виглядав з кабіни та прислухався до вітру. Вже на світанку досівав останній гектар. Як раптом небо розколола блискав-

ка, вдарив грім і по кабіні затарабанили важкі краплі дощу. Семен Васильович підставляв під них втомлені руки, обличчя і радів: встигли. Через рік пшениця тут стояла стіною!

За повсякденною напруженою працею не забуває він і про громадські справи. Тому не випадково вважається одним з кращих народних дозорців у колгоспі, всьоме обирається депутатом Воздвижівської сільської ради. Скрізь працює розумно й сумлінно, як велить хліборобське серце. Нерідко йому доводиться втручатися в різні події. Та ще ніхто не дорікнув, що він учинив несправедливо чи байдуже поставився до когось. За це його й поважають односельці. А ще за те, що не шукає вигоди в роботі. Завжди там, де найважче, найвідповідальніше.

Того дня ми ще довго розмовляли з Семеном Васильовичем у просторій кабіні трактора про громадські справи, про роботу, про захоплення — він виявився запеклим футбольним уболівальником.

Сонце вже піднялося високо над горизонтом, розсіявся туман і тому здалеку було видно оранжевого "Кіровця", який поволі з'являвся з-за пагорба, лишаючи за собою рівні борозни. Продовжувався звичайний день колгоспного життя...

І так, день у день... трудився Семен Васильович, віддаючи себе роботі.

Батьківщина високо оцінила нелегку працю механізатора.

В 1991 році Хохотву С. В. за сумлінну, багаторічну, самовіддану працю нагородили орденом Трудової слави першого ступеня. Тепер він повний кавалер трьох ступенів ордена Трудової слави!

Ще завзятіше трудився Семен Васильович і до 2000 року не залишив свого "залізного коня", а було йому майже сімдесят років.

Не кожне господарство не тільки в районі, а і в області, може похвалитися таким орденоносним земляком.

У 2009-му році у селі вшанували заслуженого механізатора. Повного кавалера ордена Трудової слави Семена Васильовича Хохотву. На його честь в урочистій обстановці відкрили пам'ятну дошку на приміщенні адміністративного будинку ЗАТ "Агронива".

Руки просять роботи...

— Ідеалізувати Юрія Кушніра не збираюсь, — почав розповідати начальник першого мехзагону колгоспу імені Горького Анатолій Іва-

нович Попіл. — У нього, як і в кожної людини, є свої сильні і слабкі сторони. І в його роботі, і в його характері є багато загальних спільних для Юриних колег рис. Але це не завадило юнакові стати помітною людиною в колгоспі.

Трудовий колектив мехзагону № 1 як переможця переджовтневого соціалістичного змагання занесено на районну Дошку пошани. У мехзагоні добре вродила озима пшениця, кукурудза, соняшник, буряки. Гордиться колективними успіхами й групкомсорг Юрій Кушнір, який брав участь у комсомольській конференції району. Погодьтеся: здобути шану і повагу в односельчан непросто, та Юрію це вдалося.

Юрію — 21 рік: служба в армії дала багато, загартувала духовно і фізично.

Юрієві та його товаришам місцем служби був Афганістан. І цим багато що сказано. Два роки під чужим небом їх усіх, хто пройшов афганське пекло, треба вважати героями.

Про ратну службу Юри його батькам Катерині Василівні та Миколі Григоровичу, братам і сестрі нагадують листи-подяки, грамоти командування, медалі.

Йому так хотілося з армії швидше повернутися в рідне село Жовтневе. Роботи руки просили.

Юрій демобілізувався саме перед збиранням кукурудзи в минулому році. Не відсиджувався вдома — степ вабив його. І пішов юнак помічником в екіпаж до комбайнера на комбайн "Херсонець-200" Богдана Васильовича Войцицького. І працювали вони так, що вийшли переможцями в обласному змаганні екіпажів на збиранні качанистої.

— У хорошій сім'ї виріс Юрій. Микола Григорович, прищепив юнакові любов до техніки, до хліборобської справи, котрий сам довгий час працював механізатором, та недуга спіткала трудівника. Шапують і Юрину маму, Катерину Василівну — першу в колгоспі доярку. Вона вже отримала більше як 3,5 тисячі кілограмів молока від корови своєї групи.

Зараз Юрій Миколайович — досвідчений механізатор, наставник. Найскладніша техніка йому підкоряється. Тому, питання кому віддати новий красень комбайн "Джон Дір", вирішилось само собою. Звичайно, Юрію. І він не підвів. На жнивах 2011 року він перший по господарству. Робота в його руках кипить.

Думається, Юрію підкориться не одна трудова висота. Бо справжнім господарем іде по землі.

Піввіку у строю

22 січня 1994 року районна газета "Голос Гуляйпільля" надрукувала замальовку "Піввіку у строю". У ній ідеться про ветерана колгоспу імені Горького Івана Івановича Хохотву.

— Багато довелося пережити Івану Івановичу, — писала газета, — за свої 70 років (26 січня він відзначатиме ювілей). Ще юнаком, у 1943 році, звів підневільної праці на чужині. Німецькі окупанти силоміць вивезли Івана разом з такими, як і він, бранцями, до Австрії. Там, у невеличкому селищі Шільтерні, юнака приставили до місцевого бауера. Нелегким були ті роки неволі. І зовсім не від того, що робота виснажувала, до неї Іван був звичний, а тому, що вважали ті пихаті хазяї робітників зі сходу за робочу худобу. Немало стусанів, принижень виніс юнак, але ніколи не схилив голови перед господарями. Пенвен був, що час звільнення настане.

Згодом, після Перемоги, три роки служив Іван Хохотва в армії, а у 1948 році після тривалих мандрів повернувся до рідної домівки, до селянської праці. Відтоді минуло 46 років. Весь цей час трудився на землі. Згадуючи прожиті роки, ніколи не шкодує, що пов'язав свою долю з хліборобським ремеслом.

У трудовій книжці колгоспника І.І.Хохотви записів чимало, за десятиріччя змінив він багато робіт: працював бригадиром, механіком, очолював комплексну бригаду, трудився помічником механіка тракторної бригади. А останні роки — комбайнером, трактористом. І весь час — у рідному господарстві, постійно біля землі-матінки.

У першому мехзагоні, де сьогодні продовжує свою трудову біографію досвідчений хлібороб, про Хохотву — найкращої думки. Його тут цінують, поважають, з думкою ветерана завжди рахуються. Словами він не звик розкидатися, а вже коли щось пообіцяв, то обов'язково зробить.

— Іванович — людина діла, — говорить керівник мехзагону Володимир Миколайович Федоренко. — Він володіє хистом ладити з людьми, не випадково свого часу йому довіряли керівні посади. Я завжди раджуся з досвідченим хліборобом, прислухаюсь до його зауважень.

Іван Іванович Хохотва, віддавши все своє трудове життя хліборобській справі, належність людини до селянського трудового роду вважає за предмет неабиякої гордості.

— Шкодную, — хитро мружачи очі, говорить ветеран, — що сини мої — Олексій та Іван не обрали мого шляху. Тож і доводиться відробляти на колгоспній ниві їх частку. Та що поробиш — кожному своє, як говорять у народі.

Як і двадцять-тридцять років тому, з першими півнями спалахує світло в оселі Хохотвів. Це господар збирається на роботу, як і сорок шість років тому...

Щедрої вдачі людина

30 липня 1994 року районна газета надрукувала замальовку "Щирої вдачі людина" про А. М. Пилипенка. Прочитаємо її:

— На землю спадають густі вечірні сутінки. Цю пору Анатолій найбільш любить. Приємно пройтися неквапно вулицями села. Тиша навкруги, чути навіть, як гукають яблука в саду. Пахне печеним хлібом, м'ятою. Вечірня прохолода лоскоче розпашіле за день обличчя, дихається легко, на повні груди. Тиха, лагідна ніч навіює приємні спомини.

Незважаючи на молодість (Анатолію Пилипенку тільки 29 сповнилося), авторитет серед колег механізатор має великий. Поважають його за те, що беручий до роботи, за його чесність і принциповість.

— Розумієте, — каже голова профкому М. С. Богославська, — є люди, котрі працюють добре, насамперед тому, що життя цього вимагає. Анатолій душу в роботу вкладає, господарем себе відчуває на цій священній землі, а не бездушним придатком машини...

Гарної думки про Анатолія Пилипенка і голова правління М. М. Новохатько.

— З такими людьми, як Пилипенко, можна гору зрушити, — говорить керівник, — Мені особливо імponує відданість хліборобському ремеслу. Напевне, саме тому і показники його роботи досить високі.

... Пливе золотавим полем комбайн. За його кермом Анатолій Михайлович Пилипенко — людина щедрої, неспокоїної вдачі, для якої хліборобська справа — сенс усього життя...

Пов'язав життя з працею на землі

"Іншої дороги не хочу..." — це розповідь про механізатора Івана Костянтиновича Буланого (22 жовтня 1994 року).

Мрія опанувати спеціальність тракториста зародилася в Івана ще в дитинстві. Остаточно ж визріла вона у далекі 50 роки, коли осінніх вечорів поверталася мати з роботи, розтираючи закладлі від холоду руки. Працювала тоді вона у рільничій ланці, механізації майже не було, про це лише мріяли. Тож і доводилося переважно всі роботи виконувати вручну: і буряки копати, і кукурудзу та соняшники збирати. Нерідко те збирання затягувалося аж до морозів.

Діти, а їх у сім'ї Буланих було п'ятеро, поважали батьків, чим могли їм допомагали. Мати, бувало, піде в поле, а молодші — корову на налигач і за нею. Частенько поралися і на городі разом. Вчила мати дітей поважати і шанувати землю-годувальницю.

Ті зерна любові до селянської праці проросли у душах буйноколоссям і діти залишилися вірними батьківській землі.

Поважають Івана Костянтиновича та його дружину Галину Юхимівну. Вже пенсійного віку трудівники, але до цього часу допомагають господарству. Іван Костянтинович працює трактористом, а дружина порається на колгоспному городі. Більше сорока років віддав голова сім'ї механізаторській справі. Сіяв, орав, культивував, словом, доглядав землю, як і належить хліборобу. У тракторній цій небагатослівний трудівник користується авторитетом, а завоював його самовідданою працею, старанністю.

У справах, у життєвій круговерті не зчувся Іван Костянтинович, як підійшов до того рубежу (22 жовтня 1994 року йому виповнилося 60 років), коли людина має право на підсумок зробленого. Він не шкодує, що пов'язав життя з працею на землі, іншої дороги він не хотів.

"Повторитися в учневі своєму..."

— такий життєвий орієнтир поставила собі за мету передова доярка колгоспу імені Горького Олександра Олександрівна Єна. Велике душевне задоволення одержує трудівниця від того, що набутий нею досвід стає у пригоді молодим колегам. Щиро радіє ветеран, коли бачить плоди свого наставництва.

Здається, зовсім недавно терпляче вчила майстерності і Ніну

Омель, Ліду Хохотву, а вже цих доярок по батькові величають, ходять вони в передовиках і самі молодь навчають. Ще чотири роки тому Олександра Олександрівна мала право піти на заслужений відпочинок, проте залишається в строю й досі. А щодо виробничих успіхів, то в колективі рівних їй немає. За десять місяців 1994 року вона надоїла від своєї групи корів близько 110 тонн молока. Це показник найкращий у господарстві. Досягнуте — то плід копіткою і наполегливої праці, яку доярка завжди виконує на совість, вкладаючи душу.

У багатоплинності життя, у повсякденних турботах час летить непомітно. Вже сивина торкнулася скронь, повиростали діти (їх в Олександрі Олександрівни троє), а й досі живуть у пам'яті спогади про далекі роки юності. Тоді вона, закохана у сільського хлопця, без роздуму виїхала на село, пов'язавши навік з ним свою долю і, відверто кажучи, жодного разу, навіть подумки, не розчарувалася у своєму виборі, село стало рідною домівкою, святим оберегом.

Надійно стоїть на землі ветеран виробництва Олександра Олександрівна Єна, і поки є такі люди — і селу, і землі світить добре майбутнє...

Тракторист Володимир Костоглод

У трудовій книжці Володимира Пантелеймоновича Костоглода перший запис зроблено далекого повоєнного 49-го. Дванадцятирічним хлопчиком розпочав він свою трудову діяльність у рідному колгоспі імені Горького. Трудився на різних роботах, деякий час працював скотарем, а останні роки — трактористом. Орав, боронував, сів, збирав врожай. І так із дня в день. З року в рік.

Вже більше двадцяти років Володимир Пантелеймонович беззмінно працює на гусеничному тракторі Т-150. Високо цінуючи хліборобське ремесло, ветеран прищепив риси працездатності і своєму сину Василю, котрий, як і батько, кохається в техніці. Зараз молодий Костоглод працює на колісному тракторі, забезпечує кормами тваринницьку ферму.

— Мені здається, що трудовий приклад Костоглода заслуговує уваги, — говорив помічник начальника мехзагону М. М. Колодка, — Володимир Пантелеймонович — це людина, якій я з легким серцем можу довірити найвідповідальнішу справу.

Літа у Володимира Пантелеймоновича, образно кажучи, повернули вже на осінь. Другий рік ветеран отримує заслужену пенсію. Але не сидиться йому вдома...

Щасливий своїм неспокоєм...

Скажу відверто: мені імпонують люди неспокійної вдачі, по-доброму їм заздрю, бо щасливі вони своїм неспокоєм, якого нікому не відібрати, не загасити! До таких людей справедливо можна віднести і ветерана колгоспу імені Горького Івана Пилиповича Буланого, який нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. Про цього чоловіка мені доводилося не раз чути добрі слова, з повагою відгукується про працюючого тракториста і голова правління М. М. Новохатко, і голова комітету профспілки М. С. Богославська. Більшість односельців, з якими мені доводилося зустрічатися і говорити про Івана Пилиповича, характеризували його як доброго хазяїна і справжню людину.

Народна мудрість твердить: "Коли п'єш воду, не забувай про того, хто криницю викопав". Таку криницю, в якій — цілюща і смачна вода, викопав власними руками мудрий чоловік Іван Буланий. Його внесок у загальну скарбничку господарства неоціненний. "Такі ветерани праці, як І. П. Буланий, котрі вирости в тяжкій воєнній й повоєнній роки, воістину "цемент вищої марки", що надійно зміцнює трудовий колектив, — наголошує голова правління М. М. Новохатко. — Саме від рідні, від кожної зустрінутої на життєвому шляху гарної людини Буланий взяв найкраще".

Ще в далеких п'ятидесятих започаткував свою трудову біографію Іван Пилипович. Всякого довелося скуштувати йому за минулі, виповнені трудовою звитягою роки. Але куди б не кидала життєва доля, скрізь трудився на совість, завжди приходив на допомогу людям. Більшість прожитого Буланим пов'язане з технікою, 29 років не розлучався ветеран з трактором. Орав, сів, боронував, культивував... Одним словом, ростив святий хліб. І хоча зараз механізатор досяг пенсійного віку, про це йому краще не нагадувати — образиться. "Без роботи я не можу жити, а відпочити ще встигну", — говорить Іван Пилипович. Останнім часом трудівник перейшов на роботу, яка не пов'язана з полем, працює на навантажувачі. І тут ним не нахваляться. Трудовий день Івана Пилиповича розписаний завжди до хвилини. То його чекають вантажити корми, то вугілля, то будівельні матеріали, то двигун з трактора зняти. Словом, без діла навантажувач ніколи не стоїть. Хто б не звернувся за допомогою до Буланого — нікому не відмовить. Він свою роботу любить і справедливо вважає, що не в посаді справа. А в тому, чим живеш, що радує, що приносить

задоволення і втіху. Справа вся в тому, чи не зраджуєш собі. І чи розуміють тебе діти, онуки, друзі.

Разом із дружиною Іван Пилипович виховав трьох синів. Всі троє працюють нині шоферами у рідному господарстві і вже обзавелися своїми сім'ями. Дідусь не може нарадуватися внуками, які часто навідуються в гості. Можливо, за прикладом своїх улюблених дідуса і бабусі стануть вони в майбутньому теж шанованими і визнаними людьми. Адже старшому подружжю Буланих дуже хочеться, щоб було в них побільше справжніх наслідувачів.

Може, й не вдалося мені розповісти цікаво про цю гарну людину. Нічого героїчного, хтось скаже. Та суть не в героїчному, а в буденному, яке можна кожному з нас прожити небуденно. І ще одне. Всі розповіді, які говорили про Буланого його земляки, вони починали із слова "наш". Як приспів зворушливої пісні, а це, напевно, найвище визнання.

1996 рік

А. Лалін

Микола ОМЕСЬ

Микола Михайлович Омесь

Микола Михайлович Омесь народився в 1937-му році у селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області. У 1965-му році він закінчив Дніпропетровський металургійний інститут за спеціальністю "Металургія чорних металів". І з цього часу всього себе присвятив металургії. Працював учнем формувальника, формувальником на Дніпропетровському заводі металургійного обладнання, сталеваром на Запорізькому заводі "Днепроспецсталь", інженером-дослідником, старшим інженером електросталеплавильної лабораторії Іжевського металургійного заводу, старшим інженером Київського машинобудівного заводу.

У 1970-му році, будучи вже досвідченим інженером-металургом, Микола Михайлович прийшов на завод "Криворіжсталь". 32 роки творчої самовідданої праці склали його яскраву криворізьку біографію:

працював старшим інженером сталеплавильної лабораторії ЦЗЛ, керівником групи, начальником групи злитків, начальником мартенової, конверторної лабораторій, начальником центральної заводської лабораторії, заступником технічного директора — начальником технічного управління комбінату. Сім років Микола Михайлович був заступником головного інженера — начальником технічного відділу, три роки — заступником технічного директора — начальником інженерно-технічного центру.

Він проявив себе видатним організатором виробництва, висококваліфікованим спеціалістом, який постійно займався розробкою та впровадженням нових сучасних марок арматурної сталі, в тому числі за стандартами Британії, Німеччини, Ізраїлю та інших країн.

112 винаходів, 80 наукових праць, 6 монографій — такий науковий та творчий багаж кандидата технічних наук, кавалера ордена "Знак Пошани" Миколи Михайловича Омесь. Він був академіком Інженерної академії України, академіком Міжнародної академії при ООН в Санкт-Петербурзі, лауреатом Державної премії СРСР 1991 року за розробку, освоєння та впровадження комплексу технологій з метою зниження витрат чавуну на виробництво конверторної сталі. У 2001-му році за розробку та впровадження ресурсозберігаючої технології виробництва арматурного прокату Микола Михайлович Омесь був удостоєний звання лауреата Державної премії України.

М. М. Омесь був не лише талановитим інженером-металургом, досвідченим керівником технічної служби комбінату. Колеги знали його як людину всебічно розвинену та високоерудовану, яку цікавили питання історії і розвитку суспільства, минуле і майбутнє людства. Науково-технічні та історичні праці Миколи Михайловича були опубліковані в багатьох вітчизняних та зарубіжних видавництвах.

Професійна компетентність, величезний практичний досвід та енциклопедичні знання, висока вимогливість до себе і до тих, хто працював поряд, створили М. М. Омесю великий авторитет на комбінаті. Його поважали, ним гордились. Для багатьох Микола Михайлович був уособленням справжнього металурга — вченого і практика — міцного духом, енергійного, завжди спрямованого в майбутнє.

Його життя обірвалося на 65 році, 23 серпня 2002 року. Обірвалося раптово, трагічно — в автомобільній катастрофі.

Олексій ХОХОТВА

Олексій Олександрович Хохотва народився 1924-го року в селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області. Трудову діяльність розпочав в 1947-му році колгоспником колгоспу імені 17-го Партз'їзду в рідному селі після демобілізації з рядів Радянської Армії. В тому ж році став членом КПРС. Тоді ж поступив до Дніпропетровського автотранспортного технікуму.

З 1951-го року Олексій Олександрович — агроном, старший агроном сільгоспвідділу Гуляйпільського району. У 1953-му році закінчує Дніпропетровський сільськогосподарський інститут, в наступному році призначений головою райплану Гуляйпільського райвиконкому.

З 1958-го року Олексій Олександрович Хохотва — головний агроном Гуляйпільської райсільгоспінспекції. У 1960-му році обраний секретарем Гуляйпільського райкому Компартії України, а в 1962-му — головою виконкому Гуляйпільської районної Ради депутатів трудящих.

За досягнення у виробництві продукції сільського господарства в 1958-му році нагороджений орденом "Знак Пошани". Обирався депутатом обласної Ради депутатів трудящих.

Іван ЄНА

Іван Іванович Єна

Іван Іванович Єна народився 24 січня 1922 року на хуторі Сахно Андріївського (тепер Бердянського) району Запорізької області.

Ветеран війни і праці. Має 44 роки трудового стажу. Довгий час у колгоспі імені Горького Гуляйпільського району працював головним агрономом. За успіхи у праці нагороджений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора та медалями.

Учасник бойових дій. Відзначений двома орденами "За мужність", медалями.

У 2003-му році удостоєний регіональної медалі "За заслуги перед Гуляйпільським краєм".

Анатолій ЄНА

Анатолій Іванович Єна

Анатолій Іванович Єна народився 6 січня 1957 року в селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області.

З 1964 по 1974 роки навчався у Воздвижівській середній школі, яку закінчив із золотою медаллю.

З 1974 по 1980 роки навчався в Запорізькому державному медичному інституті та на військово-медичному факультеті при Саратовському медичному інституті.

З 1980 по 1997 роки проходив службу у Збройних Силах на посаді начальника медичної служби авіаційної частини.

З 1987 по 1990 роки служив на посаді начальника лабораторії професійного психофізіологічного відбору в ракетних військах стратегічного призначення.

З 1990 по 1993 роки навчався на факультеті керівного медичного складу Військово-медичної академії імені С. М. Кірова у місті Санкт-Петербурзі, яку закінчив з відзнакою і отримав вищу військову освіту.

З 1993 по 1996 роки — на посаді старшого викладача, а з 1996 року і по цей час — на посаді начальника кафедри психофізіології Української військово-медичної академії.

З 1997 року — полковник медичної служби.

У 1997 році захистив кандидатську, а у 2005-му — докторську дисертацію. У 2005 році було присвоєне вчене звання "Професор".

Автор більше ста двадцяти публікацій у вітчизняних і зарубіжних наукових джерелах.

Є одним із засновників Української військово-медичної академії.

Михайло МІРОШНИЧЕНКО

Михайло Степанович Мірошніченко народився у селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області в 1931-му році. Закінчив середню школу № 1 в місті Гуляйполі і Дніпропетровський

Михайло Степанович Мірошніченко

інженерно-будівельний інститут за спеціальністю "Інженер-механік".

Після закінчення інституту його направили на роботу в Московську область.

Працював головним механіком будівельно-монтажного управління, а потім — будівельного тресту. В 1961-му році був мобілізований у Збройні Сили, де працював на будівництві ракетних стартів, а тоді переїхав у Москву на службу в Інспекцію держтехнагляду Міністерства оборони СРСР, звідти і пішов у запас в 1988-му році з посади першого заступника начальника Інспекції (управління) у званні полковника.

Мав державні нагороди. Після виходу на пенсію служив спочатку в Центральному дорожньо-будівельному управлінні Міністерства оборони, а потім — в Інспекції держтехнагляду Збройних сил Росії.

Писав і пише вірші. У 2001 році у США видав книгу "Воспоминания".

Олексій МІРОШНИЧЕНКО

Олексій Степанович Мірошніченко народився у селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області в 1939-му році. Закінчив середню школу і Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут за спеціальністю "Інженер-будівельник". Працював у Цілинному краї (Казахстан), в Наро-Фомінську й Апрелівці Московської області на різних посадах у будівництві.

Пізніше перейшов на роботу в інститут ЦНІ Сільбуд, де поступив у аспірантуру і закінчив її, захистив кандидатську дисертацію. Був також заступником директора інституту, директором інституту Мосгіпронісільбуд у Москві, де працював і у 2001 році. Має урядові нагороди і почесні звання, в тому числі академіка.

Сергій Трохимович Холод

Сергій ХОЛОД

Народився 7 жовтня 1953 року в селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області. Закінчив місцеву середню школу. До служби в армії працював робітником Запорізького СРБМУ № 6 тресту "Дніпрометалургремонт".

Після служби в армії з 1973-го року — на службі в органах внутрішніх справ. У 1975-му році вступив на заочне відділення Харківського юридичного інституту, який закінчив у 1981-му році за спеціальністю "Правознавство" з присвоєнням кваліфікації — юрист.

Закінчив службу в органах внутрішніх справ полковником у 2003-му році. Вийшов у відставку

за віком з посади заступника начальника управління по роботі з особовим складом Управління МВС України в Запорізькій області.

У цей час працює начальником відділу безпеки Запорізького філіалу Ощадбанку.

Енергія серця Марії БОГОСЛАВСЬКОЇ

Двадцять п'ять років, з 1974 року, очолювала профком ЗАТ "Агронива" Марія Семенівна Богославська.

Кажуть, що про авторитет профспілкового лідера взнати досить просто: достатньо лише поспостерігати за тим, чи йдуть до нього люди. Коли на прийом до голови профкому черги, значить, вірять йому відвідувачі і надіються на допомогу. До Марії Семенівни люди завжди йдуть із своїми турботами і клопотами, які голова профкому готова з ними розділити і посприяти у їх позитивному вирішенні.

— Допомогати людині, — говорить Марія Семенівна, — це мій найперший обов'язок. Дуже хотілося б бачити їх всіх щасливими.

Ви знаєте, — переконливо звучать її слова, — мав рацію відомий мікрохірург ока С. Федоров, коли говорив, що треба, аби керівники частіше доповідали не про проценти надоїв чи трудові досягнення, а про те, скільки людей за певний відрізок часу стали щасливими. І я рада, що в цьому напрямку теж дещо зробила і роблю...

— Звісно, — продовжує М. Богославська, — профспілковий комітет не має таких коштів, щоб вирішувати всі насущні проблеми селян, ми вельми вдячні дирекції, правлінню акціонерного товариства, які з розумінням ставляться до наших проблем і постійно надають допомогу, фінансують лівову частку пунктів колективного договору, особливо тих, що стосуються соціальних пільг та дотацій. Між правлінням і профкомом укладено угоду, якою визначено додаткові трудові та соціально-побутові пільги для працівників. Завдяки тісній співпраці профкому і правління товариства у господарстві одержують допомогу найперше ті, хто її потребує: жінки, які мають двох і більше дітей до 15 років, молоді спеціалісти, пенсіонери, інваліди війни, учасники бойових дій, солдатські вдови. Значні кошти витрачаються на охорону праці, спортивну роботу, культуру, потреби школи.

Істинний патріот Поліна ГІРКО

На початку січня 2001-го року до редакції районної газети "Голос Гуляйпілья" завітав сільський голова з Воздвижівки М. О. Єременко.

— Наша добра односельчанка 75-річна ветеран війни і праці, Поліна Михайлівна Гірко, — розказував Михайло Онуфрійович, — у тяжкому стані: одержала перелом стегнової кістки зі зміщенням і тепер прикута до ліжка. За висновком лікарів, єдине, що підійме на ноги стареньку, — операція. І оперувати треба негайно, а на це потрібно щонайменше одну тисячу гривень. А де їх взяти інвалідові Великої Вітчизняної, самотній жінці? От ми і вирішили звернутися до земляків: допоможіть, якщо у вас є можливість. Хто стільки може...

... Поліна Михайлівна прожила життя чесно. Без зайвих емоцій вона завжди була істинним патріотом Батьківщини.

— Все своє трудове життя Поліна Михайлівна Гірко віддала найгуманнішій професії — медицині, — говорить головний лікар Воздвижівської дільничної лікарні Д. Д. Кека, — сорок п'ять років працювала медичною сестрою. Дуже добросовісна людина. А стільки коних воздвижівців росло під опікою патронажної сестри Гірко?

Останні роки Поліна Михайлівна трудилася сестрою милосердя в нашому селі — доглядала самотніх літніх людей. Другою господаркою в їхніх домівах почувалася ця жінка. І покупку зробить, і принесе, якщо треба, й обід приготує, прибере в хаті. І все так уміло, з гарним настроєм робила — мов для себе.

Велика Вітчизняна війна у біографії Поліни Михайлівни — то особлива сторінка.

На заклик Сталінградського обкому партії пішли добровольцями на фронт дві подружки-односельчанки — Поля і Аня Москаленко. 17-літні сталінградки родом з цієї ж області. "Була зоотехніком, а тепер ось — стрілець!" — жартувала Поліна.

Дівчат зарахували бійцями 15-го жіночого стрілецького батальйону. Опанували курс молодого бійця, охороняли штаби і військові склади з боєприпасами. А коли фашисти підійшли до Сталінграда, юні фронтовички стали на захист легендарного міста.

І досі перед очима Поліни Михайлівни стоять страшні картини битви на Волзі. 59 років уже минуло відтоді. А вона все пам'ятає.

Пізніше фронтові шляхи Поліни Михайлівни пролягли на Захід. День Перемоги вона зустріла в Німеччині в місті Дрездені.

От так і життя промайнуло...

Ратний солдатський подвиг Поліни Михайлівни відзначений Батьківщиною орденом Вітчизняної війни II ступеня, медалями "За бойові заслуги", "За оборону Сталінграда" та іншими.

РЯСНЮТЬ СХОДАМИ ЗАСІВИ МУДРОСТІ І ЗНАТЬ...

Стежка до людей

Нещодавно я прочитала в нашій районній газеті про чудову гру любителів сцени села Воздвижівки і, зокрема, вчительки Марії Степанівни Заїченко. І це до подробиць нагадало нашу першу з нею зустріч...

Познайомилися з Марією Степанівною в школі. Вона ще молода (і роками, і стажем педагогічної роботи), з важкою темнорусою косою, приємним голосом. Є в ній щось таке, що зразу викликає симпатію. Розмовляти з нею цікаво, але в першу мить цього зробити не вдалося:

— Вибачте, — попередила моє запитання Марія Степанівна, — мені на урок зараз. — Весело залився гучний шкільний дзвінок, кличучи учнівську молодь за парти.

— Коли маєте бажання, будь ласка, ходімо до мене в 7-А на урок, — запрошує, йдучи до дверей. Я дякую вчительці і ледве стримую свою радість, бо дуже кортіло побувати у неї на уроці. Клас привітно привітався з нами. Розпочався звичайний для семикласників урок української літератури.

Учні вивчали поему Т. Г. Шевченка "Сон".

Здавалось би звичайний собі урок... Але чому ж так довго ще після уроку душу тривоже її тихий і водночас вольовий голос? — думаю я. І складається враження, наче частину свого гарячого серця вона щедро подарувала своїм слухачам.

Чим більше говориш з людьми, тим більше переконаєшся в правдивості свого першого враження? Глибоко поважають Марію Степанівну односельчани, колеги і її вихованці.

Охоче відвідують школярі й літературний гурток, яким керує Марія Степанівна вже кілька років. Вони разом із завідувачою сільською бібліотекою Н. П. Буланою підготували цікавий вечір, який назвали — "У праці незборимий, у боях загартований, невтомно крокує вперед комсомол".

І взагалі, у Марії Степанівни велика дружба з сільською молоддю. Учителька — частий гість і на фермах, і в клубі. В її бесідах і лекціях на антирелігійні, морально-етичні теми і теми комуністичного виховання молодь знаходить відповіді на хвилюючі її питання: про дружбу, кохання, вірність тощо.

Всі ми добре знаємо, як багато роботи в учителя. Але Марія Степанівна, незважаючи на свою зайнятість, завжди серед людей, кого з воздвижівців не захоплював спів молоді вчительки. Талановито, пристрасно виступає вона і в драматичних творах. Разом з іншими учасниками спектаклю Марія Степанівна блискуче виконала одну з головних ролей у п'єсі Є. Волосовича "Скільки б вірвовочці не витися..." Цю п'єсу воздвижівці показали недавно на огляді самодіяльних драматичних колективів району.

Зі своїм доробком самодіяльні митці виступили на обласному огляді і також одержали схвальну оцінку.

— Наша вчителька... — так часто говорять про Марію Степанівну на селі, вкладаючи тепло поваги у зміст цих слів.

Вірною стежиною крокує вчителька. А та стежка завжди прямує до людей.

1965 рік

Т. Кудряцева

Лектор

Оголошена тема лекції. Сьогодні вона — про сучасне міжнародне становище. Лекторові без особливих зусиль вдається опанувати увагою слухачів-колгоспників колгоспу імені Горького, які після напруженої праці сіли трохи спочити. По їхніх зосереджених обличчях, по тому, як жадбно вони ловлять кожне слово лектора, можна зрозуміти: бурхливе життя, що кипить на нашій планеті, їх всерйоз цікавить. Це свідчить і про неабияке мистецтво нинішнього лектора, пропагандиста-вчителя Івана Павловича Крата, мистецтво, нажите багатьма роками кропіткої праці з людьми.

... 1941 рік. Смертельна загроза нависла над Батьківщиною. Радянські люди піднялися на захист її від знахабнілих німецьких фашистів. У ряди захисників став і вісімнадцятирічний Іван Крат. Щоправда, битися з ворогом йому довелося не на фронті: у глибокому тилу поблизу Челябінська, на заводі, де вироблялись боєприпаси для фронту, кував він перемогу.

Незабутні буремні роки Великої Вітчизняної війни. Зусилля фронту і тилу були сполучені воедино. Щоб зупинити страшного ворога, а потім його перемогти. При сорокаградусному морозі, під відкритим небом, забуваючи про втому, споруджували молоді робітники військовий завод, щоб якнайшвидше ввести його до ладу. Серед них був і електрик Крат. Жили всі спочатку в землянках і лише потім виросло невеличке робітниче містечко з клубом, школою. Та незручностей не помічали: у всіх було одне прагнення — допомогти фронтові якнайшвидше розгромити фашистські броньовані полчища. Ось чому інколи по 14-16 годин не відходили від верстатів.

Саме тут Іван Павлович починає вчитися майстерності працювати з людьми: цеховий комітет комсомольської організації затвердив його агітатором серед молодих робітників в одному з гуртожитків. Спочатку він провадив лише голосні читки газет, а далі пішли й політінформації про події на фронті, про героїзм людей фронту і тилу, і навіть бесіди та лекції. Маючи ґрунтовні знання за середню школу, яку закінчив перед початком війни, Іван Павлович, за власною ініціативою взявся допомагати молодим працівникам заводу, що навчалися у вечірній середній школі.

У Воздвижівську середню школу Іван Павлович приїхав ще в 1953-му році. Призначили його вчителем математики. Глибоко фахові знання, всебічна ерудиція, готовність допомогти молодим, ще не-

досвідченим педагогам, чуйне ставлення до дітей допомогли йому завоювати заслужений авторитет в учителів, учнів і батьків. А в 1963-му році в його житті сталася важлива подія: Іван Павлович став членом КПРС. Весь попередній шлях вів його до цього.

Немало вчителів працювало в нашому селі за його історію. Імена багатьох час уже зітер із пам'яті людської. Та не владний час над тими нашими колегами, хто не замикався тільки стінами школи, а передавав свої знання селянам. Пам'ятають люди, наприклад, вчителя Максима Савовича Терещенка, який працював ще до Жовтневої революції. Пам'ятають за те, що був їхнім другом і першим радником, виступав проти попа і сільських глитаїв. І так багатьох інших...

Саме славну традицію таких колег і продовжує Іван Павлович Крат. Його стаж пропагандистської, агітаторської і лекторської роботи, який, звичайно, не фіксується ні в яких службових документах, становить понад 20 років. Більше 20 років несе він людям світло знань.

Про свідоме ставлення до свого почесного обов'язку красномовно говорять ось такі цифри: влітку минулого року Іван Павлович за час канікул прочитав для колгоспників більше тридцяти лекцій, а протягом цього літа — двадцять сім. Лектора можна побачити і на тваринницьких фермах, і в майстерні, і серед робітників цегельного заводу, і в польових бригадах, де славні трударі збирають урожай.

Іван Павлович — немолода людина — п'ятий десяток розміняв. Можна б і про відпочинок подумати. Але щоночі допізна горить електричне світло в його квартирі. Це лектор, пропагандист і агітатор переглядає свіжі газети, журнали, готуючись до чергової лекції чи бесіди.

Ось так живе і працює на селі вчитель, комуніст Іван Павлович Крат.

1965 р.

Вчителько моя...

З радіоприймача звучить задушевна пісня про вчительку. Неля Семенівна підвела голову від учнівського зошита і задумалася: як швидко летить час. Ніби вчора вона переступила поріг Воздвижівської середньої школи, а вже промайнуло більше тридцяти років. Якими вони були? Вдалими чи недуже? Ніколи над цим не задумувалася, а тут раптом набігли спогади...

Ще зовсім юною стала перед директорові очі. То нічого, що доведеться велосипедом їздити із Зеленого у Воздвижівку: поки сухо — не страшно, а буде негода — знайде квартиру в селі. І так день у день, рік у рік вона з'являлася у школі.

Давно не має в школі і того директора, і того велосипеда. І вона, тепер уже автобусом, добирається на уроки з райцентру. І не було випадку, щоб запізнилася чи пропустила уроки без поважної причини. Діти для неї — все! З ними вона — як дбайлива, любляча, але вимоглива мати.

І їй не треба більшої нагороди, як повага, дитяча любов. Бо Неля Семенівна Карпова не замикається у колі своїх уроків російської мови та літератури. Вона може організувати будь-який корисний захід поза стінами школи: чи відвідати у селі ветерана, чи з концертом піти на колгоспну ферму або в тракторну бригаду. Завзяття і вигадливості моєї колезі не позичати, хоч другий рік вона має право бути на заслуженому відпочинку.

Але серце рветься до дітей. І вона працює. Не сухо і казенно викладає свій предмет, а веде з дітьми серйозну пошукову роботу в похіді за знаннями. На уроках використовує ігрові моменти, веде індивідуальну роботу, вміє запалити дітей своїм предметом. Часто літературні герої з книг переходять у нашу повсякденність, народжуючись у стараній праці таких колгоспників, як Сергій Сергійович Омесь, Микола Іванович Єременко, Василь Семенович Хохотва та інші.

Нелю Семенівну знаю з 1956-го року. І ніколи не перестаю дивуватись, як уміє вона працювати з дітьми. Зараз у неї 7-й клас — один із найбільших у школі, але вона зуміла знайти з дітьми спільну мову.

Маючи неспокійне серце, Неля Семенівна організовує для учнів різні екскурсії. Не одне покоління з вдячністю згадує поїздки в Москву, Київ, Одесу.

Юнаки і дівчата, що вже самі стали дорослими, ні-ні, та й загадують у листах свою вчительку, що сіяла в їхні душі розумне, добре, вічне. Днями Неля Семенівна отримала листа від випускниці Галини Феленко. "Шановна вчителько! — пише вона. — Прийміть мого листа як вітання з Днем учителя. Всього вам найкращого у житті, а найперше — міцного здоров'я і поваги учнів, бо то — найвища оцінка вашої нелегкої, але потрібної людям праці..."

Читає такі рядки моя колега. І спогади налягають один на одного, як у риби луска. І з душевним щемом сприймається пісня "Вчителько моя, зоре світова..."

1988 рік

Г. Карпенко

Як мамина пісня...

Перше вересня. Де б не був, на які шляхи-дороги не виводило життя, я завжди з якоюсь збентеженістю зустрічав цю дату і пригадував шкільні першOVERесні. Усе, що з ними було пов'язане. І трохи жаль стало себе і друзів-ровесників від того, що ті, безтурботно-примхливі дні під дахом школи вже ніколи-ніколи не повернуться. Як не повернуться юність, роки мужніння і дорослості.

Мабуть, простіше педагогам. У тому числі й учительці початкових класів К. М. Стасик, яка уже два десятиліття працює на освітянській ниві. У перший день вересня, окрилена урочистістю цього дня, Катерина Михайлівна провела своїх третьокласників у шкільний актовий зал, де, як і передбачалося, відбувся "Урок родоводу". На нього разом із іншими вихованцями молодших класів запросили батьків, родичів. Вшановували їх працю, танцювали, співали. Бабусі розповіли про їх роботу на зорі становлення Країни Рад і в подальші роки. Відбулося свого роду прокладання мосту між поколіннями. Екскурс в історію неньки-України.

Подібні зустрічі Катерина Михайлівна влаштовує часто. І робити це їй, на перший погляд, легко. Адже сама вона грає на баяні, чимало часу віддала художній самодіяльності села: танцює й співає при нагоді. А все почалося з батькової гармошки, коли той літніми вечорами розтягував її під Чумацьким шляхом і зливалися воедино голоси найрідніших людей — тата і неньки. А дівча підспівувало їм.

Взагалі К. М. Стасик постійно цікавиться навчанням своїх колишніх вихованців, їх подальшою долею. Повертаючись з роками у Воздвижівку в гості чи з армії, ідуть до неї у клас, додому. Зараз не кожна вчителька початкових класів може цим похвалитися.

Якось у позаминулому році, під час фронтальної перевірки Воздвижівської школи її завуч Г. В. Власенко сказала: "За початкову ланку навчання я спокійна...". І не помилилася. Представник обласного інституту вдосконалення вчителів дала найвищу оцінку роботи К. М. Стасик. а все тому, що, як сказала голова профспілки працівників народної освіти Г. М. Назаренко, ця вчителька трудиться, як бджілка. Її класна кімната — одна з кращих у школі, значну частину наочності виконала своїми руками. А ще також бере участь у роботі методичного об'єднання вчителів початкових класів району. За всі ті якості ім'я Катерини Михайлівни Стасик рекомендовано на районну Дошку

пошани ідеологічних працівників. Торік удостоєна грамоти Міністерства народної освіти УРСР.

І нині зустріла вчителька свій двадцятий першOVERесень у гущі дітей. Із характерною їй творчістю у роботі поведе їх у країну Знань. А ввечері, натомившись у педагогічних клопотах, знову, як багато літ підряд, присяде поруч мами в рідному подвір'ї, розтягне звучного баяна. І поллються над пожовклим листям розлогих дерев їх улюблені "Два кольори", "Ой, не світи місяченьку" та інші українські пісні. І стане у душах легко і радісно, бо ціна людини — її справи.

1990 р.

М. Піхачик

Її наука, мудрість і добро...

Її доля, ніби мереживо, сплетена із доль її учнів, вихованих на засадах добра, працелюбності й поваги. А у мудрих, бездонних очах читається надія й людяність. І лине той погляд у саму глибину душі кожного, хто спілкується з нею, людиною якій Господь дав найвище покликання — навчати дітей, — Ніною Олексіївною Богославською.

Пройшовши шкільним коридором, вона знову, ніби лагідне ранкове сонце, заходить до класу. Вітаючись зі своїми учнями, пильно зазирає у їхні очі й намагається зрозуміти, який сьогодні настрій у кожного з них. І починає свій урок.

Уже більше сорока років кожен день вчителя математики та інформатики Воздвижівського НВК Н. О. Богославської починається саме так — у шкільному класі, у спілкуванні з учнями і у невтомному прагненні донести їм найцінніше — знання (адже, як сама вважає, тільки та людина, яка володіє знаннями, має найбільшу силу і повагу). Родом Ніна Олексіївна із с. Цвіткового. У 1967-му році закінчила Воздвижівську середню школу. Навчаючись заочно на математичному факультеті педінституту, дівчина починає свій трудовий шлях піонервожатою у рідній та Успенівській школах. Пропрацювавши там три роки, йде навчати дітей у Долинську середню школу. Та вже через рік, у листопаді 1971-го, знову пролягає педагогічна дорога Ніни Олексіївни до Воздвижівки. І відтоді до вимогливого, справедливого і шанованого на селі і в районі вчителя першої категорії тягнуться безліч стежок декількох поколінь її вихованців.

Багато років Ніна Олексіївна Богославська є організатором поза-класної роботи. Її учні успішно беруть участь у конкурсах і олімпіадах. А їхньому наставнику за це — грамоти обласного управління та районного відділу освіти, численні подяки, а головне — любов і повага колег, учнів та їх батьків.

Її вихованці розлетілися світами. Вони несуть мудрість і добро свого учителя, вже самі наставляючи молодші покоління. Та як злетяться вони з усіх куточків України та колишнього СРСР до своєї школи і тієї людини, яка провела їх першими життєвими стежками, то тісно в серці почуттям. І ніби знову й знову, сторінку за сторінкою гортає Ніна Олексіївна своє життя. В очах он тих жінок і чоловіків вона — знову 25-річна дівчина, молодий учитель. Он із тими відзначила своє 30-ліття, а в поглядах он тих — її досвід у 40, 50 років... І так бентежно б'ється серце, коли в одному її класі одразу єднаються чотири десятки років, що відгукуються до неї учнівською вдячністю й повагою!..

Окрім величезної родини своїх вихованців, де всі — ніби рідні сини і доньки, має жінка і власних доньок. Разом із чоловіком Григорієм Трохимовичем тільки на гарному прикладі й високих засадах виховали своїх Олену й Тетяну. Так, Олена працює у податковій інспекції Комунарського району Запоріжжя, а Таня — підполковник міліції, служить у Головному управлінні Міністерства внутрішніх справ України у Запорізькій області. Від мами дівчата взяли добро і людяність, чуйність і щирість. А ще — потяг до краси. Адже Ніна Олексіївна гарна майстриня. І шити вміє, і в'язати, і квіти різноманітні вирощує. А ще вона завжди брала участь у художній самодіяльності, що радить і своїм учням.

У листопаді Ніна Олексіївна Богославська відзначила особистий ювілей. До її оселі й душі тягнулися безліч привітань від учнів, колег, односельців... А головні побажання — то бути здоровою і подовше рости на освітянській ниві паростки добра і мудрості, пророняючи у серця школярів добірні зернята знань. Аби множилася повага до людини благородної професії — Вчителя!

2009 рік

Олена Муха

Лікар за покликанням

Віолета Олексіївна Кека — корінна сибірячка. Але після війни сім'я переїздить у Прикарпаття — батько трудився на залізниці в Івано-Франківській області. Закінчивши середню школу Віолета вступила до Івано-Франківського медичного інституту, а направлення на роботу одержала на Ворошиловградщину.

Добрі спогади залишилися у Віолети Олексіївни про колектив, де вона робила перші самостійні кроки у своїй лікарській практиці.

— Наша лікарня в місті Антрациті, — згадує В. О. Кека, — обслуговувала в основному трудівників відомої шахти "Центральна", де народився колись стахановський рух. Під рукою досвідчених фахівців пройшла хорошу школу. Як не кажіть, за десять років роботи там є що згадати.

І знову довелось переїздити. Цього разу — на Гуляйпільля. Три роки подружжя Кеків працює у Воздвижівській дільничній лікарні: Дмитро Дмитрович Кека — головлікарем, а Віолета Олексіївна — терапевтом.

— Віолета Олексіївна, — хвалився головлікар району О. В. Семеренко, — користується заслуженим авторитетом у пацієнтів. Її портрет було занесено на районну Дошку пошани...

І на адресу редакції районної газети не раз надходили листи зі словами щирої подяки В. О. Кеці. "У неї особливий талант лікаря...", "Вона все робить так, як підказує їй серце..." — писали вдячні пацієнти.

Сільська лікарня. Там свої труднощі. Чергування, часті нічні виклики — цим нікого не здивуєш. Але Віолета Олексіївна не ремствує на неспокійну долю. "Хіба це не щастя робити людям добро, бачити посмішку на обличчі пацієнтів?", — каже лікарка.

Ось цими щоденними турботами і живе Віолета Олексіївна. Лікарка добре відгукується про своїх помічників ("Не знаємо, що б і робили без них...") — ветеранів лікарні ударників комуністичної праці фельдшера О. І. Максимюк, медичних сестер Г. Ф. Стародуб, П. М. Гірко, акушерку Л. О. Лисенко, лаборантку Г. І. Хохотву, санітарок А. Л. Феленко, Н. Л. Єну...

— Увесь наш колектив, а в ньому 28 чоловік, — дружний, працелюбний, — каже В. О. Кека. — В цьому, мабуть, і наші успіхи.

Не змовчала сільська лікарка й про труднощі, що заважають не тільки колективу, а в першу чергу хворим: коли вже, нарешті, заасфальтують оті 300 метрів вулиці, що відділяють лікарню і аптеку від дороги? Взимку і в непогоду люди відчувають велику незручність. Пора б уже прислухатись до цього прохання керівникам колгоспів і сільських рад, жителів яких обслуговує дільнична лікарня.

— Ми, медичні працівники, радіємо успіхам сільських трудівників, — сказала на закінчення розмови В. О. Кека. — Бажаємо їм доброго здоров'я, виконати взяті на десяту п'ятирічку соціалістичні зобов'язання.

1979 рік

І. Кравець

*Обривають, закінчують свій біг десятиріччя, століття.
Та не обірвалось, не закінчилось земне життя, в якому,
всупереч усім негараздам, продовжує жити, рухатись уперед
разом з великою Україною і село Воздвижівка,
вписуючи все нові й нові сторінки, нові долі,
нове життя і нових людей у свою багату
й нескінченну історію...*

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Волости и важнейшие селения Европейской России. СПб, 1886. Александровский уезд.
2. Газета "Червоне Запоріжжя", 19.09-29.11.1924 р.
3. Газета "Запорізька правда", 25.07.1984 р., 16.07.1988 р.
4. Газета "Комсомолец Запоріжжя", 16.03.1982 р.
5. Гуляйпільська районна газета "Більшовик Гуляйпільщини", 16.11.1930 р.
6. Гуляйпільська районна газета "Сталінським шляхом", 1935-1938 рр., 10.08.1944., 17.06.1951 р.
7. Гуляйпільська районна газета "Зоря комунізму" 24, 27.12.1966 р., 24.01.1967 р., 09.02.1967 р., 01.09.1977 р.
8. Гуляйпільська районна газета "Голос Гуляйпільця", 1992-2009 рр.
9. ЗОДА, ф. 56, л. 1, с. 9.
10. Матеріали для оцінки земель Катеринославської губернії. Александровський уезд. Катеринослав, 1902, с. 240-249.
11. Мирошниченко М. "Воспоминания", Мзрилэнд. США, — 2001, с. 334.
12. Описание земельных владений Александровского уезда Екатеринославской губернии (ЗОДА, ф. 56, л. 1, с. 215).
13. Особистий архів В.І.Жилінського.
14. Отчет Александровского уездного училищного совета за 1913-1914 учебный год. Александровск. 1915.
15. Протокол заседания Александровского земского собрания. Чрезвычайная сессия 30 мая 1901 г.
16. Списки населенных мест Российской империи... т. 13. Екатеринославская губерния. Санкт-Петербург. 1863. с. 24.
17. Справочная книга Екатеринославской епархии 1913 г. Екатеринослав, 1914 г.
18. Матеріали Державного архіву Запорізької області.
19. Матеріали Гуляйпільського районного архіву.
20. Матеріали ЗАТ "Агронива" Гуляйпільського району Запорізької області.
21. Матеріали Воздвижівської сільської ради Гуляйпільського району Запорізької області.

ЗМІСТ

Хвала рукам, що пахнуть хлібом!	3
Олена Муха. На карті серця	5
Ранок	6
Так починалася Воздвижівка	8
Згадують очевидці	9
Прилуки	11
До нового, вільного життя!	12
На основі колективної власності	15
Сумна сторінка історії — репресії	16
Перші воздвижівські колгоспи	21
Здобутки 1938-го	25
Воздвижівський духовий оркестр	26
Трудовий 1939-й	27
За рік до війни	28
Воздвижівці у роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років	31
Визволителі	39
Солдатські вдови	49
Відроджуючи село	56
Колгосп імені Горького	63
Непрості дев'яності	91
"Архітектор" Воздвижівки	96
ЗАТ "Агронива"	100
Його доля — то заколошена нива	110
Відкриваються нові горизонти	112
Уклін вам доземний, сільські трударі!	119
Не хлібом єдиним	123
Святе, як хліб, моє село	125
Вічна дорога до школи	137
Культурний розвиток Воздвижівки	157
У світі книг — бібліотеці	167
Хресто-Воздвиженська церква	171
Дільнична лікарня	173
Їм крила дала воздвижівська земля!	180
Рясніють сходами засіви мудрості і знань	206
Використана література	216

Науково-популярне видання

Кушніренко Іван Кирилович
Жилінський Володимир Ілліч

ВОЗДВИЖІВСЬКІ ГОРИЗОНТИ

Сторінки історії
Воздвижівської сільської ради
і закритого акціонерного товариства "Агронива"
Гуляйпільського району Запорізької області

Редактор *Новохатько М. М.*

Комп'ютерний набір *Долгополова С. М.*

Коректор *Горпинич О. І.*

Комп'ютерна верстка *Морозова Н. І.*

Фото з архіву, *Лютотова В. М.*

Підписано до друку 15.11.2011 р. Формат 60x84¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура PetersburgС. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 12,67. Умовн. фарбо-відб. 12,67.
Тираж 300 прим. Зам. № 2795.

Комунальне підприємство
"Запорізька міська друкарня "Дніпровський металург".
69057, м. Запоріжжя, вул. Антена, 4,
тел. 34-13-30.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1909 від 18.08.2004 р.

ISBN 978-617-673-031-7